

วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Journal of Management Science Research, Surindra Rajabhat University

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2565 ISSN (Print) : 2586 - 8691, ISSN (Online) : 2730 - 1877

เจ้าของ : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

บรรณาธิการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภาพรณ พัฒนฉัตรชัย

รองบรรณาธิการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวรรตน์ นิธิชัยอนันต์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงกลด พลพวง

กองบรรณาธิการ :

รองศาสตราจารย์ ดร.สาโรช อังสุมาลิน
รองศาสตราจารย์ ดร.นพมาศ สุวชาติ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์า สุทธิกุลสมบัติ
รองศาสตราจารย์ ดร.จรีพร จันทรพาณิชย์
รองศาสตราจารย์ ดร.ขวัญฤดี พรชัยวิวัฒน์
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวงศ์ พูนพล
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิชัย สิงห์มาตย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรขวัญี พิลางาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง สุขทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์รวิฐา ทวีพร้อม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริกมล ประภาสพงษ์
อาจารย์ ดร. วิจิตรา โพธิสาร
อาจารย์พัชรภรณ์ เกลียวแก้ว

งานจัดการวารสาร :

นางสาวณภัทษา ปานเจริญ
นางสาววิมลกานต์ นิธิศิริวิศกุล
นางสาวน้ำฝน จานนอก
นางกาญจนา สมศรีสมาน
นางทัศนพร ใจพินิจ
นางสาวณภัสภรณ์ พันจันทร์
นางสาวธาสินี ศรีบุญเรือง
นายสิทธิชัย มิตรรัก

ออกแบบและพิมพ์ที่ : คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ :

รองศาสตราจารย์ ดร.จรีพร จันทรพาณิชย์
รองศาสตราจารย์ ดร.ชลธิศ ดาราวงษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวงศ์ พูนพล
รองศาสตราจารย์ ดร.ธิตินันท์ เอี่ยมนิรันดร์
รองศาสตราจารย์ ดร.นพมาศ สุวชาติ
รองศาสตราจารย์ ดร.นุชสรา เกรียงกรกฎ
รองศาสตราจารย์ ดร.สาโรช อังสุมาลิน
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์า สุทธิกุลสมบัติ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ จันทรจิรัส
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา สุคันธสิริกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติยา ปรากฏดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตินันท์ บุญภาพ คอมมอน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองรวี ศิลาน้อย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรรพร ภูพานิช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา กองจันทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยนุช ปรากฏดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรขวัญี พิลางาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี เกยวิจิตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุบลวรรณ สุวรรณภูสิทธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุมวดี เดชธำรงค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา สมสวัสดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงกลด พลพวง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปณณรัตน์ พิงคานนท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์มลิจันทร์ ทองคำ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิรินทิพย์ พิวง
อาจารย์ ดร.นฤมล วลีประทานพร
อาจารย์ ดร.ปิยวรา พานิชวิฑิตกุล
อาจารย์ ดร.ลภัสสรดา หอมคำ
อาจารย์ ดร.ศรัณญา นาเหนือ
อาจารย์ ดร.สุรีย์ฉาย สุคันธรัต

ความเป็นมาของวารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

การจัดทำวารสารวิชาการและวิจัย ถือเป็นภารกิจที่สำคัญของมหาวิทยาลัยในการส่งเสริมให้บุคลากรของหน่วยงานได้เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัยสู่หน่วยงานภายนอกและความก้าวหน้าทางวิชาการในสาขานั้นๆ เป็นการสร้างเครือข่ายเผยแพร่อันนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการของบุคลากรเป็นการเผยแพร่และถ่ายทอดเทคโนโลยีผลงานวิชาการในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์และเป็นการสร้างเครือข่ายการเผยแพร่ผลงานวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดทำวารสารวิชาการดังกล่าว จึงมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองให้มีความแข็งแกร่งทางวิชาการ เพื่อเป็นที่พึ่งทางวิชาการแก่ท้องถิ่น สอดคล้องกับภารกิจ และเพื่อให้บรรลุประสงค์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ดังนั้น คณะวิทยาการจัดการในฐานะหน่วยงานที่สนับสนุนทางวิชาการจึงได้จัดทำวารสารวิจัยวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและวิจัยของบุคลากรมหาวิทยาลัยและหน่วยงานจากภายนอกในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์
2. เพื่อสนับสนุนการนำผลงานวิชาการและงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์
3. เพื่อสนองนโยบายการวิจัยและบริการวิชาการของคณะวิทยาการจัดการและมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

กำหนดออก-ช่วงเวลาตีพิมพ์

วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เป็นวารสารวิชาการราย 4 เดือน (1 ปี มี 3 ฉบับ) กำหนดออก คือ เดือนเมษายน เดือนสิงหาคมและเดือนธันวาคมของทุกปี
เลขมาตรฐานสากลประจำวารสาร (International Standard Serial Number) ดังนี้

ISSN (Print) : 2586 - 8691, ISSN (Online) : 2730 – 1877

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ฉบับประจำปี ที่ 6 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2565 หลังจากวารสารได้เผยแพร่บทความวิชาการมาช่วงระยะเวลาหนึ่ง และได้รับการจัดคุณภาพจากฐานข้อมูล TCI ให้เป็นวารสารกลุ่มที่ 2 แล้วนั้น ในปี 2565 วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ได้มีการเปลี่ยนแปลงกองบรรณาธิการและได้เพิ่มคณะทำงานวารสารเพื่อรองรับการออกวารสารจากเดิมปีละ 2 ฉบับ เป็นปีละ 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม และฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคมของทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า การดำเนินงานวิจัย และการเผยแพร่ความรู้และวิทยาการในศาสตร์ของบริหารธุรกิจผ่านผลงานวิจัยและผลงานวิชาการ รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจระหว่าง นักวิชาการ นักบริหาร นักธุรกิจ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป บทความที่ลงตีพิมพ์ได้ผ่านการพิจารณากลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) และเป็นบทความที่มีประโยชน์ในทางวิชาการ

กองบรรณาธิการวารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่านทุกท่าน และในนามของบรรณาธิการขอขอบคุณผู้ร่วมเสนอผลงานทั้งบทความวิจัยทุกท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิที่ช่วยพิจารณากลั่นกรองและให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้บทความมีความสมบูรณ์และถูกต้องตามหลักวิชาการ หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะใดในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นกองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง แล้วพบกับบทความที่น่าสนใจได้อย่างต่อเนื่องในฉบับถัดไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภาพรณ พัฒนฉัตรชัย
บรรณาธิการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทความวิจัย	
อิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่มีผลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญของบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 1	
มูจรินทร์ วัฒนะสถิตย์ และสุภา ทองคง	
การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง 16	
ธัชชนิภา เสนะวงษ์, ณวราภรณ์ เต็มแก้ว และธัญญรัตน์ คำเพราะ	
การศึกษาความเป็นไปได้ในการเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานี 31	
ชลธิชา จันทิม และธรรมวิมล สุขเสริม	
การพัฒนาผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมน้ำใบย่านาง 44	
สมศักดิ์ ศิริจันทร์	
การใช้ทรัพยากรทางชีวภาพในชุมชนในการลดต้นทุนเพาะปลูก กรณีศึกษาการปลูกข้าว ในเขตพื้นที่อำเภอเชียงของจังหวัดเชียงราย 59	
กษิตศ ใจผาวัง, เสริมศิริ นิลดำ, นิเวศ จินะบุญเรือง และศิริพรรณ จินะบุญเรือง	
ปัญหาและการพัฒนาศักยภาพด้านบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น เขตอภิบาลที่ 1 คริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย 74	
พิบูล พงษ์กลาง	
การสื่อสารวัฒนธรรมอีสานในมิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากล : ศึกษาในเพลง “ขวัญเอยขวัญมา” ... 89	
อุมพร ประชาชาติ	
ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่ง เสมียนตราอำเภอ สังกัด กรมการปกครอง 104	
กรรช กุณวินทร์ และจิราพร ระโหฐาน	

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการซ้ำและการบอกต่อของลูกค้า ร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง	116
<i>ลัดดาวลย์ ฝอยทอง, ธนยนันท์ สมบูรณ์รัตน์โชค และอนุรักษ์ เรืองรอบ</i>	
การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของโครงการการลดอุบัติเหตุในวงเวียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น	126
<i>วัลลภ นุกิจ, พีระพัฒน์ สร้อยวิทยา, ณัฐณิชา ศรีแสง, สุภัทรา ลิ้มละลี และกนกพร มาลาเพชร</i>	
ผลกระทบของมาตรฐานการตรวจสอบภายในต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย	138
<i>เอกพล ก้อนคำ, ปานฉัตร อาการักษ์ และจิรภา ศักดิ์กิตติมาลัย</i>	
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครอง แรงงานในยุคปกติวิถีใหม่	154
<i>ภัทรธิดา รัตนจิตรานนท์ และกิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย</i>	
ภาวะผู้นำและปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก	170
<i>ณัฐพัฒน์ มั่งขม ธีรมะทินนา ศรีสุพรรณ และประสิทธิ์ชัย นรากรณ์</i>	
การทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพื้นที่จังหวัดพัทลุง	187
<i>वलันต์ กาญจนมุกดา, ภาณุ ธรรมสุวรรณ และวิวัฒน์ ฤทธิมา</i>	
การประเมินขีดความสามารถผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน ในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาว-เวียดนาม	199
<i>Souliyo Soukhamthath และฐิติมา วงศ์อินตา</i>	
เกี่ยวกับวารสารวิจัยวิทยาการจัดการ	214
คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ	216

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
แบบฟอร์มส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์	231
ขั้นตอนการทำงานของวารสาร	232
จริยธรรมการตีพิมพ์	233

อิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่มีผลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญของ
บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100
Influence of Corporate Governance on Common Stock Returns of Listed SET100
Companies on the Stock Exchange of Thailand

มัจจรินทร์ วัฒนะสถิตย์^{1*} และ สุภา ทองคง²

Mujjarin Wattanasathit^{1*} and Supa Tongkong²

*Corresponding author, e-mail: mujjarin_w@mail.rmutt.ac.th

Received: October 21st, 2021; Revised: March 8th, 2022; Accepted: April 22th, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่มีผลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 ตั้งแต่ปี 2560 – 2562 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและรายงานทางการเงินของบริษัท สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลประกอบด้วย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มบริษัทตัวอย่างมีการกำกับดูแลกิจการอยู่ในระดับดีเลิศมากที่สุด รองลงมาคือระดับดีมาก ระดับดี และต่ำกว่าระดับดีหรือไม่มีคะแนน และมีอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนเฉลี่ยร้อยละ 3.07 และพบว่ากลุ่มบริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการระดับดีเลิศ ระดับดีมาก และระดับดี มีอิทธิพลทางบวกต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญ โดยกลุ่มบริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการระดับดีเลิศมีอิทธิพลทางบวกต่อผลตอบแทนจากการลงทุนมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มบริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการระดับดีมากและกลุ่มบริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการระดับดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารกิจการและนักลงทุน โดยผู้บริหารกิจการควรให้ความสำคัญและสนับสนุนให้กิจการมีการกำกับดูแลกิจการที่ดียิ่งขึ้นเพื่อให้มูลค่ากิจการและผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: การกำกับดูแลกิจการ ผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญ หลักทรัพย์กลุ่ม SET100

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Student in Master of Business Administration Program, Faculty of Business Administration,
Rajamangala University of Technology Thanyaburi

² อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Instructor in Master of Business Administration Program, Faculty of Business Administration,
Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Abstract

This paper aimed to investigate the influence of corporate governance on common stock returns of listed SET100 companies on the Stock Exchange of Thailand. The samples used in this study were SET100 companies listed on the Stock Exchange of Thailand from 2017 to 2019. The secondary data were collected from the Stock Exchange of Thailand and companies' financial statements. The statistics used to analyze the data comprised: maximum, minimum, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The findings revealed that most of the sample companies had a corporate governance rating at the excellent level, followed by the levels labeled very good, good, and lower than good, or no score. The average of common stock returns was 3.07%. Additionally, companies in the sample group with excellent corporate governance, very good level, and good level all had positive influences on the common stock returns. The companies in the sample group with excellent corporate governance had the greatest positive influence on stock returns, followed by the group with very good corporate governance and companies with good corporate governance at a statistically significant level of .05. The results of the study are beneficial to business executives and investors. The business executives should focus on and encourage the company to have better corporate governance in order to increase both the business value and the return on investment in ordinary shares.

Keywords: Corporate governance, Common stock returns, SET100 companies

บทนำ

การกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance : CG) ซึ่งมีชื่อเรียกอื่นๆ อีก เช่น ธรรมาภิบาลหรือบรรษัทภิบาล หมายถึง การบริหารจัดการบริษัทที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียในทุกฝ่าย มีระบบจัดการโครงสร้างองค์กรด้านความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการ ฝ่ายจัดการ และผู้ถือหุ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์นั้นจะให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลกิจการเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นเจ้าของบริษัทมีจำนวนมากซึ่งไม่สามารถเข้าไปบริหารจัดการบริษัทได้ทุกคน จึงต้องแต่งตั้งบุคคลที่ไว้วางใจได้ให้เข้าไปควบคุมดูแลการบริหารจัดการและการที่จะให้เกิดความเชื่อมั่นและไว้วางใจได้ กรรมการที่ได้รับคัดเลือกเข้าไปกำกับการบริหารจัดการกิจการจะต้องทำหน้าที่ดูแลและรักษาผลประโยชน์ของบริษัทและผู้ถือหุ้นอย่างเต็มที่และดีที่สุด ซึ่งจะต้องไม่ใช่ตำแหน่งเพื่อหาผลประโยชน์จากบริษัทที่เข้าไปบริหาร กรรมการจะต้องดูแลบริหารทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อให้ผู้ถือหุ้นได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่างบเงินลงทุน แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องให้ผู้ถือหุ้นรับรู้ข้อมูลของบริษัท และมีส่วนในการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญรวมถึงตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการและผู้บริหารด้วย การกำกับดูแลกิจการส่งผลดีต่อบริษัท คือ สามารถระดมทุนได้ด้วยต้นทุนที่เหมาะสม การมีต้นทุนการเงินที่เหมาะสม ช่วยลดต้นทุนการผลิต ทำให้สามารถแข่งขันกับบริษัทอื่นได้ และส่งผลดีต่อตลาดทุน คือ สร้างความเชื่อมั่น เพิ่มความต้องการซื้อ เพิ่มสภาพคล่องและระดับราคาซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการระดมทุนของบริษัท นอกจากนี้ยังส่งผลดีต่อผู้ถือหุ้นสามัญหรือเจ้าของกิจการให้ได้รับผลตอบแทนจากการลงทุน

สูงขึ้น ซึ่งผลตอบแทนจากการลงทุนประกอบด้วยเงินปันผล (dividend) และกำไรจากการขายหลักทรัพย์ (capital gain) ผลตอบแทนที่ผู้ถือหุ้นสามัญได้รับจากการลงทุนจะมากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานของกิจการ นโยบายการจ่ายเงินปันผล และมูลค่าตลาดของหลักทรัพย์นั้นๆ หากกิจการมีแนวโน้มความสามารถในการทำกำไรเพิ่มขึ้น ณ ระดับความเสี่ยงที่เหมาะสม ราคาตลาดของหุ้นสามัญก็จะเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้ถือหุ้นสามัญได้รับผลตอบแทนจากการขายหลักทรัพย์ การกำกับดูแลกิจการที่ดีนับเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไร ในอนาคตและความเสี่ยงของกิจการ

มาตรฐานสากลด้านการกำกับดูแลกิจการมีบรรทัดฐานที่ใช้ในหลายประเทศ ได้แก่ หลักการกำกับดูแลกิจการของ OECD (OECD Principles of Corporate Governance) ทั้งนี้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการกำกับดูแลกิจการ โดยในปี 2549 ได้เสนอหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ซึ่งเทียบเคียงกับหลักการกำกับดูแลกิจการของ OECD และได้มีการปรับปรุงในปี 2555 เพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีของอาเซียน (ASEAN Corporate Governance Scorecard) โดยแบ่งออกเป็น 5 หมวด ได้แก่ สิทธิของผู้ถือหุ้น การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย การเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใส และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ (AMT Solution, 2564) นอกจากนี้ หลังจากมีการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic Community : AEC) ซึ่งก่อให้เกิดความร่วมมือในด้านต่าง ๆ รวมถึงด้านตลาดทุน หน่วยงานกำกับดูแลตลาดทุนอาเซียน หรือ ASEAN Capital Market Forum เรียกกันสั้น ๆ ว่า ACMF ได้จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อเชื่อมโยงตลาดทุนอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบและมาตรฐานกลางของตลาดทุนในกลุ่มอาเซียน ซึ่งรวมถึงการยกระดับการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในอาเซียนให้ทัดเทียมกับสากลด้วย ดังนั้น ACMF จึงได้เริ่มดำเนินโครงการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในภูมิภาคอาเซียนหรือ ASEAN CG Scorecard เพื่อให้ผู้ลงทุนต่างประเทศมีข้อมูลเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการของบริษัทในอาเซียนใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุน

ในปัจจุบันตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้มีการจัดอันดับ 100 หลักทรัพย์ที่มีมูลค่าตามราคาตลาด (market capitalization) มีสภาพคล่องในการซื้อขายอย่างสม่ำเสมอและมีสัดส่วนผู้ถือหุ้นที่ผ่านเกณฑ์ที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนด และมีการรายงานคะแนนผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai Institute of Directors : Thai IOD) ได้ประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีตาม หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของ OECD และของประเทศไทย ทั้ง 5 หมวด ได้แก่ สิทธิของผู้ถือหุ้น การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย การเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใส และความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการ โดยให้คะแนนประเมินแบ่งตามช่วงคะแนน ดังนี้ คะแนน CG ช่วง 90-100 คะแนน หมายถึง ผลการประเมินระดับดีเลิศ รองลงมา ช่วง 80-89 หมายถึงผลการประเมินระดับดีมาก ช่วงคะแนน 70-79 หมายถึงผลการประเมินระดับดี ช่วงคะแนน 60-69 หมายถึงผลการประเมินระดับดีพอใช้ ช่วงคะแนน 50-59 หมายถึงผลการประเมินผ่าน และคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน หมายถึงไม่มีคะแนน (Thai Institute of Directors, 2564) ซึ่งคะแนนผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ ระดับ 5 สัญลักษณ์ หมายถึง ผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการดีเลิศ, ระดับ 4 สัญลักษณ์ หมายถึง ผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการดีมาก, ระดับ 3 สัญลักษณ์ หมายถึง ผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการดี และกลุ่มที่มีผลการประเมินต่ำกว่าระดับดีซึ่งคือกลุ่มที่ไม่มีรายงานผลการประเมิน ประกอบด้วยกลุ่ม 2 สัญลักษณ์ กลุ่ม 1 สัญลักษณ์ และกลุ่มไม่มีสัญลักษณ์

จากแนวคิดที่ว่าบริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะส่งผลต่อผลการดำเนินงานที่ดีและมีความเสี่ยงจากการบริหารงานต่ำ ผู้ศึกษาจึงมีคำถามวิจัยว่า บริษัทที่มีผลการประเมินคะแนนกำกับดูแลกิจการที่แตกต่างกันจะมีผลต่อผลตอบแทนที่นักลงทุนได้รับจากการลงทุนในหุ้นสามัญแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร และจากผลการวิจัยที่ผ่านมาของ Alanazi และ Alhoqail (2019) พบว่า ผลตอบแทนจากการลงทุนในกลุ่มหลักทรัพย์ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ซาอุดีอาระเบียที่ประกอบด้วยบริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีให้ผลตอบแทนจากการลงทุนมากกว่ากลุ่มหลักทรัพย์ลงทุนที่ประกอบด้วยกลุ่มบริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ไม่ดี แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับผลการดำเนินงานของบริษัทที่วัดด้วยผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญ (stock returns) ผลการศึกษาของ Turnacigil, Guler และ Dogukanli (2019) พบว่า ในประเทศตุรกี การกำกับดูแลกิจการที่วัดด้วยคะแนนการกำกับดูแลกิจการทั้ง 5 หมวด ไม่มีผลต่อการลงทุนซื้อหุ้นของนักลงทุน และการกำกับดูแลกิจการส่งผลทางลบต่อผลตอบแทนในระยะยาว และผลการศึกษาของ Owala (2010) พบว่า การกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้น คือ บริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีกว่ามีผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นที่สูงกว่า แต่ระดับการกำกับดูแลกิจการที่ดีไม่สามารถพยากรณ์ผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับผลการศึกษาในประเทศไทยเรื่องผลคะแนนการกำกับดูแลกิจการกับมูลค่าธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มดัชนี SET50 ประเด็นบทบาทและความสัมพันธ์ของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของภัทรพงศ์ เจริญกิจจารุกร (2559) พบว่า ธุรกิจที่มีผลคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดีผ่านสัดส่วนของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 5 ลำดับแรก ในบริษัทที่มีสัดส่วนการถือหุ้นจำนวนมากจะมีแนวโน้มความสัมพันธ์กับมูลค่าธุรกิจที่วัดจากอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทน ยกเว้น ด้านผลการดำเนินงานและด้านมูลค่ากิจการไม่พบความสัมพันธ์กับผลคะแนนการกำกับดูแลกิจการ และบุญญฉัตร บุญญาลัย (2559) ศึกษาผลตอบแทนการลงทุนของหุ้นสามัญตามผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการกรณีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า กลุ่มหุ้นสามัญที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะมีแนวโน้มอัตราผลตอบแทนเกินปกติต่ำกว่ากลุ่มหุ้นสามัญที่ขาดการกำกับดูแลกิจการ และพบว่าอัตราผลตอบแทนเกินปกติ (abnormal return) มีค่าติดลบสำหรับกลุ่มหุ้นสามัญที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี แต่มีค่าเป็นบวกสำหรับกลุ่มหุ้นสามัญที่ขาดการกำกับดูแลกิจการ และภัทรพงศ์ เจริญกิจจารุกร (2560) ศึกษาคะแนนการกำกับดูแลกิจการและปัจจัยที่มีบทบาทต่อมูลค่าธุรกิจบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย พบว่า คะแนนการกำกับดูแลกิจการสามารถอธิบายมูลค่าธุรกิจได้และทุนจดทะเบียนเป็นปัจจัยที่มีบทบาทต่อมูลค่าธุรกิจมากกว่าสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่และสัดส่วนกรรมการอิสระ นันทวรา ปิ่นชนาธรณ และพรทิวา แสงเขียว (2564) ศึกษาอิทธิพลระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีและความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหมวดธุรกิจอุตสาหกรรมพลังงานและสาธารณูปโภค โดยศึกษาผลการดำเนินงานของบริษัท 3 ด้าน ได้แก่ ด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และด้านอัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาบัญชี พบว่าการกำกับดูแลกิจการที่ดีด้านผลอันดับโครงการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีและขนาดของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์ทางบวก ส่วนการควบคุมตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และไม่พบอิทธิพลระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่มีผลต่อผลการดำเนินงานด้านอัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาบัญชีซึ่งเป็นผลการดำเนินงานที่ผู้ลงทุนได้รับจากการลงทุนในหุ้นสามัญของกิจการโดยตรง หากกิจการมีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนต่อ

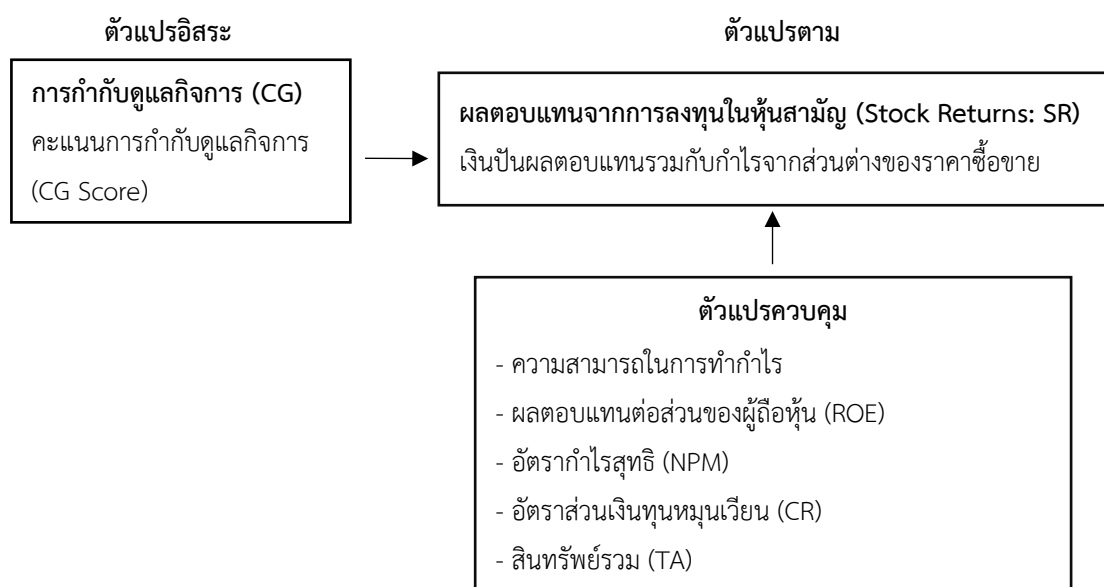
ส่วนของเจ้าของที่ดี ราคาตลาดหุ้นสามัญของกิจการนั้นก็เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ผู้ลงทุนหรือเจ้าของกิจการได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสูงขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานของกิจการยังมีความขัดแย้งกัน กล่าวคือ บางงานวิจัยไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญ (Alanazi และ Alhoqail, 2019; Turnacigil, Guler และ Dogukanli, 2019; นันทรา ปิ่นชนาธรณ และพรทิวา แสงเขียว, 2564) แต่ผลการวิจัยของ Owala (2010) และภัทรพงศ์ เจริญกิจจารุกร (2560) กลับพบว่าการกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้น สามารถอธิบายมูลค่าธุรกิจได้ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาเพื่อยืนยันว่าการกำกับดูแลกิจการมีผลกระทบต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญหรือไม่ โดยวัดการกำกับดูแลกิจการด้วยคะแนนผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่รายงานโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย และวัดผลการดำเนินงานของกิจการด้วยผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญซึ่งเป็นผลตอบแทนของนักลงทุนหรือเจ้าของกิจการ ทั้งนี้ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาตัดสินใจเลือกหลักทรัพย์ลงทุนสำหรับนักลงทุนและเป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการบริษัทตลอดจนผู้มีส่วนได้เสียของกิจการในการให้ความสำคัญกับบทบาทของคณะกรรมการบริษัทในการกำกับดูแลกิจการเพื่อประโยชน์และความยั่งยืนของกิจการต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาอิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการด้านความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการที่มีผลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2564) บริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET100 คือกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีมูลค่าการซื้อขายสูงสุด 100 อันดับแรก จำนวนปีละ 100 บริษัท โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 ทุกบริษัทที่นำส่งงบการเงินและมีผลคะแนนการประเมินด้านการกำกับดูแลกิจการ ระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2562 ได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 300 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นขนาดตัวอย่างที่เพียงพอสำหรับการทดสอบสมมติฐานด้วยความถดถอยเชิงพหุ คือจำนวนตัวอย่างไม่ควรน้อยกว่า 20 เท่าของจำนวนตัวแปร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้ข้อมูลทุติยภูมิซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียนของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ปี 2560 – 2562 เป็นรายบริษัทจากระบบข้อมูลตลาดหลักทรัพย์บนอินเทอร์เน็ต (SET Market analysis and reporting tool: SETSMART) และฐานข้อมูลจากเว็บไซต์ www.set.or.th และ www.settrade.com ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ความหมายและวิธีการวัดค่าของตัวแปรเหล่านี้ แสดงในตารางที่ 1

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมข้อมูลและทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแล้ว นำไปประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าต่ำสุด (min) ค่าสูงสุด (max) ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปข้อมูล ตัวแปรอิสระ ตัวแปรควบคุมและผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญ และใช้สถิติอนุมานในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งประกอบด้วย

(1) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานว่า กลุ่มบริษัทที่มีคะแนนการกำกับกิจการที่แตกต่างกัน มีผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญแตกต่างกัน

(2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปรของตัวแปรต่างๆ ที่ศึกษา และแปลความหมายความสัมพันธ์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) (Hinkle, 1998) ดังนี้

$r = 0$ ถึง 0.29 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

$r = 0.30$ ถึง 0.49 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

$r = 0.50$ ถึง 0.69 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

$r = 0.70$ ถึง 0.89 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

$r = 0.90$ ถึง 1.00 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก

และถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่ามากกว่า 0.75 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันมากทำให้เกิดปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองหรือปัญหา Multicollinearity ร่วมกับค่าสถิติ Tolerance และค่า VIF โดยค่า Tolerance มีค่ามากกว่า 0.200 และ VIF มีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างรุนแรง หรือไม่มีปัญหาความสัมพันธ์กันเองของตัวแปรทำนาย และใช้สถิติ Durbin Watson ทดสอบความเป็นอิสระกันของค่าคลาดเคลื่อน ซึ่งถ้ามีค่าอยู่ในช่วง $1.5 - 2.5$ แสดงว่าค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระกันหรือไม่เกิด

ปัญหา Autocorrelation (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2555) ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของวิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

(3) การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) โดยใช้วิธี Enter ในการเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอย เพื่อทดสอบสมมติฐาน อิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการและตัวแปรควบคุมที่มีผลกระทบต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของการศึกษาครั้งนี้

ตารางที่ 1 ตัวแปร ความหมายและวิธีการวัดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปร	สัญลักษณ์	ความหมายและการวัดค่าตัวแปร
ตัวแปรตาม		
ผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญ, (หน่วย: ร้อยละ) (Stock returns)	SR	ผลรวมระหว่างเงินปันผลตอบแทน (Dividend yield) กับผลตอบแทนจากส่วนต่างของราคาหุ้นหรือกำไรจากการซื้อขายหลักทรัพย์ (Capital gain yield) $\text{เงินปันผลตอบแทน} = (\text{เงินปันผลต่อหุ้นสำหรับผลการดำเนินงานในปีที่ } t \text{หารด้วยราคาปิดของหุ้นสามัญ ณ สิ้นปีที่ } t-1) \times 100$ $\text{ผลตอบแทนจากส่วนต่างของราคาหุ้น} = [(\text{ราคาปิดสิ้นปีที่ } t - \text{ราคาปิดสิ้นปีที่ } t-1) \text{หารด้วยราคาปิดสิ้นปีที่ } t-1] \times 100$
ตัวแปรอิสระ		
การกำกับดูแลกิจการ (Corporate governance)		คะแนนผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการ (CG score) รายงานโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย ได้แก่
	CG5	ผลการประเมินระดับ 5 หมายถึง ดีเลิศ
	CG4	ผลการประเมินระดับ 4 หมายถึง ดีมาก
	CG3	ผลการประเมินระดับ 3 หมายถึง ดี
	CG0	ผลการประเมินระดับ 0 หมายถึง กลุ่มที่ไม่มีรายงานผลการประเมิน หรือกลุ่มที่มีผลการประเมินต่ำกว่าระดับดี
ตัวแปรควบคุม		
ความสามารถในการทำกำไร (Profitability ratio)		ความสามารถในการทำกำไรของกิจการวัดด้วย (1) ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และ (2) อัตรากำไรสุทธิ
- ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (หน่วย: ร้อยละ) (Return on equity)	ROE	ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น = (กำไรสุทธิส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ/ส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ) $\times 100$
- อัตรากำไรสุทธิ (หน่วย: ร้อยละ) (Net profit margin)	NPM	อัตรากำไรสุทธิ = (กำไรสุทธิหลังภาษี/ยอดขาย) $\times 100$

ตารางที่ 1 ตัวแปร ความหมายและวิธีการวัดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา (ต่อ)

ตัวแปร	สัญลักษณ์	ความหมายและการวัดค่าตัวแปร
สภาพคล่อง (Liquidity ratio)		
- อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (หน่วย: เท่า) (Current ratio)	CR	อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน = สินทรัพย์หมุนเวียน/หนี้สินหมุนเวียน
ขนาดของกิจการ (Size)		
- สินทรัพย์รวม (Total assets) (หน่วย: ล้านบาท)	TA	สินทรัพย์รวมหน่วยเป็นล้านบาท ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน ปรับ scale เป็น log (สินทรัพย์รวม)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics)

1.1 ผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการด้านความรับผิดชอบต่อของคณะกรรมการของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในช่วงปี พ.ศ.2560-2562 โดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

ตารางที่ 2 ผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการด้านความรับผิดชอบต่อของคณะกรรมการของกลุ่มตัวอย่าง

ปี	ผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการ (จำนวนบริษัท)				รวม
	ดีเลิศ (CG5)	ดีมาก (CG4)	ดี (CG3)	ไม่มีรายงานผล CG0)	
2560	48	30	10	12	100
2561	58	31	9	2	100
2562	67	24	8	1	100
รวม	173	85	27	15	300

จากตารางที่ 2 พบว่า บริษัทในกลุ่ม SET 100 มีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการด้านความรับผิดชอบต่อของคณะกรรมการมีแนวโน้มดีขึ้น กล่าวคือ บริษัทที่มีผลการประเมินระดับดีเลิศมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี คือ ผลการประเมินดีเลิศเพิ่มขึ้นจาก 48 บริษัทในปี 2560 เป็น 58 บริษัทในปี 2561 และ 67 บริษัทในปี 2562 ส่วนบริษัทที่ไม่มีรายงานผลการประเมินลดลงจาก 12 บริษัท ในปี 2560 เป็น 2 บริษัทในปี 2561 และ 1 บริษัทในปี 2562 และบริษัทที่มีผลการประเมินระดับดีมาก และดี ก็มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทเหล่านี้ได้รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการดีขึ้นจากปีก่อนหน้า เช่น จากไม่มีรายงานผล เป็น ระดับดี จากระดับดีเพิ่มขึ้นเป็นระดับดีมาก และระดับดีมากเพิ่มขึ้นเป็นระดับดีเลิศ เป็นต้น

1.2 ผลการวิเคราะห์สถิติพรรณนาของตัวแปรที่ศึกษา

ตารางที่ 3 สถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปร	ความถี่	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
ตัวแปรตาม					
SR (%)		3.07	2.58	14.49	-0.55
ตัวแปรอิสระ					
CG5	173				
CG4	85				
CG3	27				
CG0	15				
ตัวแปรควบคุม					
ROE (%)		14.47	12.84	64.76	-75.29
NPM (%)		15.34	14.35	128.17	-10.40
CR (เท่า)		1.70	1.11	7.15	0.12
TA (ล้านบาท)		270,656	646,938	3,293,889	3,206
Log (TA)		5.43	5.81	6.52	3.51

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญกลุ่ม SET100 ในช่วงเวลาที่ศึกษามีค่าเฉลี่ย 3.07% มีค่าสูงสุด 14.49% และค่าต่ำสุดคือขาดทุน 0.55% กลุ่มตัวอย่างมีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการด้านความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการระดับดีเลิศจำนวน 173 ข้อมูล รองลงมาคือระดับดีมากจำนวน 85 ข้อมูล ระดับดีจำนวน 27 ข้อมูล และไม่มีรายงานผลการประเมินจำนวน 15 ข้อมูล ตามลำดับ ส่วนความสามารถในการทำกำไรวัดด้วยผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าเฉลี่ย 14.47% ค่าสูงสุด 64.76% และค่าต่ำสุด -75.29% ความสามารถในการทำกำไรวัดจากอัตรากำไรสุทธิมีค่าเฉลี่ย 15.34% ค่าสูงสุด 128.17% และค่าต่ำสุด -10.40% สภาพคล่องวัดจากอัตรารส่วนเงินทุนหมุนเวียนมีค่าเฉลี่ย 1.70 เท่า ค่าสูงสุด 7.15 เท่า และค่าต่ำสุด 0.12 เท่า ขนาดบริษัทวัดด้วยสินทรัพย์รวมสุทธิมีค่าเฉลี่ย 270,656 ล้านบาท ค่าสูงสุด 3,293,889 ล้านบาท และค่าต่ำสุด 3,206 ล้านบาท

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน

2.1 ผลการทดสอบสมมติฐานกลุ่มบริษัทที่มีคะแนนการกำกับกิจการที่แตกต่างกัน มีผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญแตกต่าง โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ผลแสดงดังตารางที่ 4 และ 5

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญจำแนกตามที่มีคะแนนการกำกับดูแลกิจการแตกต่างกัน

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญ (SR)	ระหว่างกลุ่ม	91.01	3	30.34	4.747	.003**
	ภายในกลุ่ม	1891.34	296	6.39		
	รวม	1982.35	299			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญ จำแนกตามคะแนนการกำกับดูแลกิจการ

คะแนนการกำกับดูแลกิจการ	CG3	CG4	CG5
CG0	-2.110** (.010)	-1.867** (.009)	-2.444** (.000)
CG3		0.246 (.660)	-0.332 (.526)
CG4			-0.577 (.086)

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มบริษัทที่มีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการด้านความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการแตกต่างกัน มีผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญรายคู่ด้วยสถิติ LSD (Least Significant Difference) ดังตารางที่ 5 พบว่า (1) กลุ่มที่มีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการระดับดีเลิศ มีค่าเฉลี่ยผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญสูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีรายงานผลการประเมิน 2.444% (2) กลุ่มที่มีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญสูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีรายงานผลการประเมิน 1.867% และ (3) กลุ่มที่มีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการระดับดี มีค่าเฉลี่ยผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญสูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีรายงานผลการประเมิน 2.110% ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.2 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปร โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่อทดสอบว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุมไม่เกิดปัญหามีความสัมพันธ์กันเองหรือไม่เกิดปัญหา Multicollinearity แสดงดังตารางที่ 6 และค่า Tolerance และค่า VIF แสดงดังตารางที่ 7

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	SR	ROE	NPM	CR	Log (TA)
SR	1.00	.061 (.299)	.067 (.254)	.157** (.007)	.184** (.001)
ROE		1.00	.407** (.000)	.070 (.230)	.147** (.011)
NPM			1.00	.143** (.014)	.034 (.557)
CR				1.00	-.044 (.452)
Log (TA)					1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า ตัวแปรทำนายซึ่งได้แก่ตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุม ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีความสัมพันธ์กับอัตรากำไรสุทธิ (NPM) โดยมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันในระดับต่ำด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .407 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รองลงมา ได้แก่ ROE มีความสัมพันธ์กับ TA และ NPM มีความสัมพันธ์กับ CR โดยมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .147 และ .143 ตามลำดับ ซึ่งพบว่า ไม่มีตัวแปรทำนายคู่ใดมีความสัมพันธ์ตั้งแต่ .75 ขึ้นไป และในตารางที่ 7 พบว่า Tolerance มีค่ามากกว่า 0.200 และ VIF มีค่าน้อยกว่า 10 ดังนั้น จึงไม่มีปัญหาความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรทำนาย หรือไม่มีปัญหา Multicollinearity

2.3 ผลการทดสอบสมมติฐาน อิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการและตัวแปรควบคุมที่มีผลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญโดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression)

จากตารางที่ 7 พบว่า ตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุมมีอิทธิพลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญ 6.30% ผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการมีผลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยระดับดีเลิศมีผลต่อผลตอบแทนจากการลงทุน 2.378% หรือเพิ่มขึ้น 45.8% รองลงมาได้แก่ระดับดีมาก และระดับดี โดยส่งผลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญ 2.028% และ 2.087% หรือเพิ่มขึ้น 35.8% และ 23.6% ตามลำดับ และยังพบว่าสภาพคล่องของกิจการที่วัดด้วยอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนและขนาดของกิจการที่วัดด้วยสินทรัพย์รวมมีอิทธิพลทางบวกต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญ ถ้าอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น 1 เท่า จะส่งผลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญเพิ่มขึ้น 16.0% และถ้าสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น 10 ล้านบาท (หรือ log TA เพิ่มขึ้น 1 หน่วย) ส่งผลต่ออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญเพิ่มขึ้น 15.1% และสามารถเขียนสมการถดถอย ได้ดังนี้

$$SR = -2.841 + 2.376CG5 + 2.028CG4 + 2.087CG3 + 0.373CR + 0.582\log(TA)$$

ตารางที่ 7 ผลการทดสอบสมมติฐาน อิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการและตัวแปรควบคุมที่มีผลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญโดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

ตัวแปร	Unstandardized		Standardized	t	sig
	coefficient	Std.Error	coefficient		
	B		β		
ค่าคงที่	-2.841**	1.435		-1.980	.049
CG5	2.376**	0.754	0.458**	3.152	.002
CG4	2.028**	0.780	0.358**	2.601	.010
CG3	2.087**	0.864	0.236**	2.415	.016
ROE	0.017	0.013	0.087	1.373	.171
NPM	0.004	0.011	0.020	0.314	.754
CR	0.373**	0.139	0.160**	2.686	.008
Log (TA)	0.582**	0.241	0.151**	2.419	.016

Tolerance = 0.843 – 0.973, VIF = 1.028 – 1.186
Durbin Watson = 1.987
F = 3.785**, sig .001;
R = 0.292; R² = 0.085; Adjust R² = 0.063

ตัวแปรตาม คือผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญ (SR)

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์อิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่มีผลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 มีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีผลการประเมินการกำกับกิจการอยู่ในระดับดีเลิศ รองลงมาเป็นระดับดีมาก ระดับดี และไม่มีผลคะแนนซึ่งมีน้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในกลุ่ม SET100 ซึ่งเป็นกลุ่มกิจการที่มีมูลค่าการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์จำนวน 100 ลำดับแรก ย่อมเป็นกิจการที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่สนใจลงทุนของนักลงทุน ดังนั้น จึงเป็นบริษัทที่ผ่านการพิจารณาลั่นกรองเพื่อเลือกลงทุนของนักลงทุน ซึ่งย่อมจะต้องเป็นกิจการที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าหากกิจการมีปัญหาด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีย่อมไม่เป็นที่สนใจลงทุนของนักลงทุน จึงไม่สามารถมีมูลค่าซื้อขายมากในลำดับต้นๆ ได้

จากผลการวิจัยที่พบว่ากลุ่มบริษัทที่มีคะแนนการกำกับดูแลกิจการระดับดีเลิศ ระดับดีมากและระดับดี มีค่าเฉลี่ยผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญสูงกว่ากลุ่มบริษัทที่ไม่มีคะแนนการกำกับดูแลกิจการ และกลุ่มบริษัทที่มีคะแนนการกำกับดูแลกิจการระดับดีเลิศ ระดับดีมาก และระดับดี มีค่าเฉลี่ยผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้น สอดคล้องแนวคิดที่ว่ากิจการที่มีการกำกับดูแล

กิจการที่ดีหรือมีการรายงานคะแนนการประเมินย่อมมีผลการดำเนินงานที่ดีและยั่งยืนในระยะยาว จึงส่งผลให้ผู้ถือหุ้นสามัญหรือเจ้าของกิจการได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีคะแนนรายงานการกำกับดูแลกิจการ

จากผลการศึกษาที่พบว่าสภาพคล่องของกิจการและขนาดกิจการ มีผลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากกิจการที่มีขนาดใหญ่ย่อมเป็นกิจการที่มีความมั่นคงสูง ทำให้นักลงทุนมีความเชื่อมั่นในการลงทุน ส่วนกิจการที่มีสภาพคล่องสูง จะมีความเสี่ยงทางการเงินต่ำ และสามารถจ่ายปันผลได้มาก ซึ่งทั้งสองปัจจัยเป็นผลให้ความต้องการลงทุนในหุ้นสามัญของกิจการเพิ่มขึ้น ทำให้ราคาหุ้นสูงขึ้น นักลงทุนจึงได้รับผลตอบแทนในรูปกำไรจากการซื้อขายหลักทรัพย์ และเงินปันผลตอบแทน จึงส่งผลให้ผู้ถือหุ้นได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญเพิ่มขึ้น

ผลการศึกษาพบว่าบริษัทที่มีผลคะแนนการกำกับดูแลกิจการทั้ง 3 กลุ่ม มีผลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญเพิ่มขึ้น โดยกลุ่มที่มีคะแนนการกำกับดูแลกิจการระดับดีเลิศ มีผลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญเพิ่มขึ้น มากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนการกำกับดูแลกิจการระดับดีมาก และมีผลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มที่มีคะแนนการกำกับดูแลกิจการระดับดี ตามลำดับ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดการนำรายงานการกำกับดูแลกิจการมาใช้กับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่ว่าบริษัทที่มีคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่สูง จะทำให้นักลงทุนมั่นใจขึ้นว่าได้ลงทุนในธุรกิจที่มีการบริหารงานอย่างเป็นธรรม มีความโปร่งใส ดังนั้น บริษัทที่มีคะแนนการกำกับดูแลกิจการสูงกว่าจึงมีผลต่อผลตอบแทนที่นักลงทุนได้รับจากการลงทุนมากกว่าด้วย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งขึ้นว่าคะแนนการกำกับดูแลกิจการมีผลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญและสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Owala (2010) ซึ่งพบว่า การกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้น บริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีกว่า มีผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นที่สูงกว่า และสอดคล้องกับผลการวิจัยของภัทรพงศ์ เจริญกิจจารุกร (2560) ที่พบว่าคะแนนการกำกับดูแลกิจการสามารถอธิบายมูลค่าธุรกิจได้

จากผลการศึกษาที่พบว่าระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการและตัวแปรควบคุมมีอิทธิพลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญได้เพียง 6.30% ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการศึกษาของ Owala (2010) ที่พบว่าระดับการกำกับดูแลกิจการที่ดีไม่สามารถพยากรณ์ผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาอิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่มีผลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นเท่านั้น ยังมีปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญซึ่งไม่ได้นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้ ได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจ ภาวะอุตสาหกรรม และภาวะตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ตามแนวคิดการวิเคราะห์หลักทรัพย์โดยวิธีการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน และการวิเคราะห์เทคนิค

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาที่พบว่า บริษัทที่มีคะแนนการกำกับดูแลกิจการ อยู่ในระดับยิ่งสูง จะส่งผลให้นักลงทุนได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญยิ่งมาก ดังนั้น ในการวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจเลือกลงทุนในหุ้นสามัญ นักลงทุนควรให้ความสำคัญกับผลการประเมินระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการประกอบการตัดสินใจเลือกหลักทรัพย์ลงทุนด้วย โดยควรเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีการกำกับดูแลกิจการในระดับดีเลิศ รองลงมาเป็นระดับดีมาก และระดับดี และไม่ควรลงทุนในกิจการที่ไม่มีคะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการ ทั้งนี้เนื่องจากพบว่า

กิจการที่ไม่มีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการจะให้ผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญต่ำกว่ากลุ่มที่มีคะแนนการกำกับดูแลกิจการทุกระดับ และกิจการที่มีคะแนนการกำกับดูแลกิจการระดับดีเลิศจะให้ผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญสูงสุด รองลงมาคือกลุ่มที่มีคะแนนระดับดีมาก และระดับดี ตามลำดับ

2. ผู้บริหารของกิจการควรส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรมีการดำเนินการเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการในระดับที่ดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้กิจการบรรลุเป้าหมายของการประกอบธุรกิจ กล่าวคือ ให้องค์กรมีมูลค่าสูงขึ้น และทำให้ผู้ลงทุนหรือเจ้าของกิจการได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญเพิ่มขึ้นด้วย

3. ผู้ที่มีความสนใจในการลงทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์สามารถนำผลการวิจัยไปช่วยในการพิจารณาและตัดสินใจเลือกบริษัทที่จะทำการลงทุน

4. นิสิต นักศึกษาสามารถหาองค์ความรู้จากงานวิจัยเพื่อไปปรับประยุกต์ใช้ในการเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายขอบเขตการศึกษารายกลุ่มอุตสาหกรรมเพื่อเปรียบเทียบอิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนในหุ้นสามัญของแต่ละอุตสาหกรรม

2. ควรศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นการกำกับดูแลกิจการว่าส่งผลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญผ่านผลการดำเนินงานของกิจการหรือไม่

3. ควรศึกษาเพิ่มเติมปัจจัยอื่นๆ เช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญร่วมกับอิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่มาจากหน่วยงานภายนอกองค์กร เช่น บทบาทของผู้สอบบัญชีหรือคุณภาพการตรวจสอบ เพื่อให้สามารถอธิบายผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้นสามัญได้เพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วาณิชยปัญญา. (2555). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 524 หน้า.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2564). *ข้อมูลบริษัทในกลุ่ม SET100* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 14 มกราคม 2564, จาก :<https://www.set.or.th/coverage.html>.
- นันทวรา ปันชนาธรณ และพรทิวา แสงเขียว. (2564). อิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่ดีและความรับผิดชอบต่อสังคม ที่มีต่อผลการดำเนินงานธุรกิจหมวดอุตสาหกรรมกลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภคของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 8(8), 77-89.
- บุญญนิตร์ บุญญาลย์. (2559). *ผลตอบแทนการลงทุนของหุ้นสามัญตามผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการ: กรณีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภัทรพงศ์ เจริญกิจจารุกร. (2559). ผลคะแนนการกำกับดูแลกิจการกับมูลค่าธุรกิจของบริษัทจดทะเบียน กลุ่มดัชนี SET 50 : บทบาทและความสัมพันธ์ของผู้ถือหุ้นรายใหญ่. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่*, 9(1), 31-45.
- _____. (2560). คะแนนการกำกับดูแลกิจการและปัจจัยที่มีบทบาทต่อมูลค่าธุรกิจบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*, 14(1), 1-24.
- Alanazi, A.S. and Alhoqail, S.A. (2019). Corporate governance and firms stock returns in the emerging market. *Risk Governance & Control: Financial Markets & Institutions*, 9(3), 66-73.

- AMT Solution. (2564). *การกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance : CG)* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 12 มกราคม 2564, จาก : <https://www.amtsolution.co.th/2019/01/05/>
- Owala, A.C. (2010). *Corporate governance and stock returns: Evidence from the S&P 500*. Master of science in economics and business administration. University of VAASA.
- Thai Institute of Directors. (2564). *ข้อมูลคะแนนการกำกับดูแลกิจการ* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 12 มกราคม 2564, จาก : <https://www.thai-iod.com/th/index.asp>
- Turnacigil, S., Guler, H. and Dogukanli, H. (2019). The effect of corporate governance on stock returns by PVAR: An investigation in BIST. *International Journal of Economics, Business and Politics*, 3(2), 367-380.

การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง

A Study of Factors affecting Airside Accidents at DON MUEANG

INTERNATIONAL AIRPORT

ธัชชนิกา เสนะวงษ์^{1*} วราภรณ์ เต็มแก้ว² และธัญญรัตน์ คำเพระ³

Tachanika Senawong^{1*}, Waraporn Temkraw² and Thanyarat Khamproh³

*Corresponding author, e-mail: tachanika.s@gmail.com

Received: December 4th, 2021; Revised: April 18th, 2022; Accepted: April 28th, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง และ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการลด และป้องกันความเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุภายในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ปฏิบัติงานในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากการศึกษาพบว่า อุบัติเหตุของท่าอากาศยานดอนเมืองโดยมากเกิดจากความประมาทที่เกิดจากตัวบุคคล การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือคู่มือการปฏิบัติงาน ความไม่พร้อมของอุปกรณ์ที่นำมาใช้งานรวมถึงเกิดจากสภาพแวดล้อมโดยรอบ ผลการศึกษาพบว่าผู้ปฏิบัติงานมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมืองรายด้านโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยขององค์กร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และปัจจัยด้านอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 3.93 ตามลำดับ โดยในส่วนของความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง พบว่าการปฏิบัติงานด้วยความประมาทเกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบินมากที่สุด ดังนั้น หน่วยงานท่าอากาศยาน และบริษัทผู้ประกอบการสายการบินควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานแก่ผู้ปฏิบัติงาน และเน้นย้ำให้ตระหนักถึงความปลอดภัยในการทำงาน รวมถึงการปฏิบัติตามกฎระเบียบของบริษัทและของท่าอากาศยานอยู่เสมอ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีทัศนคติที่ดีต่อกฎระเบียบ และเป็นการส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมด้านความปลอดภัยเชิงบวกต่อไป

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการบิน สถาบันการบินพลเรือน

Student in Master of Management in Aviation Management, Civil Aviation Training Center

² ผู้อำนวยการกองวิชาการบริหารการบิน สถาบันการบินพลเรือน

Director of Aviation Management Training Division, Civil Aviation Training Center

³ อาจารย์ประจำกองวิชาการบริหารการบิน สถาบันการบินพลเรือน

Ground Instructor of Aviation Management Training Division, Civil Aviation Training Center

คำสำคัญ: อุบัติเหตุ เขตการบิน ท่าอากาศยานดอนเมือง

Abstract

This research aimed 1) to study the factors affecting airside accidents at Don Mueang International Airport and 2) to propose accidental prevention method at Don Mueang International Airport. The sample of this study comprised 400 airside operators at Don Mueang International Airport by using the questionnaire. The quantitative data was analyzed by descriptive statistic include frequency, percentage, means and standard deviation

The results of this study showed that the accident at Don Mueang Airport in the past found that most of the reasons are caused by negligent operation and does not complying with airport's rules and regulations or the operating procedures including the inadequacy of the equipment and the surrounding environment. Moreover, the results revealed that factors affecting airside accidents at Don Mueang International Airport sorting from the highest to lowest level: operator factor with a mean of 4.15, followed by the environmental factors with a mean of 4.04, then organizational safety management factors with a mean of 3.98, and the operational equipment factors at the lowest level with a mean of 3.93. The risk factors related to airside accidents at Don Mueang International Airport was negligent operation reflecting the highest number of accidents in the airside. Therefore, airport operators and service providers should encourage operational cognitive safety to their employees and emphasize awareness at work, including complying with the company's and airport's rules and regulations.

Keywords: Accidents, Airside, Don Mueang International Airport

บทนำ

การประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมการขนส่งทางอากาศนั้น นับได้ว่าเป็นการลงทุนที่สูง อีกทั้งยังมีความท้าทายในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากร และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีความทันสมัยและสามารถตอบโต้ต่อการใช้งานให้ครอบคลุมในการให้บริการ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะดวกและรวดเร็วตรงต่อเวลา เพื่อที่จะสามารถแข่งขันกับคู่แข่งในธุรกิจเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องมาจากว่าหากเกิดอุบัติเหตุขึ้น ผู้ประกอบการจะต้องมีค่าใช้จ่ายที่ต้องแบกรับเพิ่มขึ้น ทั้งค่าใช้จ่ายแบบทางตรง (direct cost) ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่จะเกิดจากการเปลี่ยนแปลง ซ่อมแซม หรือทดแทนอุปกรณ์ที่เกิดความเสียหาย และค่าใช้จ่ายทางอ้อม (indirect cost) เป็นค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือจากการคุ้มครองด้วยประกันภัย (insurable) เช่น ค่าใช้จ่ายจากการเสียภาพลักษณ์ขององค์กรที่มีผลต่อความเชื่อมั่น รวมถึงค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบวิเคราะห์ในการหาสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ และสุดท้ายอาจรวมถึงค่าใช้จ่ายที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ และสังคมโดยรวม (industry & social cost) เช่น เมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้นจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้โดยสารที่จะเดินทางทางอากาศ ทำให้ผู้โดยสารหันไปเลือกใช้บริการเดินทางด้วยวิธีการอื่นแทน โดยจากสถิติที่

กระทรวงแรงงานของสหรัฐอเมริกาได้ทำการรวบรวมพบว่าผู้ปฏิบัติงานในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมการขนส่งทางอากาศทุก ๆ 100 คน มีอัตราการบาดเจ็บ เจ็บป่วย หรือเสียชีวิตจากอุบัติเหตุสูงสุดที่ 13.6 คน หรือเฉลี่ยที่ 9.7 คน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ปฏิบัติงานที่บาดเจ็บมากที่สุด คือ ผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตการบิน (airside) และจากข้อมูลของสมาคมท่าอากาศยานระหว่างประเทศ (Airport Council International : ACI) ได้แสดงให้เห็นว่าอุบัติเหตุทางภาคพื้น (ground accident) โดยมากแล้วเกิดมาจากความเสียหายของอุปกรณ์ภาคพื้น อีกทั้งจากรายงานของสมาคมผู้ประกอบการขนส่งทางอากาศยานระหว่างประเทศ (International Transportation Association : IATA) ได้ให้ข้อมูลว่าร้อยละ 92 ของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นมาจากความผิดพลาดของผู้ปฏิบัติงานเอง (ซูชิฟ แก่นแสง, 2549 : 1-2)

ความปลอดภัยถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมการขนส่งทางอากาศ อีกทั้งสาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุขึ้นโดยมากแล้วเกิดจากการกระทำของมนุษย์ ดังนั้น การจะทำให้อุบัติเหตุลดลงจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจในการกระทำของมนุษย์ให้มากขึ้น ซึ่งการปฏิบัติงานในเขตการบินนั้นประกอบไปด้วยหลายขั้นตอน โดยในแต่ละขั้นตอนจะมีปัจจัยหลักที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกเสมอในการปฏิบัติงาน นั่นคือ การให้ความสำคัญกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน เนื่องจากความผิดพลาด หรือความประมาททางด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานจะส่งผลถึงภาพลักษณ์ และความน่าเชื่อถือขององค์กร อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าในการปฏิบัติงานในเขตการบินจะมีการกำหนดกฎเกณฑ์ รวมถึงข้อห้ามในหลากหลายประเด็น เพื่อมุ่งหวังจะป้องกันการเกิดอุบัติเหตุแล้วก็ตาม หากแต่ก็ยังคงพบอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในเขตการบินอยู่เสมอ โดยเฉพาะอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับการขับเครื่องบินในเขตการบิน เนื่องจากว่าการให้บริการภาคพื้นต่อ 1 เที่ยวบิน จำเป็นต้องใช้ยานพาหนะในการให้บริการอากาศยานเป็นจำนวนมาก รวมกับการเร่งรีบในการปฏิบัติงานให้ทันต่อเวลาออกเดินทาง จึงอาจก่อให้เกิดอันตรายและอุบัติเหตุได้ โดยบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ได้มีการรวบรวมเป็นรายงานสถิติการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ท่าอากาศยานดอนเมืองตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2560 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2562 (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2562ก) ดังแสดงในตาราง 1

ตารางที่ 1 สถิติการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ท่าอากาศยานดอนเมือง

	ม.ค. - ธ.ค.60	ม.ค. - ธ.ค.61	ม.ค. - ธ.ค.62
พนักงานกระทำความผิด	126	129	108
อุบัติเหตุในเขตการบิน	23	21	28

ที่มา: บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (2562ก)

จากเหตุการณ์การเกิดอุบัติเหตุของท่าอากาศยานดอนเมืองที่ผ่านมา ได้มีการรวบรวมถึงสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ พบว่าสาเหตุโดยมากแล้วเกิดจากความประมาทที่เกิดจากตัวบุคคลที่ปฏิบัติงานด้วยความเคยชิน และไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือคู่มือการปฏิบัติงาน อีกทั้งความไม่พร้อมของอุปกรณ์ที่นำมาใช้งาน รวมถึงเกิดจากสภาพแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นสภาพพื้นผิวการจราจรที่มีการแตกยุบตัว ป้ายการให้ทัศนสัญญาณไม่ชัดเจน และสภาพของเส้นทางการจราจรมีความซับซ้อน (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2562ก) จึงจะเห็นได้ว่าสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุขึ้นโดยมากแล้วมาจากการกระทำของตัวบุคคลร้อยละ 80 และอีกร้อยละ 20 นั้นมาจากสภาพแวดล้อม รวมถึงเครื่องจักรกล (อิติพันธ์ สุขเนตร, 2547 : 2) จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ

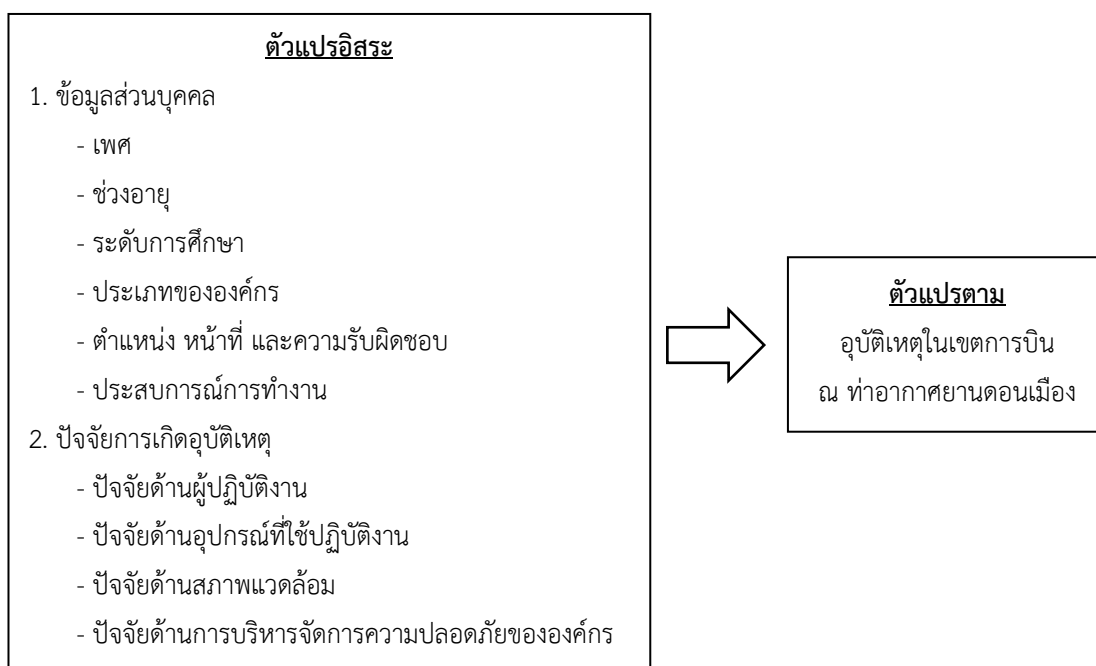
ศึกษาหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง เพื่อทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน และนำเสนอแนวทางการลด และป้องกันความเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุภายในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมืองต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการลด และป้องกันความเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุภายในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาปริทัศน์วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ดำเนินการโดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การคัดเลือกตัวอย่างจากกลุ่มบริษัทผู้ประกอบการในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง จากจำนวนการออกบัตรอนุญาตเข้าพื้นที่เขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง

ในปี 2562 ซึ่งมีจำนวน 10,264 คน (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2562 : 11 - 15) และคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) มีระดับความคลาดเคลื่อนที่ 5% ดังนั้นจึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทขององค์กร ตำแหน่ง หน้าที่ และความรับผิดชอบ และประสบการณ์การทำงาน ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยขององค์กร ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มาจากการศึกษาปริทัศน์วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยอ้างอิงจากแนวคิดมนุษย์ปัจจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุ โดยสรุปเป็นแบบสอบถามที่เป็นคำถามปลายปิดที่มีลักษณะเป็นมาตรวัดแบบให้คะแนน (Likert scale) มีคำตอบให้เลือกตามลำดับ 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด (open-ended questions) จากนั้นนำแบบสอบถามเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความถูกต้องของข้อคำถาม พร้อมทั้งแก้ไขการใช้ภาษาให้มีความเหมาะสม ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์การวิจัย และให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หาค่าความเที่ยงตรงของคำถาม และค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา (Index of item Objective Congruence : IOC) จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในการหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยวิธีของ Cronbach เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) (ไพศาล วรคำ, 2559) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.964 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่นสูงสามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไปได้

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) บริษัทผู้ประกอบการในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง จากจำนวนการออกบัตรอนุญาตเข้าพื้นที่เขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง ในปี 2562 ซึ่งมีจำนวน 10,264 คน (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2562 : 11-15) และคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) มีระดับความคลาดเคลื่อนที่ 5% จำนวน 400 ชุด

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด และทฤษฎีการเกิดอุบัติเหตุ แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีปัจจัยมนุษย์ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับเขตการบิน และนโยบายความปลอดภัย หลักเกณฑ์ วิธีปฏิบัติของงานในพื้นที่เขตการบิน ท่าอากาศยานดอนเมือง รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านโปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทขององค์กร ตำแหน่ง หน้าที่ ความรับผิดชอบ และประสบการณ์การทำงาน ใช้การวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง จำนวน 4 ปัจจัย ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง ใช้การสังเคราะห์ข้อความ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง ผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=400)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	276**	69
- หญิง	124	31
2. ช่วงอายุ		
- 21-30 ปี	179**	44.8
- 31-40 ปี	165	41.3
- 41-50 ปี	47	11.8
- 51-60 ปี	9	2.3
3. ระดับการศึกษา		
- มัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า	45	11.3
- ปวส. หรืออนุปริญญา	86	21.5
- ปริญญาตรี	197**	49.3
- สูงกว่าปริญญาตรี	72	18.0
4. ประเภทขององค์กร		
- บริษัทสายการบิน	257**	64.3
- บริษัทบริการภาคพื้น	143	35.8
5. ตำแหน่ง หน้าที่ และความรับผิดชอบ		
- เจ้าหน้าที่บริการภาคพื้น	234**	58.5
- เจ้าหน้าที่ช่างอากาศยาน/ซ่อมบำรุงรักษา	113	28.3
- เจ้าหน้าที่บริการน้ำมันอากาศยาน	21	5.3
- อื่น ๆ	32	8.0

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม(ต่อ)

(n=400)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
6. ประสบการณ์ทำงาน		
- ต่ำกว่า 1 ปี	2	0.5
- 1 -5 ปี	213**	53.3
- 6-10 ปี	123	30.8
- 11-15 ปี	33	8.3
- 16 -20 ปี	17	4.3
- 21 ปีขึ้นไป	12	3.0

** มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อยู่ในช่วงอายุ 21-30 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประเภทขององค์กรเป็นบริษัทสายการบิน มีตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบเป็นเจ้าหน้าที่บริการภาคพื้น และมีประสบการณ์ทำงานอยู่ในช่วง 1-5 ปี

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง รายด้าน

(n=400)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุรายด้าน	$\bar{X}$	S.D.
ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน	4.15**	1.04
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม	4.04	0.94
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยขององค์กร	3.98	1.11
ปัจจัยด้านอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงาน	3.93	1.05
ผลรวมของทุกด้าน	4.03	0.97

** มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมืองพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมืองในภาพรวม เรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับมากที่สุดไปอย่างน้อยที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยขององค์กร และปัจจัยด้านอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงาน ตามลำดับ โดยสามารถแจกแจงรายละเอียดความคิดเห็นในแต่ละด้านดังตารางที่ 3-6 ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง ด้านปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน

(n=400)

ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.
1. มีสภาพร่างกายที่ไม่พร้อมปฏิบัติงาน	4.36	1.112
2. มีการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนเข้าปฏิบัติงาน	4.19	1.429
3. ไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัย	4.40	1.212
4. ปฏิบัติงานแทนผู้อื่น โดยไม่มีความชำนาญหรือความรู้ในงานนั้น	4.12	1.233
5. ไม่ได้รับการฝึกอบรมอย่างถูกต้องก่อนการปฏิบัติงานจริง	4.01	1.228
6. ขาดทักษะ ความรู้ในการปฏิบัติงาน	4.13	1.216
7. ปฏิบัติงานนอกเหนือจากคำสั่ง หรือขอบเขตอำนาจหน้าที่	4.01	1.183
8. ปฏิบัติงานด้วยความประมาท	4.43**	1.222
9. ปฏิบัติงานด้วยความเร่งรีบ	4.29	1.089
10. การสื่อสารที่ไม่ชัดเจน ส่งผลให้เกิดความสับสน	4.08	1.077
11. ความผิดพลาดในการตัดสินใจ	4.00	1.078
12. ใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ผิดวิธี หรือประเภท	4.11	1.185
13. ไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล	3.98	1.180
14. วางสิ่งของ อุปกรณ์ต่าง ๆ ทั่วไว้ หรือกีดขวางบริเวณที่ปฏิบัติงาน	4.04	1.225
ภาพรวมของปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน	4.15	1.04

** มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

ด้านผู้ปฏิบัติงาน พบว่าการปฏิบัติงานด้วยความประมาทเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุในเขตการบินมากที่สุด รองลงมาคือ การไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัย และมีสภาพร่างกายที่ไม่พร้อมปฏิบัติงาน เช่น เจ็บป่วย อ่อนเพลีย นอนหลับพักผ่อนไม่เพียงพอเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุในเขตการบินได้ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง ด้านปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

(n=400)

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม	$\bar{X}$	S.D.
1. บริเวณพื้นที่ปฏิบัติงานมีแสงสว่างไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน	4.17**	1.092
2. บริเวณพื้นที่ปฏิบัติงานมีสภาพอากาศไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน	4.12	1.159
3. บริเวณพื้นที่ปฏิบัติงานมีเสียงดังเกินค่ามาตรฐานที่กำหนด	3.95	1.080
4. สภาพพื้นผิวเส้นทางจราจรภายในเขตการบินไม่สมบูรณ์	4.09	1.146
5. ลักษณะทางกายภาพเส้นทางจราจรภายในเขตการบินมีความซับซ้อน	3.99	1.092

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง ด้านปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม(ต่อ)

(n=400)

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม	$\bar{X}$	S.D.
6. อุปกรณ์ให้ทัศนสัญญาณ มีสภาพไม่สมบูรณ์ ไม่ชัดเจน ชำรุด	4.03	1.190
7. บริเวณพื้นที่ปฏิบัติงาน พื้นที่สำหรับจอด และพื้นที่สำหรับเก็บอุปกรณ์ มีอย่างจำกัด	3.91	1.060
8. การปฏิบัติงานของผู้ประกอบการรายอื่นไม่เป็นไปตามการจัดการ ด้านความปลอดภัย	4.12	1.086
ภาพรวมของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม	4.04	0.94

** มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

ด้านสภาพแวดล้อม พบว่าบริเวณพื้นที่ปฏิบัติงานมีแสงสว่างไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุในเขตการบินมากที่สุด รองลงมาคือ บริเวณพื้นที่ปฏิบัติงานมีสภาพอากาศไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน เช่น ฝนตกหนัก หมอกลงจัด และการปฏิบัติงานของผู้ประกอบการรายอื่นไม่เป็นไปตามการจัดการด้านความปลอดภัย เช่น จอดยานพาหนะหรืออุปกรณ์กีดขวางเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุในเขตการบินได้ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง ด้านปัจจัยด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยขององค์กร

(n=400)

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยขององค์กร	$\bar{X}$	S.D.
1. หน่วยงานไม่มีการแจ้งนโยบายด้านความปลอดภัยให้พนักงานทราบ	3.85	1.339
2. หน่วยงานไม่มีการเผยแพร่ข่าวสารด้านความปลอดภัยให้แก่พนักงาน	3.86	1.175
3. หน่วยงานไม่มีการสื่อสารด้านความปลอดภัยให้ความรู้แก่พนักงาน	3.92	1.253
4. หน่วยงานไม่มีการจัดหาเอกสารด้านความปลอดภัยให้แก่พนักงาน	3.87	1.251
5. หน่วยงานไม่มีการจัดอบรมและทบทวนความรู้ให้แก่พนักงานอย่าง ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	3.99	1.300
6. หน่วยงานไม่มีการวางแผนการดำเนินงานด้านความปลอดภัยไว้ ล่วงหน้า	3.99	1.203
7. หน่วยงานไม่มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานของพนักงานให้เป็นไปตาม กฎระเบียบอย่างสม่ำเสมอ	4.04	1.219
8. หน่วยงานไม่มีการจัดหาอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลให้แก่ พนักงาน	4.12**	1.171

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง ด้านปัจจัยด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยขององค์กร(ต่อ)

(n=400)

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยขององค์กร	$\bar{X}$	S.D.
9. หน่วยงานไม่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง	3.98	1.241
10. จำนวนงาน หรือภาระงานที่ได้รับมอบหมายไม่สอดคล้องกับระยะเวลาที่กำหนด	4.06	1.235
11. จำนวนงาน หรือภาระงานที่ได้รับมอบหมายไม่สอดคล้องกับจำนวนผู้ปฏิบัติงาน	4.12**	1.186
12. การจัดซื้อ จัดจ้างขององค์กรไม่เหมาะสมกับจำนวนผู้ปฏิบัติงาน และภาระงาน	4.02	1.174
ภาพรวมของปัจจัยด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยขององค์กร	3.98	1.11

** มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

ด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยขององค์กร พบว่าหน่วยงานไม่มีการจัดหาอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลให้แก่พนักงาน และจำนวนงาน หรือภาระงานที่ได้รับมอบหมายไม่สอดคล้องกับจำนวนผู้ปฏิบัติงานเป็น 2 ปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุในเขตการบินมากที่สุด รองลงมาคือ จำนวนงาน หรือภาระงานที่ได้รับมอบหมายไม่สอดคล้องกับระยะเวลาที่กำหนด และหน่วยงานไม่มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานของพนักงานให้เป็นไปตามกฎระเบียบอย่างสม่ำเสมอเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุในเขตการบินได้ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง ด้านปัจจัยด้านอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงาน

(n=400)

ปัจจัยด้านอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.
1. อุปกรณ์ หรือยานพาหนะที่ใช้ปฏิบัติงานมีสภาพไม่สมบูรณ์ หรือไม่ได้มาตรฐาน	3.99	1.195
2. อุปกรณ์ หรือยานพาหนะบางชนิดไม่มีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายที่ครบถ้วน	3.97	1.189
3. การซ่อมบำรุงอุปกรณ์ หรือยานพาหนะไม่เป็นไปตามมาตรฐาน	4.08**	1.230
4. ไม่ตรวจสอบสภาพอุปกรณ์ หรือยานพาหนะต่าง ๆ ก่อนนำมาปฏิบัติงาน (Daily Check)	4.01	1.199
5. ไม่ตรวจสอบสภาพอุปกรณ์ หรือยานพาหนะตามรอบระยะเวลาที่กำหนด (Preventive Maintenance)	3.95	1.313
6. อุปกรณ์ไม่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงานที่ทำงานร่วมกันหลายคน	3.86	1.264
7. อุปกรณ์ หรือยานพาหนะ กีดขวางไม่ได้จัดเก็บอยู่พื้นที่ที่กำหนดไว้	3.94	1.131

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง ด้านปัจจัยด้านอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงาน(ต่อ)

(n=400)

ปัจจัยด้านอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.
8. เครื่องแต่งกาย หรืออุปกรณ์ ไม่เหมาะกับงานที่ได้รับมอบหมาย	3.96	1.173
9. ไม่มีอุปกรณ์ หรือยานพาหนะทดแทน ในกรณีที่ชำรุด หรือเสื่อมสภาพจากการใช้งาน	3.89	1.175
10. ระบบการทำงานของอุปกรณ์ หรือยานพาหนะมีความซับซ้อน	3.70	1.151
11. มีการละทิ้งอุปกรณ์ หรือยานพาหนะ โดยที่เครื่องยังทำงานอยู่ แต่ไม่มีผู้ปฏิบัติงาน	3.97	1.224
ภาพรวมของปัจจัยด้านอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงาน	3.93	1.05

** มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

ด้านอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงาน พบว่าการซ่อมบำรุงอุปกรณ์ หรือยานพาหนะไม่เป็นไปตามมาตรฐาน เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุในเขตการบินมากที่สุด รองลงมาคือ ไม่ตรวจสอบสภาพอุปกรณ์ หรือยานพาหนะต่าง ๆ ก่อนนำมาปฏิบัติงาน (daily check) และอุปกรณ์ หรือยานพาหนะที่ใช้ปฏิบัติงานมีสภาพไม่สมบูรณ์ หรือไม่ได้มาตรฐาน เช่น ไม่มีกระจกมองข้าง ไฟท้ายแตกเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุในเขตการบินได้ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง ผู้วิจัยสามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยขององค์กร และปัจจัยด้านอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงาน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเกตุชินทร์ หาบ้อง (2555 : 17 - 25) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุของยานพาหนะที่ให้บริการเติมน้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยานในสนามบิน พบว่า ปัจจัยที่จัดเป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล (คือ สถานะภาพการทำงาน) ปัจจัยด้านพฤติกรรม (คือ โรคประจำตัว) ปัจจัยด้านสภาพการบำรุงรักษา (คือ การใช้รถเติมน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีระบบไฟเบรกเสีย ระบบไฟหน้าไม่สว่าง และการทดสอบการหยุดของอุปกรณ์สำหรับยกพนักงานขึ้นไปต่อหัวเติมน้ำมันที่จุดรับน้ำมันใต้ปีกอากาศยาน) และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (คือ พนักงานมีปัญหาในการขับรถเข้าเทียบหรือขับรถออกจากเครื่องบิน และแสงสว่างในพื้นที่ปฏิบัติงานไม่เพียงพอ) เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Hola and Szostak (2017 : 43 – 50) เรื่อง ข้อมูลอาชีพของผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมก่อสร้างในประเทศโปแลนด์ พบว่า ปัจจัยหลักที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานมาจากการกระทำของมนุษย์ร้อยละ 60 ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุของพนักงาน อายุการทำงาน และความพร้อมของพนักงานในการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ ขนาดของสถานที่ปฏิบัติงาน

1.1. ด้านผู้ปฏิบัติงาน พบว่า การปฏิบัติงานด้วยความประมาทเกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบินมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของกริต คำชนะ และคณะ (2560 : 278 - 286) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุในงานให้บริการเครื่องบินภาคพื้น กรณีศึกษาสายการบินต้นทุนต่ำ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล (individual factors) เป็นปัจจัยหลักที่นำไปสู่อุบัติเหตุในงานให้บริการเครื่องบินภาคพื้นมากที่สุด ตามมาด้วยปัจจัยด้านการบริหาร (organizational factors) โดยผลที่ได้จากงานวิจัยนี้สามารถใช้วางแผนการป้องกันอุบัติเหตุโดยเน้นไปที่วิธีการสร้างทักษะการทำงาน และสร้างทัศนคติเรื่องความปลอดภัยให้เกิดขึ้นในตัวผู้ปฏิบัติงาน รวมไปถึงการจัดการที่เน้นความปลอดภัยควบคู่ไปกับคุณภาพจะทำให้ช่วยลดอุบัติเหตุในงานให้บริการเครื่องบินภาคพื้นลงได้ และตรงกับสาเหตุปัจจัยหลักมากที่สุด

1.2. ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า บริเวณพื้นที่ปฏิบัติงานมีแสงสว่างไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบินมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐพงศ์ สนสง และเสกสรรค์ สุทธิสงค์ (2560 : 147 - 154) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุในการให้บริการอุปกรณ์ของพนักงานบริการลานจอดในเขตพื้นที่ลานจอดอากาศยานท่าอากาศยานนานาชาติดอนเมือง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความถี่ในการเกิดอุบัติเหตุในการให้บริการอุปกรณ์ภาคพื้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการทำงานซึ่งประกอบด้วย อุปกรณ์ไม่สมบูรณ์ สภาพไม่พร้อมใช้งาน ทักษะในขณะปฏิบัติงานไม่ดี รวมถึงสภาพอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยขณะปฏิบัติงาน

1.3. ด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยขององค์กร พบว่า หน่วยงานไม่มีการจัดหาอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลให้แก่พนักงาน และจำนวนงาน หรือภาระงานที่ได้รับมอบหมายไม่สอดคล้องกับจำนวนผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบินมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Dinesh et al. (2019 : 22 - 28) เรื่อง อุบัติเหตุจากการทำงานในอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ของประเทศเนปาล โดยศึกษาในภาพรวมของการเกิดอุบัติเหตุและสาเหตุที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ผลการศึกษพบว่า สาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุ นั้นเกิดจากการที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับข้อมูลที่จำเป็นในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ และไม่ปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงาน จึงใช้วิธีลัดในการปฏิบัติงาน รวมถึงอุปกรณ์ที่ใช้ป้องกันตนเอง (Personal Protective Equipment : PPE) ไม่เพียงพอสำหรับผู้ปฏิบัติงาน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับอันตรายจากเครื่องจักร นอกจากนี้สาเหตุสำคัญของการเกิดอุบัติเหตุในอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์นั้นคือ การขาดการบูรณาการของแผนความปลอดภัย นโยบาย และวัฒนธรรมด้านความปลอดภัยในแต่ละกิจกรรมของอุตสาหกรรมให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนเข้าใจอย่างทั่วถึง

1.4. ด้านอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงาน พบว่า การซ่อมบำรุงอุปกรณ์ หรือยานพาหนะไม่เป็นไปตามมาตรฐาน เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบินมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของจตุพล ภัยแคล้ว และคณะ (2561 : 44 - 51) เรื่อง ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในการทำงาน กรณีศึกษาโรงงานอุตสาหกรรม ABC ในจังหวัดนครราชสีมาที่พบว่า ความเสี่ยงในภาพรวมที่เกิดจากเครื่องจักรและอุปกรณ์ และความเสี่ยงที่เกิดจากสภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นความเสี่ยงปานกลาง ต้องทบทวนมาตรการป้องกันและควบคุม แต่ความเสี่ยงด้านระบบความปลอดภัยของเครื่องจักรมีค่าความเสี่ยงอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ต้องรีบดำเนินการทบทวนมาตรการป้องกัน หากไม่รีบดำเนินการอาจส่งผลร้ายแรงต่อผู้ปฏิบัติงาน เช่น ระบบความปลอดภัยของเครื่องขึ้นต่อเกิดความผิดพลาดทำให้เครื่องหนีมือของพนักงาน ผลกระทบอาจเกิดขึ้นรุนแรงถึงขั้นต้องตัดนิ้วมือได้

2. แนวทางการลดและป้องกันความเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุภายในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง โดยจากการศึกษาวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง พบว่าสาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุมาจากการที่ผู้ปฏิบัติงานมีสภาพร่างกายไม่พร้อมในการปฏิบัติงาน ความประมาท และการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ รวมถึงขาดความชำนาญในงานนั้น นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุ กล่าวคือ เรื่องของแสงสว่างที่มีไม่เพียงพอ รวมถึงสภาพพื้นผิวเส้นทางจราจรภายในเขตการบินที่มีพื้นผิวขรุขระ หรือมีพื้นต่างระดับ อีกทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงานอยู่ในสภาพไม่สมบูรณ์ และการบริหารจัดการด้านการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรมีความล่าช้าหรือต้องรอการอนุมัติงบประมาณเป็นระยะเวลานาน ดังนั้นจึงได้มีการนำเสนอแนวทางการลด และป้องกันความเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุภายในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง ดังนี้

2.1 ด้านผู้ปฏิบัติงาน หน่วยงานท่าอากาศยาน และบริษัทผู้ประกอบการสายการบินที่ปฏิบัติงานภายในเขตการบิน ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานแก่ผู้ปฏิบัติงาน และเน้นย้ำให้ตระหนักถึงความปลอดภัยในการทำงาน รวมถึงการปฏิบัติตามกฎระเบียบทั้งของบริษัท และของท่าอากาศยานอยู่เสมอ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีทัศนคติที่ดีต่อกฎระเบียบ และเป็นการส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมด้านความปลอดภัยเชิงบวกต่อไป

2.2 ด้านสภาพแวดล้อม หน่วยงานท่าอากาศยานควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการ และกำกับดูแลการปฏิบัติงานในเขตการบินให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เช่น ติดตั้งอุปกรณ์ตรวจจับความเร็วยานพาหนะ ติดตั้งกล้องวงจรปิด (CCTV) และเพิ่มแสงสว่างภายในเขตการบินให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

2.3 ด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยขององค์กร ผู้บริหารของบริษัทผู้ประกอบการสายการบิน ควรพิจารณาถึงความต่อเนื่องของจำนวนวันที่ปฏิบัติงานให้เหมาะสม เพื่อให้พนักงานมีช่วงเวลาพักผ่อนที่เพียงพอ ซึ่งจะส่งผลดีต่อสุขภาพของพนักงาน รวมทั้งจัดสวัสดิการด้านสุขภาพให้เหมาะสม เช่น เพิ่มรอบตรวจสุขภาพประจำปี และควรจัดหาอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่จำเป็นให้เพียงพอ รวมทั้งให้ความรู้ และกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับให้ผู้ปฏิบัติงานสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลทุกครั้งที่เข้ามาปฏิบัติงานในเขตการบินอย่างเคร่งครัด รวมถึงมีการติดตาม และประเมินผลความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดความเสี่ยงและป้องกันการเกิดอุบัติเหตุอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ด้านอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานควรตรวจสอบสภาพอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงานให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอย่างสม่ำเสมอ หากพบว่าอุปกรณ์ชำรุดเสียหายต้องรีบแจ้งให้หัวหน้างานรับทราบ และนำไปซ่อมแซม พร้อมทั้งจัดหาอุปกรณ์อื่นมาใช้ทดแทน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานท่าอากาศยาน และบริษัทผู้ประกอบการสายการบินควรมีการจัดอบรมหรือประชุมร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการปฏิบัติงานรวมถึงปฏิบัติงานให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันอย่างถูกต้อง และเรียนรู้การป้องกันอันตรายจากอุปกรณ์และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพ และตระหนักในการป้องกันอุบัติเหตุการณ์และอุบัติการณ์ให้มากขึ้น

2. หน่วยงานท่าอากาศยาน ควรดำเนินการตรวจสอบและปรับปรุงสภาพพื้นผิวเส้นทางจราจรให้มีความเหมาะสมพร้อมใช้งานอยู่เสมอ และจัดหาพื้นที่จอดอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการใช้งาน รวมถึงให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบควบคุมเขตการบินควรทบทวนขั้นตอนการปฏิบัติงานและสภาพความพร้อมของยานพาหนะ และอุปกรณ์ที่บริษัทผู้ประกอบการสายการบินนำมาใช้งานให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติงานในเขตการบิน

3. หน่วยงานท่าอากาศยานควรมีการณรงค์ส่งเสริม และจัดกิจกรรมเรื่องความปลอดภัยในเขตการบินให้บ่อยครั้งขึ้นทั้งด้านการป้องกันอุบัติเหตุ และด้านหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติงานในเขตการบิน โดยจัดร่วมกับบริษัทผู้ประกอบการสายการบินเพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดี และเห็นความสำคัญด้านการป้องกันอุบัติเหตุในเขตการบิน

4. หน่วยงานท่าอากาศยาน และบริษัทผู้ประกอบการสายการบินควรติดตาม และประเมินผล ความเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดและป้องกันการเกิดอุบัติเหตุอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานที่ปฏิบัติงานในเขตการบินของท่าอากาศยานการบินอื่น ๆ ในประเทศไทย

2. การศึกษาในครั้งต่อไป ควรเสริมการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการที่จะนำมาปรับปรุงและพัฒนาในการลดความเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานในเขตการบินต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เกตุขรินทร์ หาป่อง. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุของยานพาหนะที่ให้บริการเติมน้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยานในสนามบิน. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จัดพล ภัยแคล้ว, สงวน วงษ์สวัสดิกุล และมารุต โคตรพันธ์. (2561). ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในการทำงานกรณีศึกษาโรงงานอุตสาหกรรม ABC ในจังหวัดนครราชสีมา. ใน การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 19, 9 มีนาคม 2561. 44 - 51. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชูชีพ แก่นแสง. (2549). มนุษย์ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของอุบัติเหตุ/อุบัติเหตุนในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง ในปี พ.ศ.2547. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- ณัฐพงศ์ สนส่ง และเสกสรรค์ สุทธิสงค์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุในการให้บริการอุปกรณ์ของพนักงานบริการลานจอดในเขตพื้นที่ลานจอดอากาศยานท่าอากาศยานนานาชาติดอนเมือง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 11(2), 147 - 154.
- ธิตินันท์ สุขเนตร. (2547). ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานของพนักงานช่างซ่อมบำรุงอากาศยานภายในลานจอดท่าอากาศยานกรุงเทพ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน). (2562ก). รายงานสถิติการเกิดอุบัติเหตุในพื้นที่เขตการบิน. ส่วนบริการเขตการบิน ฝ่ายปฏิบัติการเขตการบิน ท่าอากาศยานดอนเมือง.
- บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน). (2562ข). รายงานสถิติการออกบัตร รปภ.บุคคลชนิดถาวร. ฝ่ายรักษาความปลอดภัย ท่าอากาศยานดอนเมือง. 22 หน้า.

- ไพศาล วรคำ. (2559). *การวิจัยทางการศึกษา = Educational research*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์. 462 หน้า.
- ภูริต คำชนะ, มนต์ชัย สุระรัตน์ชัย และเลิศชัย ระตะนนะอาพร. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุในงานให้บริการเครื่องบินภาคพื้น ภูมิภาคศึกษาสายการบินต้นทุนต่ำ. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2560*, 28 เมษายน 2560. 278-286. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- Dinesh, S., Sonali, C., Reshma, S., Anjay, M. (2019). Occupational Accidents in Cement Industries of Nepal. *Journal of Advanced Research in Alternative Energy, Environment and Ecology*, 6(3&4), 22 - 28.
- Hola, B. and Szostak, M. (2017). An Occupational Profile of People Injured in Accidents at Work in the Polish Construction Industry. *Procedia Engineering*, 208, 43-51.
- .

การศึกษาความเป็นไปได้ในการเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานี

Feasibility Study of the Location Selection for Oil Palm Factory in Ubon Ratchathani Province

ชลธิชา จันทิม^{1*} และ ธรรมวิมล สุขเสริม²

Chonticha Jantim^{1*} and Thumwimon Sukserm²

*Corresponding author, e-mail: chonticha.ja.59@ubu.ac.th

Received: August 1st, 2021; Revised: March 8th, 2022; Accepted: April 22th, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากในจังหวัดอุบลราชธานีมีเกษตรกรที่ทำสวนปาล์มเป็นจำนวนมาก แต่อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการจัดตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีโดยมีกรอบแนวคิดในการศึกษาที่พัฒนามาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีตเกี่ยวกับการเลือกทำเลที่ตั้งด้านเทคนิค 8 ปัจจัยหลัก ได้แก่ แหล่งวัตถุดิบ แหล่งแรงงาน ที่ตั้งตลาดหรือแหล่งจำหน่าย ที่ดิน การขนส่ง พลังงาน สาธารณูปโภค และนโยบายของรัฐ โดยเก็บข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิเพื่อนำมาผ่านกระบวนการวิเคราะห์ในการเลือกทำเลที่ตั้ง 5 วิธีได้แก่ (1) วิธีให้คะแนน เพื่อเป็นการชั่งน้ำหนักของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อการเลือกทำเลที่ตั้งการผลิต (2) วิธีเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการลงทุนเบื้องต้นและค่าใช้จ่ายรายปีของแต่ละทำเลที่ตั้ง (3) วิธีวิเคราะห์จุดคุ้มทุนของทำเลที่ตั้งเป็นการหาความสัมพันธ์ของปริมาณการผลิต ต้นทุน และรายได้ (4) วิธีเปรียบเทียบระยะทาง และ (5) วิธีวิเคราะห์ด้วยตัวแบบการขนส่ง จากนั้น นำไปถ่วงน้ำหนักเพื่อหาข้อสรุปของทำเลที่เหมาะสม ผลการศึกษา พบว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีพื้นที่การเพาะปลูกปาล์มน้ำมันอย่างต่อเนื่อง จำนวน 5 อำเภอ คือ อำเภอนาจะหลวย อำเภอบุณทริก อำเภอน้ำยืน อำเภอศรีเมืองใหม่ และอำเภอเดชอุดม โดยเฉลี่ยของการเก็บเกี่ยว สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ประมาณ 47,313 ตัน/ปีซึ่งหากมีการก่อสร้างโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มในจังหวัดอุบลราชธานีได้สำเร็จ จะมีความต้องการเก็บวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิตเพียงร้อยละ 9 จากผลผลิตทั้งหมด หรือประมาณ 4,258.17 ตัน/ปี ซึ่งความสามารถของโรงงานการผลิตน้ำมันปาล์มต่อ 1 สายการผลิต สามารถรับได้อยู่ที่ 4,088 ตัน/ปี หรือ 1.4 ตัน/ชั่วโมง หรือ 11.2 ตัน/วัน และภายหลังจากการใช้วิธีวิเคราะห์ทำเลที่ตั้งโรงงานทั้ง 5 วิธี ได้นำวิธีการทั้งหมดมาถ่วงน้ำหนักเพื่อให้ได้ถึงบทสรุปว่าทำเลที่ตั้งใดมีความเหมาะสมที่สุด ซึ่งผลปรากฏว่าการเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานี อำเภอน้ำยืนได้ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักจาก 5 วิธีทางเลือกมากที่สุดร้อยละ 85 ซึ่งเป็นทำเลที่มีความเหมาะสมมากที่สุดในด้านปัจจัยหลักของการตั้งโรงงานการผลิตโรงงานปาล์มน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานี

¹ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

Graduate student in Master of Business Administration Program, Faculty of Management Science, Ubon Ratchathani University

² อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

Lecturer in Master of Business Administration Program, Faculty of Management Science, Ubon Ratchathani University

คำสำคัญ: การเลือกทำเลที่ตั้ง โรงงานปาล์มน้ำมัน การศึกษาความเป็นไปได้ด้านเทคนิค

Abstract

This study aimed to study a selection of a palm oil factory location in Ubon Ratchathani province. According to Ubon Ratchathani province had many palm oil farmers, however, none of palm oil factory established in this province. The framework of study was drawn from data collections from the energy company in Ubon Ratchathani province and related research studies concerning eight factors in choosing technical location comprising of raw materials resource, labor, location of markets, land, transportation, energy, infrastructure, and government policy. Data collection consisted of the primary and secondary data through analyzing with five location selection methods such as rating plan, cost comparison, location break-even analysis, distance comparison and transportation model. Eventually, the weighted method was applied to conclude the appropriable location. The findings indicated that there were several palm oil plantation fields was continually increased in five districts of the province, such as Na Chaluai, Buntharik, Nam Yuen, Si Mueang Mai, and Det Udom districts, and palm oil was harvested as 47,313 tons a year. If the factory was successfully founded, only nine percent of materials was needed for palm oil production processes, 4,258.17 tons a year comparing to a general production capacity of 4,088 tons a year or 11.2 tons a day. After completing the analyze with five location selection methods and weighted methods, it was summarized that the most appropriable location to establish the palm oil factory in Ubon Ratchathani was in Nam Yuen district, weighted average at 85 percent from five location selection methods.

Keywords: Location Selection, Palm Oil Factory, Technical Possibility Study

บทนำ

ในปัจจุบันสัดส่วนการค้าน้ำมันปาล์มในตลาดโลกสูงถึงร้อยละ 75 ของผลผลิตน้ำมันปาล์มโลก ซึ่งในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาปริมาณการค้าน้ำมันปาล์มในตลาดโลกขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.1 ต่อปี (ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน), 2561) ตามความต้องการอาหารและพลังงานทดแทนที่เพิ่มขึ้น โดยประเทศผู้บริโภคและนำเข้าหลักคือ อินเดีย สหภาพยุโรป และจีน มีสัดส่วนการนำเข้ารวมกันประมาณร้อยละ 50 ของการนำเข้าน้ำมันปาล์มทั่วโลก ขณะที่ประเทศผู้ส่งออกหลักในปัจจุบัน คือ อินโดนีเซีย ทั้งนี้ ปัจจุบันอินโดนีเซียและมาเลเซียมีส่วนแบ่งตลาดส่งออก ร้อยละ 53.4 และร้อยละ 37.9 ของโลกตามลำดับ ภาวะธุรกิจในช่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในประเทศไทย ช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ถือได้ว่าเติบโตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสัมพันธ์กับประเทศไทยที่มีพื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตเป็นอันดับ 3 ของโลก โดยผลผลิตปาล์มน้ำมันของไทยอยู่ที่ประมาณ 11-13 ล้านตัน/ปี หากนำมาแปรรูปจะสามารถสกัดเป็นน้ำมันปาล์มได้เพียง 2 ล้านตัน/ปี หรือคิดเป็นร้อยละ 1.2 ของโลก พื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันและโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบของไทยส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคใต้ และมีการกระจายไปในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง และ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้นในช่วงปี 2551-2555 ตามยุทธศาสตร์ของภาครัฐในการขยายพื้นที่เพาะปลูกปาล์มใหม่ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(สสวท.), 2559) เพื่อรองรับแผนพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกของประเทศ โดยพื้นที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี และผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 7 ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาสัมพันธ์กับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบที่มีการขยายตัวการเติบโตตามความต้องการในประเทศที่เพิ่มขึ้น (วาริรัตน์ เพชรสีช่วง, 2559)

การบริโภคน้ำมันปาล์มในประเทศแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ การบริโภคโดยตรงในรูปน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์เพื่อใช้ในครัวเรือนและร้านอาหารคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 33 ของปริมาณบริโภคน้ำมันปาล์มทั้งหมดในประเทศ โดยน้ำมันปาล์มมีส่วนแบ่งในตลาดน้ำมันพืชไทยร้อยละ 65 รองลงมาเป็นน้ำมันถั่วเหลือง น้ำมันรำข้าว และอื่นๆ ตามลำดับ อย่างไรก็ตามในการจัดสรรผลผลิตน้ำมันปาล์ม จะให้ความสำคัญกับการบริโภคในรูปของน้ำมันพืชก่อน โดยทางการจะมีนโยบายยืดหยุ่นในการปรับส่วนผสมไบโอดีเซลในน้ำมันดีเซล (กำกับโดยกรมธุรกิจพลังงาน) ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ผลผลิตภายในประเทศ นอกจากนี้ ในกรณีที่ปริมาณผลผลิตในประเทศลดลงมากหรือสต็อกน้ำมันปาล์มดิบลดต่ำกว่าปริมาณสต็อกน้ำมันปาล์มมั่นคง (buffer stock) ที่ปกติจะสูงกว่า 250,000 ตัน ทางการจะพิจารณานำเข้าเป็นครั้งคราว (สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร(องค์การมหาชน), 2558)

อนึ่ง ปัจจุบันในจังหวัดอุบลราชธานี มีเกษตรกรที่ทำสวนปาล์มจากทุกอำเภอ จากทั้งหมด 25 อำเภอ แต่ยังไม่มีการตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันในจังหวัด ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องนำผลผลิตปาล์มที่ปลูกได้ส่งขายไปยังโรงงานในจังหวัดขอนแก่นที่อยู่ใกล้เคียงส่งผลให้เกษตรกรต้องแบกรับภาระต้นทุนในการขนส่งที่เพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ปี 2560 จังหวัดอุบลราชธานีมีพื้นที่การเพาะปลูกปาล์มน้ำมันทั้งสิ้นจำนวน 21,505 ไร่ ซึ่งถือได้ว่ามีปริมาณที่ค่อนข้างสูง มีความเหมาะสมที่จะใช้ในระดับความต้องการของโรงงานได้(กนกวรรณ จันท์เจริญชัย, 2553 : 83) และในปีเดียวกัน จังหวัดที่มีพื้นที่ใกล้เคียงอย่างจังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดอำนาจเจริญ มีพื้นที่การเพาะปลูกปาล์มน้ำมันทั้งสิ้นจำนวนเพียง 7,414 ไร่ และ 5,415 ไร่ ตามลำดับ จากสถานการณ์ดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้ศึกษาเล็งเห็นถึงการศึกษาความเป็นไปได้ในการในการศึกษาเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานีและเพื่อเป็นแนวทางเลือกเพิ่มเติมที่จะช่วยตัดสินใจให้กับผู้ที่ประสงค์จะลงทุนในการตั้งโรงงานปาล์มน้ำมัน ซึ่งสามารถนำผลการศึกษาไปพัฒนาปรับปรุงและต่อยอดทางการลงทุน การพัฒนาเศรษฐกิจได้ในอนาคต

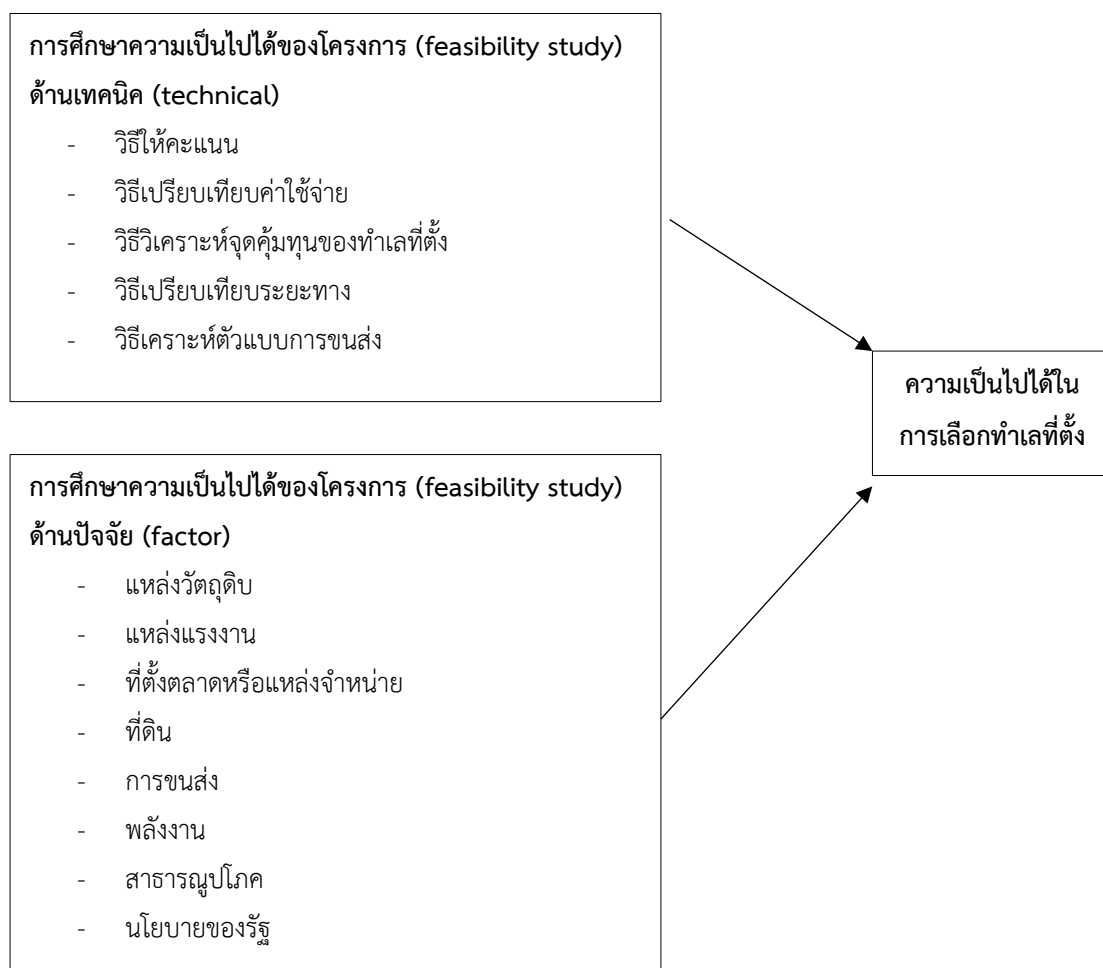
สมมติฐานการวิจัย

ปี 2560 จังหวัดอุบลราชธานีสามารถเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมันได้ประมาณ 47,313 ตัน/ปี ซึ่งหากมีการก่อสร้างโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มในจังหวัดอุบลราชธานีได้สำเร็จ จะมีความต้องการเก็บผลผลิตเพียงร้อยละ 9 ของผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ต่อปีจากผลผลิตทั้งหมด (หากเลือกทำการลงทุนในโรงงานขนาดใหญ่ ต่อ 1 สายการผลิต) ซึ่งหากมีการโครงการดังกล่าวเกิดขึ้นได้สำเร็จ ผลผลิตที่เก็บไว้ทำการผลิตน้ำมันปาล์มภายในจังหวัดอุบลราชธานีจะอยู่ที่ประมาณ 4,258.17 ตัน/ปี

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อเป็นการศึกษาความเป็นไปได้ในการเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปได้ (feasibility) ที่มีการใช้ข้อมูลทุติยภูมิเป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตาม ได้มีการเก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องที่สามารถให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นสำหรับการตั้งโรงงานปาล์มน้ำมัน (key informants) คือ กลุ่มผู้บริหารของบริษัทที่เกี่ยวข้องกับพลังงานแห่งหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (depth interview) จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรงจาก บริษัทที่เกี่ยวข้องกับพลังงานแห่งหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อทำการสอบถามรายละเอียดข้อมูลด้านเทคนิคจากบริษัทผู้ให้ข้อมูลหลักและใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดนี้ไม่กำหนดคำตอบไว้ ดังนี้

1.1 ประวัติความเป็นมาของบริษัท บริษัทที่เกี่ยวข้องกับพลังงานแห่งหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี

1.2 ข้อมูลด้านเทคนิคของการติดตั้งเครื่องกลั่นน้ำมันและอุปกรณ์ที่ใช้ในโรงงาน

1.3 วิธีการตั้งโรงงานแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เอทานอลและแป้งมันสำปะหลัง

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ได้แก่ ข้อมูลการปลูกปาล์มน้ำมัน พื้นที่การปลูกปาล์มน้ำมัน ผลผลิตที่ได้รับ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการเก็บรวบรวมข้อมูล 8 ปัจจัยหลัก ได้แก่ แหล่งวัตถุดิบ แหล่งแรงงาน ที่ตั้งตลาดหรือแหล่งจำหน่าย ที่ดิน การขนส่ง พลังงาน สาธารณูปโภค และนโยบายของรัฐ เพื่อนำมาศึกษาโดยใช้แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์ของหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี และกรมธนารักษ์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงพลังงาน กรมโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

3. ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบถ่วงน้ำหนัก จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิที่ผ่านกระบวนการด้านเทคนิคทั้ง 5 วิธี เป็นที่เรียบร้อยแล้ว เพื่อค้นหาว่าอำเภอใดมีความเป็นไปได้ในการมากที่สุดของโครงการในครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การศึกษาข้อมูลในครั้งนี้ เนื่องจากข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูล จึงทำให้ผู้ศึกษาใช้ข้อมูลตั้งแต่ช่วงระหว่างปี 2560 – 2562 ซึ่งความแตกต่างของข้อมูลไม่มีความแตกต่างอย่างสิ้นเชิง จึงสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ในปัจจุบันได้ โดยใช้การสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกปาล์มประจำปีของจังหวัดอุบลราชธานี จากแหล่งข้อมูลที่แจ้งไว้ข้างต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเท่านั้น เพื่อนำผลลัพธ์มาใช้ในการประกอบการเลือกสถานที่ตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานี โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 นำข้อมูลพื้นฐานทั่วไปที่ได้จากการศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการเลือกสถานที่ตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนาในด้านความเป็นไปได้ทางด้านเทคนิค โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ

ตอนที่ 2 นำข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากการสืบค้นมาเรียบเรียงและใช้วิธีการคำนวณเพื่อเพิ่มความแม่นยำให้กับงานวิจัยที่ศึกษามี 5 วิธี ได้แก่ วิธีให้คะแนน วิธีเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการลงทุน วิธีวิเคราะห์จุดคุ้มทุนของทำเล วิธีเปรียบเทียบระยะทาง และวิธีวิเคราะห์ด้วยตัวแบบการขนส่ง จากเทคนิคและปัจจัยที่สำคัญข้างต้น ได้นำขั้นตอนทั้งหมดมาถ่วงน้ำหนักเพื่อให้ได้ถึงบทสรุปว่า “ทำเลที่ตั้งใดที่มีความเหมาะสมที่สุด” โดยมีเทคนิคการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการเลือกทำเลที่ตั้งโรงงาน ซึ่งหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจะมีความแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของปัจจัยต่าง ๆ ที่ใช้ในการพิจารณา ดังต่อไปนี้

2.1 วิธีให้คะแนน เป็นวิธีการชั่งน้ำหนักของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อการเลือกทำเลที่ตั้งการผลิต โดยปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด จะได้รับคะแนนมากที่สุด โดยจะให้คะแนนครบทุกทำเลตามความเป็นจริง และพิจารณาคะแนนในทุกปัจจัย จากนั้นพิจารณาว่าแต่ละทำเล ควรจะได้คะแนนเท่าใด แล้วจึงนำมาเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนในทำเลเป้าหมายที่เลือกทำการศึกษา อย่างไรก็ตาม หากมีการเปลี่ยนคะแนนหรือค่าน้ำหนักในแต่ละปัจจัย ค่าคะแนนน้ำหนักของแต่ละอำเภอที่ได้ อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ดังนั้น จึงจัดทำวิธีการวัดผลที่หลากหลายวิธี เพื่อนำมาวัดความเป็นไปได้ของทำเลที่ตั้งที่เลือกให้ได้มากที่สุด

2.2 วิธีเปรียบเทียบค่าใช้จ่าย เป็นวิธีที่คิดจากค่าใช้จ่ายลงทุนเบื้องต้น ซึ่งประกอบไปด้วย ค่าที่ดิน (10ไร่) ค่าอาคาร ค่าก่อสร้าง ค่าเครื่องจักร ค่ายานพาหนะ ค่าอุปกรณ์ เป็นต้น และค่าใช้จ่ายรายปี ซึ่งประกอบไปด้วย ค่าแรง ค่าขนส่ง(วัตถุดิบเข้าโรงงานและสินค้าออกจากโรงงาน) ค่าสาธารณูปโภค(ไฟฟ้าและน้ำ) ค่าเสียหุ้ย (ประกันภัยและค่าใช้จ่ายอื่นๆ) ว่าในแต่ละทำเลมีค่าใช้จ่ายเท่าใด จากนั้นจึงนำค่าใช้จ่ายที่ได้จากการคำนวณมาเปรียบเทียบกันในแต่ละทำเล

2.3 วิธีวิเคราะห์จุดคุ้มทุนของทำเลที่ตั้ง การวิเคราะห์วิธีหานี้ เป็นการหาความสัมพันธ์ของ ปริมาณการผลิต ต้นทุน และรายได้ และทำการเลือกทำเลที่มีจุดคุ้มทุนต่ำที่สุด ซึ่งการทำที่ตั้งของโรงงานอยู่ในตำแหน่งที่ต่างกัน จะส่งผลให้จุดคุ้มทุนต่างกันออกไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่มูลค่าของปัจจัยต่าง ๆ ของแต่ละทำเล

2.4 วิธีเปรียบเทียบระยะทาง เพื่อคำนวณหาค่าขนส่งที่ต่ำที่สุด ประกอบการตัดสินใจเลือกทำเลที่ตั้งโดยการเปรียบเทียบระยะทาง โดยการนำระยะทางจากแหล่งวัตถุดิบถึงทำเลที่เลือก และจากทำเลที่เลือกถึงแหล่งจำหน่าย จากนั้นนำแต่ละทางเลือกมาเปรียบเทียบเพื่อหาต้นทุนต่ำสุดในการขนส่ง

2.5 วิธีวิเคราะห์ตัวแบบการขนส่ง เป็นตัวแบบทางคณิตศาสตร์ที่นำมาคำนวณหาค่าขนส่งต่ำสุด โดยคำนวณหาค่าขนส่งวัตถุดิบจากแหล่งวัตถุดิบมาสู่โรงงาน และค่าขนส่งจากโรงงานไปสู่ตลาด เป็นส่วนประกอบสำคัญของต้นทุนทั้งหมด ดังนั้น หากมีที่ตั้งโรงงานหลายแห่ง แต่มีทำเลให้เลือกจำกัด จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำตัวแบบการขนส่งมาวิเคราะห์

ตอนที่ 3 ทำการการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการศึกษาโครงการเลือกสถานที่ตั้งโรงงานปาล์ม น้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานี จากตอนที่ 1 และ ตอนที่ 2 โดยมีแนวทางในการวิเคราะห์ว่า “สามารถดำเนินการตั้งโรงงานปาล์ม น้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานีในเขตอำเภอใด”

ในขั้นตอนนี้ จะมีการใช้เทคนิคการถ่วงน้ำหนักเพื่อหาข้อสรุปของทำเล (ยุทธ กัยวรรณ, 2547)

อันดับที่ 1 ต้องมีค่าร้อยละ 90 - 100 คะแนน

อันดับที่ 2 ต้องมีค่าร้อยละ 80 - 89 คะแนน

อันดับที่ 3 ต้องมีค่าร้อยละ 70 - 79 คะแนน

อันดับที่ 4 ต้องมีค่าร้อยละ 60 - 69 คะแนน

อันดับที่ 5 ต้องมีค่าร้อยละ 50 - 59 คะแนน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานปาล์ม น้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานี จากการศึกษาความเป็นไปได้ทางด้านเทคนิค คือ การคัดเลือกเทคนิคและปัจจัยต่างๆที่ศึกษามา เพื่อนำมาเป็นองค์ประกอบในการศึกษา โดยจะเลือกสิ่งที่เหมาะสมที่สุดแก่โครงการ ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาการเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานปาล์ม น้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานีที่มีการผลิตขนาดใหญ่ โดยศึกษาจากทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์และประเมินความเป็นไปได้ รวมไปถึงปัจจัยต่างๆ ผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

1. สมมติฐานการเลือกสถานที่ตั้งโรงงานปาล์ม น้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานี

เมื่อปี 2560 จังหวัดอุบลราชธานีสามารถเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมันได้ประมาณ 47,313 ตัน/ปี ซึ่งหากมีการก่อสร้างโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มในจังหวัดอุบลราชธานีได้สำเร็จ จะมีความต้องการเก็บผลผลิตเพียงร้อยละ 9

ของผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ต่อปีจากผลผลิตทั้งหมด ซึ่งหากมีโครงการดังกล่าวเกิดขึ้นได้สำเร็จ ผลผลิตที่เก็บไว้ทำการผลิตน้ำมันปาล์มภายในจังหวัดอุบลราชธานีจะอยู่ที่ประมาณ 4,258.17 ตัน/ปี

2. ปัจจัยและเทคนิคทางเลือกที่นำมาวิเคราะห์หาทำเลที่ตั้งที่โรงงานที่เหมาะสม

การเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานเป็นประเด็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินการซึ่งต้องคำนึงถึงการคุ้มทุนของเงินลงทุน การจัดปัจจัยการผลิต ดังนั้น จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลอำเภอทางเลือกที่มีพื้นที่การเพาะปลูกปาล์มน้ำมันอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยที่สำคัญที่ผู้ศึกษานำมาใช้เป็นตัวชี้วัดหลักของการศึกษาด้านเทคนิค มี 8 ปัจจัยหลัก คือ แหล่งวัตถุดิบ แหล่งแรงงาน ที่ตั้งตลาดหรือแหล่งจำหน่าย ที่ดิน การขนส่ง พลังงาน สาธารณูปโภค และนโยบายของรัฐ นอกจากนี้ผู้ศึกษายังทำการศึกษเกี่ยวกับเทคนิคที่เหมาะสมในการเลือกทำเลที่ตั้งโรงงาน โดยวิธีการเรียงเรียงและใช้วิธีการคำนวณเพื่อเพิ่มความแม่นยำให้กับงานวิจัย 5 วิธีได้แก่ วิธีให้คะแนน วิธีเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการลงทุน วิธีวิเคราะห์จุดคุ้มทุนของทำเล วิธีเปรียบเทียบระยะทาง และวิธีวิเคราะห์ด้วยตัวแบบการขนส่ง สรุปผลการวิเคราะห์การเลือกทำเลที่ตั้งทั้ง 5 เทคนิคได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์จากเทคนิคการวิเคราะห์การเลือกทำเลที่ตั้งทั้ง 5 เทคนิค

ที่	เทคนิคการวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
1	วิธีให้คะแนน	วิธีให้คะแนน เป็นวิธีการซึ่งน้ำหนักของปัจจัยต่าง ๆ 8 ปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แหล่งวัตถุดิบ แหล่งแรงงาน ที่ตั้งตลาดหรือแหล่งจำหน่าย ที่ดิน การขนส่ง พลังงาน สาธารณูปโภค และนโยบายของรัฐ จากการศึกษาวิธีนี้ พบว่า อำเภอน้ำยืน ได้ค่าคะแนนน้ำหนักอยู่ที่ร้อยละ 80 ซึ่งมีค่าคะแนนน้ำหนักมาเป็นอันดับที่ 1 ซึ่งถือว่าเป็นอำเภอที่ได้รับค่าคะแนนหนักของปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้องมากที่สุด
2	วิธีเปรียบเทียบค่าใช้จ่าย	วิธีเปรียบเทียบค่าใช้จ่าย เป็นวิธีที่คิดจากค่าใช้จ่ายลงทุนเบื้องต้นกับค่าใช้จ่ายรายปีว่า แต่ละทำเลมีค่าใช้จ่ายเท่าใด จากนั้นนำค่าใช้จ่ายมาเปรียบเทียบกันในแต่ละทำเล จากการศึกษาวิธีนี้ พบว่า (1) อำเภอศรีเมืองใหม่ มีค่าใช้จ่ายลงทุนเบื้องต้น 36,800,000 บาท มีค่าใช้จ่ายรายปี 18,751,424 บาท/ปี (2) อำเภอน้ำยืน มีค่าใช้จ่ายลงทุนเบื้องต้น 39,600,000 บาท มีค่าใช้จ่ายรายปี 18,943,977 บาท/ปี (3) อำเภอนาจะหลวย มีค่าใช้จ่ายลงทุนเบื้องต้น 42,300,000 บาท มีค่าใช้จ่ายรายปี 19,237,379 บาท/ปี (4) อำเภอบุญทริก มีค่าใช้จ่ายลงทุนเบื้องต้น 69,200,000 บาท มีค่าใช้จ่ายรายปี 21,931,074 บาท/ปี (5) อำเภอเดชอุดม ค่าใช้จ่ายลงทุนเบื้องต้น 89,200,000 บาท มีค่าใช้จ่ายรายปี 23,876,494 บาท/ปี จากการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า อำเภอศรีเมืองใหม่ จึงเป็นอำเภอที่มีค่าใช้จ่ายลงทุนเบื้องต้นน้อยที่สุดจำนวน 36,800,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายรายปี น้อยที่สุด จำนวน 18,751,424 บาท นอกจากนี้ อำเภอศรีเมืองใหม่ยังเป็นอำเภอ

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์จากเทคนิคการวิเคราะห์การเลือกทำเลที่ตั้งทั้ง 5 เทคนิค (ต่อ)

ที่	เทคนิคการวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
2	วิธีเปรียบเทียบค่าใช้จ่าย (ต่อ)	ที่มีผลผลิตส่งให้แก่โรงงานได้อย่างต่อเนื่องหรือไม่จำเป็นต้องไปนำวัตถุดิบมาจากอำเภออื่นอีกด้วย
3	วิธีวิเคราะห์จุดคุ้มทุนของทำเลที่ตั้ง	การวิเคราะห์วิธีการนี้ เป็นการหาความสัมพันธ์ของปริมาณการผลิต ต้นทุน และรายได้ จากนั้นจึงทำการเลือกทำเลที่มีจุดคุ้มทุนต่ำที่สุด ซึ่งการทำเลที่ตั้งของโรงงานอยู่ในตำแหน่งที่ต่างกัน จะส่งผลให้จุดคุ้มทุนต่างกันออกไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับมูลค่าของปัจจัยต่าง ๆ ของแต่ละทำเล จากการศึกษาวิธีนี้ พบว่า (1) อำเภอศรีเมืองใหม่ มีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 857,611.59 ลิตร/ปี และมีกำไรที่ 6,401,971 บาท/ปี (2) อำเภอน้ำย่น มีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 868,673.03 ลิตร/ปี 6,286,396.50 บาท/ปี (3) อำเภอนาจะหลวย มีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 892,554.03 ลิตร/ปี และมีกำไรที่ 5,970,036 บาท/ปี (4) อำเภอบุณฑริก จุดคุ้มทุนอยู่ที่ 1,099,307.13 ลิตร/ปี และมีกำไรที่ 3,272,289.50 บาท/ปี (5) อำเภอเดชอุดม จุดคุ้มทุนอยู่ที่ 1,246,157.51 ลิตร/ปี และมีกำไรที่ 1,361,982.50 บาท/ปี จากการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ทำเลที่มีจุดคุ้มทุนต่ำสุดคือ อำเภอศรีเมืองใหม่ โดยมีจุดคุ้มทุนที่ต่ำที่สุดคือ 857,611.59 ลิตร/ปี และมีกำไรมากที่สุดคือ 6,401,971 บาท/ปี
4	วิธีเปรียบเทียบระยะทาง	วิธีเปรียบเทียบระยะทางเป็นวิธีการที่คำนวณหาค่าขนส่งที่ต่ำที่สุด ประกอบการตัดสินใจเลือกทำเลที่ตั้งโดยการเปรียบเทียบระยะทาง โดยการนำระยะทางจากแหล่งวัตถุดิบถึงทำเลที่เลือก และจากทำเลที่เลือกถึงแหล่งจำหน่าย จากนั้นนำแต่ละทางเลือกมาเปรียบเทียบเพื่อหาต้นทุนต่ำสุดในการขนส่ง จากการศึกษาวิธีนี้ พบว่า จำนวนกิโลเมตรของการเดินทางที่เกิดขึ้นจากแหล่งวัตถุดิบไปทำเลที่ตั้งที่เลือก และจากทำเลที่ตั้งที่เลือกไปยังนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ซึ่งเป็นแหล่งผลิตอุตสาหกรรมอาหารต่อเนื่องจำนวนมาก โดยอำเภอที่มีค่าใช้จ่ายในการขนส่งน้อยที่สุดคือ อำเภอน้ำย่น ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการขนส่งอยู่ที่ 699,577.20 บาท/ปี และอำเภอที่มีค่าใช้จ่ายในการขนส่งมากที่สุดคือ อำเภอศรีเมืองใหม่ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการขนส่งอยู่ที่ 787,024.35 บาท/ปี
5	วิธีวิเคราะห์รูปแบบการขนส่ง	เนื่องจากการศึกษานี้ เลือกศึกษาทำเลที่ตั้งโรงงานเพียง 1 จังหวัดที่มีความเหมาะสมกับการลงทุนมากที่สุด คือ จังหวัดอุบลราชธานี และมีปลายทางขนส่งสินค้าเพียง 1 สถานที่ คือ นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จึงทำได้เพียงการเปรียบเทียบระยะทางการ

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์จากเทคนิคการวิเคราะห์การเลือกทำเลที่ตั้งทั้ง 5 เทคนิค (ต่อ)

ที่	เทคนิคการวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
5	วิธีวิเคราะห์ตัวแบบการขนส่ง (ต่อ)	ขนส่งเท่านั้น ดังนั้น เทคนิควิธีวิเคราะห์ตัวแบบการขนส่ง จึงไม่มีความสอดคล้องกับสมมุติฐานของการศึกษาข้างต้นที่ได้กล่าวมา

จากตารางที่ 1 พบว่าการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอใดมีความเหมาะสมในการตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันนั้น ไม่สามารถสรุปผลได้อย่างชัดเจน จึงต้องมีการศึกษาในขั้นต่อไปเพื่อหาข้อสรุปของพื้นที่ให้ชัดเจน โดยใช้การถ่วงน้ำหนักเพื่อให้ได้ถึงบทสรุปว่า “ทำเลที่ตั้งใดที่มีความเหมาะสมที่สุด” ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของวิธีในการเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันใน 5 อำเภอ ที่มีพื้นที่การเพาะปลูกอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยในการเลือกทำเล	ค่าน้ำหนัก	คะแนนน้ำหนัก				
		นาจะหลวย	บุญทริก	น้ำยืน	ศรีเมืองใหม่	เดชอุดม
วิธีที่ 1 วิธีให้คะแนน	0.25	80(0.25) =20.00	60(0.25) =16.00	90(0.25) =22.50	50(0.25) =12.50	70(0.25) =17.50
วิธีที่ 2 วิธีเปรียบเทียบ ค่าใช้จ่าย	0.25	70(0.25) =17.50	60(0.25) =16.00	80(0.25) =20.00	90(0.25) =22.50	50(0.25) =12.50
วิธีที่ 3 วิธีวิเคราะห์ จุดคุ้มทุนของทำเลที่ตั้ง	0.25	70(0.25) =17.50	60(0.25) =16.00	80(0.25) =20.00	90(0.25) =22.50	50(0.25) =12.50
วิธีที่ 4 วิธีเปรียบเทียบ ระยะทาง	0.25	70(0.25) =17.50	60(0.25) =16.00	90(0.25) =22.50	50(0.25) =12.50	80(0.25) =20.00
วิธีที่ 5 วิธีวิเคราะห์ด้วย ตัวแบบการขนส่ง	0	-	-	-	-	-
รวม	1.00	72.50	64.00	85.00	70.00	62.00

** 0.25 คือ ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักที่มีการให้น้ำหนักของแต่ละข้อมูล ซึ่งสะท้อนว่าในแต่ละวิธีมีความสำคัญของข้อมูลที่เท่าเทียมกัน

จากตารางที่ 2 พบว่า อำเภอที่ได้คะแนนน้ำหนักเป็นอันดับที่ 1 คือ อำเภอน้ำยืน มีค่าคะแนนน้ำหนักอยู่ที่ร้อยละ 85.00 อันดับที่ 2 คือ อำเภอนาจะหลวย มีค่าคะแนนน้ำหนักอยู่ที่ร้อยละ 72.50 อันดับที่ 3 คือ อำเภอศรีเมืองใหม่ มีค่าคะแนนน้ำหนักอยู่ที่ร้อยละ 70.00 อันดับที่ 4 คือ อำเภอบุญทริก มีค่าคะแนนน้ำหนักอยู่ที่ร้อยละ 64.00 และอันดับที่ 5 คือ อำเภอเดชอุดม มีค่าคะแนนน้ำหนักอยู่ที่ร้อยละ 62.50 ตามลำดับ

จากค่าคะแนนน้ำหนัkdังกล่าวแสดงให้เห็นถึงทำเลที่มีประสิทธิภาพในการตั้งโรงงาน โดยพิจารณาจากปัจจัยหลักและวิธีการที่เหมาะสม อันจะส่งผลต่อการตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานี โดยพื้นที่ทำเลที่

เหมาะสมในการตั้งโรงงานปาล์มน้ำมัน คือ “อำเภอไทรโยค” ด้วยเหตุผลจากปัจจัยหลักทั้ง 8 ด้าน ความเป็นไปได้ และมีแนวโน้มที่จะให้ผู้ลงทุนสามารถที่จะตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันได้ ตลอดจนสามารถสร้างการเติบโตของธุรกิจได้

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาความเป็นไปได้ของการเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ทางด้านเทคนิคของการเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานี สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาขนาดของโรงงานและเครื่องจักรที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมแก่ผลผลิต เมื่อมีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลผลิตปาล์มน้ำมันแล้ว พบว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีพื้นที่การเพาะปลูกปาล์มน้ำมันอย่างต่อเนื่องเป็นจำนวน 5 อำเภอ คือ อำเภอนาจะหลวย อำเภอบุณฑริก อำเภอไทรโยค อำเภอศรีเมืองใหม่ และอำเภอเดชอุดม โดยมีพื้นที่การเพาะปลูกโดยเฉลี่ยประมาณ 16,949 ไร่/ปี ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ทำเลที่ตั้ง โรงงาน เครื่องจักรอุปกรณ์ และเงินทุนเป็นจำนวนมาก เมื่อมีการพิจารณาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว พบว่า พื้นที่การเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมันในจังหวัด จะเหมาะสำหรับการวิเคราะห์โรงงานปาล์มน้ำมันขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มแบบมาตรฐาน ทำให้สามารถแยกน้ำมันปาล์มและน้ำมันเมล็ดได้ออกจากกันได้ ซึ่งจะช่วยให้ได้น้ำมันปาล์มเกรดเอในขนาดกำลังการผลิต 1.4 ตันต่อชั่วโมง หรือ 3,700 ลิตร/วัน โดยเครื่องจักรที่ออกแบบมาในครั้งนี้ จะเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกปาล์มกว่า 3,000 ไร่ขึ้นไป (กำลังการผลิตที่กล่าวมาข้างต้น คือ 1 สายการผลิต)

การศึกษาการเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคลากรเกี่ยวกับข้อมูลด้านปัจจัยและเทคนิคในการเลือกทำเลที่ตั้งเบื้องต้นของ บริษัทเกี่ยวกับด้านพลังงานแห่งหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ โดยรวบรวมจากบทความ เอกสารทางวิชาการ รายงานประจำปี วารสาร และเว็บไซต์ของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในเชิงเทคนิคของการเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า สามารถดำเนินการเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานีได้ในเขตอำเภอไทรโยค จากการนำปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แหล่งวัตถุดิบ แหล่งแรงงาน ที่ตั้งตลาดหรือแหล่งจำหน่าย ที่ดิน การขนส่ง พลังงาน สาธารณูปโภค และนโยบายของรัฐ ประกอบกับการวิเคราะห์ในการเลือกทำเลที่ตั้ง มี 5 วิธี และได้นำข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิทั้ง 2 ส่วนมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาการเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า 1. วิธีให้คะแนน อำเภอไทรโยค ได้ค่าคะแนนน้ำหนักอยู่ที่ ร้อยละ 80 ซึ่งมีค่าคะแนนน้ำหนักมาเป็นอันดับที่ 1 2. วิธีเปรียบเทียบค่าใช้จ่าย อำเภอศรีเมืองใหม่ เป็นอำเภอที่มีค่าใช้จ่ายลงทุนเบื้องต้นและมีค่าใช้จ่ายรายปีน้อยที่สุดอยู่ที่ 36,800,000 บาท และ 18,751,424 บาท 3. วิธีวิเคราะห์จุดคุ้มทุนของทำเลที่ตั้ง อำเภอศรีเมืองใหม่ มีจุดคุ้มทุนที่ต่ำที่สุด คือ 857,611.59 ลิตร/ปี และมีกำไรมากที่สุดคือ 6,401,971 บาท/ปี 4. วิธีเปรียบเทียบระยะทาง อำเภอไทรโยค มีค่าใช้จ่ายในการขนส่งอยู่ที่ 699,577.20 บาท/ปี และ 5. วิธีวิเคราะห์ด้วยตัวแบบการขนส่งไม่สามารถสรุปได้ เนื่องจากวิธีการคำนวณไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

อภิปรายผล

จากเทคนิคและปัจจัยที่สำคัญที่ผู้ศึกษานำเสนอมาสามารถนำขึ้นตอนทั้งหมดมาถ่วงน้ำหนักเพื่อให้ได้ถึงบทสรุปว่า “ทำเลที่ตั้งใดที่มีความเหมาะสมที่สุด” ผลปรากฏว่า การเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานี อำเภอน้ำยืนได้ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักอยู่ที่ร้อยละ 85.00 เป็นอันดับที่ 1 จึงถือว่า อำเภอน้ำยืนมีความเหมาะสมในการตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันมากที่สุด

จากข้อมูลด้านปัจจัยในเรื่องแหล่งวัตถุดิบ เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานีมีพื้นที่การเพาะปลูกปาล์มน้ำมันอย่างต่อเนื่องจำนวน 5 อำเภอ จากทั้งหมด 25 อำเภอ โดยมีพื้นที่การเพาะปลูกประมาณ 16,949 ไร่ (ปี 2560) ส่งผลให้มีผลผลิตมากเกินความต้องการของกำลังการผลิตในโรงงานปาล์มน้ำมันขนาดใหญ่ (1 การผลิต) ดังนั้น การวิเคราะห์ทำเลที่ตั้ง แรงงาน เครื่องจักรอุปกรณ์ และเงินทุนเป็นจำนวนมากโดยข้อจำกัดของโรงงานขนาดใหญ่ที่สามารถรองรับการผลิตได้จะอยู่ที่ 4,088 ตัน/ปี แต่เนื่องด้วยผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ทั้งหมดไม่สามารถทำการสกัดเป็นผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มภายในจังหวัดได้ จึงมีการตั้งสมมติฐานโดยทำการรับผลผลิตจากเกษตรกรเพียงร้อยละ 9 เท่านั้น (สถาบันวิจัยพลังงานทดแทนจากน้ำมันปาล์มและพืชน้ำมัน คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2559)

จากการศึกษาการเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานี มีความสอดคล้องกับการศึกษาของพัชรนันท์ รตนพงศ์จรัส (2550 : 41) และปรัชญา ทารักษ์ (2552 : 76) ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเลือกทำเลที่ตั้งเช่นเดียวกัน หากแต่การศึกษาเหล่านั้น มีการนำปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกทำเลที่ตั้งมาทำการวิเคราะห์และมีแนวทางเทคนิคที่หลากหลายให้เลือกใช้ประกอบการวิจัย ในขณะที่การศึกษาในครั้งนี้ มีการนำปัจจัยต่างๆ มาประกอบการศึกษาเฉพาะด้านเทคนิค สอดคล้องกับการศึกษาของ ทศยา เจริญรัตนวัฒน์ (2552 : 56) และ เกษราภรณ์ สุดตาพงศ์และคณะ (2553 : 26) โดยผู้ศึกษาได้นำเทคนิคการวิเคราะห์ทั้ง 5 วิธี มาทำการศึกษาและวิเคราะห์ จากนั้นนำมาถ่วงน้ำหนักเพื่อให้ได้ตำแหน่งที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม ในส่วนของเทคนิคที่แตกต่างกันออกไปนั้น สามารถดำเนินการได้จริงเหมือนกัน พรวิดี จันตะนา (2554 : 28) และน้ำฝน พุฒิสันติกุล (2553 : 35)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ความเป็นไปได้ในการเลือกทำเลที่ตั้งดังกล่าวตามการประเมินปัจจัยในการเลือกที่ตั้ง หากผู้สนใจจะทำการศึกษาหรือนำไปปรับใช้กับโครงการจริง ควรมีการศึกษาทางด้านการตลาด - ทางด้านการเงิน หรือด้านอื่นๆ เพิ่มเติมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจลงทุนต่อไป
2. สิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่งในการศึกษาครั้งนี้ คือ ปัจจัยภายนอกหรือนโยบายของรัฐที่มีผลต่อการลงทุน ควรศึกษาให้เข้าใจเป็นอย่างดีเพื่อป้องกันปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายหลังการตัดสินใจลงทุนโครงการเกิดขึ้น
3. สำหรับผลกระทบจากปัจจัยภายนอก เช่น สภาวะทางการเมือง ซึ่งอาจเกิดขึ้นไม่บ่อยนัก แต่มักจะส่งผลกระทบที่ค่อนข้างรุนแรงและเรื้อรัง ดังนั้น ผู้ที่จะตัดสินใจในการลงทุน ควรศึกษาถึงแนวทางในการแก้ปัญหาและกฎหมายต่างๆ เพื่อเป็นการรักษาสีทธิประโยชน์ต่อผู้ตัดสินใจลงทุนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความเป็นไปได้ด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความชัดเจน เช่น ความเป็นไปได้ทางด้านสิ่งแวดล้อมโครงการ (environmental feasibility) ความเป็นไปได้ทางด้านการเงิน (financial feasibility) ซึ่งจะช่วยในการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการสอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้น
2. การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาทำเลที่ตั้งโรงงานปาล์มน้ำมันในจังหวัดอุบลราชธานีเฉพาะขนาดกำลังการผลิต 1.4 ตันต่อชั่วโมงและต่อ 1 สายการผลิต ดังนั้น หากติดตั้งเพิ่มมากกว่า 1 ชุด สามารถดำเนินการติดตั้ง และสามารถคำนวณงบประมาณที่ต้องใช้ในการลงทุนเพิ่มเติมได้

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย. (2553). *การเตรียมและการประเมินโครงการ*. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 225 หน้า
- เกษราภรณ์ สุดตาพงศ์,บุญทริกา ใจกระจ่าง,เจียรศักดิ์ ชูชีพ. (2553). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเลือกทำเลที่ตั้งของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์บัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ทัตยา เจริญรัตน์วัฒน์. (2552). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการค้าน้ำมันปาล์มดิบขายส่งถึงโรงกลั่น*. สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน). (2561). *แนวโน้มธุรกิจอุตสาหกรรม ปี 2563-2565 (อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน)*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 8 กันยายน 2563, จาก: [https://www.krungsri.com/th/research/industry-outlook/Agriculture/Sugar-\(1\)/IO/io-oil-palm-20-th](https://www.krungsri.com/th/research/industry-outlook/Agriculture/Sugar-(1)/IO/io-oil-palm-20-th).
- น้ำฝน พุฒิสันติกุล. (2553). *การเลือกทำเลที่ตั้งศูนย์กระจายสินค้าของอะไหล่ยานยนต์โดยใช้กระบวนการขั้นเชิงวิเคราะห์*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรัชญา ทารักษ์. (2552). *การเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานผู้ผลิตบานประตูหน้าต่าง*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พรวิดี จันตะนา. (2554). *อิทธิพลของการเลือกทำเลที่ตั้งที่มีผลต่อความสำเร็จในการประกอบการศูนย์บริการงานซ่อม เคาะ ฟันสี รถยนต์*. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พัชรนันท์ รัตนพงศ์จรัส. (2550). *การประยุกต์ใช้วิธีกำหนดเชิงเส้นเพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกทำเลที่ตั้งของธุรกิจผลิตน้ำผลไม้*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยุทธ กัยวรรณ. (2547). *การบริหารการผลิตในงานอุตสาหกรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- รัฐศิริ นวลศิริ. (2551). *การศึกษาปัจจัยสำหรับเลือกทำเลที่ตั้งในการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม*. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี.
- วาริรัตน์ เพชรสีช่วง. (2559). *แนวโน้มธุรกิจอุตสาหกรรม ปี 2560-62 (อุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน)*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2562, จาก : https://www.krungsri.com/bank/getmedia/b0779e2e-ef70-43eb-91ff-ac5a98639968/IO_Oil_Palm_2017_TH.aspx

สถาบันวิจัยพลังงานทดแทนจากน้ำมันปาล์มและพืชน้ำมัน คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

(2559). โรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 18 กันยายน 2562, จาก :

<http://www.biodiesel.eng.psu.ac.th/factory.php>.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(สสวท.). (2559). การสกัดปาล์ม [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 7 กันยายน

2561, จาก : <http://fieldtrip.ipst.ac.th>.

สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร(องค์การมหาชน). (2558). การแปรรูปน้ำมันปาล์ม [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 16

กันยายน 2562, จาก : <http://www.arda.or.th>.

การพัฒนาผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมน้ำใบย่านาง

Development of Yanang Leaf Juice Fortified Noodles Product

สมศักดิ์ ศิริขันธ์^{1*}

Somsak Sirikhan^{1*}

*Corresponding author, e-mail: somsak@snru.ac.th

Received: August 6th, 2021; Revised: March 16th, 2022; Accepted: March 26th, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บะหมี่สูตรพื้นฐานเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์บะหมี่ 2) ความเหมาะสมของปริมาณน้ำใบย่านางทดแทนน้ำเปล่าบางส่วนในผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมน้ำใบย่านาง และ 3) การยอมรับต่อผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมน้ำใบย่านาง ที่ผ่านกระบวนการพัฒนาคุณภาพ ด้วยบะหมี่สูตรพื้นฐานจากงานวิจัยด้วยการสุ่มในบล็อกสมบูรณ์ เพื่อประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส ด้านสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส (เซตตัวดี) และความชอบโดยรวมเพื่อได้มาซึ่งสูตรการทดสอบที่ยอมรับ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ปีการศึกษา 2563 ประชากรในอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมน้ำใบย่านาง การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) บะหมี่สูตรพื้นฐานที่ยอมรับ มีสีเหลืองสวย ปราศจากกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ รสชาติดี เส้นที่เซตตัวดี 2) ปริมาณน้ำใบย่านางทดแทนน้ำเปล่าบางส่วน ในผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมน้ำใบย่านาง อัตราส่วนน้ำใบย่านางต่อน้ำเปล่า คือ ร้อยละ 50 : 50 เป็นที่นิยม และ 3) การยอมรับต่อผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมน้ำใบย่านาง ที่ผ่านกระบวนการพัฒนาคุณภาพ มีการยอมรับอยู่ในระดับการยอมรับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 38.5

คำสำคัญ: บะหมี่ ใบย่านาง

Abstract

The objectives of this research were to study : 1) Basic noodle recipes for noodle product development. 2) Appropriateness of water content of Yanang leaves to partially substitute water in noodle products fortified with Yanang leaf juice. and 3) Acceptance of Yanang Leaf Noodles through the quality development process, with basic noodles recipe from research with randomness in complete blog. To assess the sensory quality in terms of color, smell, taste, texture (well set), and overall inclination to obtain an accepted test formula. The sample group are

¹ อาจารย์ สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Lecturer in the Department of Home Economics, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

students of Sakon Nakhon Rajabhat University, academic year 2020 and Population in Muang District Sakon Nakhon Province. The research instrument was a questionnaire and a product of noodles fortified with Yanang leaves. Data analysis was percentage, mean, standard deviation. and use content analysis. The results of the research found that, accepted basic noodles recipes beautiful yellow Free from unpleasant odors, good taste, well-set noodles, the amount of water from Yanang leaves partially replaced plain water. in noodle products with water added to Yanang leaves The ratio of Yanang leaf juice to water is 50 : 50 percent is popular, and the acceptance of Yanang leaf noodles fortified food products through the quality development process It is accepted at the highest level of acceptance, the average score was 38.57 percent.

Keywords: Noodle, Yanang Leaf Juice.

บทนำ

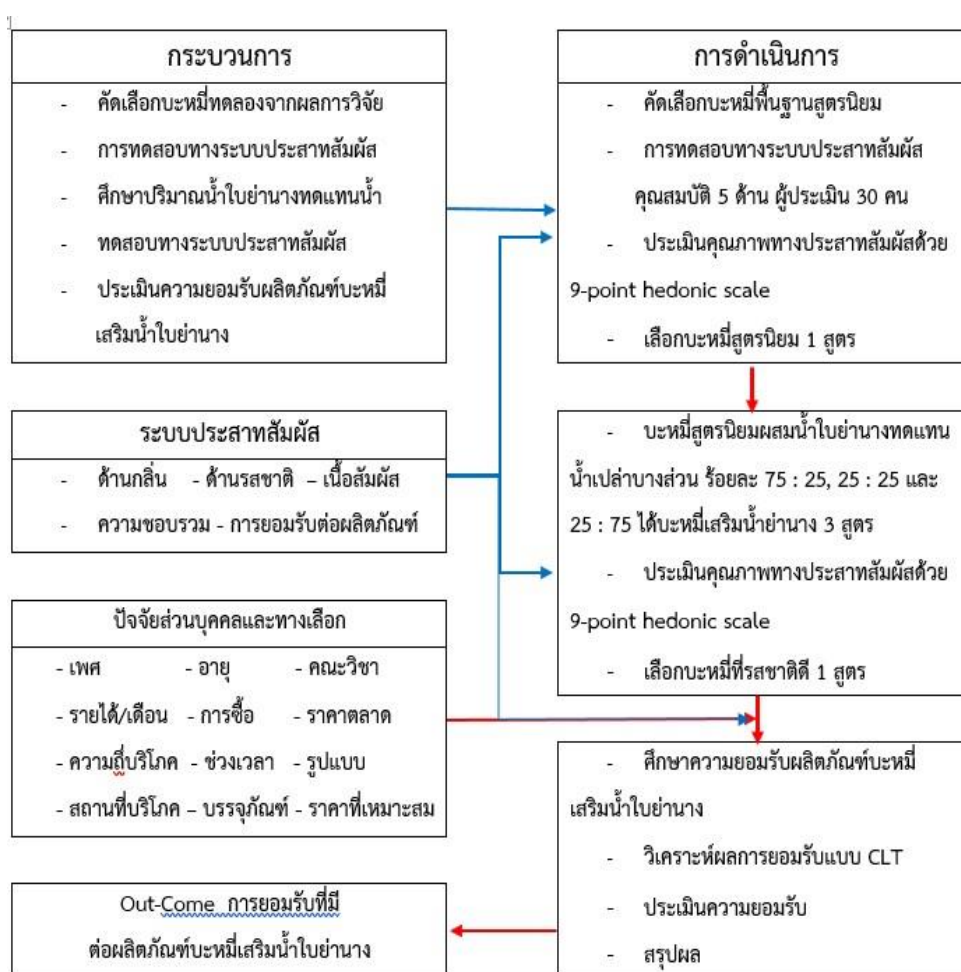
ใบย่านาง สมุนไพรที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง นำมาประกอบอาหารได้หลากหลาย และมีสรรพคุณทางยา นำมาใช้ตั้งแต่โบราณในการรักษาโรคต่างๆ และปัจจุบันย่านางมีใช้อย่างแพร่หลายในการรักษาแบบแพทย์ทางเลือก เพื่อรักษาอาการป่วยต่างๆ รวมทั้งการปรับสมดุลในร่างกาย องค์ประกอบทางเคมี ส่วนใบและเถา ประกอบด้วยสาร โพลีแซคคาไรด์ สารโพลีฟีนอล แคลเซียมออกซาลาเลท และอัลคาลอยด์กลุ่ม isoquinoline เป็นยาเย็นด้านการดับพิษ และมีฤทธิ์ลดไข้ ลดความร้อน แก้พิษตานซาง และยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อมาลาเรีย *Plasmodium falciparum* แก้ปวด ลดความดันโลหิต ต้านเชื้อจุลินทรีย์ ต้านการแพ้ ลดการหดเกร็งของลำไส้ ต้านการเจริญของเซลล์มะเร็ง ยับยั้ง เอนไซม์ acetylcholinesterase และมีฤทธิ์อย่างอ่อนๆ ในการต้านอนุมูลอิสระ สรรพคุณทางอาหาร มีวิตามินเอ และซีสูง ประกอบด้วยสารอาหารสำคัญอื่นๆ เช่น โปรตีน คาร์โบไฮเดรต ไขมัน ไฟเบอร์ แคลเซียม ฟอสฟอรัส เหล็ก ไทอะมิน ไรโบฟลาวิน และไนอะซิน สำหรับรากย่านางส่วนใหญ่เป็นอัลคาลอยด์ในกลุ่ม isoquinoline เช่นเดียวกับ ใบ มีรสขม สรรพคุณแก้ไข้ รักษาไข้ทับระดู แก้พิษเมา บำรุงหัวใจ บำรุงธาตุ แก้ปวดท้อง รักษาอีสุกอีใส รักษา มาลาเรีย ขับพิษ ย่านางเป็นสมุนไพรในครัวเรือนอีกชนิดหนึ่งที่มีประโยชน์ มีการแนะนำการใช้น้ำคั้นจากใบย่านาง ดื่มเพื่อปรับสมดุลของร่างกาย รักษาโรคเรื้อรังต่างๆ เช่น ขาย่านางจะช่วยปรับสมดุลร่างกายให้ร่างกายเย็นขึ้น เหมาะกับผู้ที่มีการไทรอยด์เป็นพิษ (คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2554)

ผู้วิจัยมีความสนใจ เพิ่มคุณค่าทางโภชนาการให้กับขนมด้วยการพัฒนาคุณภาพ พร้อมทั้งเป็นแนวทาง ขยายโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนในอนาคต เนื่องจากบะหมี่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยภาวะเศรษฐกิจหรือ จากวัฒนธรรมประเพณี เพื่อรสชาติหรือความสะดวกสบาย และธุรกิจการแข่งขันทางการค้า มุ่งเน้นเรื่อง คุณประโยชน์เพิ่มคุณค่าทางอาหารให้กับบะหมี่ในรูปแบบต่างๆ ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีการผลิตอาหาร การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การผสมผสานกับอาหารตามสมัยนิยม พืชผักสมุนไพรที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นและ มากไปด้วยคุณประโยชน์นำมาเสริมเข้ากับผลิตภัณฑ์บะหมี่ เป็นอาหารสะดวกซื้อ ที่มีคุณค่าทางโภชนาการที่มากขึ้น ได้ทำการสำรวจและศึกษาคุณสมบัติของผักสมุนไพร พบว่าใบย่านาง เป็นพืชสมุนไพรที่ตรงกับเป้าประสงค์ของ ผู้วิจัยที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาบะหมี่สูตรพื้นฐานเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์บะหมี่
2. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของปริมาณน้ำใบย่านางทดแทนน้ำเปล่าบางส่วนในผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมน้ำใบย่านาง
3. เพื่อศึกษาการยอมรับต่อผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมน้ำใบย่านาง ที่ผ่านกระบวนการพัฒนาคุณภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ศึกษา คือ ประชากรที่สามารถบริโภคผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมใบย่านางและอาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณได้จากประชากรทุกเพศ ทุกวัยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ในปี พ.ศ. 2562 จำนวน 192,823 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดสกลนคร, 2562)

ประชากร บะหมี่ในการศึกษา คือ บะหมี่ที่มีจำหน่ายในปัจจุบันและมีผลการวิจัยรับรองคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่าง จากจำนวนประชากรในอำเภอเมือง จังหวัดสกลนครโดยใช้สูตรของ Yamane (Yamane, 1967) การศึกษาครั้งนี้ ได้จากการกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และ ให้ค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่าง 399.17 เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ข้อมูล จึงใช้จำนวนกลุ่มประชากรที่ 400 ตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง การทดสอบทางประสาทสัมผัส ใช้วิธีการสุ่มแบบจำแนกกลุ่ม (Random Assignment) เป็นการสุ่มหน่วยทดลองที่อยู่ในกลุ่มทดลองให้เข้าอยู่ในกลุ่มต่าง ๆ ตามแผนการทดลอง เพื่อจัดอิทธิพลแทรกที่เป็นผลจากความแตกต่างของผู้เข้ารับการทดลองที่เป็นวิธีการควบคุมความเที่ยงตรงภายใน ผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับการทดสอบ	กลุ่มตัวอย่าง	ชาย	หญิง	รวม
บะหมี่สุตรนิยม	นักศึกษา มรภ.สกลนคร สาขาเกษตรศาสตร์	15	15	30
อัตราส่วนน้ำใบย่านาง	นักศึกษา มรภ.สกลนคร สาขาเกษตรศาสตร์	15	15	30
ความยอมรับผลิตภัณฑ์	ประชากรในอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร	-	-	400

กลุ่มตัวอย่าง บะหมี่เพื่อการทดลอง คือบะหมี่พื้นฐานสูตรนิยม (popular noodles) ได้จากการค้นคว้างานวิจัย สุ่มในบล็อกสมบูรณ์ (random complete block design)

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

การเตรียมน้ำใบย่านางเพื่อให้ได้ประโยชน์จากใบย่านางในการเพิ่มคลอโรฟิลล์ คัมครองเซลล์ ฟันฟูเซลล์ ปรับสมดุล บำบัดหรือบรรเทาอาการที่เกิดจากภาวะไม่สมดุลของร่างกาย มีส่วนผสมคือ ใช้ใบย่านาง 7-10 ใบ ต่อน้ำ 1-3 แก้ว 200-600 ซีซี กรองน้ำใบย่านาง มีอายุการใช้งานภายใน 3-7 วัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยทดลองในครั้งนี้มุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมน้ำใบย่านาง ในกระบวนการวิจัยทดลองจึงอาศัยเครื่องมือวิจัยทดลองต่างๆ ได้แก่

1. บะหมี่พื้นฐานสูตรนิยม (popular noodles) ได้จากค้นคว้างานวิจัยโดยการสุ่มในบล็อกสมบูรณ์ (Randomized Complete Block Design, RCBD)
2. แบบประเมินทางประสาทสัมผัส เพื่อการคัดเลือกสูตรบะหมี่ที่ยอมรับ เพื่อการพัฒนา
3. ผู้ทดสอบทางประสาทสัมผัสจากนักศึกษาของ มรภ.สกลนคร จำนวน 30 คนต่อการทดสอบทางประสาทสัมผัส แต่ละขั้นตอน จำนวน 2 ขั้นตอน เพื่อบันทึกข้อทดสอบทางประสาทสัมผัสในการวิจัยทดลอง
4. แบบทดสอบเชิงด้าน Consumer test เพื่อประเมินผลการยอมรับผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมน้ำใบย่านาง โดยใช้ประชากรในอำเภอเมือง จังหวัดสกลนครจำนวน 400 คน ซึ่งได้ออกแบบไว้แล้วล่วงหน้า โดยกำหนดการประเมิน 2 ส่วน คือ

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ รายได้ การซื้อ ราคาบะหมี่ ความถี่ในการรับประทานบะหมี่ ช่วงเวลาที่รับประทานบะหมี่ รูปแบบของบะหมี่ และสถานที่รับประทานบะหมี่

4.2 การทดสอบทางประสาทสัมผัส ด้านสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส ความชอบโดยรวม การยอมรับความเหมาะสมของวัย รูปแบบผลิตภัณฑ์ ความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์ต่อราคา และ ความต้องการ โดยการสอบถาม

ถึงความเหมาะสมของแต่ละประเด็น บุญเรือง ขจรศิลป์(2549) กำหนดระดับคะแนนแบบมาตรวัดอัตราส่วน 9 ระดับ (rating scale) พร้อมทั้งสอบถามข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ในขั้นตอนต่อไป

คุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยทดลอง

1. สร้างแบบประเมินผลการทดสอบทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์เบหมีเสริมน้ำใบย่านาง และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ช่วง คือ 5 มีความเหมาะสมมากที่สุด 4 มีความเหมาะสมมาก 3 มีความเหมาะสมปานกลาง 2 มีความเหมาะสมน้อย และ 1 มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

2. นำแบบทดสอบทางประสาทสัมผัสที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมมาปรับปรุงแก้ไข และให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมอีกครั้งแล้วจึงนำมาหาผลการประเมิน ซึ่งได้ค่า Crobbach's Alpha = 0.829

3. การสร้างแบบทดสอบเชิงวัดด้าน Consumer test ดำเนินการตามกระบวนการสร้างแบบประเมินผลการทดสอบทางประสาทสัมผัส ด้วยวิธีการให้คะแนนแบบ (central location test : CLT) ซึ่งได้ค่า Crobbach's Alpha = 0.815

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติการทดลองและการเก็บข้อมูลจากเอกสาร (documentary research) ได้แก่การเก็บรวบรวมข้อมูลการทดสอบทางประสาทสัมผัสเพื่อประเมินผลหาค่าความเป็นเลิศ

1. การคัดเลือกสูตรพื้นฐานผลิตภัณฑ์เบหมี 5 สูตร เมื่อผู้ทดสอบทางประสาทสัมผัส ได้ทำการชิมเบหมี 5 ตัวอย่างได้ให้คะแนน 9 ระดับ แล้วส่งแบบประเมินทันที

2. การคัดเลือกเบหมีเสริมน้ำใบย่านางทดแทนน้ำเปล่า 3 อัตราส่วน คือ น้ำใบย่านางต่อน้ำเปล่า คิดเป็นร้อยละ 75:25, 50:50 และ 25:75 เมื่อผู้ทดสอบทางประสาทสัมผัส ได้ทำการชิมเบหมีเสริมน้ำใบย่านางแล้วได้ให้คะแนน 9 ระดับ ส่งแบบประเมินทันที

3. การศึกษาการยอมรับของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เบหมีเสริมน้ำใบย่านาง โดยแบบทดสอบเชิงวัดด้าน Consumer test ซึ่งแบ่งการทดสอบออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริโภคเบหมี และส่วนที่ 3 : ข้อมูลเกี่ยวกับการทดสอบการยอมรับผลิตภัณฑ์เบหมีเสริมน้ำใบย่านาง ซึ่งผู้บริโภคเป้าหมายแต่ละคนจะได้รับ ผลิตภัณฑ์เบหมีเสริมน้ำใบย่านาง คนละ 1 ถ้วย พร้อมแบบสอบถาม 1 ชุด เพื่อใช้เก็บข้อมูลผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เบหมีเสริมน้ำใบย่านาง รับแบบประเมินการทดสอบทางประสาทสัมผัส กลับคืนทันที

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ด้านตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ 1. การศึกษาเบหมีสูตรพื้นฐานเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์เบหมีจำนวน 5 สูตร 2. การศึกษาปริมาณน้ำใบย่านางที่เหมาะสม และ 3. การศึกษาการยอมรับของผู้บริโภค มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. จากการศึกษาสูตรพื้นฐานของเบหมีจำนวน 5 สูตร โดยประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสด้วย 9-point hedonic scale กับผู้ทดสอบ จำนวน 30 คน โดยให้คะแนนลักษณะที่ประเมิน ได้แก่ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส (เหนียวนุ่ม) และความชอบโดยรวม แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) วิเคราะห์ความแปรปรวน (analysis of

variance, ANOVA) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) การแปลผลตามคะแนนเฉลี่ยใช้เกณฑ์ คือ 8.50-9.00 หมายถึง มีความชอบในระดับชอบมากที่สุด 7.50-8.49 หมายถึง มีความชอบในระดับชอบมาก 6.50-7.49 หมายถึง มีความชอบในระดับชอบปานกลาง 5.50-6.49 หมายถึง มีความชอบในระดับชอบเล็กน้อย 4.50-5.49 หมายถึง มีความชอบในระดับไม่ชอบ 3.50-4.49 หมายถึง มีความชอบในระดับไม่ชอบเล็กน้อย 2.50-3.49 หมายถึง มีความชอบในระดับไม่ชอบปานกลาง 1.50-2.49 หมายถึง มีความชอบในระดับไม่ชอบมาก และ 1.00-1.49 หมายถึง มีความชอบในระดับไม่ชอบมากที่สุด ได้ผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การศึกษาบะหมี่พื้นฐานที่เหมาะสมในการทำบะหมี่เสริมน้ำใบย่านางทดแทนน้ำเปล่าบางส่วน

คุณลักษณะทาง ประสาทสัมผัส	ระดับคะแนนความชอบ									
	สูตรที่ 1		สูตรที่ 2		สูตรที่ 3		สูตรที่ 4		สูตรที่ 5	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
สี	6.93	0.78	6.83	1.39	6.83	1.15	6.87	0.63	7.47	0.51
กลิ่น	6.77	0.57	6.57	0.90	6.57	0.77	6.53	0.57	7.20	0.48
รสชาติ	6.17	0.65	6.73	0.98	5.83	0.75	6.27	0.64	7.00	0.59
เนื้อสัมผัส	7.20	0.48	6.77	0.63	6.27	0.52	6.43	0.50	7.27	0.52
ความชอบ	6.93	0.78	<u>7.00</u>	<u>0.45</u>	6.83	1.15	6.87	0.63	7.47	0.57
รวม	6.82	0.66	6.78	0.87	6.47	0.87	6.59	0.59	7.28	0.53

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสจากการคัดเลือกสูตรพื้นฐานของบะหมี่พบว่า ค่าเฉลี่ยทุกด้านของบะหมี่สูตรพื้นฐานที่ศึกษา สูตรที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x}$ = 7.28, S.D. = 0.53) ด้านสี บะหมี่สูตรที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x}$ = 7.47, S.D. = 0.51) มีความชอบในระดับชอบปานกลาง ด้านกลิ่น บะหมี่สูตรที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x}$ = 7.20, S.D. = 0.48) มีความชอบในระดับชอบปานกลาง ด้านรสชาติ บะหมี่สูตรที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x}$ = 7.00, S.D. = 0.59) มีความชอบในระดับชอบปานกลาง ด้านเนื้อสัมผัส(เหนียวนุ่ม) บะหมี่สูตรที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x}$ = 7.27, S.D. = 0.52) มีความชอบในระดับชอบปานกลาง ด้านความชอบโดยรวม บะหมี่สูตรที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x}$ = 7.47, S.D. = 0.57) มีความชอบในระดับชอบปานกลาง

วิเคราะห์ผลทางสถิติค่าความแปรปรวน

การคัดเลือกสูตรพื้นฐานบะหมี่ทั้ง 5 สูตร คะแนนความชอบในด้านสี ด้านกลิ่น ด้านรสชาติ ด้านเนื้อสัมผัส(เหนียวนุ่ม) ด้านความชอบโดยรวม ค่าคะแนนความชอบ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จึงหาค่าความแปรปรวนและเปรียบเทียบหาความแตกต่าง ดังนี้

ตารางที่ 3 หาค่าความแปรปรวนการเปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส การคัดเลือกสูตรพื้นฐานบะหมี่ทั้ง 5 สูตร ตามลักษณะ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส(เซตตัวดี) และความชอบโดยรวม

คุณลักษณะ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
สี	ระหว่างกลุ่ม	8.84	4	2.21	2.44	.049*
	ภายในกลุ่ม	131.13	145	.90		
	รวม	139.97	149			
กลิ่น	ระหว่างกลุ่ม	9.43	4	2.36	5.15	.011*
	ภายในกลุ่ม	66.37	145	.458		
	รวม	75.79	149			
รสชาติ	ระหว่างกลุ่ม	25.93	4	6.48	12.04	.000*
	ภายในกลุ่ม	78.07	145	.54		
	รวม	104.00	149			
เนื้อสัมผัส (เซตตัวดี)	ระหว่างกลุ่ม	23.91	4	5.98	21.00	.000*
	ภายในกลุ่ม	41.27	145	.29		
	รวม	65.17	149			
ความชอบ โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	7.97	4	1.99	3.48	.009*
	ภายในกลุ่ม	82.97	145	.57		
	รวม	90.94	149			

*มีนัยที่สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2-3 ผลทางสถิติการประเมินทางประสาทสัมผัสของบะหมี่สูตรพื้นฐาน ทั้ง 5 สูตร ด้านสี ช่วงคะแนนชอบปานกลาง มีค่าแตกต่างกัน และความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากสูตรที่ 5 มีส่วนผสมของไข่ไก่เฉพาะไข่แดงทำให้บะหมี่มีสีเหลืองสวยเหมือนกับสูตรที่ 1 และ 2 บะหมี่สูตรที่ 5,1 และ 2 จึงแตกต่างกัน บะหมี่สูตรที่ 2 และ 3 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านกลิ่น อยู่ในช่วงคะแนนชอบปานกลาง มีกลิ่นที่พึงประสงค์ เช่น กลิ่นไม่อับ หรือกลิ่นเหม็นเปรี้ยว ไม่มีปรากฏ แต่ละสูตรมีกลิ่นที่แปลกต่างกันบ้าง ซึ่งพบว่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านรสชาติ ไม่มีรสเผ็ดร้อนหรือเปรี้ยว คือมีรสชาติซึ่งเป็นรสชาติของบะหมี่ที่ดีเหมือนกัน พบว่าบะหมี่สูตรที่ 1,3 และ 4 อยู่ในช่วงคะแนนชอบเล็กน้อย และสูตรที่ 2 และสูตรที่ 5 อยู่ในช่วงคะแนนชอบปานกลาง มีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านเนื้อสัมผัส(เซตตัวดี) ไม่กระด้าง ความเหนียวนุ่มแปลกต่างกันบ้าง บะหมี่สูตรที่ 1,2 และ 5 อยู่ในช่วงคะแนนชอบปานกลาง พบว่าแตกต่างกัน และบะหมี่สูตรที่ 3 และ 4 อยู่ในช่วงคะแนนชอบเล็กน้อยพบว่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านความชอบโดยรวม วัตถุดิบที่ใช้ไม่แตกต่างกัน ผลผลิตที่ได้จึงมีคุณลักษณะทางประสาทสัมผัส ด้านสี ด้านกลิ่น ด้านรสชาติ และเนื้อสัมผัส (เซตตัวดี) และความชอบแตกต่างกัน อยู่ในช่วงคะแนนชอบปานกลาง พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. จากการศึกษาปริมาณน้ำใบย่านางที่เหมาะสม เพื่อใช้ทดแทนน้ำเปล่าบางส่วนในเบหมีสูตรที่ผ่านการคัดเลือกโดยใช้อัตราส่วนของน้ำใบย่านางต่อน้ำเปล่าในเบหมีแต่ละสูตร คือร้อยละ 75:25, 50:50 และ 25:75 จะได้เบหมีเสริมน้ำใบย่านาง จำนวน 3 สูตร ทำการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสด้วย 9-point hedonic scale กับผู้ทดสอบจำนวน 30 คน โดยให้คะแนนลักษณะประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส ได้แก่ สี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส (เซตตัวดี) และความชอบโดยรวม จากนั้นนำผลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) วิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance, ANOVA) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) การแปลผลตามคะแนนเฉลี่ยใช้เกณฑ์ประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสด้วย 9-point hedonic scale ดำเนินการดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ทางสถิติหาคะแนนเฉลี่ยหาค่าเบี่ยงเบนจากการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสของปริมาณน้ำใบย่านางที่เหมาะสมในการใช้ทดแทนน้ำเปล่าบางส่วนในผลิตภัณฑ์เบหมีเสริมน้ำใบย่านางที่ปริมาณน้ำใบย่านางต่อปริมาณน้ำเปล่าร้อยละ 75:25, 50:50 และ 25:75

คุณลักษณะทางประสาทสัมผัส	ระดับคะแนนความชอบ					
	สูตรที่ 1		สูตรที่ 2		สูตรที่ 3	
	652(75:25)		358(50:50)		527(25:75)	
	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD.
สี	7.97	0.76	7.13	0.82	7.00	0.83
กลิ่น	7.23	0.86	7.43	0.90	7.33	0.92
รสชาติ	7.40	0.56	7.73	0.83	7.37	0.81
เนื้อสัมผัส(เซตตัวดี)	7.23	0.77	7.70	0.53	7.47	0.57
ความชอบโดยรวม	7.70	0.47	7.80	0.61	7.73	0.83
ค่าเฉลี่ยทุกด้าน	7.51	0.68	7.56	0.74	7.38	0.79

จากตารางที่ 4 ผลการศึกษาปริมาณของน้ำใบย่านางที่เหมาะสม ทดแทนน้ำเปล่าบางส่วนในผลิตภัณฑ์เบหมีเสริมน้ำใบย่านาง โดยปริมาณของน้ำใบย่านางต่อน้ำเปล่าคิดเป็นร้อยละ 75:25 50:50 และ 25:75 เป็นผลิตภัณฑ์เบหมีเสริมน้ำใบย่านางจำนวน 3 สูตร ผลรวมทุกด้าน พบว่าเบหมีปริมาณของน้ำใบย่านาง (50 : 50) มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x}$ =7.56, S.D.= 0.74) ด้านสี เบหมีปริมาณของน้ำใบย่านาง (25 : 75) มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x}$ =7.97, S.D.= 0.76) ด้านกลิ่น เบหมีปริมาณของน้ำใบย่านาง (50 : 50) มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x}$ =7.43, S.D.= 0.90) ด้านรสชาติ เบหมีปริมาณของน้ำใบย่านาง (50 : 50) มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x}$ =7.73, S.D.= 0.83) ด้านเนื้อสัมผัส(เซตตัวดี) เบหมีปริมาณของน้ำใบย่านาง (50 : 50) มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x}$ =7.70, S.D.= 0.53) และ ด้านความชอบโดยรวม เบหมีปริมาณของน้ำใบย่านาง (50 : 50) มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x}$ =7.80, S.D.= 0.61)

ตารางที่ 5 หาค่าความแปรปรวนการเปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสของปริมาณน้ำใบย่านางที่เหมาะสมในการใช้ทดแทนน้ำเปล่าบางส่วน ที่ปริมาณน้ำใบย่านางต่อปริมาณน้ำเปล่าร้อยละ 75:25 50:50 และ 25:75 จำแนกตามสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส(เซตตัวดี) และความชอบ โดยรวม มีดังนี้

คุณลักษณะ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
สี	ระหว่างกลุ่ม	16.47	2	8.23	12.69	.000*
	ภายในกลุ่ม	56.43	87	.65		
	รวม	72.90	89			
กลิ่น	ระหว่างกลุ่ม	0.60	2	.30	.38	.688
	ภายในกลุ่ม	69.40	87	.80		
	รวม	70.00	89			
รสชาติ	ระหว่างกลุ่ม	2.47	2	1.23	2.23	.113
	ภายในกลุ่ม	48.03	87	.55		
	รวม	50.50	89			
เนื้อสัมผัส (เหนียวนุ่ม)	ระหว่างกลุ่ม	3.27	2	1.63	4.05	.021*
	ภายในกลุ่ม	35.13	87	.40		
	รวม	38.40	89			
ความชอบ โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	.16	2	.08	.18	.833
	ภายในกลุ่ม	36.97	87	.43		
	รวม	37.12	89			

*มีนัยที่สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 และ 5 ผลการเปรียบเทียบการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสของปริมาณน้ำใบย่านางที่เหมาะสมในการใช้ทดแทนน้ำเปล่าร้อยละ 75:25, 50:50 และ 25:75 อยู่ในช่วงคะแนนชอบปานกลางถึงชอบมาก ซึ่งพบว่า ด้านสี บะหมี่ที่มีปริมาณของน้ำใบย่านางต่อน้ำเปล่าร้อยละ 75:25 แตกต่างจากสูตรร้อยละ 50:50 และ 25:75 และด้านเนื้อสัมผัส(เซตตัวดี) สูตรที่มีน้ำใบย่านางร้อยละ 50 : 50 แตกต่างจากน้ำใบย่านางร้อยละ 75 : 25 และ 25 : 75 ด้านกลิ่น ด้านรสชาติ และด้านความชอบโดยรวม ที่มีปริมาณของน้ำใบย่านางต่อน้ำเปล่าร้อยละ 75 : 25 และ 50 : 50 และ 25 : 75 ไม่พบความแตกต่าง

3. การศึกษาการยอมรับของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมน้ำใบย่านาง โดยนำผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมน้ำใบย่านางที่ผู้ทดสอบให้คะแนนคุณภาพทางประสาทสัมผัสมากที่สุด จากการศึกษาปริมาณน้ำใบย่านางที่เหมาะสมในการใช้ทดแทนน้ำเปล่าบางส่วนในผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมน้ำใบย่านาง ทำการทดสอบการยอมรับของผู้บริโภคกับกลุ่มผู้บริโภค ซึ่งเป็นประชากรในอำเภอเมือง จังหวัดสกลนครจำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเพื่อทดสอบการยอมรับของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมน้ำใบย่านาง ประเมินและให้คะแนนทันทีหลังจากชิมผลิตภัณฑ์ กำหนดให้คะแนนความชอบแบบ Hedonic Scaling Test 9 point และทดสอบการยอมรับ (acceptance tests) ด้วยวิธีการให้คะแนนแบบ (Central Location Test : CLT) ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคในการทดสอบการยอมรับผลิตภัณฑ์
บะหมี่เสริมน้ำใบย่านาง (N = 400)

ปัจจัยส่วนบุคคล	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	172	43
	หญิง	228	57
อายุ	ต่ำกว่า 18 ปี	8	2
	18 - 20 ปี	160	40
	21 - 23 ปี	212	53
	24 - 26 ปี	20	5
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	น้อยกว่า 2,000 บาท	168	42
	2,001 - 4,000 บาท	136	34
	4,001 - 6,000 บาท	56	14
	มากกว่า 6,000 บาท	40	10
ท่านเคยซื้อบะหมี่หรือไม่	เคย	368	92
	ไม่เคย	32	8
ราคาบะหมี่ในท้องตลาด 1 ถุง (ปริมาณ 500 กรัม) ท่านเคยซื้อในราคาเท่าไร			
	25-35 บาท	244	61
	36-50 บาท	92	23
	51-65 บาท	44	11
	66-75 บาท	20	5
ใน 1 สัปดาห์ ท่านรับประทานผลิตภัณฑ์บะหมี่บ่อยแค่ไหน			
	1 – 2 ครั้ง / สัปดาห์	320	80
	3 – 4 ครั้ง / สัปดาห์	44	11
	5 – 6 ครั้ง / สัปดาห์	32	8
	ทุกวัน	4	1
ท่านนิยมรับประทานผลิตภัณฑ์บะหมี่ในช่วงเวลาใดของวัน			
	ช่วงอาหารเช้า	4	1
	ช่วงอาหารกลางวัน	140	35
	ช่วงอาหารเย็น	160	40
	ช่วงอาหารรอบดึก	96	24
ท่านเคยรับประทานบะหมี่ในรูปแบบใด			
	บะหมี่น้ำ	328	82
	บะหมี่แห้ง	52	13
	บะหมี่ผัด	12	3
	ลวกรับประทานเพียงเส้นบะหมี่	8	2

ตารางที่ 6 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคในการทดสอบการยอมรับผลิตภัณฑ์
บะหมี่เสริมหน้าไบยานาง (N = 400) (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
ท่านเคยรับประทานบะหมี่ในสถานที่ใด	รับประทานตามร้านก๋วยเตี๋ยว	192	68
	รับประทานตามร้านอาหาร	72	18
	รถเข็น	16	4
	ซื้อมาประกอบอาหารเอง	40	10

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการทดสอบการยอมรับผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมหน้าไบยานาง
ทั้งสิ้น 400 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57 ช่วงอายุจำนวนมากที่สุด คือ อายุ 21-23 ปี คิดเป็น
ร้อยละ 53 เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ คณะครุศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 83 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
จำนวนมากที่สุด คือ น้อยกว่า 2000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42 เคยซื้อบะหมี่รับประทาน คือเคยซื้อ คิดเป็นร้อยละ 92
ราคาบะหมี่ในท้องตลาด 1 ถู (ปริมาณ 500 กรัม) ท่านเคยซื้อในราคา 25-35 บาท คิดเป็นร้อยละ 61 ในหนึ่ง
สัปดาห์ รับประทานผลิตภัณฑ์บะหมี่บ่อย คือ 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 80 นิยมรับประทานผลิตภัณฑ์บะหมี่
ในช่วงอาหารเย็น คิดเป็นร้อยละ 40 เคยรับประทานบะหมี่ในรูปแบบบะหมี่น้ำ คิดเป็นร้อยละ 82 รับประทานบะหมี่
ในสถานที่ตามร้านก๋วยเตี๋ยว คิดเป็นร้อยละ 68

สำหรับผลการสอบถามความยอมรับต่อผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมหน้าไบยานาง ขอสรุปผลการศึกษา
ด้วยตารางที่ 7 เพื่อความเข้าใจตามลำดับการยอมรับ(ร้อยละ) ดังนี้

ตารางที่ 7 ผลการสอบถามความยอมรับต่อผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมหน้าไบยานาง

ข้อสอบถาม	ระดับการยอมรับ	ร้อยละ
คุณลักษณะของบะหมี่เสริมหน้าไบยานาง		
	ด้านสี	
	ชอบมาก	38
	ชอบปานกลาง	32
	ชอบมากที่สุด	16
ด้านกลิ่น	ปานกลาง	6
	ไม่ชอบเล็กน้อย	3
	ชอบมาก	35
	ชอบปานกลาง	24
	ชอบมากที่สุด	22
	ชอบเล็กน้อย	14
	ปานกลาง	4
	ไม่ชอบเล็กน้อย	1

ตารางที่ 7 ผลการสอบถามความยอมรับต่อผลิตภัณฑ์มะขามี่เสริมน้ำใบย่านาง (ต่อ)

ข้อสอบถาม	ระดับการยอมรับ	ร้อยละ
ด้านรสชาติ	ชอบมากที่สุด	40
	ชอบมาก	30
	ชอบปานกลาง	15
	ชอบเล็กน้อย	10
	ปานกลาง	5
ด้านเนื้อสัมผัส นุ่ม เคี้ยว เซहतัวดี)	ชอบมาก	39
	ชอบมากที่สุด	30
	ชอบปานกลาง	21
	ชอบเล็กน้อย	5
	ปานกลาง	5
ด้านความชอบโดยรวม	ชอบมาก	40
	ชอบมากที่สุด	30
	ชอบเล็กน้อย	7
	ปานกลาง	4
การยอมรับต่อผลิตภัณฑ์	ยอมรับ	100
	วัยรุ่น	46
	วัยผู้ใหญ่	41
	วัยเด็ก	8
	วัยสูงอายุ	5
บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์	กล่องพลาสติกใสแบบอ่อน	42
	กล่องกระดาษ (พลาสติกใสด้านใน)	26
	กล่องพลาสติกใสแบบแข็ง	18
	ถุงกระดาษ (ถุงพลาสติกใสด้านใน)	14
ราคาที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์มะขามี่เสริมน้ำ ใบย่านาง (ปริมาณ 500 กรัม)	ราคา 36-40 บาท	73
	ราคา 41-45 บาท	17
	ราคา 46-50 บาท	8
	ราคา 51-55 บาท	2
จะซื้อผลิตภัณฑ์มะขามี่เสริมน้ำใบย่านางหรือไม่	ซื้ออย่างแน่นอน	81
	ไม่แน่ใจ	18
	ไม่ซื้ออย่างแน่นอน	1

จากตารางที่ 7 ผลการศึกษาความยอมรับต่อผลิตภัณฑ์มะขามี่เสริมน้ำใบย่านาง พบว่า
ทุกคุณลักษณะผู้บริโภคให้ความยอมรับ อยู่ในระดับไม่ชอบเล็กน้อยถึงชอบมากที่สุด ด้านสี ชอบในระดับชอบมาก

คิดเป็นร้อยละ 38 ด้านกลิ่น ชอบในระดับชอบมาก คิดเป็นร้อยละ 35 ด้านรสชาติ ชอบในระดับชอบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40 ด้านเนื้อสัมผัส (เหนียวนุ่ม) ชอบในระดับชอบมาก คิดเป็นร้อยละ 39 ด้านความชอบโดยรวม ชอบในระดับชอบมาก คิดเป็นร้อยละ 40 ด้านการยอมรับต่อผลิตภัณฑ์ มีความเห็นว่า ยอมรับคิดเป็นร้อยละ 100 ด้านช่วงวัยที่เหมาะสมต่อผลิตภัณฑ์ วัยรุ่น คิดเป็นร้อยละ 46 ด้านบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ กล่องพลาสติกใสแบบอ่อน คิดเป็นร้อยละ 42 ด้านราคาที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ (ปริมาณ 500 กรัม) ราคา 36-40 บาท คิดเป็นร้อยละ 73 ด้านจะซื้อผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมน้ำใบ้านางหรือไม่ ซื้ออย่างแน่นอน คิดเป็นร้อยละ 81

ผลการวิจัย

1. สูตรบะหมี่พื้นฐานที่ยอมรับเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์บะหมี่ มีค่าคะแนนเฉลี่ย ทั้งด้านสี ด้านกลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบโดยรวม คือบะหมี่สูตรที่ 5 มีระดับคะแนนความชอบเฉลี่ย มากที่สุดทุกด้าน เป็นบะหมี่ที่มีสีเหลืองสวย มีกลิ่นที่ดี กลิ่นหอมของไข่ รสชาติกลมกล่อม ปราศจากกลิ่นไม่พึงประสงค์ เช่น กลิ่นอับ กลิ่นเหม็นเปรี้ยว ไม่มีรสเผ็ดหรือเปรี้ยว ซึ่งเป็นรสชาติของบะหมี่ที่ดีและเนื้อสัมผัสของเส้นที่นุ่มแฉะและเซตตัวดี อีกทั้งยังเป็นสูตรที่ผู้ทดสอบให้การยอมรับ ด้านสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมน้ำใบ้านางทดแทนน้ำเปล่าบางส่วนต่อไป

2. ผลการศึกษาปริมาณของน้ำใบ้านางที่เหมาะสม ใช้ทดแทนน้ำเปล่าบางส่วน พบว่า คุณลักษณะทางประสาทสัมผัสของบะหมี่เสริมน้ำใบ้านาง สูตรที่มีปริมาณของน้ำใบ้านางต่อน้ำเปล่าร้อยละ 50:50 เป็นสูตรที่เหมาะสมในการทำบะหมี่มากที่สุด เนื่องจากเส้นบะหมี่มีสีเขียวจากน้ำใบ้านาง เมื่อลวกเส้นบะหมี่จนสุกทำให้เส้นบะหมี่มีสีเขียวสวยงาม มีกลิ่นหอมของเส้นบะหมี่จากน้ำใบ้านาง รสชาติไม่ขมพอนเป็นยา และเนื้อสัมผัสของเส้นที่นุ่มแฉะ เซตตัวดี ปริมาณของน้ำใบ้านางต่อน้ำเปล่าร้อยละ 50 : 50 ผู้ทดสอบให้การยอมรับด้านกลิ่น ด้านรสชาติ ด้านเนื้อสัมผัส(เซตตัวดี) และความชอบโดยรวม มากที่สุด จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมน้ำใบ้านางต่อไป

3. ผลการศึกษาการยอมรับของผู้บริโภค โดยทำการทดสอบแบบ CLT (central location test) ส่วนใหญ่ร้อยละ 57 เป็นเพศหญิง ผู้ทดสอบมีอายุระหว่าง 21-23 ปี ร้อยละ 53 เป็นนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ร้อยละ 83 มีรายได้ในช่วงน้อยกว่า 2,000 บาท ผู้บริโภคเป้าหมายร้อยละ 42 รู้จักบะหมี่ ผู้บริโภคร้อยละ 100 เคยซื้อบะหมี่ร้อยละ 92 ผู้บริโภคร้อยละ 80 รับประทานบะหมี่สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง รับประทานบะหมี่ในระยะเวลาอาหารเย็น คิดเป็นร้อยละ 40 รับประทานบะหมี่ในรูปแบบบะหมี่น้ำร้อยละ 82 ซื้อบะหมี่ตามร้านก๋วยเตี๋ยว ร้อยละ 68

4. กลุ่มตัวอย่างเพื่อการทดสอบผู้บริโภคจำนวน 400 คน ในการทดสอบการยอมรับของผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมน้ำใบ้านาง เป็นผู้บริโภครวมทั้งเพศชายและเพศหญิง มีอายุระหว่าง 16-45 ปี เป็นประชากรในอำเภอเมือง จังหวัดสกลนครจำนวน 400 คน มีรายได้ในช่วง 2,000 บาท ถึงสูงกว่า 6,000 บาท ที่มีประสบการณ์ในการบริโภคบะหมี่ และเคยซื้อบะหมี่รับประทาน

สรุปและอภิปรายผล

ผลิตภัณฑ์อาหารในปัจจุบันยังคงเอกลักษณ์แบบเดิม แต่มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมกับภูมิปัญญาสมัยใหม่ผสมผสาน นำเทคโนโลยีใหม่มาปรับใช้ในการปรุงอาหาร การใช้เครื่องปรุงรสสำเร็จรูปเพิ่มเติม ทั้งยังใช้

แหล่งวัตถุดิบที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงบริบทของสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพื่อการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นคุณภาพและคุณค่าทางโภชนาการเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ อัจฉรา เทียมภักดี (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การผลิตบะหมี่เสริมโปรตีนจากแป้งถั่วเหลือง พบว่าบะหมี่ที่มีการปรับปริมาณแป้งสาลีเป็น 95 เปอร์เซ็นต์ และแทนด้วยแป้งถั่วเหลือง 5 เปอร์เซ็นต์ เป็นปริมาณที่เหมาะสมที่สุดของแป้งถั่วเหลืองที่ใช้แทนแป้งสาลี เนื่องจากพบว่า เป็นสูตรที่ผู้บริโภคให้การยอมรับมากที่สุดทั้งในลักษณะของสี กลิ่น รสชาติ ความนุ่ม ความเหนียวและความชอบโดยรวม แต่เมื่อมีการเติมแป้งถั่วเหลืองในปริมาณที่มากขึ้น ความชอบในด้านต่าง ๆ ลดลง และสอดคล้องกับ อิศรา เทียงตรง (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การผลิตบะหมี่เสริมวิตามินจากฟักทองและแครอท โดยใช้แครอทและฟักทองนำมาอบแห้งที่อุณหภูมิ 60 องศา เป็นเวลา 14 ชั่วโมง ทำเป็นผงแล้วนำมาเป็นส่วนประกอบหนึ่งในสูตรบะหมี่แครอทและบะหมี่ฟักทอง จากการทดสอบทางประสาทสัมผัส พบว่า ปริมาณผงแครอท และผงฟักทอง มีผลต่อความเหนียว นุ่ม สี กลิ่น รสชาติ และความชอบโดยรวมของบะหมี่ ซึ่งผู้บริโภคยอมรับสูตรบะหมี่ที่เติมผงแครอท บะหมี่ทั้งหลายล้วนประกอบด้วยผักและพืชสมุนไพรที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ช่วยขจัดโรคได้หลายชนิดเป็นที่ยอมรับในวงการแพทย์ ช่วยให้ร่างกายมีสุขภาพดีแข็งแรง ทั้งช่วยรักษาโรคความเสื่อมของร่างกาย และมีภูมิต้านทานโรค ทั้งนี้เพราะคุณสมบัติอันโดดเด่นของผักพื้นบ้าน คืออุดมด้วยสารต้านอนุมูลอิสระ เป็นแหล่งของสารผัก (phytonutrient)

กระบวนการผลิตสินค้า ต้องคำนึงถึงปฏิภณระหว่างภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์และด้านสิ่งแวดล้อม ต้นทุนและประสิทธิภาพการบรรจุ รวมถึงรูปแบบของบรรจุภัณฑ์และสีที่สะดุดตาช่วยให้ผู้บริโภคสนใจในผลิตภัณฑ์ได้มาก Packaging ที่มีประสิทธิภาพสูงและเหมาะสมจึงเกิดขึ้น เพื่อให้ได้ภาชนะบรรจุที่มีน้ำหนักเบา มีรูปทรงที่สวยงาม และมีราคาต้นทุนต่ำ และให้ความคุ้มครอง ปลอดภัยกับสินค้าภายในเป็นอย่างดี การออกแบบก็ขึ้นอยู่กับว่าเราจะสามารถที่จะสร้างสรรค์อย่างไรที่จะทำให้แบรนด์สินค้าของเรามีความโดดเด่น มีภาพลักษณ์ที่ดี และสามารถที่จะเพิ่มยอดขายมากยิ่งขึ้นด้วย ถ้าเราทำดี ขายได้ดี แพคเกจผลิตภัณฑ์สามารถที่จะทำให้เพิ่มมูลค่าของยอดขายได้ด้วย สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของอนันท์ เพ็ชรสุวรรณ (2549 : บทคัดย่อ) เรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวแต๋น ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

อีกหนึ่งองค์ประกอบคือ ความสะอาดถูกสุขอนามัยตั้งแต่กระบวนการผลิตจนถึงการจำหน่ายเพื่อการบริโภคเป็นความสำคัญของผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับทองสุข ภูตาเศษ (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่ใช้ในการเลือกซื้อวัตถุดิบของร้านอาหาร พบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ 1) ความสด ความสะอาด 31.32% 2) สินค้าได้รับมาตรฐาน 12.42% 3) ราคาถูก และการมีเครดิตเงื่อนไขชำระเงิน 7% จากลำดับ ความสำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์ครั้งนี้ จึงสรุปได้ว่า ผู้ขาย หรือ ผู้ที่ต้องการขายวัตถุดิบให้ร้านอาหารจึงควรที่เน้นด้านผลิตภัณฑ์และคุณภาพ โดยให้ความสำคัญกับเรื่องของความสดความสะอาด ให้มากที่สุด รวมถึงปัจจัยประกอบในเรื่องราคา ที่ควรให้สินค้ามีราคาถูกอย่างมีคุณค่า

การศึกษา การพัฒนาผลิตภัณฑ์บะหมี่เสริมน้ำใบย่านาง เพื่อให้เกิดการปฏิบัติบะหมี่อย่างมีคุณค่าทางโภชนาการมีประโยชน์ต่อสุขภาพ เป็นทางเลือกใหม่ของสังคม การกระจายรายได้เข้าสู่ชุมชนอย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ต้องการคุณค่าของบะหมี่เสริมน้ำใบย่านางที่มีผลต่อร่างกายต่างจากงานวิจัยนี้ ควรศึกษากระบวนการใช้น้ำใบย่านางเพิ่มเติม
2. น้ำใบย่านางมีประโยชน์จากสารอาหารที่มีอยู่หลายชนิด สรรพคุณบางอย่าง เช่น ทำให้แก้ขัด้านมะเร็ง หรือการรักษาโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง ควรศึกษาถึงโทษการใช้น้ำย่านางในปริมาณที่เข้มข้น
3. น้ำใบย่านางมีสรรพคุณทางยาหลายอย่าง เช่น ช่วยรักษาและฟื้นฟูร่างกาย ทำให้อาการเจ็บป่วยดีขึ้น ทำการศึกษาว่าบะหมี่เสริมน้ำใบย่านางมีคุณประโยชน์ที่ต่อร่างกายในด้านไหนบ้าง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการประยุกต์ใช้บะหมี่เสริมน้ำใบย่านางในระบบอาหารทางการแพทย์
2. ศึกษาการบูรณาการบะหมี่เสริมน้ำใบย่านางรูปแบบอื่นในช่วงทศวรรษหน้า

เอกสารอ้างอิง

- คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2554) ใบย่านาง [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2563, จาก : <http://phargarden.com/main.php?action=viewpage&pid=148>.
- ครูเอื้องบุญ. (2562). อาหารหลัก 5 หมู่ [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 8 กันยายน 2563, จาก : <https://sites.google.com/site/khruxeuxngthpnny/>.
- ณัฐชา ตะวันนาโชติ. (2563). Making-Sense [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 4 กันยายน 2562, จาก : <https://hr.tcdc.or.th/en/Articles/making-Sense>.
- ทองสุข ภูตาเศษ. (2559). การศึกษาปัจจัยที่ใช้ในการเลือกซื้อวัตถุดิบของร้านอาหารโดยใช้วิธีกระบวนการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้นกรณีศึกษา : ประเภท เนื้อสด อาหารทะเลสด. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธัญญา เกณฑ์ขุนทด. (2554). ผลของการใช้แป้งถั่วเขียวเพาะถั่วงอกทดแทนแป้งสาลีบางส่วนต่อคุณภาพของเส้นบะหมี่สด. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ธีรดา เทียงตรง, วัชร ประเสริฐรุ่ง, ราชดำริ วงศ์ก่อ และอารยา เจริญสุข. (2551). การผลิตบะหมี่เสริมวิตามินจากผักทองและแครอท. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- บุญเรือง ขจรศิลป์. (2549). สถิติวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 9). นนทบุรี: โรงพิมพ์พีเอส พรินท์. 162 หน้า.
- สำนักงานสถิติจังหวัดสกลนคร. (2553). สถิติประชากรศาสตร์ [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2562, จาก : <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/districtList/S010107/th/63.htm>
- อนันท์ เพ็ชรสุวรรณ. (2549). การออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวแฉ้น ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- อมราภรณ์ วงษ์พัก. (2546). กว๊านเตียว. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ศรีสยามการพิมพ์ จำกัด. 82 หน้า.
- อัจฉรา เทียมภักดี, วนิดา กัณธารักษ์ และฤทธิโชค มาลา. (2548). การผลิตบะหมี่เสริมโปรตีนจากแป้งถั่วเหลือง. กรุงเทพฯ : คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- Yamane, T. 1967. Statistics, An Introductory Analysis, 2nded., New York: Harper and Row.

การใช้ทรัพยากรทางชีวภาพในชุมชนเพื่อลดต้นทุนเพาะปลูก กรณีศึกษาการปลูกข้าว ในเขตพื้นที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

The Usage of Community's Biological Resources to Reduce the Cost of Planting: A Case Study of Rice Farming in Chiang Khong District, Chiang Rai Province

กษิต ใจผาวัง^{1*}, เสริมศิริ นิลดำ², นิเวศ จินะบุญเรือง³ และ ศิริพรรณ จินะบุญเรือง⁴

Kasidit Chaiphawang^{1*}, Sermsiri Nindum², Niwest Jeenaboonrueng³ and Siripan Jeenaboonrueng⁴

*Corresponding author, e-mail: kasidit.crru@crru.ac.th

Received: August 1th, 2021; Revised: February 18th, 2022; Accepted: February 28th, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การใช้ทรัพยากรทางชีวภาพในชุมชนเพื่อลดต้นทุนเพาะปลูก กรณีศึกษาการปลูกข้าวในเขตพื้นที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของการปลูกข้าวและถอดบทเรียนการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพในชุมชนเพื่อลดต้นทุนและลดการใช้สารเคมีในการเพาะปลูกข้าวในเขตพื้นที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยเก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามจากกลุ่มเกษตรกร จาก 7 ตำบลในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำนวนทั้งสิ้น 113 ราย และการสนทนากลุ่ม จากตัวแทนเกษตรกรจำนวน 15 ราย พบว่าเกษตรกรมีพื้นที่การปลูกข้าวเฉลี่ย 13.56 ไร่ต่อคน ซึ่งเป็นที่ดินของตนเอง พันธุ์ข้าวที่นิยมปลูก ได้แก่ ข้าวเหนียว ส่วนใหญ่เป็นการทำนาดำ ปลูกข้าวได้ 1 – 2 ครั้งต่อปี ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ โดยใช้แหล่งน้ำฝนธรรมชาติเป็นหลัก ใช้เมล็ดพันธุ์ของตนเอง การปลูกข้าวมีการใช้สารเคมีมากกว่าสารอินทรีย์ การเก็บเกี่ยวผลผลิตนิยมจ้างเครื่องเกี่ยวข้าว โดยผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เฉลี่ย 621.61 กิโลกรัมต่อไร่ โดยสามารถขายได้ในราคาเฉลี่ย 11,356.04 บาทต่อเกวียนและสัดส่วนของการใช้สารเคมีและสารอินทรีย์ที่ต่างกันมีผลต่อปริมาณผลผลิตข้าวที่ได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 องค์ความรู้จากการถอดบทเรียนของเกษตรกรในการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพในชุมชนเพื่อลดต้นทุนและลดการใช้สารเคมีในการเพาะปลูกข้าว ประกอบด้วย การใช้สมุนไพรพื้นบ้าน การทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำหมักชีวภาพ การใช้เทคนิคการควบคุมระดับน้ำ วิธีการกำจัดต่อข้งข้าว การเตรียมดิน การกำจัดวัชพืชและศัตรูพืชในนาข้าว รวมถึงการทำการเกษตรผสมผสาน เป็นการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาของเกษตรกรร่วมกับความรู้ที่ได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานราชการเพื่อนำทรัพยากรทางชีวภาพมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และรักษาสีเขียวแวดล้อมในชุมชน สามารถลดต้นทุนการเพาะปลูกข้าวได้ร้อยละ 20.00-30.00

คำสำคัญ: ความหลากหลายทางชีวภาพ, การปลูกข้าว, การลดต้นทุน, ทรัพยากรในชุมชน, เกษตรอินทรีย์

¹⁻⁴ อาจารย์ประจำ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Lecturer in Faculty of Management Science Chiang Rai Rajabhat University

Abstract

Using biological resources in the community to reduce the cost of cultivation: A case study of rice cultivation in Chiang Khong, Chiang Rai, Thailand is mixed-method research. The objective was to study the context of rice cultivation and the use of biological resources in the community to reduce the cost and proportion of chemicals used in rice cultivation. The questionnaires were used to collect data from farmers in 7 sub-districts in Chiang Khong. A total number of 113 farmers were used as a sample in this study. The questionnaires were analyzed through quantitative data using statistical percentage, mean value, maximum value, minimum value, and group interview of 15 farmers' representatives. The results showed that farmers have an average rice acreage of 13.56 rai per person, which is their land. The glutinous rice is the most popular one which can be planted 1-2 times a year depending on the area, using natural rainwater and using their seeds for cultivation. More chemicals are used in rice cultivation than natural fertilizer. For harvesting, they are likely to hire rice harvesting machines to harvest their yields. The average yield per rai was 621.61 kg per rai, which can be sold at an average price of 11,356.04 Baht per ton. The different proportion of chemicals and organic compounds using had a statistically significant effect on the rice yields at level 0.05. Farmers' knowledge on the use of biological resources in the community to reduce the cost and use of chemicals in rice cultivation consists of the use of local herbs, composting, bio-fermentation, application of water level control techniques, stubble removal, soil preparation, weed control and pest control in rice fields including integrated farming, adopting farmers' knowledge with knowledge trained by the agricultural authorities to make the best use of biological resources and preserve the environment in the community, the cost of rice cultivation can be reduced by 20.00-30.00%.

Keywords: Biological diversity, Rice planting, Cost reduction, Community's resource, Organic farming

บทนำ

ภาคการเกษตรนับว่ามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยอย่างมาก เนื่องจากการจ้างงานสูงถึงกว่าร้อยละ 30 ของกำลังแรงงานทั้งประเทศ ครอบคลุมถึง 6.4 ล้านครัวเรือน และที่ดินทำการเกษตรครอบคลุมถึงร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั่วประเทศ ที่ผ่านมภาคการเกษตรของไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างครั้งสำคัญ เช่นเดียวกับทั่วโลก คือ การลดการใช้กำลังแรงงานคนทดแทนด้วยการใช้เครื่องจักรกลและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เน้นการขยายตัวเชิงปริมาณ มีการใช้ปัจจัยการผลิตที่มากขึ้น เป็นต้น (โสมาตรมี จันทรัตน์ และคณะ, 2562) ประกอบการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมและสังคมเมืองของประเทศไทย ทำให้การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อทำการเกษตรกรรมลดลงกว่า 11 ล้านไร่ ในขณะที่พื้นที่ชุมชนสิ่งปลูกสร้างเพิ่มจำนวน มากกว่า 3 ล้านไร่ (Thailand Environment Institute, ม.ป.ป.) ส่งผลให้เกษตรกรต้องหาหนทางในการเพิ่มผลผลิตของตนเองให้ได้ปริมาณมาก

ขึ้นภายใต้ข้อจำกัดด้านพื้นที่ โดยการหาวิธีการเพาะปลูกที่จะให้ได้ผลผลิตในเชิงปริมาณมากที่สุด หนทางที่เกษตรกรนิยมใช้กันมากที่สุด คือ การใช้สารเคมีต่างๆ ในการเพาะปลูก (ชิดหทัย เพชรช่วย, 2560: 111) ด้วยเหตุผลของความสะดวกสบายรวดเร็วและสามารถเพิ่มปริมาณผลผลิตได้ในระยะเวลาอันสั้น

สารเคมีทางการเกษตร ประกอบด้วยปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดวัชพืช สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ฮอโมนที่ช่วยเร่งการเจริญเติบโต ซึ่งการใช้สารเคมีเหล่านี้ถือว่ามีปัจจัยที่ทำให้ต้นทุนการทำการเกษตรเพิ่มขึ้น เนื่องจากสารเคมีทางการเกษตรเหล่านี้ส่วนใหญ่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ส่งผลให้ประเทศต้องเสียเปรียบทางการค้ากับประเทศต่างๆ ซึ่งแนวโน้มการนำเข้าก็เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (दनัย อีวันดา, 2563) ในขณะเดียวกันราคาของสารเคมีเหล่านี้ก็มีราคาเพิ่มสูงขึ้นด้วยเช่นกันโดยเฉพาะปุ๋ยเคมี (นรินทร์ ตันไพบูลย์, 2563 : 5)

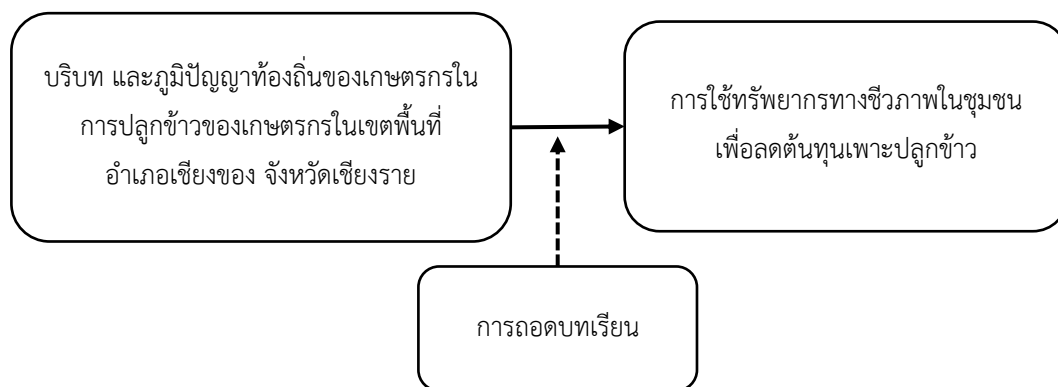
ความนิยมในการใช้สารเคมียังคงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยกรมวิชาการเกษตร (2562) ได้รายงานข้อมูลปริมาณและมูลค่านำเข้าวัตถุดิบทางการเกษตรของไทย ตั้งแต่ปี 2551-2561 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูลในปี 2551 มีปริมาณทั้งสิ้น 109,908 ตัน คิดเป็นมูลค่า 19,182 ล้านบาท และปี 2561 มีปริมาณการนำเข้า 170,932 ตัน คิดเป็น 36,298 ล้านบาท และราคาสารเคมีต่างๆ ก็มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนการเพาะปลูกของเกษตรกรเพิ่มขึ้นอย่างมาก สวนทางกับราคาขายผลผลิตทางการเกษตรที่มีราคาตกต่ำ ผลตอบแทนจากการเพาะปลูกของเกษตรกรลดลง จนทำให้เกิดปัญหานี้ขึ้นจากการทำการเกษตร ถึงแม้รัฐบาลจะได้มีนโยบายในการช่วยเหลือภาคเกษตรไม่ว่าจะเป็นโครงการรับจำนำผลผลิตทางการเกษตร โครงการประกันราคา หรือการจ่ายเงินช่วยเหลือเกษตรกร แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาของเกษตรกรได้อย่างแท้จริง

จังหวัดเชียงรายมีพื้นที่ในการปลูกข้าวสูงสุดเป็นอันดับ 3 ของ 17 จังหวัดภาคเหนือ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2561) มีพื้นที่ในการปลูกข้าวทั้งข้าวจ้าวและข้าวเหนียวทั้งจังหวัด จำนวน 1,381,701.47 ไร่ (ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย, 2562) โดยอำเภอที่มีพื้นที่ปลูกข้าวสูงที่สุดได้แก่ อำเภอเชียงของ ซึ่งมีพื้นที่การปลูกข้าวทั้งสิ้น 182,666 ไร่ แต่เกษตรกรในพื้นที่อำเภอเชียงของประสบปัญหาในเรื่องของราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ การผลิตข้าวขาดคุณภาพ ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง เกิดปัญหาการระบาดของโรคและแมลงศัตรูข้าวอยู่เนืองๆ (ศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย, 2560) ดังนั้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญทางด้านภูมิศาสตร์และปริมาณพื้นที่ของการปลูกข้าวของอำเภอเชียงของรวมถึงปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรในพื้นที่ที่สมควรได้รับการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของการทำการเกษตร โดยผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษาบริบทของการปลูกข้าว และภูมิปัญญาของเกษตรกรในพื้นที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพในท้องถิ่นในการปลูกข้าว และถอดบทเรียนจากเกษตรกรมาใช้เป็นประโยชน์เพื่อส่งต่อให้แก่เกษตรกรในพื้นที่อำเภอเชียงของและพื้นที่อื่นได้นำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของทรัพยากรทางชีวภาพในท้องถิ่นของตนเอง อันจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคเกษตรของประเทศไทยต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของการปลูกข้าวของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาบริบทและถอดบทเรียนการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพในชุมชนเพื่อลดต้นทุนและลดการใช้สารเคมีในการเพาะปลูกข้าว กรณีศึกษาการปลูกข้าวในเขตพื้นที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ศึกษาเป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในเขตพื้นที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จาก 7 ตำบลประกอบด้วย 1. ตำบลเวียง 2. ตำบลสถาน 3. ตำบลศรี 4. ตำบลบุญเรือง 5. ตำบลห้วยซ้อ 6. ตำบลศรีดอนชัย และ 7. ตำบลริมโขง โดยขอความร่วมมือจากเกษตรกรในพื้นที่เข้าร่วมกระบวนการวิจัย โดยประชาสัมพันธ์ผ่านสำนักงานเกษตรอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย และมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการวิจัยทั้งสิ้น 113 คน โดยใช้เกษตรกรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล และตัวแทนเกษตรกรจำนวน 15 คน ในการเข้าร่วมการสนทนาแบบกลุ่ม เพื่อถอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการปลูกข้าว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือการวิจัย เพื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของการปลูกข้าว และการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการปลูกข้าวของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรทุกคนที่เข้าร่วมโครงการวิจัย การพัฒนาแบบสอบถามได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรในพื้นที่ในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วพัฒนาเป็นข้อคำถามการวิจัย และได้ตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสอบถาม และหาค่า IOC ของเครื่องมือการวิจัย ได้เท่ากับ 0.88 ดำเนินการทดสอบแบบสอบถามกับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในพื้นที่อื่น จำนวน 30 ฉบับ วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น 0.96 ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในพื้นที่

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยกำหนดเป็นประเด็นในการสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพเพื่อลดต้นทุน

การปลูกข้าวของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงราย จากตัวแทนเกษตรกร จำนวน 15 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

1. ประสานงานกับสำนักงานการเกษตรอำเภอเชียงของ เพื่อชี้แจงข้อมูลในการทำการวิจัยและขอความร่วมมือในการประสานกับเกษตรกรในพื้นที่เพื่อเข้าร่วมโครงการวิจัย
2. ประสานงานกับโรงเรียนเชียงของวิทยาคม อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เพื่อชี้แจงชี้แจงข้อมูลในการทำการวิจัยและขอความร่วมมือเพื่อรับสมัครนักเรียนอาสาสมัครเพื่อร่วมเรียนรู้กับเกษตรกรในโครงการวิจัย และเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย
3. ประชุมชี้แจงกำหนดการและขั้นตอนการทำการวิจัยร่วมกับตัวแทนจากสำนักงานเกษตรอำเภอเชียงของ และนักเรียนอาสาสมัครจากโรงเรียนเชียงของวิทยาคม
4. เก็บข้อมูลการวิจัยโดยใช้เครื่องมือที่กำหนดไว้ ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยที่ต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ผลข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ผลข้อมูลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ที่ได้จากการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) เช่น ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการใช้สถิติเชิงอ้างอิง (inferential statistic) เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรในงานวิจัย ประกอบด้วย จำนวนที่นา การใช้สารเคมีประเภทต่างๆ การใช้สารอินทรีย์ และสัดส่วนของการใช้สารเคมีและปริมาณผลผลิตข้าวที่ได้รับของเกษตรกร โดยการหาค่าความสัมพันธ์ของเพียร์สัน
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้จากการใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง ในการสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์แก่นสาร (thematic analysis)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาบริบทของการปลูกข้าวของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ อยู่ในตำบลเวียง ส่วนใหญ่เป็นการปลูกข้าวเหนียว โดยการทำนาดำ ปลูกข้าว 1 ครั้งต่อปี ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวของตนเองในการเพาะปลูก ใช้แหล่งน้ำฝนธรรมชาติในการปลูกข้าว มีพื้นที่การเพาะปลูกข้าวเฉลี่ยต่อรายที่ 13.56 ไร่ และส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่นาของตนเอง

เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการปลูกข้าว ประกอบด้วย เกษตรกรที่มีการเช่าที่นา โดยมีค่าเช่าเฉลี่ย 1,689.29 บาทต่อรอบการผลิต ต้นทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวมาเฉลี่ย 87.86 บาทต่อกิโลกรัม และใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ย 17.73 กิโลกรัมต่อรอบการผลิต จำนวนแรงงานต่อรอบการปลูกเฉลี่ยอยู่ที่ 12.59 คน ค่าแรงงานในเฉลี่ยอยู่ที่ 253.88 บาทต่อคนต่อวัน และค่าใช้จ่ายในการไถและเตรียมดินเฉลี่ยอยู่ที่ 752.56 บาทต่อรอบการผลิต

เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 12.15 กระสอบต่อการปลูกหนึ่งรอบการผลิต ราคาเฉลี่ยอยู่ที่กระสอบละ 752.44 บาท การใส่ปุ๋ยเฉลี่ย 1.55 ครั้งต่อรอบการผลิต มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ประมาณ 8.23 กระสอบต่อการปลูกหนึ่งรอบการผลิต ต้นทุนปุ๋ยอินทรีย์อยู่ที่ 86.25 บาทต่อกระสอบ การใช้ฮอร์โมนเพื่อการเร่งการเจริญเติบโตของเฉลี่ย 2.63 ขวดต่อกระสอบต่อรอบการผลิต และมีราคาเฉลี่ย 507.28 บาทต่อขวดต่อกระสอบ และมีการฉีดฮอร์โมน

เฉลี่ย 5.61 ครั้งต่อรอบการผลิต การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเฉลี่ย 4.02 ครั้งต่อรอบการผลิต โดยมีราคาเฉลี่ย
 กระป๋องละ 284.28 บาท ส่วนการใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืชเฉลี่ย 4.11 ครั้งต่อรอบการผลิต โดยมีราคาเฉลี่ย
 กระป๋องละ 465.96 บาทต่อกระป๋อง ความถี่ในการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชเฉลี่ย 1.72 ครั้งต่อรอบการผลิต
 และการใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืชเฉลี่ย 2.90 ครั้งต่อรอบการผลิต

ตารางที่ 1 ข้อมูลสภาพปัจจุบันของการปลูกข้าวของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

รายการ	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด
พื้นที่ไร่ (ไร่)	60	1	13.56
ค่าเช่าต่อการปลูกหนึ่งรอบ (บาท)	6,000	1,689.29	1,232.99
ราคามล็ดพันธุ์ข้าวต่อกิโลกรัม (บาทต่อกิโลกรัม)	60	87.86	49.82
จำนวนเมล็ดพันธุ์ที่ใช้การปลูก(กิโลกรัมต่อรอบการผลิต)	59	17.73	9.88
จำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกข้าว (คนต่อรอบการผลิต)	100	12.59	12.00
ค่าแรงงานที่จ้างในการปลูกข้าว(บาทต่อวัน)	450	257.88	250.00
ค่าจ้างไถและเตรียมดิน (บาทต่อรอบการผลิต)	3,000	752.56	500.00
ปุ๋ยเคมี (กระสอบ)	60	12.15	9
ราคาปุ๋ยเคมีต่อกระสอบ (บาทต่อกระสอบ)	1,600	752.44	245
จำนวนครั้งต่อการใส่ปุ๋ย (ครั้งต่อรอบการผลิต)	3	1.55	1
จำนวนปุ๋ยอินทรีย์ต่อไร่ (กระสอบ)	50	8.23	5
ราคาปุ๋ยอินทรีย์ต่อกระสอบ (บาทต่อกระสอบ)	120.00	86.25	54
จำนวนฮอร์โมน (ขวด)	8	2.63	2
ราคาฮอร์โมน (บาทต่อขวด)	3,500	507.28	660
จำนวนครั้งต่อการฉีดฮอร์โมนต่อการปลูกหนึ่งรอบ (ครั้ง)	10	5.61	2
ปริมาณการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช (ขวด/กระป๋อง)	10	4.02	2
ราคาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชกระป๋องละ (บาทต่อขวด)	850	284.28	162
สารเคมีในการกำจัดวัชพืช (ขวด/กระป๋อง)	5	4.11	4
ราคาสารเคมีในการกำจัดวัชพืชกระป๋องละ (บาทต่อขวด)	2,000	456.96	334
ความถี่ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช (ครั้ง)	3	1.72	1
ความถี่ในการใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช (ครั้ง)	5	2.90	1

เกษตรกรมีการตรวจดูศัตรูพืชนาข้าว สภาพต้นข้าวในนาข้าว คุณภาพดินในนาข้าว การกำจัดวัชพืชใน
 นาข้าวเป็นประจำ โดยกิจกรรมที่มีการดำเนินการบ่อยที่สุดได้แก่ การตรวจดูระดับน้ำในนาข้าว การเก็บเกี่ยวผลผลิต
 มีการว่าจ้างเครื่องเกี่ยวข้าว โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 632.37 บาทต่อไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 621.61 กิโลกรัมต่อไร่ และ
 มีราคาจำหน่ายต่ำสุด 9,600 บาท สูงสุด 17,000 บาท ภาพรวมเฉลี่ย 11,356.04 บาทต่อตัน

ตารางที่ 2 ข้อมูลการดูแลการปลูกข้าว ต้นทุนในการเก็บเกี่ยว ปริมาณผลผลิตและราคาข้าวที่จำหน่ายของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
ตรวจระดับน้ำในนาข้าว	4.31	.87	บ่อที่ล้น
ตรวจดูศัตรูพืชในนาข้าว	3.69	.77	เป็นประจำ
ตรวจดูสภาพต้นข้าวในนาข้าว	3.94	.83	เป็นประจำ
ตรวจดูคุณภาพดินในนาข้าว	3.50	.95	เป็นประจำ
กำจัดวัชพืชในนาข้าว	3.56	.79	เป็นประจำ
ค่าจ้างเครื่องเกี่ยวข้าว (บาทต่อไร่)	700	632.37	600
ปริมาณผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัมต่อไร่)	800	621.61	220
ราคาข้าวที่จำหน่าย	17,000	11,356.04	9,600

ผลการศึกษาการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพในชุมชนเพื่อลดต้นทุนและลดการใช้สารเคมีในการเพาะปลูกข้าวพบว่า ส่วนใหญ่มีการใช้สารเคมีในการทำการเกษตรร้อยละ 51.49 และมีการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพในการทำการเกษตร ร้อยละ 48.51 การทำการเกษตรเป็นแบบร่วมกันระหว่างเคมีและอินทรีย์ โดยมีสัดส่วนการใช้สารเคมีมากกว่าสารอินทรีย์ ร้อยละ 53.33 มีใช้สารอินทรีย์มากกว่าสารเคมีและใช้สารเคมีในปริมาณเท่ากับสารอินทรีย์ ร้อยละ 23.33 มีการใช้ปุ๋ยคอก มากที่สุดร้อยละ 33.71 วิธีการนำสารอินทรีย์มาใช้ที่นิยมมากที่สุด ได้แก่ การหมัก ร้อยละ 50.65 แหล่งที่มาของทรัพยากรชีวภาพส่วนใหญ่มาจากเศษพืชผักและผลผลิตทางการเกษตร ร้อยละ 51.85 ส่วนความรู้ในการใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อลดต้นทุนและการลดการใช้สารเคมีในการเพาะปลูกส่วนใหญ่เกิดจากองค์ความรู้จากการฝึกอบรมจากหน่วยงานราชการ ร้อยละ 46.38 และสามารถลดต้นทุนการเพาะปลูกข้าวลง ร้อยละ 20-30

ตารางที่ 3 ข้อมูลการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพในชุมชนเพื่อลดต้นทุนและลดการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
การใช้สารเคมีในการทำการเกษตร	58	51.49
การใช้ทรัพยากรทางชีวภาพในการทำการเกษตร	55	48.51
การทำการเกษตรโดยใช้สารเคมีมากกว่าสารอินทรีย์	60	53.33
การทำการเกษตรโดยใช้สารอินทรีย์มากกว่าสารเคมี	26	23.33
การปลูกข้าวโดยสารเคมีและสารอินทรีย์เท่ากัน	27	23.33
ปุ๋ยคอก	30	33.71
ปุ๋ยหมัก	25	28.09
ปุ๋ยพืชสด	9	10.11
น้ำหมักชีวภาพ	25	28.09
สารอินทรีย์จากการสกัด เช่น สารสกัดจากสมุนไพรพื้นบ้าน	18	23.38
สารอินทรีย์จากการใช้สด ไม่ผ่านกระบวนการใดๆ เช่น มูลสัตว์	20	25.97

ตารางที่ 3 ข้อมูลการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพในชุมชนเพื่อลดต้นทุนและลดการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร (ต่อ)

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
สารอินทรีย์จากการหมัก เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ	39	50.65
สารอินทรีย์จากเศษพืชผักและผลผลิตทางการเกษตร	56	51.85
สารอินทรีย์จากสมุนไพรพื้นบ้าน	13	12.04
สารอินทรีย์จากสัตว์เลี้ยง	39	36.11
องค์ความรู้ของตนเอง	19	27.54
องค์ความรู้จากเพื่อนเกษตรกร	18	26.09
องค์ความรู้จากการฝึกอบรมจากหน่วยงานราชการ	32	46.38
ลดต้นทุนเพาะปลูก น้อยกว่าร้อยละ 20	11	15.94
ลดต้นทุนเพาะปลูก ร้อยละ 20 - 30	31	44.93
ลดต้นทุนเพาะปลูก ร้อยละ 30 - 40	20	28.99
ลดต้นทุนเพาะปลูก ร้อยละ 40 - 50	7	10.14
รวม	113	100.00

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพื้นที่กับปริมาณการใช้สารเคมีและสารอินทรีย์ในการทำนาของเกษตรกรในเขตอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย พบว่า จำนวนพื้นที่ในการปลูกข้าวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับ จำนวนปุ๋ยเคมี จำนวนฮอร์โมน และจำนวนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและวัชพืช จำนวนปุ๋ยอินทรีย์ และสัดส่วนของการใช้สารเคมีและสารอินทรีย์ในการปลูกข้าว แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความถี่ของการใช้ใส่ปุ๋ย ความถี่การฉีดพ่นฮอร์โมน และความถี่ในการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชและวัชพืช

การปลูกข้าวแบบนาดำจะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับ จำนวนปุ๋ยเคมี จำนวนฮอร์โมน สารเคมีในการกำจัดวัชพืช ความถี่ในการฉีดพ่นฮอร์โมน และสัดส่วนของการใช้สารเคมีและสารอินทรีย์ รวมถึงมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับ จำนวนปุ๋ยอินทรีย์ และจำนวนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและวัชพืช แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการใส่ปุ๋ยและความถี่ในการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชและวัชพืช

ส่วนการทำงานแบบนาหว่านมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับ จำนวนปุ๋ยเคมี จำนวนฮอร์โมนและความถี่ในการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชและวัชพืช มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับ .05 กับ จำนวนปุ๋ยอินทรีย์ จำนวนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและวัชพืช แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับ ความถี่ในการใส่ปุ๋ย ความถี่ในการฉีดพ่นฮอร์โมน และสัดส่วนของการใช้สารเคมีและสารอินทรีย์

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของจำนวนที่นา ประเภทของการทำนากับการใช้สารเคมีต่างๆ ในการปลูกข้าวของเกษตรกรในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

การใช้สารเคมีในการปลูกข้าว		จำนวนที่นา	นาดำ	นาหว่าน
จำนวนปุ๋ยเคมี	N	93	90	96
	Pearson Correlation	.922**	.489**	-.460**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000
จำนวนปุ๋ยอินทรีย์	N	84	72	78
	Pearson Correlation	.442**	.469**	-.359*
	Sig. (2-tailed)	.007	.009	.031
จำนวนฮอร์โมน	N	36	30	36
	Pearson Correlation	-.950**	-.693**	.971**
	Sig. (2-tailed)	.000	.001	.000
จำนวนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและวัชพืช	N	18	18	18
	Pearson Correlation	.882**	.507**	-.258*
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.036
ความถี่ในการใส่ปุ๋ย	N	72	60	66
	Pearson Correlation	.198	-.194	.145
	Sig. (2-tailed)	.053	.078	.189
ความถี่ในการฉีดพ่นฮอร์โมน	N	96	84	84
	Pearson Correlation	.201	.488**	-.108
	Sig. (2-tailed)	.090	.000	.387
ความถี่ในการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชและวัชพืช	N	72	60	66
	Pearson Correlation	.203	.192	-.439**
	Sig. (2-tailed)	.064	.091	.000
สัดส่วนของการใช้สารเคมีและสารอินทรีย์	N	84	78	84
	Pearson Correlation	-.385**	-.351**	.000
	Sig. (2-tailed)	.001	.003	1.000
	N	78	72	72

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

*Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

สัดส่วนของการใช้สารเคมีและสารอินทรีย์ที่ต่างกันมีผลต่อปริมาณผลผลิตข้าวที่ได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยหากปริมาณการใช้สารเคมีเพิ่มสูงขึ้นจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณผลผลิตข้าวที่ได้รับ

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของปริมาณผลผลิตข้าวกับสัดส่วนของการใช้สารเคมีและสารอินทรีย์ในการปลูกข้าว

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta
สัดส่วนของการใช้สารเคมีและสารอินทรีย์	-52.824	40.588	-.202
$R^2=.017$ SEE= 219.10980 F=1.694			

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาการถอดบทเรียนการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพในชุมชนเพื่อลดต้นทุนและลดการใช้สารเคมีในการเพาะปลูกข้าว กรณีศึกษาการปลูกข้าวในเขตพื้นที่อำเภอเชียงของจังหวัด จากการสนทนากลุ่ม (focus group) สามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

การใช้ทรัพยากรทางชีวภาพในการลดต้นทุนในการปลูกข้าว เกษตรกรได้ใช้องค์ความรู้ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ประสบการณ์การปลูกข้าว การเรียนรู้และถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น รวมถึงการเข้าอบรมกับหน่วยงานราชการ โดยจำแนกตามแนวคิดโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2563)

แนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ (bio economy) ว่าด้วย การนำความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม มาพัฒนาต่อยอดจากฐานความเข้มแข็งเดิม เกษตรกรมีการนำภูมิปัญญาเกี่ยวกับสมุนไพรในท้องถิ่นมาใช้ในการปลูกข้าว โดยมีการนำสมุนไพรพื้นบ้าน เช่น สะเดา ขี้เหล็ก ตะไคร้หอม ขิง ข่า สาบเสือ หนอนตายหยาก ใบน้อยหน้า และอื่นๆ ในการทำน้ำหมักชีวภาพผสมกับศัตรูพืชในนาข้าว เช่น ปู หอยเชอร์ แล้วนำกลับฉีดพ่นในนาข้าว เพื่อกำจัดแมลงและบำรุงต้นข้าว มีการทำหมักชีวภาพ และน้ำหมักจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง เข้ามาเสริมและเร่งการย่อยสลายของ ตอซังข้าว ในขั้นตอนของการไถและเตรียมดินก่อนการปลูกข้าว

แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (circular economy) ว่าด้วยการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และคุ้มค่าที่สุด โดยเกษตรกรเปลี่ยนวิธีการกำจัดตอซังข้าวด้วยการเผาเป็นการไถกลบ ซึ่งต้องทำการไถตะแบลงนาแล้วตากแดดไว้ อย่างน้อย 2 ครั้ง และก่อนการปลูกจะมีการไถปั่นตอซังข้าวในนาข้าว อีกอย่างน้อย 2 ครั้ง ร่วมกับการใช้สารสกัดชีวภาพที่หมักขึ้นมาเอง เพื่อให้เร่งการย่อยสลายตอซังข้าว ทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ในแปลงนา ลดการใช้ปุ๋ย และลดปัญหาที่เรียกว่า “ข้าวของตอ” คือ การปลูกข้าวบนตอซังที่ยังไม่ย่อยสลาย ทำให้ต้นข้าวไม่สามารถเจริญเติบโตได้อย่างเต็มที่ มีการนำเศษวัชพืช เศษพืชผลทางการเกษตรและมูลสัตว์มาผลิตเป็นปุ๋ยหมัก เพื่อนำมาใช้ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งมีการใช้ปุ๋ยหมักในขั้นตอนของการเตรียมดินก่อนการปลูกข้าวเพื่อเพิ่มสารอาหารในแปลงนา และให้ปุ๋ยในช่วงต้นข้าวเริ่มแตกกอ เพื่อเร่งการเจริญเติบโต เสริมความแข็งแรงและความสมบูรณ์ของต้นข้าว ทำให้มีภูมิต้านทานโรคและแมลงเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ เกษตรกรได้มีการทำการเกษตรแบบผสมผสาน โดยมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้ประโยชน์ในการดูแลและกำจัดวัชพืช เช่น การเลี้ยงเป็ดในนาข้าว เพื่อกำจัดหอย ปู และวัชพืชในนาข้าว ซึ่งมีข้อพึงระวังในช่วงแรกของการปลูกข้าวในขณะที่ต้นข้าวมีขนาดเล็ก ไม่เหมาะกับการนำไปปล่อยในนาข้าว ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายกับต้นข้าว และไม่เหมาะสมกับการปลูกข้าวแบบนาหว่าน และเกษตรกรมีการใช้พื้นที่ว่างในแปลงนาในการปลูกสมุนไพรพื้นบ้าน เช่น ตะไคร้หอม ข่า สมุนไพรต่างๆ และพืชผักสวนครัว เพื่อรับประทานในครัวเรือนเพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และ ส่วนหนึ่งก็นำมาใช้ในการทำสารสกัดสมุนไพร หรือน้ำหมักชีวภาพโดยผสมกับ

ซากศัตรูพืชที่เกษตรกรเก็บมาจากนาข้าว เช่น หอยเชอรี่ และปูนา แล้วนำกลับมาใช้ในแปลงนาเพื่อการป้องกันโรคและแมลงรวมถึงบำรุงดินข้าวในนา เป็นการใช้ทรัพยากรแบบหมุนเวียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แนวคิดเศรษฐกิจสีเขียว (green economy) ว่าด้วยการลดผลกระทบต่อโลกอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม เกษตรกรมีการใช้องค์ความรู้ในการใช้ธรรมชาติในการลดต้นทุน เช่น กระบวนการใช้ระดับน้ำในนาเพื่อควบคุมการเจริญเติบโตของวัชพืช โดยเกษตรกรจะมีการควบคุมระดับน้ำในแปลงนา ให้มีน้ำขังอยู่แปลงนาตลอดเวลาของการปลูกข้าวในช่วงแรก เพื่อไม่ให้เมล็ดของวัชพืชต่างๆ ที่ตกค้างในนา ได้มีโอกาสดงและเจริญเติบโต ซึ่งจะใช้ได้สำหรับการปลูกข้าวแบบนาดำ นอกจากนี้ยังมีการควบคุมระดับน้ำในนาเพื่อเร่งความสูงของต้นข้าว เพื่อหนีห่างจากการเติบโตของวัชพืช ทำให้เกษตรกรสามารถลดปริมาณวัชพืช และต้นทุนในการกำจัดวัชพืชในนาข้าวได้ รวมทั้งมีการปรับเปลี่ยนการกำจัดตอซังข้าวด้วยการเผา มาเป็นการไถกลบร่วมกับการใช้น้ำหมักชีวภาพ และจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง ซึ่งการเผตอซังข้าวจะมีผลโดยตรงกับคุณภาพของอากาศและเป็นสาเหตุของปัญหาหมอกควันที่ส่งผลกระทบอย่างมากในปัจจุบัน นับว่าเป็นการทำการเกษตรที่สร้างความยั่งยืนให้แก่สิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน

สรุปและอภิปรายผล

ภายใต้การแข่งขันในตลาดสินค้าเกษตรของโลกโดยเฉพาะตลาดสินค้าเกษตรประเภทข้าว ประเทศผู้ส่งออกข้าวต่างพยายามเน้นการผลิตในเชิงปริมาณ ลดต้นทุนการผลิตให้มากที่สุด เพื่อสร้างความได้เปรียบในด้าน การตั้งราคาขายในตลาดโลก ทำให้เกษตรกรในฐานะเป็นผู้ผลิตพยายามหาแนวทางในการเพิ่มผลผลิตของตนเอง โดยการใช้วิธีการต่างๆ เข้ามาช่วย เช่น การใช้ปุ๋ยเคมี ฮอร์โมน รวมถึงการใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช ซึ่งการใช้สารเคมีได้รับความนิยมจากเกษตรกรและมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นทุกปี (จิตหทัย เพชรช่วย, 2560 : 111; กรมวิชาการเกษตร, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ในอำเภอเชียงของ จังหวัด เชียงราย ยังมีความนิยมใช้สารเคมีในการเพาะปลูกมากกว่าการใช้สารอินทรีย์ โดยสารเคมีที่นิยมใช้ได้แก่ ปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช

ปัจจัยหนึ่งที่เกษตรกรนิยมใช้สารเคมีในการเพาะปลูกมากขึ้น เนื่องจากลักษณะของการผลิตในปัจจุบันของเกษตรกรจะเป็นการผลิตข้าวที่เน้นปริมาณและพื้นที่ในการเพาะปลูก ซึ่งเกษตรกร 1 รายโดยเฉลี่ยจะปลูกข้าวประมาณ 13.56 ไร่ ซึ่งการดูแลพื้นที่ดังกล่าวเกษตรกรต้องการความสะดวกและรวดเร็วและเห็นผลได้อย่างชัดเจน สารเคมีจึงเป็นคำตอบของปัญหาดังกล่าว แต่ในทางตรงกันข้ามพบว่า ผลตอบแทนเฉลี่ยต่อไร่กลับลดลง เนื่องจากราคาของสารเคมีต่างๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งจากผลงานวิจัยของ ชญานันท์ ศิริกิจเสถียร และคณะ (2561 : 905) พบว่า การทำปลูกข้าวแบบเกษตรเคมีจะทำให้เกษตรกรมีผลตอบแทนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,479.93 บาทต่อไร่เท่านั้น เนื่องด้วยต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ทั้งราคาของปุ๋ยเคมี สารเคมีต่างๆ ที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ทำให้เกษตรกรไทยมีฐานะความเป็นอยู่ที่ย่ำแย่ ทำให้รัฐบาลต้องมีนโยบายในการสนับสนุนสินค้าเกษตรเพื่อพยุงราคาข้าวให้อยู่ในราคาที่เกษตรกรสามารถอยู่รอดได้ ทั้งนโยบายโครงการรับจำนำข้าว โครงการประกันราคาข้าวหรือโครงการเงินช่วยเหลือเกษตรกรไร่ละ 1,000 บาท เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว เป็นการทำให้กลไกทางการตลาดบิดเบือนไป สร้างความอ่อนแอให้กับเกษตรกรในระยะยาวไม่สามารถให้เกษตรกรไทยสามารถยืนได้ด้วยลำแข้งของตนเองได้อย่างแท้จริง

แนวทางการลดต้นทุนในการปลูกข้าวที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการวิจัยได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาเป็นองค์ความรู้ร่วมกัน ก็คือ การพึ่งพาทรัพยากรทางชีวภาพในท้องถิ่น และการปรับเปลี่ยนแนวทางการทำการเกษตรโดยการลดการใช้สารเคมีต่างๆ ตามแนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว ตามโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG เพื่อลดต้นทุนที่สำคัญในการปลูกข้าว ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าสามารถลดต้นทุนได้ร้อยละ 20 – 30 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางเพื่อลดต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าวของพิบูล พงษ์กลาง (2559 : 111) คือ การลดการใช้ปุ๋ย ลดการไถย่ำแม่แลง และลดค่าจ้างในการทำงาน รวมถึงการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่เกษตรกรเป็นผู้ผลิตขึ้นมาเอง เช่นเดียวกับผลการวิจัยที่พบว่า เกษตรกรมีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของตนเอง ลดการพึ่งพาจากภายนอก โดยการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพด้วยตนเองและใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวดังกล่าวในการปลูกข้าวของตนเอง ซึ่งสามารถลดต้นทุนของเมล็ดพันธุ์ข้าวได้เป็นไปตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเอง (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2553) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรต้องเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าวอยู่ที่ประมาณ 87.86 ต่อเก็กโลกรัม และปัจจุบันราคาเมล็ดพันธุ์ข้าว จะอยู่ที่ประมาณ 650 - 780 บาทต่อกระสอบ (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวลำปาง, 2563) ซึ่งถือว่าเป็นต้นทุนที่สำคัญของการปลูกข้าว

นอกจากนี้ การวิจัยยังพบว่า การใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนสามารถลดต้นทุนการผลิตให้แก่เกษตรกร รวมถึงการใช้สารอินทรีย์ในการปลูกข้าวส่งผลทำให้ปริมาณผลผลิตเพิ่มสูงขึ้นด้วย โดยความรู้ที่เกษตรกรได้นำมาใช้นั้นก็มาจากการฝึกอบรมกับหน่วยงานราชการ และได้นำมาประยุกต์ให้เข้ากับบริบทและความหลากหลายของทรัพยากรทางชีวภาพในชุมชน ผสานภูมิปัญญาและประสบการณ์การทำนาที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ช่วยให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการปลูกข้าวของตนเองได้ สอดคล้องกับ โมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ BCG โมเดล ที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพให้คุ้มค่า การนำวัสดุต่างๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด รวมถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2563) ส่งผลให้เกษตรกรสามารถลดปริมาณการใช้สารเคมี และเริ่มปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบใช้สารเคมีสู่การทำการเกษตรแบบอินทรีย์ ซึ่งจะส่งผลให้มีต้นทุนการผลิตลดลงและมีผลตอบแทนจากการทำนาเพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชญานันท์ ศิริกิจเสถียร และคณะ (2561 : 905) ที่พบว่า การทำนาแบบอินทรีย์ทำให้เกษตรกรมีกำไรมากกว่าการทำการเกษตรแบบเคมี หรือเกษตรปลอดภัย อีกทั้งการยึดแนวทางการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพในชุมชนยังเป็นการทำให้เกษตรกรสามารถยืนได้ด้วยลำแข้งของตนเอง เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน สามารถผลิตข้าวที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัยเข้าสู่ตลาดตามแนวทางการทำการเกษตรแบบอินทรีย์ ส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของเกษตรกรไทยและผู้บริโภคในระยะยาวเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ที่รัฐบาลพยายามขับเคลื่อนในปัจจุบัน

นอกจากนี้ ข้อค้นพบที่ว่า เกษตรกรได้รับองค์ความรู้ในการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพต่างๆ ในการทำนาจากการเข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานราชการ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ อัจฉรัตน์ สุวรรณภักดี และสายใจ วิบุรณพันธ์ (2555 : 14) และพิบูล พงษ์กลาง (2559 : 111) ที่กล่าวว่า แนวทางในการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวที่ถูกต้อง คือการที่เกษตรกรต้องเข้าไปปรึกษากับนักวิชาการทางการเกษตร เพื่อหาแนวทางที่ถูกต้องตามหลักวิชาการแล้วนำไปปฏิบัติให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนผลักดัน รวมถึงเผยแพร่ความรู้ต่างๆ ให้แก่เกษตรกรและเกษตรกร รวมถึงการสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเกษตรกรในการประยุกต์ใช้ทรัพยากรทางชีวภาพที่ในการทำนา ร่วมกันหาแนวทางปฏิบัติที่ดีในการลดการใช้

สารเคมีในการปลูกข้าวเผยแพร่องค์ความรู้ดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรมอันส่งผลให้เกษตรกรไทยจะสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนและแท้จริง

ดังนั้น การใช้ทรัพยากรทางชีวภาพในชุมชนร่วมกับการทำการเกษตรอินทรีย์จะเป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร ทำให้ต้นทุนลดลงและเพิ่มผลผลิตให้แก่เกษตรกร สร้างการพึ่งพาตนเองที่แท้จริงจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน ลดการพึ่งพาและการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร ส่งผลดีต่อการทำการเกษตรของประเทศ เกิดประโยชน์ทั้งทางตรง เช่น การลดต้นทุนการผลิต รายได้และผลตอบแทนเพิ่มสูงขึ้น และประโยชน์ทางอ้อม เช่น เกษตรกรมีความเสี่ยงด้านสุขภาพลดลง คุณภาพของสิ่งแวดล้อม ทั้ง ดิน น้ำ อากาศ ที่ดีขึ้น ทำให้เกิดความสุขและความยั่งยืนที่แท้จริงในการทำการเกษตรอันเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาประเทศที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรนำองค์ความรู้ และแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้ความหลากหลายทรัพยากรทางชีวภาพในชุมชนและท้องถิ่นไปประยุกต์ใช้กับการทำนา รวมถึงการทำการเกษตรอื่นๆ เพื่อลดต้นทุนและยกระดับการทำการเกษตรสู่การเป็นเกษตรอินทรีย์อย่างเต็มรูปแบบ

2. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการถ่ายทอดองค์ความรู้ หรือการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างเกษตรกร และกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน อันจะช่วยยกระดับคุณภาพของการทำปลูกข้าว รวมถึงการลดต้นทุน และการลดการใช้สารเคมีในการปลูกข้าวของเกษตรกรด้วย

3. จากข้อมูลการวิจัยพบว่า หน่วยงานราชการ มีส่วนในการช่วยเสริมองค์ความรู้ในการปลูกข้าวให้แก่เกษตรกร ทำให้เกษตรกรเกิดการเรียนรู้วิธีการและเทคโนโลยีใหม่ๆ ดังนั้นหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริง นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้เกษตรกรได้คิดค้นองค์ความรู้ใหม่ๆ ด้วยตนเองบนพื้นฐานหลักวิชาการเกษตรอย่างเป็นระบบไปพร้อมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาต้นแบบของการประยุกต์ใช้ความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรในท้องถิ่นในการปลูกข้าว เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกร และถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ให้แก่เกษตรกรที่สนใจ

2. ควรศึกษาวิจัยผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านอื่นๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการทำการเกษตรโดยใช้ความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรในชุมชนเพื่อให้เห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นในวงกว้าง

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). *ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์รายทาง การเกษตร ปี 2551-2561*. ค้นเมื่อ 12 กรกฎาคม 2563, จาก : <http://www.oae.go.th/view/1/ปัจจัยการผลิต/TH-TH>.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2563). *ทำความเข้าใจ ‘BCG Economy’ โมเดลใหม่ เศรษฐกิจไทย*. ค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2563, จาก : <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/859943>.
- ชญานันท์ ศิริกิจเสถียร วีรวรรณ แจ่มไม้ และวิชญเดช นันไชยแก้ว. (2561). *การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์ของการปลูกข้าวแบบเกษตรเคมี แบบข้าวปลอดภัย และแบบเกษตรอินทรีย์ กรณีศึกษา: ตำบลหนองหลวง อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร*. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการ. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 18 และลำปางวิจัย ครั้งที่ 4. (905-918). ลำปาง : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ชิดหทัย เพชรช่วย. (2560). *สถานการณ์การใช้สารเคมีทางการเกษตรบริเวณภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนล่าง*. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 19(1), 111-122.
- दनัย ถิวันดา. (2563). *สารเคมีกำจัดศัตรูพืชกับสุขภาพคนไทย*. ค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2564, จาก : <https://www.thaipan.org/wp-content/uploads/2020/11/1-danai.pdf>
- นรินทร์ ต้นไพบูลย์. (2563). *แนวโน้มธุรกิจอุตสาหกรรม ปี 2563-65 อุตสาหกรรมปุ๋ยเคมี*. ค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2564, จาก : https://www.krungsri.com/getmedia/b2a858e1-a2c8-41ca-bb52-203cfd50ffb0/IO_Chemical_Fertilizer_200129_TH_EX.pdf.aspx
- พิกุล พงษ์กลาง. (2559). *การเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่*. วารสารวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่, 8(3), 102 – 117.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2553). *จุดเริ่มต้นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง*. ค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2564, จาก : https://www.chaipat.or.th/site_content/item/3579-2010-10-08-05-24-39.html
- ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวลำปาง. (2563). *จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว*. ค้นเมื่อ 21 พฤศจิกายน 2563, จาก : <http://lpg-rsc.ricethailand.go.th/index.php/2013-06-12-07-18-47/21-2013-06-05-02-39-20>.
- ศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย. (2560). *แบบฟอร์มจัดทำศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร*. ค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2564, จาก : <https://www.fisheries.go.th/fpo-chiangrai/web2/wp-content/uploads/2017/02/5chiangkhong.pdf>.
- ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย. (2562). *การผลิตและการตลาดข้าวจังหวัดเชียงราย*. ค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2563, จาก : http://cri-rrc.ricethailand.go.th/images/sampleddata/rice-cri/ricedata_cri.pdf.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2561). *แจ้งข้อมูลเอกภาพข้าวนาปี ปี 60/61 ภาคเหนือ 17 จ. ผลผลิตรวม 7.2 ล้านตัน*. ค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2563, จาก : <https://www.oae.go.th/view/1/รายละเอียดภาวะเศรษฐกิจการเกษตร/29646/TH-TH>.

- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2563). *BCG in Action : The New Sustainable Growth Engine*. ค้นเมื่อ 9 กันยายน 2564, จาก : <https://www.nxpo.or.th/th/bcg-economy/>
- โสมาตรี จันทร์ตัน, วิษณุ อรรถวานิช, ภูมิสิทธิ์ มหาสุวีระชัย, กรรณิการ์ ธรรมพานิชวงศ์ และจิรัฐ เจนพิงพร. (2562). ภูมิทัศน์ภาคเกษตรไทย จะพลิกโฉมอย่างไรสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน?. ค้นเมื่อ 21 พฤศจิกายน 2563, จาก : https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_26Sep2019.
- อัจฉรัตน์ สุวรรณภักดี และ สายใจ วิบุรณพันธ์. (2555). การใช้เทคโนโลยีการปลูกข้าวและผลตอบแทนของเกษตรกรในศูนย์ข้าวชุมชน กรณีศึกษา : บ้านป่าบ อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง. วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร, ฉบับพิเศษ, 11 – 18.
- Thailand Environment Institute, ม.ป.ป. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เกษตรเมืองกับการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ. ค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2564, จาก : <http://www.tei.or.th/thaicityclimate/public/work-33.pdf>

ปัญหาและการพัฒนาศักยภาพด้านบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น

เขตอภิบาลที่ 1 คริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย

Problems and Potential Development Financial Accounting of Local Churches

Area 1, 1st Church of the Church of Christ in Thailand

พิกุล พงษ์กลาง^{1*}

Pikul Pongklang^{1*}

*Corresponding author, e-mail: pikul.pyu@gmail.com

Received: September 16th, 2021; Revised: February 24th, 2022; Accepted: March 10th, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการทำบัญชี ปัญหา และการพัฒนาศักยภาพของผู้ทำบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่น โดยศึกษาจากประชากร จำนวน 28 ราย เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลที่ได้ตามขอบเขตเนื้อหาและวัตถุประสงค์ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าทางสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

จากการศึกษา พบว่า เภรณญิกของคริสตจักรท้องถิ่น เขตอภิบาลที่ 1 มีการทำบัญชี ด้านเอกสาร โดยไม่มีหลักฐาน ไม่มีการกำหนดเลขที่ ระบุชื่อ และที่อยู่ของคริสตจักรในเอกสาร ด้านวิธีปฏิบัติทางการบัญชี มีการบันทึกรายการทุกครั้งในสมุดบัญชี บันทึกเงินสดและเงินฝากธนาคารแยกจากกัน มีการจัดทำรายงานทางการเงินและรายงานยอดคงเหลือทุก 3 เดือน แต่ไม่มีการจัดทำสำเนาของเอกสาร งบประมาณ ไม่มีลายเซ็นในเอกสาร และไม่ได้แยกแฟ้มเอกสาร ด้านเครื่องมือในการทำบัญชี มีสถานที่เก็บสินทรัพย์ มีผู้อนุมัติเกี่ยวกับการยืมสินทรัพย์ แต่ไม่มีหลักฐานเกี่ยวกับการยืมและตรวจนับสินทรัพย์เป็นประจำ และไม่มีการจัดฝึกอบรมผู้ทำบัญชี ด้านการควบคุมภายใน มีการประชุมทุก 3 เดือน มีการติดตาม การกำกับดูแล การปฏิบัติงาน แต่ไม่มีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบภายในของคริสตจักร และไม่มีการจัดทำทะเบียนและตรวจนับสินทรัพย์เป็นประจำ ด้านปัญหาของผู้ทำบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่น พบว่า มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาด้านเอกสารอยู่ในระดับมาก ปัญหาด้านวิธีปฏิบัติทางการบัญชีและเครื่องมือที่ใช้ในการทำบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาด้านการควบคุมภายในอยู่ในระดับน้อย ในด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ทำบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่น พบว่า มีความต้องการพัฒนาความรู้ด้านเอกสาร วิธีปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำบัญชี และการควบคุมภายในของคริสตจักรท้องถิ่น และจากการจัดอบรมผู้ทำบัญชีการเงินของคริสตจักร ทำให้ได้แนวทางการทำบัญชีอย่างง่าย สอดคล้องตามความต้องการของคริสตจักรท้องถิ่น และเป็นคริสตจักรต้นแบบเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้สู่คริสตจักรคู่มือให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคตต่อไป

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชี และธุรกิจดิจิทัล มหาวิทยาลัยพายัพ

Lecturer of Accounting Program, Faculty of Accountancy and Digital Business, Payap University

คำสำคัญ: ปัญหา การพัฒนาศักยภาพ การบัญชีการเงิน คริสตจักรท้องถิ่น

Abstract

This research aimed at studying bookkeeping; problems; and potential development of local church accountants. The population included 28 people. The research instrument is the interview forms and the questionnaire. Qualitative data were analyzed by checking the completeness of data following on the content and objectives of research and quantitative data, such as frequency; percentage; and mean.

From studying found that an account of Local Churches Area 1 have bookkeeping on documents is no evidence, document numbers, the name of the document and the address of the church were not specified in the document. Practices: records every transaction in the account book. Save cash and bank deposits separately. Financial reports and balance reports are prepared every 3 months. But there are no copies of documents, no budget to be used, no signature for the documents used, and no separate document storage. Equipment and tools: has place to store assets. There is a person responsible for approving the borrowing of assets. But no evidence of the borrowing of church assets, no asset counting, and no training to develop of the bookkeeper. Internal control: there is a meeting every 3 months. Follow-up procedures. Continuous supervision of the performance of each activity. But no appointment of internal auditors Problems of local churches accountants found that moderate level. Documents and records found that moderately high level. Practices and equipment and tools found that moderate level. Internal control found that low level. Regarding the potential development of the local church bookkeepers found that they wanted to improve their document and records, practices on generally accepted accounting principles, equipment and tools and internal control. The training of the church's financial accountants resulted in easy bookkeeping guidelines for churches in accordance with the needs of the local church and is a model church in order to disseminate knowledge to the fellow church for used more usefully in the future.

Keywords: Problems, Potential Development, Financial Accounting, Local Church

บทนำ

สภาคริสตจักรในประเทศไทยเป็นองค์กรคริสตศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเผยแผ่ธรรมของคริสต์ศาสนา การจัดตั้งคริสตจักรท้องถิ่น และการจัดกิจกรรมบริการสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย 5 พันธกิจหลัก ได้แก่ พันธกิจเผยแผ่และพัฒนาคริสตจักร พันธกิจอภิบาลชีวิตคริสเตียน พันธกิจการคลังและทรัพย์สิน พันธกิจการศึกษา และพันธกิจการแพทย์ ซึ่งทุกพันธกิจคืออัตลักษณ์ของสภาคริสตจักรในประเทศไทย ที่ล้วนเป็นอวัยวะในการทำพันธกิจตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของสภาคริสตจักรใน

ประเทศไทย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ โดยคณะผู้บริหารสภาคริสตจักรในประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการเป็นเอกภาพ การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ระหว่างทุกภาคส่วนของสภาคริสตจักรในประเทศไทย เนื่องจากต่างล้วนเป็นอวัยวะสำคัญของสภาคริสตจักรในประเทศไทย อันเป็นพระวรกายขององค์พระเยซูคริสต์ ซึ่งทุกพันธกิจของสภาคริสตจักรในประเทศไทยได้มุ่งมั่น เสริมสร้างพันธกิจต่าง ๆ ให้ขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้คริสตจักร หน่วยงาน และสถาบัน เจริญเติบโตเข้มแข็งอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานพระวาทะขององค์พระผู้เป็นเจ้า (สภาคริสตจักรในประเทศไทย, 2558 : 15-16)

คริสตจักรภาคที่ 1 เป็นคริสตจักรท้องถิ่น สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย เป็นองค์กรทางศาสนาที่ทำพันธกิจรับใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกคริสตจักรด้านความเชื่อและไว้วางใจในองค์พระผู้เป็นเจ้า และให้มีความเป็นเอกสมพันธ์ในชุมชนและสังคม ซึ่งสมาชิกของคริสตจักรจะมีการถวายไม่ว่าจะอยู่ในรูปของเงินสดหรือสินทรัพย์อื่น นามาส่งรายรับและสินทรัพย์ของคริสตจักร นอกจากนั้นคริสตจักรก็มีรายจ่ายที่จำเป็นทั้งรายจ่ายที่เกิดขึ้นเป็นประจำและรายจ่ายในการดำเนินกิจกรรมตามเทศกาลต่าง ๆ ทำให้คริสตจักรต้องมีการจัดทำบัญชีเพื่อรวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงานทางการเงินเสนอต่อคณะกรรมการและสมาชิกของคริสตจักรให้รับทราบต่อไป ดังนั้น งานด้านบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่นจึงถูกมอบหมายให้บุคคลที่มีความซื่อสัตย์ ความเต็มใจ และความพร้อมในด้านเวลาต่อการปฏิบัติพันธกิจของพระเจ้าเป็นคุณสมบัติหลักของผู้ทำบัญชี โดยไม่มีค่าตอบแทน และเนื่องจากคุณสมบัติหลักของผู้ทำบัญชีไม่ได้เน้นที่ความรู้ความสามารถด้านการบัญชีเป็นหลัก จึงทำให้เกิดปัญหาต่อผู้ทำบัญชี (ทศพร ไชยประคอง, 2564 : 2 และ พิภพ พงษ์กลาง, 2561 : 20) คือ ปัญหาในการจัดการด้านเอกสารที่ใช้ในการจัดทำบัญชี วิธีปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (generally accepted accounting principles) เครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดทำบัญชี และการควบคุมภายในของคริสตจักรท้องถิ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ หากข้อมูลทางด้านบัญชีการเงินมีแนวปฏิบัติพื้นฐานอย่างเป็นระบบ จะทำให้คณะกรรมการสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารคริสตจักรท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของสภาคริสตจักรในประเทศไทยที่เห็นความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาความรู้และศักยภาพของบุคลากรของคริสตจักรให้สามารถทำพันธกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม นำไปสู่การบริหารงานให้คริสตจักรสามารถเลี้ยงตนเองได้ต่อไป (สภาคริสตจักรในประเทศไทย, 2554 : 10)

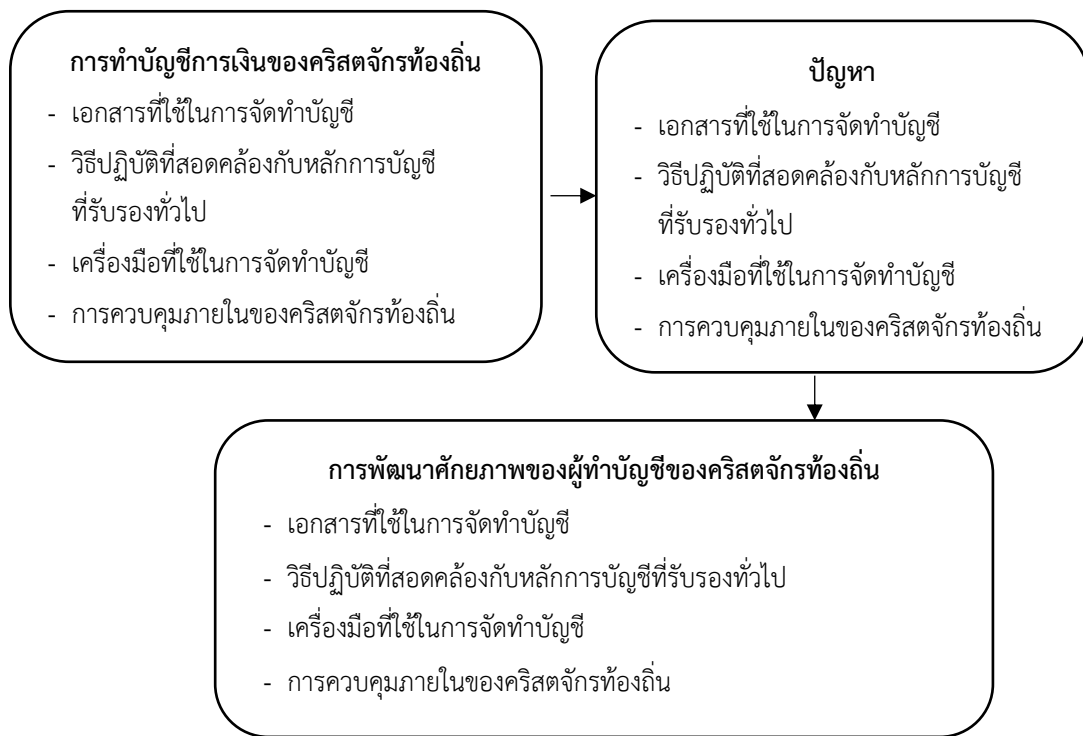
จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาเรื่อง การบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น เขตอภินิบาลที่ 1 คริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย เพื่อให้ทราบถึงลักษณะของการจัดทำบัญชีการเงิน ปัญหา และการพัฒนาศักยภาพของผู้ทำบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่น โดยเห็นว่าการศึกษาดังกล่าวจะทำให้เกิดแนวปฏิบัติพื้นฐานด้านบัญชีการเงินได้อย่างเหมาะสมกับคุณลักษณะของบุคลากรในคริสตจักร ทำให้เพิ่มความสามารถในการดำเนินงานของคริสตจักรให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ และสามารถเลี้ยงตนเองได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาการทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น เขตอภินิบาลที่ 1 คริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหาของผู้ทำบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่น เขตอภินิบาลที่ 1 คริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย

3. เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านบัญชีการเงินของผู้ทำบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่น เขตอภิบาลที่ 1 คริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์

การพัฒนาศักยภาพ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความรู้ความสามารถด้านการบัญชีการเงินของผู้ทำบัญชี คริสตจักรท้องถิ่นในเขตอภิบาลที่ 1 คริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย ที่เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

การบัญชีการเงิน หมายถึง การจัดทำบัญชีและการทำบัญชี เพื่อรายงานทางการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น ในเขตอภิบาลที่ 1 คริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย และใช้ประกอบการวางแผน ควบคุม และ ตัดสินใจในการดำเนินการต่าง ๆ ของคริสตจักร

คริสตจักรท้องถิ่น หมายถึง คริสตจักรที่ได้รับการสถาปนาจากคณะธรรมกิจคริสตจักรภาค และก่อตั้งโดย การรวมตัวของบรรดาผู้เชื่อและวางใจในพระเยซูคริสต์ที่อยู่รวมกันเป็นหมู่คณะเพื่อบำเพ็ญกิจถวายแด่พระเจ้าและปฏิบัติพันธกิจของพระองค์ในท้องถิ่น

คริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย หมายถึง คริสตจักรท้องถิ่นและหมวดคริสเตียนหรือ ศาลาธรรม รวมตัวกันจำนวน 83 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตซึ่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยกำหนดไว้

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากร คือ ประธานคริสตจักร รองประธานคริสตจักร และผู้รับผิดชอบด้านบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น เขตอภิมณฑลที่ 1 คริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ คริสตจักรที่ 1 ฝาง คริสตจักรท่าสะแล คริสตจักรสันตติพน คริสตจักรแผ่นไชยทอง คริสตจักรวงศ์ชัยพันธ์ คริสตจักรธาราธรรม หมวดคริสเตียนปางปอย และหมวด คริสเตียนโป่งป้อม รวมจำนวน 28 ราย ดังนี้

1. ประธานคริสตจักรและรองประธานคริสตจักร จาก 6 คริสตจักร คริสตจักรละ 2 ราย และจาก 2 หมวดคริสเตียน หมวดคริสเตียนละ 1 ราย รวม 14 ราย

2. ผู้รับผิดชอบด้านบัญชีการเงิน จาก 6 คริสตจักร คริสตจักรละ 2 ราย และจาก 2 หมวดคริสเตียน หมวดคริสเตียนละ 1 ราย รวม 14 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ (interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างโดยกำหนดข้อความต่าง ๆ ไว้ก่อนล่วงหน้า ประกอบด้วยคำถามแบบปลายเปิด มีข้อความเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริบทชุมชนและการจัดทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น

2. แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นแบบสอบถามที่มีคำถามแบบปลายปิด ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามตามหลักการบัญชี โดยปรับข้อความให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติในการทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และตำแหน่งในคริสตจักร

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการทำบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่น ได้แก่ เอกสารที่ใช้ในการทำบัญชี วิธีปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำบัญชี และการควบคุมภายในของคริสตจักรท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการทำบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่น

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพในด้านการบัญชีการเงิน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชีจำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านคริสตจักรท้องถิ่นจำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของเครื่องมือกับวัตถุประสงค์ เพื่อสามารถวัดได้ครอบคลุมประเด็นและตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษา โดยพิจารณาเป็นรายข้อ แล้วหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of item – objective congruence : IOC) โดยมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ΣR คือ ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

มีระบบการให้คะแนนของข้อคำถามในแบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

+ 1 หมายถึง คำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

- 1 หมายถึง คำถามนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เกณฑ์ในการพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา คือ ค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปแสดงว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาแต่ละข้อคำถามว่าวัดได้ตรงกับเนื้อหาที่ต้องการวัด จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 ใน 3 คือค่า 0.67 จึงจะถือว่าแต่ละข้อคำถามในเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผลการตรวจสอบปรากฏว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.94 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (เกียรติสุตา ศรีสุข, 2552)

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามโดยการสัมภาษณ์ที่เตรียมแนวคำถามที่สอดคล้องกับการวิจัย

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมโดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม มาทำการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่และพิจารณาความสมบูรณ์เพียงพอเพื่อให้ครบถ้วนตามขอบเขตเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จะเป็นการเลือกตอบเพียงข้อเดียว (multiple choice) โดยกำหนดค่าเป็นตัวเลขในระดับการวัดแบบนามกำหนด (nominal scales) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับทำบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่น ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) มีระบบการให้คะแนนดังนี้

ค่าคะแนน 1 หมายถึง มี

ค่าคะแนน 0 หมายถึง ไม่มี

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการทำบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่น เป็นการเลือกตอบโดยกำหนดค่าเป็นตัวเลขในการวัดแบบระดับช่วงหรืออันตรภาค (interval scales) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) คือ การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) และค่าเฉลี่ย (mean) มีระบบการให้คะแนนดังนี้

ค่าคะแนน 5 หมายถึง มีปัญหาระดับมากที่สุด

ค่าคะแนน 4 หมายถึง มีปัญหาระดับมาก

ค่าคะแนน 3 หมายถึง มีปัญหาระดับปานกลาง

ค่าคะแนน 2 หมายถึง มีปัญหาระดับน้อย

ค่าคะแนน 1 หมายถึง มีปัญหาระดับน้อยที่สุด

ค่าคะแนน 0 หมายถึง ไม่มีปัญหา

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพในด้านการบัญชีการเงิน จะเป็นการเลือกตอบ โดยกำหนดค่าเป็นตัวเลขในระดับการวัดแบบนามกำหนด (nominal scales) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

3. การแปลผลการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำมาแปลความหมายตามช่วงคะแนนของปัญหาด้านต่าง ๆ โดยปรับเกณฑ์มาจากมาตรวัดเจตคติของลิเคิร์ต ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2551 : 35)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง มีปัญหามากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง มีปัญหามาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง มีปัญหาปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง มีปัญหาน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับการทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น เขตอภิบาลที่ 1 คริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย

ผู้ทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น เขตอภิบาลที่ 1 คริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย คือมีคณายกของคริสตจักรที่ดำรงตำแหน่งเหรียญ มีหน้าที่ทำบัญชีและดูแลด้านการเงินของคริสตจักร ซึ่งมีคุณสมบัติที่เน้นความซื่อสัตย์สุจริตและเต็มใจในการปฏิบัติพันธกิจเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงไม่มีความรู้ด้านการบัญชีอย่างเพียงพอ และมีความต้องการพัฒนาความรู้ด้านบัญชีการเงินในด้านเอกสารเกี่ยวกับการบันทึกบัญชี การปฏิบัติทางการบัญชี อุปกรณ์เครื่องมือและเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน และการควบคุมภายในของคริสตจักรท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถนำความรู้ดังกล่าวไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการปฏิบัติงานทางบัญชีการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ผู้ทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น มีการทำบัญชี ด้านเอกสารที่ใช้ในการทำบัญชี โดยไม่มีหลักฐานประกอบการบันทึกบัญชี ไม่มีการกำหนดเลขที่ของเอกสาร ไม่ได้ระบุชื่อเอกสารและชื่อที่อยู่ของคริสตจักรในเอกสาร ด้านวิธีปฏิบัติทางการบัญชี มีการบันทึกรายการทุกครั้งในสมุดบัญชี บันทึกเงินสดและเงินฝากธนาคารแยกจากกัน มีการจัดทำรายงานทางการเงินและรายงานยอดคงเหลือต่อที่ประชุมคณะกรรมการเป็นประจำอย่างน้อยทุก 3 เดือน แต่ไม่มีการจัดทำสำเนาของเอกสาร ไม่มีการจัดทำงบประมาณเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของแผนในการปฏิบัติงาน ไม่มีลายเซ็นของผู้รับผิดชอบในเอกสารที่ใช้เป็นหลักฐาน และไม่มีการจัดเก็บเอกสารแยกแฟ้มด้านเครื่องมือที่ใช้ในการทำบัญชี มีสถานที่เก็บสินทรัพย์อย่างเหมาะสม มีผู้รับผิดชอบในการอนุมัติเกี่ยวกับการยืมสินทรัพย์ แต่ไม่มีหลักฐานเกี่ยวกับการยืมและตรวจนับสินทรัพย์เป็นประจำ และไม่มีการจัดฝึกอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ทำบัญชีเพื่อให้สอดคล้องกับขั้นตอนการปฏิบัติงาน ด้านการควบคุมภายในของคริสตจักรท้องถิ่น

มีการจัดประชุมบุคลากรในองค์กรเป็นประจำอย่างน้อยทุก 3 เดือน กำหนดให้มีขั้นตอนการติดตาม การกำกับดูแล การปฏิบัติงานแต่ละกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่มีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบภายในเพื่อกำกับดูแลการปฏิบัติงานภายใน คริสตจักรให้เป็นไปตามระบบการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่อง และไม่มีการจัดทำทะเบียนและตรวจนับสินทรัพย์ เป็นประจำ

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของการทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น

การทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น	มี		ไม่มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เอกสารที่ใช้ในการทำบัญชี				
1.1 หลักฐานประกอบการรับเงิน	6	21.43	22	78.57
1.2 หลักฐานประกอบการจ่ายเงิน	6	21.43	22	78.57
1.3 การกำหนดเลขที่ของเอกสาร	6	21.43	22	78.57
1.4 ใบเสร็จรับเงินที่ใช้ได้ออกในนามของคริสตจักร มีการระบุชื่อและที่อยู่ของคริสตจักร	9	32.14	19	67.86
1.5 เอกสารทุกชนิดมีการระบุชื่อของเอกสารไว้ในหัวกระดาษ	9	32.14	19	67.86
2. วิธีปฏิบัติทางการบัญชี				
2.1 เอกสารทุกชนิดมีลายเซ็นของผู้ที่รับผิดชอบในรายการนั้นเพื่อเป็นหลักฐาน	10	35.71	18	64.29
2.2 เอกสารที่มีความจำเป็นต้องใช้หลายฝ่ายได้มีการจัดทำสำเนาของเอกสารไว้	6	21.43	22	78.57
2.3 การจัดเก็บเอกสารโดยแยกประเภทใส่แฟ้มเรียงตามลำดับ	10	35.71	18	64.29
2.4 สมุดที่ใช้ในการบันทึกบัญชี	28	100.00	0	0.00
2.5 การบันทึกบัญชีทุกครั้งที่เกิดรายการ	28	100.00	0	0.00
2.6 การบันทึกเงินสดและเงินฝากธนาคารแยกจากกัน	28	100.00	0	0.00
2.7 การจัดทำรายงานทางการเงินอย่างน้อยทุก 3 เดือน	18	64.29	10	35.71
2.8 การชี้แจงรายงานทางการเงินต่อที่ประชุมเป็นประจำอย่างน้อยทุก 3 เดือน	18	64.29	10	35.71
2.9 การจัดทำงบประมาณเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของแผนในการปฏิบัติงาน	7	25.00	21	75.00
3. เครื่องมือที่ใช้ในการทำบัญชี				
3.1 การตรวจนับสินทรัพย์เป็นประจำ อย่างน้อยทุก 1 ปี	7	25.00	21	75.00
3.2 สถานที่เก็บสินทรัพย์ต่าง ๆ มีความเหมาะสม	28	100.00	0	0.00
3.3 การจัดทำหลักฐานเกี่ยวกับการยืมสินทรัพย์	7	25.00	21	75.00
3.4 ผู้รับผิดชอบในการอนุมัติเกี่ยวกับการยืมสินทรัพย์	18	64.29	10	35.71
3.5 การจัดฝึกอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ทำบัญชีเพื่อให้สอดคล้องกับขั้นตอนการปฏิบัติงาน	9	32.14	19	67.86

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของการทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น (ต่อ)

การทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น	มี		ไม่มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. การควบคุมภายในของคริสตจักรท้องถิ่น				
4.1 การแต่งตั้งผู้ตรวจสอบภายในให้มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานภายในองค์กรให้เป็นไปตามระบบการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	6	21.43	22	78.57
4.2 การกำหนดให้มีการจัดทำทะเบียนสินทรัพย์และมีการตรวจเช็คสิ่งของครุภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ	7	25.00	21	75
4.3 จัดให้มีการประชุมบุคลากรผู้มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานในองค์กรเป็นประจำอย่างน้อยทุก 3 เดือน	28	100.00	6	21.43
4.4 กำหนดให้มีขั้นตอนการติดตาม และกำกับดูแลการปฏิบัติงานแต่ละกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	24	85.71	4	22.22

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของผู้ทำบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่น เขตอภินาถที่ 1 คริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย

ผู้ทำบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่น เขตอภินาถที่ 1 คริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาด้านเอกสารที่ใช้ในการทำบัญชีอยู่ในระดับมาก ปัญหาด้านวิธีปฏิบัติทางการบัญชีและเครื่องมือที่ใช้ในการทำบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาด้านการควบคุมภายในอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าด้านเอกสารที่ใช้ในการทำบัญชี มีปัญหาในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับการทำบัญชี และการจัดเก็บเอกสารประกอบการลงบัญชีอยู่ในระดับมาก ด้านวิธีปฏิบัติทางการบัญชี มีปัญหาในเรื่องการนำข้อมูลที่มีอยู่ไปจัดทำรายงานทางการเงินอยู่ในระดับมาก การแก้ไขรายการเมื่อบันทึกบัญชีผิดพลาดอยู่ในระดับปานกลาง และเวลาในการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับน้อย ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการทำบัญชี มีปัญหาในเรื่องหลักฐานประกอบการยืนยันสินทรัพย์อยู่ในระดับมาก การตรวจนับและการจัดทำทะเบียนสินทรัพย์อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการควบคุมภายใน มีปัญหาในเรื่องการจัดทำงบประมาณประจำปีอยู่ในระดับมากที่สุด การมอบอำนาจในการอนุมัติรายการและกิจกรรม และการกำหนดวงเงินสดย่อยอยู่ในระดับน้อย และการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 2 แสดงระดับปัญหาของผู้ทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น

ปัญหาของผู้ทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับปัญหา
1. เอกสารที่ใช้ในการทำบัญชี			
1.1 การจัดเก็บเอกสารประกอบการลงบัญชี	4.07	0.79	มาก
1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับการทำบัญชี	4.18	0.81	มาก

ตารางที่ 2 แสดงระดับปัญหาของผู้ทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น (ต่อ)

ปัญหาของผู้ทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับปัญหา
2. วิธีปฏิบัติทางการบัญชี			
2.1 เวลาในการจัดทำบัญชี เนื่องจากผู้รับผิดชอบในการจัดทำมีงานประจำอื่น	1.43	0.33	น้อยที่สุด
2.2 การแก้ไขรายการเมื่อบันทึกบัญชีผิดพลาด	3.21	0.66	ปานกลาง
2.3 การนำข้อมูลที่มีอยู่ไปจัดทำรายงานทางการเงิน	3.93	0.76	มาก
3. เครื่องมือที่ใช้ในการทำบัญชี			
3.1 การจัดทำทะเบียนสินทรัพย์	3.07	0.62	ปานกลาง
3.2 การตรวจนับสินทรัพย์	3.07	0.62	ปานกลาง
3.3 หลักฐานประกอบการยืนยันสินทรัพย์	3.61	0.72	มาก
4. การควบคุมภายในของคริสตจักรท้องถิ่น			
4.1 การมอบอำนาจในการอนุมัติรายการและกิจกรรม	1.57	0.37	น้อย
4.2 การกำหนดวงเงินสต็อกยืมเพื่อใช้จ่ายในคริสตจักร	1.68	0.41	น้อย
4.3 การจัดทำงบประมาณประจำปี	4.50	0.87	มากที่สุด
4.4 การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน	1.46	0.34	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	2.98	0.61	ปานกลาง

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพในด้านการบัญชีการเงิน

ผู้ทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น เขตอภิบาลที่ 1 คริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทยทุกคริสตจักรมีความต้องการพัฒนาศักยภาพในด้านการบัญชีการเงิน ดังนั้นจึงมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบัญชีการเงินเพื่อสร้างองค์ความรู้ให้เกิดการพัฒนา บทสรุปจากการจัดอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ด้านบัญชีแก่ผู้ทำบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่น เขตอภิบาลที่ 1 คริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย ทำให้สามารถสร้างแนวทางในการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีสำหรับคริสตจักรท้องถิ่น เขตอภิบาลที่ 1 คริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย ดังนี้

แนวปฏิบัติที่ 1 คริสตจักรท้องถิ่นและผู้ทำบัญชี ต้องมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการทำบัญชี ดังนี้

1) ด้านเอกสารที่ใช้ในการทำบัญชี

- 1.1) มีหลักฐานประกอบการรับและจ่ายเงินทุกครั้ง และอ้างอิงโดยการกำหนดเลขที่ของเอกสาร
- 1.2) ใช้ใบเสร็จรับเงินที่ออกในนามของคริสตจักร โดยระบุชื่อและที่อยู่ของคริสตจักรไว้ในหัวของเอกสาร
- 1.3) เอกสารทุกชนิดต้องมีการลงนามของผู้รับผิดชอบในรายการนั้นเพื่อเป็นหลักฐาน
- 1.4) เอกสารที่มีความจำเป็นต้องใช้หลายฝ่ายต้องมีการจัดทำสำเนาของเอกสารไว้

2) ด้านวิธีปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

- 2.1) จัดทำแฟ้มเพื่อเก็บแยกตามประเภทของเอกสาร
- 2.2) ใช้สมุดในการบันทึกบัญชี
- 2.3) บันทึกบัญชีทุกครั้งที่เกิดรายการ
- 2.4) บันทึกเงินสดและเงินฝากธนาคารแยกจากกัน
- 2.5) จัดทำงบรายรับรายจ่าย งบแสดงฐานะการเงิน และทะเบียนสินทรัพย์
- 2.6) ชี้แจงรายงานทางการเงินต่อที่ประชุมคณะกรรมการเป็นประจำอย่างน้อยทุก 3 เดือน
- 2.7) จัดทำงบประมาณเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของแผนในการปฏิบัติงาน
- 3) ด้านเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำบัญชี
 - 3.1) จัดทำทะเบียนสินทรัพย์
 - 3.2) ตรวจนับสินทรัพย์เป็นประจำ อย่างน้อยทุก 1 ปี
 - 3.3) มีสถานที่เก็บสินทรัพย์ของคริสตจักรอย่างเหมาะสม
 - 3.4) จัดทำหลักฐานเกี่ยวกับการยืมสินทรัพย์ของคริสตจักร และมีผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการอนุมัติในการยืม
- 4) ด้านการควบคุมภายในของคริสตจักรท้องถิ่น
 - 4.1) จัดฝึกอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อให้สอดคล้องกับขั้นตอนการปฏิบัติงาน
 - 4.2) แต่งตั้งผู้ตรวจสอบภายในให้มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานภายในคริสตจักรให้เป็นไปตามระบบการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
 - 4.3) ประชุมคณะกรรมการและบุคลากรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานในคริสตจักรเป็นประจำอย่างน้อยทุก 3 เดือน
 - 4.4) กำหนดให้มีขั้นตอนการติดตาม และกำกับดูแลการปฏิบัติงานในแต่ละกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม

แนวปฏิบัติที่ 2 ผู้ทำบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่นต้องเพิ่มประสิทธิภาพด้านการปฏิบัติงานด้านบัญชีโดยการฝึกอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อให้สอดคล้องกับขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ซึ่งข้อมูลทางด้านบัญชีที่ดีจะช่วยให้คณะกรรมการสามารถนำข้อมูลไปวางแผนเพื่อบริหารงานในคริสตจักรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการบริหารที่สำคัญประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการดำเนินการให้เหมาะสม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะต้องมีการนำข้อมูลทางการบัญชีไปวิเคราะห์เพื่อช่วยให้การวางแผนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

แนวปฏิบัติที่ 3 คริสตจักรท้องถิ่นควรสนับสนุนให้ผู้ทำบัญชีของคริสตจักรมีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีจากหน่วยงานต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งจัดให้มีการรวมกลุ่มในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาการปฏิบัติงานทางบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

ผู้ทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น เขตอภิบาลที่ 1 คริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย มีความต้องการพัฒนาความรู้ด้านบัญชีการเงินในด้านเอกสารเกี่ยวกับการบันทึกบัญชี การปฏิบัติทางการบัญชี อุปกรณ์เครื่องมือและเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน และการควบคุมภายในของคริสตจักรท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถนำความรู้ดังกล่าวไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการปฏิบัติงานทางบัญชีการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ผู้ทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น มีการทำบัญชี ด้านเอกสารที่ใช้ในการทำบัญชี โดยไม่มีหลักฐานประกอบการบันทึกบัญชี ไม่มีการกำหนดเลขที่ของเอกสาร ไม่ได้ระบุชื่อเอกสารและชื่อที่อยู่ของคริสตจักรในเอกสาร ด้านวิธีปฏิบัติทางการบัญชี ไม่มีการจัดทำสำเนาของเอกสาร ไม่มีการจัดทำงบประมาณเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของแผนในการปฏิบัติงาน ไม่มีลายเซ็นของผู้รับผิดชอบในเอกสารที่ใช้เป็นหลักฐาน และไม่มีการจัดเก็บเอกสารแยกแฟ้ม ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการทำบัญชี ไม่มีหลักฐานเกี่ยวกับการยืมและตรวจนับสินทรัพย์เป็นประจำ และไม่มีการจัดฝึกอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ทำบัญชีเพื่อให้สอดคล้องกับขั้นตอนการปฏิบัติงาน ด้านการควบคุมภายในของคริสตจักรท้องถิ่น ไม่มีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบภายในเพื่อกำกับดูแลการปฏิบัติงานภายในคริสตจักรให้เป็นไปตามระบบการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่อง และไม่มีการจัดทำทะเบียนและตรวจนับสินทรัพย์เป็นประจำ

ผู้ทำบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่น เขตอภิบาลที่ 1 คริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาด้านเอกสารที่ใช้ในการทำบัญชีอยู่ในระดับมาก ปัญหาด้านวิธีปฏิบัติทางการบัญชีและเครื่องมือที่ใช้ในการทำบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาด้านการควบคุมภายในอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าด้านเอกสารที่ใช้ในการทำบัญชี มีปัญหาในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับการทำบัญชี และการจัดเก็บเอกสารประกอบการลงบัญชีอยู่ในระดับมาก ด้านวิธีปฏิบัติทางการบัญชี มีปัญหาในเรื่องการนำข้อมูลที่มีอยู่ไปจัดทำรายงานทางการเงินอยู่ในระดับมาก การแก้ไขรายการเมื่อบันทึกบัญชีผิดพลาดอยู่ในระดับปานกลาง และเวลาในการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับน้อย ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการทำบัญชี มีปัญหาในเรื่องหลักฐานประกอบการยืมสินทรัพย์อยู่ในระดับมาก การตรวจนับและการจัดทำทะเบียนสินทรัพย์อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการควบคุมภายใน มีปัญหาในเรื่องการจัดทำงบประมาณประจำปีอยู่ในระดับมากที่สุด การมอบอำนาจในการอนุมัติรายการและกิจกรรม และการกำหนดวงเงินสดย่อยอยู่ในระดับน้อย และการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

บทสรุปจากการจัดอบรม ทำให้สามารถสร้างแนวทางในการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่นอย่างง่าย สำหรับคริสตจักรท้องถิ่น เขตอภิบาลที่ 1 คริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย ดังนี้

- 1) ด้านเอกสารเกี่ยวกับการบันทึกบัญชี คริสตจักรท้องถิ่นมีหลักฐานประกอบการรับเงินและจ่ายเงิน การกำหนดเลขที่ของเอกสาร ใช้ใบเสร็จรับเงินที่ออกในนามของคริสตจักร เอกสารต่าง ๆ ต้องมีชื่อของเอกสารไว้ในหัวกระดาษ และระบุชื่อและที่อยู่ของคริสตจักรไว้ในเอกสารด้วย เอกสารทุกชนิดมีลายเซ็นของผู้ที่รับผิดชอบในรายการนั้นเพื่อเป็นหลักฐาน และเอกสารที่มีความจำเป็นต้องใช้หลายฝ่ายต้องมีการจัดทำสำเนาของเอกสารไว้
- 2) ด้านการปฏิบัติทางการบัญชี คริสตจักรท้องถิ่นมีการจัดเก็บเอกสารโดยแยกประเภทใส่แฟ้มเรียงตามลำดับ มีสมุดที่ใช้ในการบันทึกบัญชี บันทึกบัญชีทุกครั้งที่เกิดรายการ บันทึกเงินสดและเงินฝากธนาคารแยกจาก

กัน รายงานผลการบันทึกบัญชี เช่น การจัดทำงบรายรับรายจ่าย งบแสดงฐานะการเงิน เป็นต้น และมีการจัดทำรายงานทางการเงินอย่างน้อยทุก 6 เดือน ซึ่งแจ้งรายงานทางการเงินต่อที่ประชุมเป็นประจำอย่างน้อยทุก 6 เดือน จัดทำงบประมาณเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของแผนในการปฏิบัติงาน

3) ด้านอุปกรณ์เครื่องมือและเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน คริสตจักรท้องถิ่นมีการจัดทำทะเบียนสินทรัพย์ ตรวจนับสินทรัพย์เป็นประจำ อย่างน้อยทุก 1 ปี มีสถานที่เก็บสินทรัพย์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม จัดทำหลักฐานเกี่ยวกับการยืมสินทรัพย์ของคริสตจักร และมีผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการอนุมัติในการยืม

4) ด้านการควบคุมภายใน คริสตจักรท้องถิ่นมีการจัดฝึกอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อให้สอดคล้องกับขั้นตอนการปฏิบัติงาน แต่งตั้งผู้ตรวจสอบภายในให้มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานภายในองค์กรให้เป็นไปตามระบบการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ กำหนดให้มีการจัดทำทะเบียนสินทรัพย์และมีการตรวจเช็คสิ่งของครุภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ ประชุมบุคลากรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานในคริสตจักรเป็นประจำอย่างน้อยทุก 3 เดือน และกำหนดให้มีขั้นตอนการติดตาม และกำกับดูแลการปฏิบัติงานในแต่ละกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากผลการศึกษานำมาวิเคราะห์และอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ด้านการทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่น

ผู้ทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่นคือมีคณาจารย์ของคริสตจักรที่ดำรงตำแหน่งเหรียญ มีหน้าที่ทำบัญชีและดูแลด้านการเงินของคริสตจักร ซึ่งมีคุณสมบัติที่เน้นความซื่อสัตย์สุจริตและเต็มใจในการปฏิบัติพันธกิจเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิกุล พงษ์กลาง (2554) ที่ศึกษาเรื่อง “การศึกษาระบบบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่น สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง” พบว่า การคัดเลือกผู้ทำบัญชีของคริสตจักรจะเน้นความซื่อสัตย์และความสนใจในการทำพันธกิจของพระเจ้าเป็นสำคัญ จึงส่งผลให้คริสตจักรประสบปัญหาด้านการเก็บเอกสาร การจัดประเภทรายการ การบันทึกรายการบัญชี และการเสนอรายงานทางการเงิน

คริสตจักรท้องถิ่นมีสมุดที่ใช้ในการบันทึกบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของขวัญสุรางค์ ขำแจ้ง (2543) ที่ศึกษาเรื่อง “การจัดทำบัญชีของวัด ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า วัดมีการจัดทำสมุดบัญชี คริสตจักรท้องถิ่นมีการบันทึกบัญชีทุกครั้งที่เกิดรายการ ซึ่งสอดคล้องกับโรงเรียนกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์ (2543) ที่กล่าวถึงการบันทึกรายการบัญชีว่า การทำบัญชีเป็นการบันทึกข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น โดยใช้สมุดบัญชีเป็นหลักในด้านการเงินของคริสตจักร

คริสตจักรท้องถิ่นมีสถานที่เก็บสินทรัพย์อย่างเหมาะสม และในกรณีสมาชิกมีการยืมสินทรัพย์ คริสตจักรมีผู้รับผิดชอบในการอนุมัติในการยืม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรณิการ์ ดวงคำ (2553) ที่ศึกษาเรื่อง “การจัดทำบัญชีของวัด ในอำเภอเมือง จังหวัดน่าน” พบว่า เมื่อมีการยืมสินทรัพย์ต่าง ๆ จากวัดต้องได้รับอนุมัติจากเจ้าอาวาสก่อนจึงจะสามารถให้ยืมได้

คริสตจักรท้องถิ่นจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการเป็นประจำอย่างน้อยทุก 3 เดือน และกำหนดให้มีขั้นตอนการติดตาม และกำกับดูแลการปฏิบัติงานด้านบัญชีการเงินอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับธำรี หิรัญศรี และคณะ (2560) ที่กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการจัดทำบัญชีว่า เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมสินทรัพย์ของ

กิจการ ควบคุมและลดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน ตลอดจนเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจวางแผนดำเนินงานสำหรับผู้บริหาร

2. ด้านปัญหาของผู้ทำบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่น

ผู้ทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่นมีปัญหาในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารที่ใช้ทำบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับชิตตา รัตนานนท์ (2548) ที่ศึกษาเรื่อง “วิธีปฏิบัติทางการบัญชี ปัญหาทางบัญชี และการควบคุมภายในของวัดไทยในกรุงเทพมหานคร” พบว่า ผู้ทำบัญชีของวัดไทยส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์และความรู้ด้านบัญชี

3. ด้านการพัฒนาความรู้ด้านบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่น

ผู้ทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่นต้องการพัฒนาความรู้ด้านบัญชี ในด้านเอกสารที่ใช้ในการจัดทำบัญชี วิธีปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักการจัดทำบัญชี เครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดทำบัญชี และการควบคุมภายในของคริสตจักรท้องถิ่น เพื่อให้ผู้ทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่นเกิดความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถนำความรู้ดังกล่าวไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการปฏิบัติงานทางบัญชีการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับพรวิทย์ จันทรศิริ (2554) ที่กล่าวถึงการพัฒนาบุคคลว่า หมายถึง การให้การศึกษาในอันที่จะส่งเสริมความรู้ความสามารถ โดยมุ่งหมายที่จะพัฒนาศักยภาพของคนในองค์กรให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น อาภรณ์ ภูวพิพนธ์ (2559) ที่กล่าวถึง การพัฒนาศักยภาพบุคคลว่า หมายถึง กระบวนการเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีต่อผลการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม ณัฐนันท์ หนองคาย (2550) ที่ศึกษาเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจของผู้จัดทำบัญชีและผู้ทำบัญชีในการนำมาตรฐานการบัญชีมาใช้ของโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย” พบว่า ผู้จัดทำบัญชีและผู้ทำบัญชีของโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาความรู้ทางด้านบัญชีมากขึ้นเพื่อสามารถนำความรู้มาพัฒนางานบัญชีให้มีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถจัดทำบัญชีและนำเสนองบการเงินที่ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชีในปัจจุบัน และสภาคริสตจักรในประเทศไทย (2554) ที่กล่าวว่า สภาคริสตจักรในประเทศไทยเห็นความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาความรู้และศักยภาพของบุคลากรของคริสตจักรให้สามารถทำพันธกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยปัจจุบัน ผู้ทำบัญชีการเงินของคริสตจักรท้องถิ่นต้องการพัฒนาความรู้ด้านบัญชีเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานทางบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การบริหารงานให้คริสตจักรสามารถเลี้ยงตนเองได้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับคริสตจักรภาคที่ 1 (2559) ที่กล่าวว่า คริสตจักรท้องถิ่นได้เข้าร่วมโครงการคริสตจักรเลี้ยงตนเอง 1979/2005

ข้อเสนอแนะ

จากงานวิจัยนี้ มีข้อเสนอแนะต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. คริสตจักรท้องถิ่น ควรจัดให้มีการปฏิบัติทางการบัญชีในด้านเอกสารที่ใช้ในการจัดทำบัญชี วิธีปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป เครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดทำบัญชี และการควบคุมภายในของคริสตจักรท้องถิ่นให้เหมาะสม เพื่อคริสตจักรจะได้มาซึ่งข้อมูลทางการบัญชีที่มีประสิทธิภาพ และสามารถนำข้อมูลไปสู่การบริหารงานให้คริสตจักรสามารถเลี้ยงตนเองได้ต่อไป
2. ผู้ทำบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่น ควรศึกษาหาความรู้และพัฒนาตนเองด้านการบัญชีการเงินอย่างสม่ำเสมอให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในด้านบัญชีการเงินของคริสตจักรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรณิการ์ ดวงคำ. (2553). *การจัดทำบัญชีของวัด ในอำเภอเมือง จังหวัดน่าน*. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพายัพ.
- เกียรติสุดา ศรีสุข. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัย*. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์ครองช้าง. 249 หน้า.
- ขวัญสุรางค์ ขำแจ้ง. (2543). *การจัดทำบัญชีของวัด ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คริสตจักรภาคที่ 1. (2559). *คริสตจักรภาคที่ 1 ใน การประชุมคณะธรรมกิจคริสตจักรภาคที่ 1 ชุดที่ 24 สมัยสามัญ ครั้งที่ 2, 9-10 ธันวาคม 2559. 11 - 20. เชียงใหม่ : คริสตจักรภาคที่ 1.*
- ชัตตา รัตนานนท์. (2548). *วิธีปฏิบัติทางการบัญชี ปัญหาทางบัญชี และการควบคุมภายในของวัดไทยใน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐนันท์ ณ หนองคาย. (2550). *ความรู้ความเข้าใจของผู้จัดทำบัญชีและผู้ทำบัญชีในการนำมาตราฐานการบัญชีมาใช้ ของโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย*. การค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพายัพ.
- ทศพร ไชยประคอง. (2564). *การใช้งบประมาณในการบริหารคริสตจักรท้องถิ่น*. *วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ*. 31(1). 19-30.
- ธารี หิรัญรัมย์, ประภาภรณ์ เกียรติกุลวัฒนา, ภาวิณี มะโนวรรณ และ พงศ์พรต ฉัตรภรณ์. (2560). *การบัญชีการเงิน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร : บริษัท วิทย์พัฒน์ จำกัด. 441 หน้า.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2551). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 168 หน้า.
- พชรวิทย์ จันทรศิริสร. (2554). *การพัฒนาสมรรถนะทางการบริหาร*. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 188 หน้า.
- พิกุล พงษ์กลาง. (2554). *การศึกษาระบบบัญชีของคริสตจักรท้องถิ่น สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย ในเขต จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง*. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 4(2). 61-70.
- _____. (2561). *การบัญชีกับคริสตจักรท้องถิ่น*. *วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ*. 28(1). 19-30.
- โรงเรียนกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์. (2543). *การบริหารคริสตจักร*. กรุงเทพฯ. โรงเรียนกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์. 117 หน้า
- สภาคริสตจักรในประเทศไทย. (2554). *ธรรมนูญแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ. สภาคริสตจักรในประเทศไทย. 44 หน้า.
- สภาคริสตจักรในประเทศไทย. (2558). *นโยบายสภาคริสตจักรในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ. สภาคริสตจักรในประเทศไทย. 91 หน้า.
- อาภรณ์ ภูวพิพันธุ์. (2559). *การพัฒนา Core Competency บนแนวคิด 70:20:10*. กรุงเทพฯ : บริษัท เอช อาร์ เซ็นเตอร์ จำกัด. 205 หน้า.

การสื่อสารวัฒนธรรมอีสานในมิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากล : ศึกษาในเพลง “ขวัญเอยขวัญมา”
Isan Culture Communication in the International Thai Songs Music Video:
The Study of “Kwan Aei Kwan Ma” Song

อุมพร ประชาชิต^{1*}

Umaporn Prachachit^{1*}

*Corresponding author, e-mail: umaporn.p@sskru.ac.th

Received: August 15th, 2021; Revised: February 15th, 2022; Accepted: February 25th, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัย “การสื่อสารวัฒนธรรมอีสานในมิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากล : ศึกษาในเพลง ขวัญเอยขวัญมา” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงวิธีการสื่อสารวัฒนธรรมอีสานในมิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากลผ่านองค์ประกอบการเล่าเรื่องของมิวสิกวิดีโอ โดยศึกษาในมิวสิกวิดีโอเพลง “ขวัญเอยขวัญมา” ศิลปิน ปาล์มมี ซึ่งเป็นศิลปินยอดนิยมที่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้รับสารที่หลากหลายโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น ใช้ระเบียบวิธีวิจัยโดยวิเคราะห์ตัวบทมิวสิกวิดีโอ (textual analysis) ผ่านแนวคิดองค์ประกอบการเล่าเรื่องและแนวคิดวัฒนธรรมอีสาน ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้กำกับมิวสิกวิดีโอ ผลการวิจัยพบว่า มิวสิกวิดีโอเพลง ขวัญเอยขวัญมา มีการสื่อสารวัฒนธรรมอีสานผ่านองค์ประกอบการเล่าเรื่อง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) โครงเรื่องที่เล่าถึงการใช้พิธีกรรมโบราณของอีสานเพื่อเรียกขวัญผู้ป่วย 2) แก่นเรื่องเกี่ยวกับความรักของครอบครัวที่ช่วยเยียวยาความเจ็บป่วยทางใจ 3) ตัวละครในมิวสิกวิดีโอซึ่งเป็นชาวอีสานทั้งหมด และ 4) สัญลักษณ์พิเศษที่สื่อถึงวัฒนธรรมอีสานด้านความเชื่อ ค่านิยม และพิธีกรรม โดยมีการสื่อสารวัฒนธรรมอีสานประเภทพิธีกรรม คือ พิธีส่อนขวัญ มากที่สุด พบว่าการดำเนินเรื่องของมิวสิกวิดีโอมีเส้นเรื่องเป็นการประกอบพิธีกรรม มีการแสดงถึงองค์ประกอบในพิธีกรรมและขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมตั้งแต่เริ่มต้นจนจบพิธี นอกจากนี้ยังแฝงด้วยวัฒนธรรมประเภทอื่นๆ ได้แก่ ความเชื่อด้านวิญญาณ การแต่งกายแบบชาวอีสาน ที่อยู่อาศัยแบบอีสานสมัยใหม่ และงานช่างฝีมือของชาวอีสาน ที่ถ่ายทอดผ่านองค์ประกอบการเล่าเรื่องทั้งหมด โดยนำเสนอวัฒนธรรมอีสานด้วยการดัดแปลงให้เข้ากับยุคสมัยและความเข้าใจของคนสมัยใหม่ จึงใช้พิธีกรรมโบราณผสมผสานกับตัวละครที่ดูเป็นคนรุ่นใหม่ และสถานการณ์ใหม่ๆ ที่เข้าถึงผู้ชมได้อย่างชัดเจน ลดทอนความเป็นอีสานแท้และเริ่มกลายพันธุ์เป็นอีสานแบบใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มวัยรุ่นและคนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ เข้าใจ และพร้อมยอมรับวัฒนธรรมอีสานให้คงอยู่ต่อไป

คำสำคัญ: การสื่อสาร วัฒนธรรมอีสาน มิวสิกวิดีโอ

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Assistant Professor in Communication Arts Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Sisaket Rajabhat University

Abstract

“Isan Culture Communicating from the International Thai Songs Music Video: The Study of “Kwan Aei Kwan Ma” Song” is qualitative research. The objective of this research is to study how Isan culture can be communicated through a storytelling strategy from the international Thai song music video “Kwan Aei Kwan Ma” by singer Palmy, who is considered as a popular singer that can reach a wide range of audiences, especially teenagers. The methodology used by this study was “Textual Analysis” through the music video. Which were revived by the concept of storytelling and concepts of Isan culture. An interview with the music video director was also included. The results showed that the music video “Kwan Aei Kwan Ma” has communicated Isan culture through four elements: 1. storyline of the video that communicated through a traditional Isan ceremony which was celebrated to call for the patient’s soul. 2. Theme of the video through the love of family that cured the heart of the patient. 3. Characters of the music video who were all Isan people. 4. Special symbols of Isan culture which showed beliefs, values, and ceremony. The Isan culture which was communicated most in this music video was through “Sorn Kwan ceremony”. The story of the music video was carried out through this ritual ceremony. The elements and the processes of the ritual ceremony were shown from the beginning to the end of the ceremony. In addition, many other cultural elements were also implied in this music video such as spiritual beliefs, Isan costumes, modern Isan accommodations, and Isan handcrafts. These were all communicated through the storylines of this music video by presenting Isan culture by adapting it to the era and understanding of modern people. Therefore, the ancient rituals are used to combine with the characters that look like a new generation and new situations accessible to the audience. Decrease the authentic Isan and begin to mutate into a new Isan to reach the youth and the new generation to learn, understand and be ready to continue to accept the Isan culture.

Keywords: Communication, Isan Culture, Music video

บทนำ

วัฒนธรรม คือ สิ่งที่บรรพบุรุษสร้างขึ้นเพื่อควบคุมพฤติกรรมคนในสังคมในด้านต่างๆ ช่วยให้มนุษย์พัฒนาขึ้นได้เหนือสัตว์ทั้งปวง วัฒนธรรมเกิดจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ การสร้างสม การสืบสาน และการถ่ายทอด วัฒนธรรมมีการเกิด การเติบโต การเปลี่ยนแปลง อีกทั้งมีการเสื่อมสลายได้ มีการพัฒนาจากการกระทำของมนุษย์ ภูมิประเทศ การดำเนินชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติ หรือแม้กระทั่งอาชีพ ล้วนมีผลต่อการกำเนิดและพัฒนาการของวัฒนธรรม ทำให้ แต่ละท้องถิ่นมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปตามวิถีการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานนับว่ามีพื้นที่มากที่สุดในประเทศและมีประชากรมากกว่าทุกภาค จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานมากมายที่มีความหลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ที่แตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น บ่งบอกถึงความเชื่อ ค่านิยม ศาสนา รูปแบบการดำเนินชีวิต ตลอดจนอาชีพหลักของ ชาวอีสาน ซึ่งวัฒนธรรมอีสานนั้นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่มีที่มาสืบทอดอย่างยาวนาน เช่น ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม อาหารท้องถิ่น การละเล่น ศิลปะ และการแสดง การที่อีสานเป็นภูมิภาคที่มีประชากรมากที่สุดจึงมีผลให้ ตลาดอีสานมีมูลค่าและกำลังซื้อสูง หากแต่ประชากรจำนวนมากไม่สอดคล้องกับทรัพยากรในท้องที่ ทำให้คนอีสาน ต้องปรับตัวหลายอย่าง รวมทั้งการออกมาขายแรงงานในเมืองหลวง กลายเป็นประชากรแฝงที่อาศัยอยู่ใน กรุงเทพมหานครมากที่สุดถึง 8.3 ล้านคน (ยงยุทธ บุราสิทธิ์, 2556 อ้างถึงใน เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ และคณะ, 2563 : 140) การย้ายถิ่นฐานนี้ได้นำพาเอาวัฒนธรรมอีสานแพร่กระจายเข้ามาในภาคกลางและภาคอื่น ๆ ได้อย่าง รวดเร็วมาก นอกจากนี้ชาวอีสานยังมีพื้นฐานของนิสัยที่อ่อนโยนแต่หนักแน่น รักความรื่นเริง เปิดรับสิ่งใหม่ได้ง่าย คุณลักษณะของชาวอีสานดั้งเดิมจึงมีการปรับเปลี่ยนเข้ากับสังคมโลกสมัยใหม่ เกิดความกลมกลืนทางเชื้อสาย ประชากร ชาติพันธุ์ ถิ่นที่อยู่ และวัฒนธรรม

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาสังคมอีสานได้ถูกกล่าวถึงอยู่บ่อยครั้งและในหลายรูปแบบ ทั้งตัวตนทางการเมือง ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี มีการเผยแพร่งานทางวัฒนธรรมอีสานผ่านสื่อต่างๆ ที่ได้รับความนิยม อาทิ ภาพยนตร์ หลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวตนคนอีสาน หรือแม้แต่ละครโทรทัศน์ที่เริ่มจับกระแสนิยมของชาวอีสานโดยนำเสนอ ทั้งวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ และวิถีชาวบ้านของชาวอีสาน ใช้ภาษาอีสานตลอดทั้งเรื่อง (เช่น ละครเรื่องนาถิ ในปี พ.ศ. 2562) ซึ่งทำให้วัฒนธรรมอีสานแพร่หลายและเป็นที่รู้จักได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะปรากฏการณ์กระแสเพลง ลูกทุ่งอีสานได้รับความนิยมในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2559 – พ.ศ.2564) โดยพิจารณาจากสถิติอันดับศิลปินที่มี ยอดเข้าชมสูงสุดในยูทูบประเทศไทย ปี 2020 เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2564 พบว่า ศิลปินลูกทุ่งอีสาน มนต์แคน แก่นคูน ได้รับความนิยมเป็นอันดับ 1 และใน 10 อันดับแรกมีศิลปินลูกทุ่งอีสานติดอันดับถึง 4 คน (AI ; 2021) เพลงลูกทุ่งอีสานที่ได้รับความนิยมทำให้คนภาคอื่น ๆ มีความสนใจในวัฒนธรรมอีสานผ่านบทเพลงลูกทุ่งอีสานมากขึ้น จึงมีการศึกษาถึงการสื่อสารวัฒนธรรมอีสานผ่านบทเพลงลูกทุ่งอีสานมากขึ้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นการวิเคราะห์ เนื้อหาเพลงและการสะท้อนภาพสังคมในเพลง เช่น งานวิจัยของ เพิ่มพร รังสีสังกูร (2544) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการ วิเคราะห์วรรณกรรมเพลงของสลา คุณวุฒิ หรืองานของ ภาสพงษ์ ผิวพอใช้ (2548) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ เพลงลูกทุ่ง อีสานกับการสะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น : ศึกษาในผลงานเพลงของศิริพร อำไพพงษ์ ซึ่งจากผลการวิจัยเราจะพบว่า เนื้อหาของเพลงลูกทุ่งอีสานมักจะมีเนื้อหาเพลงสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตชาวชนบท วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม และ ลักษณะของสังคมไทยได้อย่างชัดเจน การสื่อสารวัฒนธรรมอีสานผ่านเพลงจึงมักจะอยู่ในแนวเพลงลูกทุ่งอีสานเป็น หลักเสมอ

เดือนกันยายน พ.ศ.2563 เกิดปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ คือ “ปาล์มมี” อีฟ ปานเจริญ ศิลปินเพลงไทยสากล แนวป๊อปร็อก ได้เปิดตัวเพลงขวัญเอยขวัญมา โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งผิดหวังจากความรัก ทำให้เสีย ขวัญ สูญเสียกำลังใจในการมีชีวิตต่อไป และพูดถึงการเรียกขวัญกำลังใจของเธอกลับมา สิ่งที่ทำให้เพลงนี้เป็นที่ กล่าวถึงอย่างมาก นอกจากความนิยมของศิลปินซึ่งมีแฟนเพลงที่ค่อนข้างหลากหลายและมีจำนวนมากอยู่แล้ว อีกสิ่ง หนึ่งที่โดดเด่น คือมิวสิกวิดีโอเพลง ซึ่งมี “ต้องเต” ธิติ ศรีนวล ที่โด่งดังจาก “ไต่บ้านเดอะซีรีส์” มาเป็นผู้นำกำกับ ซึ่งจุดเด่นของผลงานในเครือเจี๊ยงที่ผ่านมามีคือการนำเสนอวัฒนธรรมอีสานในทุกๆ สื่อที่ผลิต ไม่ว่าจะเป็น ภาพยนตร์ เพลง หนังสือ งานโฆษณา หรือมิวสิกวิดีโอเพลง ซึ่งที่ผ่านมามีอยู่ในแนวเพลงลูกทุ่งอีสานทั้งหมด

ผู้วิจัยเห็นว่า มิวสิกวิดีโอเพลงขวัญเอยขวัญมาเป็นการผสมผสานที่ดีระหว่างเพลงป๊อปรีคัซร้องโดยศิลปินลูกครึ่งกับมิวสิกวิดีโอที่มีกลิ่นอายของความเป็นอีสานอย่างเข้มข้น นับเป็นเพลงแรกที่มีการสื่อสารความเป็นอีสานในมิวสิกวิดีโอ โดยไม่ใช่แนวเพลงลูกทุ่ง มีการนำเสนอวัฒนธรรมอีสานที่แปลกใหม่ แต่สามารถนำเสนอให้เข้ากับยุคสมัยและได้รับความสนใจจากผู้ชมอย่างมาก มียอดการรับชมถึง 3 ล้านครั้งในเวลาเพียง 24 ชั่วโมง เป็นหนึ่งความสำเร็จของการนำเสนอวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานออกสู่ผู้รับสารทั่วประเทศ ซึ่งเป็นการก้าวออกจากกรอบการนำเสนอวัฒนธรรมอีสานผ่านเพลงลูกทุ่งอย่างที่เคยเป็นมา ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารวัฒนธรรมอีสานที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอเพลงขวัญเอยขวัญมา โดยเน้นศึกษาสิ่งที่ปรากฏในองค์ประกอบ การเล่าเรื่องของมิวสิกวิดีโอ ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้กำกับมิวสิกวิดีโอ เพื่อให้เห็นถึงเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมอีสานที่แฝงอยู่และวิธีการที่ผู้กำกับใช้ในการสื่อสารวัฒนธรรมอีสานไปสู่ผู้ชม

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

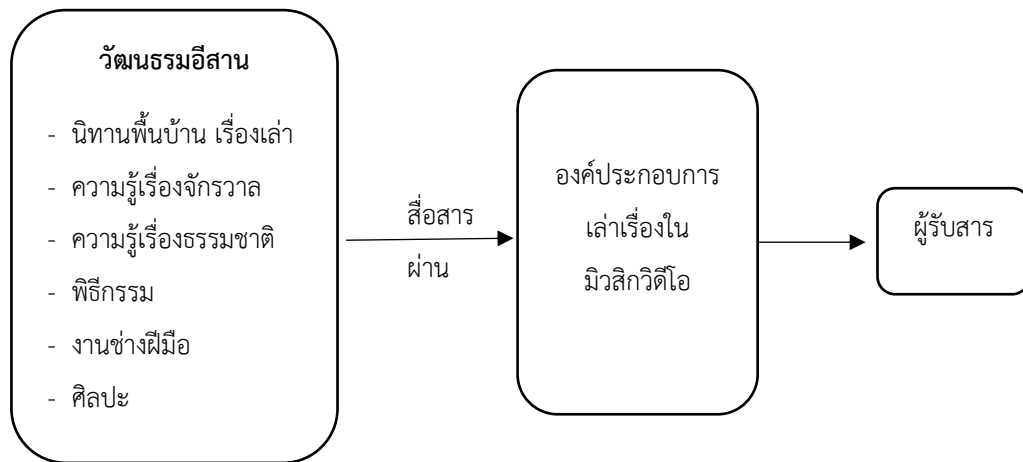
เพื่อศึกษาการสื่อสารวัฒนธรรมอีสานในมิวสิกวิดีโอเพลงไทยสากล เพลงขวัญเอยขวัญมา โดยศิลปินปาล์มมีผ่านตัวบทของมิวสิกวิดีโอ

แนวคิดและกรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดวัฒนธรรมอีสาน จิรวัดน์ พิระสันต์ (2553 อ้างถึงใน กิจดิพงษ์ ประชาชิต, 2554 : 76) จำแนกประเภทของวัฒนธรรมออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ ประเภทมุขปาฐะหรือนิทานพื้นบ้าน ประเภทความรู้เรื่องจักรวาล ประเภทความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ ประเภทพิธีกรรม ประเภทงานช่างฝีมือ และประเภทศิลปะการแสดง ส่วนบุญนิศา สีโรตมาภรณ์ (2552 : 189) ศึกษาวัฒนธรรมอีสานผ่านการค้นหาอินเทอร์เน็ต พบว่า วัฒนธรรมแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ ศิลปะ มนุษยศาสตร์ กีฬาและนันทนาการ การช่างฝีมือ และคหกรรมศิลป์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์เนื้อหามิวสิกวิดีโอ

2. แนวคิดองค์ประกอบการเล่าเรื่อง นพพร ประชากุล (2543 : 175) กล่าวถึงการเล่าเรื่องว่า แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ 1. ระดับเนื้อความหรือระดับตัวบท คือเนื้อความที่รับรู้ ได้ด้วยตาเป็นรูปธรรมตามที่ปรากฏจริงๆ เช่น เนื้อความในนวนิยาย 2. ระดับเนื้อเรื่อง เป็นระดับโครงสร้างที่เป็นโครงสร้างความสัมพันธ์ของแนวคิดหรือ มโนทัศน์ (concept) ที่อยู่ในเรื่อง โดยการศึกษาการเล่าเรื่องในระดับเนื้อความจะดูที่องค์ประกอบการเล่าเรื่อง ได้แก่ โครงเรื่อง (plot) แก่นเรื่อง (theme) ความขัดแย้ง (conflict) ตัวละคร (character) ฉาก (setting) มุมมอง (point of view) และสัญลักษณ์พิเศษ (special symbol)

จากแนวคิดวัฒนธรรมอีสานและแนวคิดองค์ประกอบการเล่าเรื่อง สามารถนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการสื่อสารวัฒนธรรมผ่านสื่อต่างๆ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมอีสาน และการสื่อสารความหมายผ่านการเล่าเรื่อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ จากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) มิวสิกวิดีโอเพลง ขวัญเอยขวัญมา โดยการชมมิวสิกวิดีโออย่างละเอียด (close reading) เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาของเรื่องราว และวิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆ ของมิวสิกวิดีโอที่มีการนำเสนอวัฒนธรรมอีสาน ใช้แนวคิดองค์ประกอบการเล่าเรื่องมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ได้แก่ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ความขัดแย้ง ตัวละคร ฉาก และสัญลักษณ์พิเศษ โดยพิจารณาเพื่อบรรยายว่าในแต่ละองค์ประกอบในการเล่าเรื่องนั้นมีเนื้อหาของวัฒนธรรมอีสานด้านใดถูกนำเสนอไว้บ้าง และมีการนำเสนอวัฒนธรรมอีสานเหล่านั้นไว้อย่างไรบ้าง ทั้งนี้ ผู้วิจัยเน้นศึกษาวิเคราะห์เฉพาะตัวบทของการเล่าเรื่องในมิวสิกวิดีโอเท่านั้น ไม่ได้วิเคราะห์เนื้อหาของเพลงร่วมด้วย จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ (interview) คุณธิติ ศรีนวล ผู้กำกับมิวสิกวิดีโอ เกี่ยวกับแนวคิดวัตถุประสงค์ ความตั้งใจ และแรงบันดาลใจของการนำเสนอวัฒนธรรมอีสานผ่านมิวสิกวิดีโอ ซึ่งการวิเคราะห์เนื้อหาของมิวสิกวิดีโอนี้เป็นการนำเสนอผ่านจุดยืนของผู้เล่าเรื่องหรือผู้กำกับมิวสิกวิดีโอ

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์เนื้อหามิวสิกวิดีโอเพลง ขวัญเอยขวัญมา และการสัมภาษณ์ผู้กำกับมิวสิกวิดีโอ พบว่ามีรายละเอียดองค์ประกอบการเล่าเรื่องซึ่งมีการแฝงวัฒนธรรมอีสานไว้ในองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการเล่าเรื่องของนิทานพื้นบ้าน

องค์ประกอบการเล่าเรื่อง	รายละเอียดที่พบ
1. โครงเรื่อง	เรื่องราวของผู้หญิงกับผู้ชายคู่หนึ่งที่กำลังวางแผนจะแต่งงานกัน แต่ถูกฝ่ายชายทอดทิ้งไปแต่งงานกับคนอื่น เพราะผู้ชายต้องรับผิดชอบผู้หญิงอีกคนหนึ่งที่เขาเคยนอกใจแฟนตัวเองจนผู้หญิงคนนั้นท้อง ฝ่ายหญิงจึงรู้สึกเสียขวัญ และเสียใจมากจนหมดอาลัยตายอยากในชีวิต ไม่มีกำลังใจที่จะมีชีวิตต่อไป แม่และญาติๆ ของเธอซึ่งเป็นชาวอีสานจึงได้ทำพิธีกรรม “สอนขวัญ” เพื่อเป็นการเรียกขวัญของเธอกลับมา ให้เธอมีพลังใจที่จะเริ่มต้นใหม่ และตัดใจจากเรื่องเสียใจทั้งหลาย
2. แก่นเรื่อง	ความรักความอบอุ่นของครอบครัวจะช่วยเยียวยาความเจ็บป่วยทางใจ
3. ความขัดแย้ง	ความขัดแย้งภายใน – ความรักที่ไม่สมหวัง ความเสียใจ ขัดแย้งกับความต้องการเริ่มชีวิตใหม่ ความขัดแย้งภายนอก - นางเอกพระเอกวางแผนแต่งงานกัน ขัดแย้งกับการที่พระเอกต้องไปแต่งงานกับผู้หญิงอื่น
4. ตัวละคร	นางเอก – หญิงสาว อายุประมาณ 25-30 ปี เป็นคนอีสานที่มีค่านิยมแบบคนเมือง และแต่งกายด้วยเสื้อผ้าตามแฟชั่นสมัยใหม่ ผิดหวังจากความรักจนหมดอาลัยตายอยากจึงต้องอาศัยพิธีกรรมอีสานเพื่อเรียกขวัญกลับมา พระเอก – รักอยู่กับนางเอก วางแผนจะแต่งงานกัน เตรียมทุกอย่างพร้อมแล้ว แต่เคยนอกใจไปมีสัมพันธ์หญิงอื่นจนต้องรับผิดชอบโดยการแต่งงานกับฝ่ายนั้นแทน โดยเข้าพิธีสู่ขวัญแบบคนอีสาน แม่ – หญิงวัยกลางคน ภูมิลำเนาเป็นคนอีสาน อาชีพแม่บ้าน รักและเป็นห่วงลูกที่เสียใจจากความรักจึงพยายามเรียกขวัญลูกกลับมาโดยใช้พิธีกรรมโบราณ ยาย – หญิงชรา คนอีสาน แต่งกายด้วยชุดพื้นถิ่นอีสานใส่สไบใส่ผ้าถุง เป็นผู้ดำเนินพิธีกรรมสอนขวัญให้กับหลานสาว ญาติๆ ของนางเอก – ผู้สูงอายุมักแต่งกายด้วยชุดแบบอีสาน ใส่ผ้าถุง ใส่สไบ ใส่เสื้อคอกระเช้าหรือเสื้อลูกไม้
5. ฉาก	ฉากที่พบในนิทานพื้นบ้านอีสานเป็นสถานที่ในความทรงจำของนางเอกที่มีร่วมกับพระเอก ได้แก่ - บ้านนางเอก ลักษณะเป็นบ้านไม้สองชั้น รูปแบบบ้านในชนบทอีสานยุคปัจจุบัน อุปกรณ์ต่างๆ ในบ้านสื่อว่านางเอกอยู่ในครอบครัวที่ยังคงวิถีแบบชนบท เช่น ถาดอาหาร ช้อนส้อม ชันเงิน เส้าอากาศกางปลา - ห้างสรรพสินค้าและโรงแรม เป็นห้างสรรพสินค้าในท้องถิ่น - บ้านนางเอกแต่งงาน เป็นบ้านไม้สองชั้น ลักษณะบ้านในชนบทอีสานแบบเดียวกับบ้านนางเอก - พิธีแต่งงานเป็นพิธีสู่ขวัญผูกข้อมือแบบวิถีชาวอีสาน

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการเล่าเรื่องของมิวสิกวิดีโอ (ต่อ)

องค์ประกอบการเล่าเรื่อง	รายละเอียดที่พบ
6. สัญลักษณ์พิเศษ	ปรากฏการใช้สัญลักษณ์พิเศษที่แฝงความหมายต่างๆ ไว้ ความหมายแฝงในสัญลักษณ์พิเศษที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอีสาน ได้แก่ (จิต ศรินวล, สัมภาษณ์ 30 กรกฎาคม 2564)
	- บายศรีใบตองแห้งและฝ้ายผูกแขนที่ไม่ได้ใช้ : ทุกสิ่งมีระยะเวลาที่เหมาะสม หากผ่านเวลานั้นไปบางสิ่งอาจไร้ความหมาย สื่อถึงพิธีหมั้นผ่านไปแล้ว แต่ไม่ได้จัดพิธีแต่งงาน ของในพิธีหมั้นก็ไร้ความหมาย ซึ่งบายศรีใบตองสื่อถึงวัฒนธรรมด้านพิธีกรรม คือ พิธีสู่ขวัญตอนหมั้นกันนั่นเอง
	- สวิง : ซ่อนเอาหัวใจและจิตวิญญาณที่หายไปให้กลับคืนที่เดิม สื่อถึงการซ่อนเอาความทรงจำและความรู้สึกที่กระจัดกระจายของนางเอก สวิงยังเป็นการแฝงวัฒนธรรมอีสานประเภทงานช่างฝีมือ ที่ใช้เป็นอุปกรณ์ในการหาเลี้ยงชีพของชาวอีสาน
	- รถกระบะเข้า : กระเช้าที่อ้อมชุดวงจิตที่หลุดลอยเปรียบเหมือนกับครอบครัวที่คอยประคับประคองจิตวิญญาณของนางเอก และเชื่อมโยงกับความเชื่ออีสานที่ว่าผู้ป่วยที่เสียชีวิตห้ามให้เท้าแตะพื้นเพราะขวัญจะไหลหายไปกับดิน
	- ลูกโป่งสีขาว : ลูกโป่งสีขาวที่ลอยตามหลัง เปรียบเหมือนจิตของแม่หรือครอบครัวที่คอยตามดูแลด้วยความเป็นห่วง ซึ่งชาวอีสานให้ความสำคัญกับความผูกพันในครอบครัว
	- โรงภาพยนตร์ : ในสถานที่เดียวกัน บางคนอาจสุข บางคนอาจกำลังเศร้า โรงภาพยนตร์คือสถานที่ถ่ายทอดทั้งความสุขและความเศร้า ซึ่งอาจเป็นชีวิตคนเราที่ถูกถ่ายทอดแล้วมีคนรอบข้างคอยเฝ้าชม ในมิวสิกวิดีโอแสดงชัดเจนว่าระหว่างประกอบพิธีกรรม คนในโรงหนังก็ยังสนุกสนานกับหนังโดยไม่สนใจว่าจะเกิดอะไรขึ้น ในขณะที่นางเอกยังคงเศร้าอยู่ตลอดเวลา
	- ไข่ต้ม เป็นองค์ประกอบสำคัญของพิธีกรรมสู่ขวัญ และพิธีสอนขวัญ การที่นางเอกแบ่งให้พระเอกคนละครึ่งสื่อความหมายถึงแบ่งปันขวัญและกำลังใจในชีวิตทั้งสองคน เชื่อมโยงพิธีกรรมเกี่ยวกับขวัญ 2 พิธีกรรม คือ พิธีสอนขวัญ ที่ให้ผู้ป่วยกินไข่ขวัญของตนเอง และพิธีสู่ขวัญแต่งงาน ที่ให้คู่แต่งงานกินไข่ขวัญร่วมกัน
	- ฝ้ายผูกแขน นางเอกผู้ให้เจ้าสาวของพระเอกสื่อถึงการอวยพรให้มีความสุขและการให้อภัย

จากตารางที่ 1 เมื่อนำแนวคิดวัฒนธรรมอีสานมาวิเคราะห์ประกอบด้วยพบว่าการนำเสนอวัฒนธรรมอีสานในองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร ฉาก และสัญลักษณ์พิเศษ โดยมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมอีสานแต่ละประเภท ดังนี้

1. วัฒนธรรมอีสานประเภทความเชื่อและพิธีกรรม พบการใช้พิธีกรรม “สอนขวัญ” มาเป็นใจความหลักของมิวสิกวิดีโอ สื่อสารผ่าน แก่นเรื่อง โครงเรื่อง และเป็นหัวใจหลักของการดำเนินเรื่องราว

ความเชื่อเรื่องขวัญเป็นความเชื่อดั้งเดิมแบบพื้นเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ไท (ไต) เชื่อว่าขวัญคือส่วนประกอบที่ไม่เป็นตัวตนของคน จับต้องไม่ได้ มองไม่เห็น เคลื่อนไหวได้ มีลักษณะเป็นหน่วยๆ มีหลายหน่วยล่องลอยอยู่กระจายตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย โดยมีความสำคัญมากเท่าส่วนที่เป็นร่างกายของคน (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2562) ชาวอีสานเชื่อว่าขวัญคือจิตวิญญาณ คือสิ่งที่เป็นมงคลสถิตอยู่กับชีวิตมนุษย์ สัตว์ พืชพันธุ์ รวมทั้งข้าวของเครื่องใช้ ทำให้ชาวอีสานยึดมั่นในความเชื่อเรื่องขวัญและกระทำพิธีกรรมเกี่ยวกับขวัญ คือ สูดขวัญ หรือ สูขวัญ ซึ่งไม่ได้จำกัดเฉพาะการสูขวัญคน แต่รวมถึงพืชพันธุ์และสิ่งของต่างๆ ที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ เสมือนหนึ่งเป็นสิ่งมีชีวิต เช่น สูขวัญบ้าน สูขวัญข้าว สูขวัญควาย เป็นต้น คนอีสานจึงเชื่อว่าขวัญคือสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ทั้งในด้านสภาพจิตใจและการดำรงชีวิตให้กับมนุษย์ (ธนากรไทยพาณิชย์, 2542 : 51) เมื่อจะทำกิจกรรมใดๆ มักจะจัดพิธีบายศรีสูขวัญอยู่เป็นประจำ เพราะชาวอีสานเชื่อว่าการทำพิธีบายศรีสูขวัญนั้นเป็นการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

ส่วนพิธีกรรม “สอนขวัญ” ที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอเพลงขวัญเอยขวัญมา เป็นพิธีกรรมเกี่ยวกับขวัญ ซึ่งมาจากความเชื่อที่ว่าเมื่อคนเราประสบอุบัติเหตุ เช่น รถชน ตกต้นไม้ จะทำให้ขวัญที่อยู่ตามร่างกายของคนออกจากผู้ประสบเหตุเหล่านั้น ทำให้เจ็บป่วย หายช้า ตกใจง่าย กินไม่ได้ นอนไม่หลับ ชาวอีสานจึงต้องทำพิธีเรียกขวัญของคนป่วยกลับคืนมา โดยคำว่า “สอน” เป็นภาษาอีสาน หมายถึง การนำสรวงหรือผ้าซ้อนไปซ้อนมาเพื่อตักเอาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยทั่วไปใช้กับการหาทุ่งหาปลาในน้ำ เรียกว่า สอนปลา สอนกุ้ง การสอนขวัญมีความหมายถึงการนำเอาสรวงซ้อนไปมาพร้อมกับเรียกชื่อของผู้ประสบเหตุเพื่อเก็บเอาขวัญที่หลุดหลายกระจัดกระจายกลับมาไว้ในสรวงแล้วนำกลับไปคืนให้ผู้ประสบเหตุเพื่อเป็นการปลอบขวัญให้อาการดีขึ้น

จากการสัมภาษณ์ผู้กำกับมิวสิกวิดีโอ พบว่า มีการเชื่อมโยงพิธีกรรมนี้กับเนื้อหาของเพลงซึ่งมีเนื้อร้องว่า “ขวัญเจ้าเอยขวัญมา ไยหนอล่องลอยหลุดไป” เชื่อมโยงกับวลีการเรียกขวัญของชาวอีสาน “มาเด้อขวัญเอย” จึงตีความว่าสถานการณ์ของนางเอกคือการประสบอุบัติเหตุทางความรัก ทำให้ขวัญหายออกจากตัว จนป่วย กินไม่ได้ นอนไม่หลับ เหม่อลอยไม่มีสติ และเลือกใช้พิธีกรรมสอนขวัญมาเล่าเป็นเรื่องราวในมิวสิกวิดีโอ (อิตติ ศรีนวล, สัมภาษณ์ 30 กรกฎาคม 2564)

มิวสิกวิดีโอเพลงขวัญเอยขวัญมาได้แสดงให้เห็นถึงอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบพิธีกรรมสอนขวัญ รวมถึงขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรมด้วย โดยอุปกรณ์ประกอบพิธีกรรม ได้แก่ สรวง (ใช้สอนขวัญ) ชั้น 5 (ดอกไม้ 5 คู่ เทียน 5 คู่ ใช้ขอขมาพระแม่ธรณี) ข้าวเหนียว 1 ปั้น หมาก พลู บุหรี่ (ใช้เซ่นไหว้ผีเจ้าที่) ไข่ไก่ต้มสุก ข้าวต้มมัด ของหวาน ดอกไม้หรือบายศรีใบตอง ฝ้ายผูกแขน และเสื้อผ้าของผู้ประสบอุบัติเหตุ 1 ชุด

รูปที่ 2 อุปกรณ์ประกอบพิธีส่นขวัญที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอ

เมื่อเตรียมอุปกรณ์พร้อมแล้วนำสิ่งของต่างๆ ใส่สวิงแล้วไปทำพิธียังที่เกิดเหตุ จากนั้นผู้อาวุโสในครอบครัว ซึ่งอาจเป็น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย คนใดคนหนึ่ง ยกสวิงขึ้นกล่าวคำขอขมาเจ้าแม่ธรณีและขอเรียกขวัญของผู้ประสบอุบัติเหตุกลับคืนไป แล้วใช้สวิงช้อนไปมาพร้อมกับเรียกชื่อผู้ประสบอุบัติเหตุและพูดว่า “มาเด้อขวัญเอ๋ย”

รูปที่ 3 การใช้สวิงช้อนไปมา เก็บเอาขวัญของผู้ป่วย

จากนั้นรวบสวิงแล้วนำผ้ามาคลุมเป็นนัยว่าเก็บเอาขวัญที่ตกหล่นของผู้ประสบอุบัติเหตุไว้ในสวิงนั้นเพื่อนำกลับไปที่บ้านของผู้ประสบอุบัติเหตุโดยห้ามแวะที่อื่น เมื่อกลับถึงบ้านผู้ป่วยญาติที่รอรับขวัญจะนำเอาสวิงที่บรรจุสิ่งของต่างๆ ในพิธีไปแตะที่ตัวผู้ป่วย กล่าวเรียกให้ขวัญกลับคืนสู่ร่างกายผู้ป่วยดังเดิม จากนั้นเอาสิ่งของออกมาสวมเสื้อผ้าให้ผู้ป่วย (หากป่วยหนักลุกไม่ไหวให้วางไว้ข้างๆ) เอาข้าวเหนียว ข้าวต้ม และขนมใส่มือผู้ป่วย จากนั้นให้ผู้ป่วยกินไข่ต้มเป็นนัยว่าให้กินขวัญที่เก็บอยู่ในไข่ ใช้ฝ้ายผูกแขนผู้ป่วยเป็นนัยว่าผูกขวัญไว้ให้อยู่กับญาติคนอื่นๆ ทายอยมาผูกแขนอวยพรให้ผู้ป่วยจนหมดเป็นอันเสร็จพิธีส่นขวัญ หากผู้ป่วยอาการไม่หนักมากสามารถเดินทางได้ มาร่วมพิธีกรรมให้เสร็จในบริเวณที่เกิดเหตุได้เลย

ในมิวสิกวิดีโอนี้ญาติๆ ของนางเอกได้เดินทางไปทำพิธีตามสถานที่ในความทรงจำที่นางเอกมีกิจกรรมร่วมกับพระเอก ซึ่งถือว่าเป็นจุดที่ขวัญของนางเอกกระจายอยู่ ได้แก่ ห้างสรรพสินค้า เกมเซ็นเตอร์ โรงหนัง จากนั้นนำเสื้อผ้าเข้าพิธีคือ ชุดแต่งงาน มาใส่ให้นางเอก เป็นการสื่อสารถึงขั้นตอนของพิธีกรรม ตามรูปที่ 4 – 6

รูปที่ 4 พิธีส่งขวัญในบริเวณห้องศัลยกรรม

รูปที่ 5 พิธีส่งขวัญในบริเวณเกมเซ็นเตอร์

รูปที่ 6 นำเสื้อผ้าที่เข้าพิธีมาสวมให้ผู้ป่วย

อีกความเชื่อหนึ่งเกี่ยวกับขวัญที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอ คือความเชื่อที่ว่าผู้ประสบอุบัติเหตุแล้วขวัญหายนั้น ห้ามให้เท้าสัมผัสกับพื้น เพราะเชื่อว่าขวัญที่เหลือนั้นมีน้อยและอ่อนแอมาก อาจจะไหลไปกับดิน หายไปจากร่างกายได้อีก ในการเคลื่อนย้ายผู้ประสบอุบัติเหตุจึงต้องใช้รถเข็นหรือต้องมีคนอุ้ม ซึ่งมิวสิกวิดีโอสื่อสารผ่านสัญลักษณ์พิเศษด้วยการใช้รถเข็นและรถเข็นในการเคลื่อนย้ายนางเอก โดยผู้กำกับกล่าวว่า การใช้รถเข็นมีความหมาย 2 อย่าง อย่างแรกคือสื่อสารความเชื่อเรื่องเท้าห้ามติดพื้น อย่างที่สองคือการสื่อสารถึงความรู้สึกขวัญ

หายของคน จะเกิดอาการล่องลอย ไม่อยู่กับเนื้อกับตัว เหมือนจิตหลุดลอยไปในอากาศ ไม่สามารถคงสติสัมปชัญญะ หรือการรับรู้ที่กำลังทำอะไรอยู่ได้ (ธิตี ศรีนวล, สัมภาษณ์ 30 กรกฎาคม 2564)

รูปที่ 7 การใช้รถเข็นล้อถึงขวัญล่องลอยจากกายและสื่อความหมายเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องห้ามเท้าสัมผัสพื้น

นอกจากนี้เราจะพบว่ามียีกหนึ่งพิธีกรรมเกี่ยวกับขวัญที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอ คือ พิธีสู่ขวัญ โดยชาวอีสาน นิยมใช้พิธีสู่ขวัญเป็นส่วนหนึ่งของการอวยพรในงานมงคลต่างๆ ด้วย ซึ่งมิวสิกวิดีโอปรากฏเป็นภาพงานหมั้นของ นางเอกและงานแต่งงานของพระเอก สื่อสารผ่านการใช้พานบายศรีในงานหมั้นของพระเอกและนางเอก คุณยายได้นำฝ่ายผูกแขนห้อยที่หูนางเอกและนางเอกยังใช้ฝ่ายผูกแขนให้กับเจ้าสาวเพื่ออวยพรในการแต่งงาน

บทช่วงท้ายของมิวสิกวิดีโอที่มีการกินไข่นั้น มีการสื่อความหมายและเชื่อมโยง 2 พิธีกรรมเข้าด้วยกัน คือ พิธีส่อนขวัญและพิธีสู่ขวัญในงานแต่งงาน ซึ่งมีการกินไข่ม้วน ซึ่งชาวอีสานเรียกไข่นี้ว่า ไข่ขวัญ โดยพิธีส่อนขวัญจะให้ ผู้ป่วยกินไข่ขวัญเป็นนัยว่ากินขวัญของตนเองที่กระจัดกระจายกลับเข้าไป ส่วนพิธีแต่งงาน คู่บ่าวสาวจะป้อนไข่ม้วน และกันคนละครึ่งฟอง เป็นนัยว่านับจากนี้ขวัญของคู่บ่าวสาวจะรวมกันเป็นหนึ่งเสมือนเป็นบุคคลเดียวกัน เป็นคู่ชีวิต กันโดยสมบูรณ์ ซึ่งภาพจากมิวสิกวิดีโอ นั้น นางเอกนำไข่ขวัญมาป้อนให้พระเอกที่งานแต่งงาน สื่อความหมายว่า การประสพอุบัติเหตุทางความรักผู้ประสบเหตุคือผู้หญิงและผู้ชายที่เป็นคู่รักกันทั้งสองคน โดยพระเอกเองก็มี ความทรงจำตามที่ต่างๆ ที่ใช้เวลาอยู่กับนางเอก และมีขวัญหายกระจัดกระจายอยู่บริเวณนั้นเช่นกัน พิธีส่อนขวัญ จึงต้องการเรียกขวัญของทั้งสองคนกลับมา เพื่อปลอบขวัญ คลายความเศร้าเสียใจ ทั้งพระเอกและนางเอกจึงต้องกิน ไข่กันคนละครึ่งฟองเพื่อให้ขวัญกลับมาทั้งคู่ (ธิตี ศรีนวล, สัมภาษณ์ 30 กรกฎาคม 2564)

2. วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย มิวสิกวิดีโอได้สื่อสารวัฒนธรรมเรื่องการแต่งกายผ่านตัวละครแม่และยาย รวมถึงญาติผู้ใหญ่ของนางเอกที่ไปร่วมประกอบพิธีกรรมส่อนขวัญ โดยแต่งกายแบบผู้สูงอายุชาวอีสานที่มีเอกลักษณ์ คือ นุ่งผ้าถุง สวมเสื้อคอกระเช้า เสื้อเชิ้ตลายดอก หรือเสื้อลูกไม้ ซึ่งเป็นรูปแบบของเสื้อผ้าที่ผู้สูงอายุชาวอีสานนิยม สวมใส่ในชีวิตประจำวัน และมีผ้าสไบเฉียง เป็นเครื่องแต่งกายที่ใช้เมื่อจะเข้าร่วมประกอบพิธีกรรมพื้นบ้านหรือเมื่อ ไปวัด ส่วนผู้สูงอายุชายจะมีการผูกผ้าขาวม้าเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องแต่งกาย

รูปที่ 8 การสื่อสารถึงวัฒนธรรมการแต่งกายของผู้สูงอายุชาวอีสาน

3. วัฒนธรรมประเภทกรรมศิลป์ หรืองานช่างฝีมือ มีการสื่อสารวัฒนธรรมประเภทนี้สองส่วน ส่วนที่หนึ่ง คือ บ้าน ปรางค์ภาพบ้านเรือนของชาวบ้านทั้งบ้านของนางเอก บ้านเพื่อนบ้าน และบ้านของพระเอก มีลักษณะเป็นบ้านชาวอีสานแบบปัจจุบันแต่ยังคงกลิ่นอายความดั้งเดิม คือ บ้านไม้สองชั้น หรือบ้านครึ่งปูนครึ่งไม้ ซึ่งเป็นรูปแบบที่นิยมสร้างในท้องถิ่นอีสาน เนื่องจากวัฒนธรรมดั้งเดิมชาวอีสานนิยมสร้างบ้านแบบบ้านไม้ใต้ถุนสูง ต่อมามีการต่อเติมชั้นล่างเพื่อเพิ่มพื้นที่ใช้สอยมากขึ้นและเพื่อความปลอดภัยมากขึ้น รวมทั้งอุปกรณ์ประกอบฉากในบ้านนางเอกสื่อให้เห็นวิถีแบบชาวอีสาน เช่น ถาดอาหารแบบสังกะสีเคลือบ ช้อนสังกะสี จานพลาสติก ชันเงิน และเสื่ออากาศกางปลา

รูปที่ 9 บ้านและอุปกรณ์ภายในบ้านนางเอก เป็นแบบที่ชาวอีสานนิยมใช้

ส่วนที่สอง มีการสื่อสารถึงงานช่างฝีมือเกี่ยวกับอุปกรณ์การประกอบอาชีพและอุปกรณ์หาอยู่หากิน ได้แก่ สวิงซึ่งเป็นอุปกรณ์เฉพาะที่ชาวบ้านอีสานใช้ในการหาหอย ปู ปลาเล็กปลาน้อยในแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งผู้กำกับ

มิวสิกวิดีโอ กล่าวว่า เมื่อนำสวิงเข้าไปนำเสนอแนวคิดของมิวสิกวิดีโอ พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมไม่มีใครรู้จักสวิงเลย การนำเสนอในมิวสิกวิดีโอจึงทำให้คนรู้จักอุปกรณ์ชนิดนี้มากขึ้น (อิติ ศรีนวล, สัมภาษณ์ 30 กรกฎาคม 2564)

หนึ่งในความตั้งใจของผู้สร้าง คือการพยายามใส่รายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ เกี่ยวกับวิถีอีสานที่อาจหาไม่ได้ทั่วไปแต่คนอีสานยังทำอยู่ผสมผสานกับสิ่งที่เป็นบริบทของสังคมปัจจุบัน ซึ่งรายละเอียดที่เลือกใส่ลงไปสามารถเข้ากันได้กับบริบทของสังคมเมือง เข้าใจได้ไม่ยากนัก เริ่มตั้งแต่พิธีกรรมที่เป็นเส้นดำเนินเรื่องเป็นพิธีกรรมที่หาได้ยากแล้ว แม้แต่ในภาคอีสานเอง ส่วนอื่นๆ ที่เพิ่มเข้าไปคือส่วนที่ผู้กำกับได้พิจารณาแล้วว่าเป็นเอกลักษณ์และเสน่ห์ของความเป็นอีสาน เช่น ความรักและความห่วงใยของครอบครัวซึ่งอยู่กันแบบครอบครัวใหญ่ตั้งแต่รุ่นตายายจนถึงรุ่นหลาน การที่ยายเอาฝ้ายผู้แห่ของนางเอก การใช้รถจักรยานยนต์พ่วงข้างเป็นพาหนะ เป็นต้น ซึ่งรายละเอียดเหล่านี้ผู้กำกับได้ใส่ลงไปเพื่อให้ผู้ชมได้รับรู้และรู้สึกถึงความเป็นธรรมชาติและรู้สึกถึงวิถีชีวิตของชาวอีสานที่แท้จริง (อิติ ศรีนวล, สัมภาษณ์ 30 กรกฎาคม 2564)

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาที่พบว่าในมิวสิกวิดีโอเพลงขวัญเอยขวัญมาของศิลปินปาล์มมี มีการสื่อสารถึงวัฒนธรรมอีสาน 3 ด้าน คือ ด้านความเชื่อและพิธีกรรม นำเสนอพิธีสอนขวัญ ด้านการแต่งกายของชาวอีสาน และด้านคหกรรมศิลป์หรืองานช่างฝีมือ นำเสนอรูปแบบของบ้านชาวอีสานและอุปกรณ์เครื่องใช้ของชาวอีสาน นำเสนอผ่านองค์ประกอบการเล่นเรื่องทั้ง 6 องค์ประกอบ เพื่อสื่อสารให้ผู้รับสารเข้าใจและเข้าถึงวัฒนธรรมอีสานแบบดั้งเดิมมากขึ้น โดยเน้นที่การนำเสนอพิธี “สอนขวัญ” ซึ่งเป็นพิธีเรียกขวัญของชาวอีสานแบบโบราณ หากพิจารณาร่วมกับเนื้อหาของเนื้อเพลง และข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ของศิลปิน ซึ่งกล่าวว่าการแต่งเพลงนี้ออกมาต้องการปลอบขวัญชาวไทยในภาวะวิกฤตที่อาจทำให้ใครหลายคนเสียขวัญได้ การนำเสนอพิธีกรรมนี้ผ่านมิวสิกวิดีโอเพลงได้สะท้อนความเชื่อของชาวอีสานที่ได้รับสืบทอดมาจากบรรพบุรุษที่เชื่อว่าทุกคนมีขวัญที่เป็นเหมือนจิตวิญญาณ เป็นตัวตนของแต่ละคนที่สามารถหลุดหายไปและทำให้เจ้าของร่างเกิดความปั่นป่วนทางกายและทางใจ แสดงออกโดยความเจ็บป่วยหรือสติล่องลอยไม่อยู่กับตัว สอดคล้องกับอธิบาย แสนสระ (2560 : 13) ซึ่งกล่าวว่า “ขวัญ” หมายถึงวิญญาณ รวมกับคำว่า “มิ่ง” ซึ่งหมายถึง ชีวิต มิ่งขวัญ จึงหมายถึงชีวิตและวิญญาณ เมื่อใดที่ขวัญหายแสดงว่าวิญญาณออกจากร่าง ต้องทำพิธีช้อนขวัญ (หรือ สอนขวัญ ในภาษาอีสาน) ซึ่งความเชื่อและพิธีกรรมเช่นนี้ทำให้ผู้ที่เสียขวัญมีกำลังใจและหายป่วยเร็ววัน การนำเสนอในมิวสิกวิดีโอจะเห็นได้ว่าพิธีกรรมนี้เกิดจากการที่ตัวละครนางเอกเสียใจมากจนไม่เป็นตัวของตัวเอง แม่และยายจึงได้จัดพิธีกรรมนี้ขึ้นเพื่อเรียกขวัญของลูกสาวกลับมาเป็นพิธีกรรมที่เกิดขึ้นจากความรักความเอาใจใส่ของคนในครอบครัวซึ่งไม่สามารถปล่อยให้สมาชิกในครอบครัวมีสภาพเสียสติ เศร้าเสียใจ หรือเกิดความเจ็บป่วยได้ จึงคิดหาทุกวิถีทางที่ทำได้เพื่อให้ผู้ป่วยกลับมาเป็นปกติโดยเร็ว อีกทั้งญาติผู้ใหญ่ยังมาร่วมพิธีกรรมเรียกขวัญอีกมากมาย สะท้อนให้เห็นถึงความแน่นแฟ้นของสังคมชาวอีสาน และการให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งพบว่าชาวอีสานตามชนบทมักมีญาติพี่น้องปลูกบ้านอยู่ร่วมกันในบริเวณใกล้เคียงกัน และเอื้อเฟื้อเกื้อกูล ดูแลกันและกันอยู่เสมอด้วยความรักความสามัคคีต่อกัน อีกทั้งครอบครัวยังมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรมอีสานจากรุ่นพ่อแม่สู่รุ่นลูก สอดคล้องกับที่เทพพร มังธานี (2557 : 53) กล่าวว่า ครอบครัวชาวอีสานมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ด้านประเพณีวัฒนธรรม โดยที่พ่อแม่จะเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูก ส่งเสริมให้เยาวชนได้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีอันดีที่ถือเป็นข้อปฏิบัติสืบต่อกันมาของชาวอีสาน คือ ฮีตสิบสอง (ประเพณีประจำเดือนทั้ง 12 เดือน) ทำให้ครอบครัวได้มีปฏิสัมพันธ์กัน การได้ทำ

กิจกรรมที่ตีงามร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ส่งผลให้ความสัมพันธ์ครอบครัวของชาวอีสานทั้งครอบครัวเดี่ยว และครอบครัวขยายมีความแน่นแฟ้นมาก และการปลูกฝังความรู้ด้านวัฒนธรรมของครอบครัวมีผลต่อการดำเนินชีวิตของชาวอีสานเช่นกัน ขณะเดียวกันหากมองด้านจิตวิทยาแล้วพิธีส่อนขวัญเป็นหนึ่งในวิธีการปลอบประโลมผู้ป่วยให้รู้สึกดีขึ้น โดยการรวมญาติผู้ใหญ่มาเพื่อกล่าววยพรแสดงความปรารถนาดีให้หายป่วยกลับมาโดยเร็ว เป็นพิธีกรรมซึ่งเต็มไปด้วยพลังบวก เต็มไปด้วยความรักความเอาใจใส่ที่สามารถทำให้สภาพจิตใจของผู้ป่วยดีขึ้น

การนำเสนอพิธีส่อนขวัญซึ่งเป็นพิธีโบราณเฉพาะถิ่น พบเห็นได้น้อยในยุคปัจจุบัน ก่อนข้างจะขัดแย้งกับ มิวสิควิดีโอเพลงแนวป๊อปรีด จึงทำให้ต้องมีการดัดแปลงบางส่วนของพิธีกรรมไป เพื่อให้สามารถเข้าถึงและสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ชมได้มากกว่า ซึ่งรากเดิมความเชื่อของชาวอีสานเกี่ยวกับพิธีส่อนขวัญจะใช้กับกรณีเกิดอุบัติเหตุเท่านั้น อย่างไรก็ตามเราอาจมองว่าการผิดหวังเรื่องความรักเป็น “อุบัติเหตุทางใจ” ที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วย่อมสร้างความเสียหายและบอบช้ำได้ บางคนกินไม่ได้นอนไม่หลับชอบผอมจนเกิดเจ็บป่วย บางคนเจ็บเจียนตายจนเกิดการทำร้ายตัวเอง คนเหล่านี้จึงต้องการสิ่งปลอบประโลมใจ ต้องการการเยียวยาเช่นเดียวกับการเกิดอุบัติเหตุทางกายเช่นกัน สอดคล้องกับความต้องการของผู้กำกับมิวสิควิดีโอที่ต้องการนำเสนอวัฒนธรรมอีสานด้วยการดัดแปลงให้เข้ากับ ยุคสมัยและความเข้าใจของคนสมัยใหม่ จึงใช้พิธีกรรมโบราณผสานกับตัวละครที่ดูเป็นคนรุ่นใหม่และสถานการณ์ใหม่ๆ ที่เข้าถึงผู้ชมได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังสอดคล้องกับประกายกาวิล ศรีจินดา สุปราณี วัฒนสิน และมณฑิตา ครุผาด. (2563 : 85) ที่กล่าวว่า “วัฒนธรรมอีสาน” ในสื่อได้ถูกผลิตซ้ำจนกลายเป็นวัฒนธรรมมวลชน (mass culture) ที่ถูกออกแบบมาเพื่อให้คนจำนวนมากเข้าใจและชื่นชอบ ซึ่งคนจำนวนมากนั้นรวมถึงคนมากมายที่ไม่เข้าใจวัฒนธรรมอีสานแบบดั้งเดิม เมื่อวัฒนธรรมอีสานถูกมองผ่านสื่อจึงมีพื้นที่ในการต่อรองระดับความเป็นอีสานที่แท้จริงเอาไว้ โดยลดทอนความเป็นอีสานแท้และเริ่มกลายพันธุ์เป็นอีสานแบบใหม่ หรือวัฒนธรรมพันธุ์ผสม (hybrid culture) ที่เกิดขึ้นจากหลายแหล่งที่มา และเกิดจากการดัดแปลงหรือรวมเอาองค์ประกอบปลีกย่อยจากทั้งในและนอกวัฒนธรรมขึ้นมาแล้วนำเสนอเพื่อสร้างกระแสการยอมรับและตอบสนองรูปแบบต่างๆ จากสังคม โดยการผสมผสาน ดัดแปลง หรือผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในลักษณะที่อยู่นอกเหนือความคาดหมาย เป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมไปตามกาลเวลา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มวัยรุ่นและคนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ เข้าใจ และพร้อมยอมรับวัฒนธรรมอีสานให้คงอยู่ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยแสดงถึงกลวิธีการนำเสนอวัฒนธรรมอีสานในสื่อมิวสิควิดีโอเพลงไทยสากล อาจเป็นแนวทางสำหรับผู้ผลิตสื่อในการใช้สื่อกระแสหลัก หรือสื่อวัฒนธรรมสมัยนิยม (Pop culture) เพื่อถ่ายทอดวัฒนธรรมโบราณด้านต่างๆ ให้เป็นที่รู้จักไปสู่รุ่นต่อไป ไปในอนาคต โดยนำวัฒนธรรมมาเป็นแกนหลักของการเล่าเรื่องในสื่อ มีการปรับเนื้อหาของวัฒนธรรมบางส่วนเพื่อให้เข้ากับยุคสมัยและความเข้าใจของคนรุ่นใหม่ เพื่อให้เกิดการยอมรับมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยนี้ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะมิวสิควิดีโอเพลงขวัญเอยขวัญมาเพียงเพลงเดียวเท่านั้น ผู้สนใจศึกษาวิจัยในประเด็นเดียวกันนี้อาจทำการศึกษาในหลายๆ ตัวอย่างเพื่อหาแนวทางร่วมที่อาจเป็นแนวปฏิบัติสำหรับการสื่อสารวัฒนธรรมอีสานผ่านมิวสิควิดีโอเพลงหรืออาจศึกษาการถ่ายทอดวัฒนธรรมผ่านสื่ออื่น ๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ ประชาชิต. (2554). วัฒนธรรมอีสานในสื่อพื้นบ้าน. *วารสารวิชาการ AJNU ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 2(1), 74-86.
- เทพพร มั่งคณี. (2557). บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในภาคอีสาน. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์* ปีที่ 31 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2557), 45 - 64
- ธนาคารไทยพาณิชย์. (2542). *สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.
- นพพร ประชากุล. (2543) “สัมพันธบท” (Intertextuality). *สารคดี*. ปีที่ 16 ฉบับที่ 182, 175 – 177.
- บุญญา สิริตมาภรณ์. (2552) *การถ่ายทอดวัฒนธรรมอีสานผ่านหนังสือการ์ตูนหนูหิ่นอินเตอร์ในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย*. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประกายกาวีล ศรีจินดา, สุปรานี วัฒนสิน, มณฑิตา ครุผาด. (2563). การสื่อสารวัฒนธรรมอีสานในภาพยนตร์ “ไต่บ้าน เดอะซีรีส์”. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 15(1), 73-88.
- เพิ่มพร รังสีสังกูร. (2544). *วิเคราะห์วรรณกรรมเพลงของสลา คุณวุฒิ*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ, พรณา ธนโพธิ์รัตน์, ผกามาศ ชัยรัตน์, เกริกกิต ชัยรัตน์. (2563). วัฒนธรรมอีสานผ่านบทเพลงลูกทุ่งไทย. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 6(3), 139 – 156.
- ภาสพงศ์ ผิวพอใช้. (2548). *เพลงลูกทุ่งอีสานกับการสะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น : ศึกษาในผลงานเพลงของศิริพร อำไพพงษ์*. รายงานการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2562). *ขวัญเฮ้ย ขวัญมาจากไหน?*. มติชนสุดสัปดาห์ (ฉบับวันที่ 1 – 7 พฤศจิกายน 2562). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน.
- อรัญญา แสนสระ. (2560). ภูมิปัญญาท้องถิ่นในภาษาและวัฒนธรรมอีสาน. *วารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี*, 1(1), 1-16.
- AI (2021). *YouTube's Most Streamed Artists of 2020* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2564, จาก <https://chartmasters.org/2021/01/youtubes-most-streamed-artists-of-2020>
- บุคลานุกรม
- ธิดิ ศรีนวล. (ผู้ให้สัมภาษณ์). อุมพร ประชาชิต (ผู้สัมภาษณ์). ที่ ออนไลน์ผ่านระบบ Google Meet. เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2564.

ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ

สังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

Factors Affecting Intention to Stay of District Finance and Accounting Officers, Department of Provincial Administration, Ministry of Interior

กรรช กุณรินทร์^{1*} และ จิราพร ระโหฐาน²

Korarach Kunnarin^{1*} and Jiraporn Rahothan²

*Corresponding author, e-mail: korarach.kun@gmail.com

Received: August 20th, 2021; Revised: October 15st, 2021; Accepted: October 24st, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบุคคลที่มีผลต่อความตั้งใจอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานที่มีผลต่อความตั้งใจอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลต่อความตั้งใจอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ และ 4) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้ คือ ผู้ปฏิบัติงานด้านการบัญชีของกรมการปกครอง ในตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ จำนวน 316 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยด้านบุคคลที่มีผลต่อความตั้งใจอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ แตกต่างกันด้านระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือน 2) ปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานที่มีผลต่อความผูกพัน ได้แก่ บรรยากาศในการทำงาน ผลการปฏิบัติงาน และความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัว/ครอบครัว ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการยึดมั่นอุดมการณ์ในการทำงาน ได้แก่ บรรยากาศในการทำงาน และผลการปฏิบัติงาน ตามลำดับ 3) ปัจจัยปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลต่อความผูกพัน ได้แก่ วัฒนธรรมและค่านิยมขององค์กร และการได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการยึดมั่นอุดมการณ์ในการทำงาน ได้แก่ วัฒนธรรมและค่านิยมขององค์กร ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน และความรับผิดชอบและความอิสระในงาน ตามลำดับ 4) ความตั้งใจอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ ได้แก่ ด้านความผูกพัน และด้านการยึดมั่นอุดมการณ์ในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

Student in Master of Business Administration, College of graduate study in management, Sripatum University at Chonburi

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

Assistant Professor in Master of Business Administration Program in Business Administration, Sripatum University at Chonburi

คำสำคัญ: เสมียนตราอำเภอ กรมการปกครอง ความตั้งใจคงอยู่ในงาน ความผูกพัน การยึดมั่นอุดมการณ์

Abstract

The objectives of this research were 1) to study personal factors affecting intention to stay of district finance and accounting officers, department of provincial administration, 2) to study the factors of job satisfaction intention to stay of district finance and accounting officers, department of provincial administration, 3) to study organizational factors affecting intention to stay of district finance and accounting officers, department of Provincial Administration, and 4) to study factors affecting intention to stay of district finance and accounting officers, department of provincial administration. Samples of this research were 316 district finance and accounting officers, department of provincial administration. using Taro Yamane method, Statistics use in data analysis were Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, Independent Samples t-test, One-Way ANOVA, at 0.05 significant Level. The results of the study showed that 1) personal factors affecting intention to stay different of education and income, 2) job satisfaction factors affecting commitment were organization climate physical, job performance, work-life balance respectively and factors affecting adherence to ideology were organization climate, job performance respectively, 3) The organizational factors affecting commitment were organizational culture and value, supervisor support, respectively and factors affecting adherence to ideology were organizational culture and value, relationship with colleagues, and job responsibility and autonomy, respectively and 4) intention to stay of district finance and accounting officers, department of provincial administration were commitment, adherence to ideology at a high level

Keywords: District finance and accounting officers, Department of provincial administration, Intention to stay, Commitment, Adherence to ideology

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์ เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้องค์กรสามารถดำเนินการต่อไปได้ เพราะทรัพยากรมนุษย์ช่วยสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กร ช่วยให้องค์กรนั้นๆ เกิดผลผลิตได้ทั้งทางด้านปริมาณและด้านคุณภาพ หากองค์กรใดได้ทรัพยากรมนุษย์ที่ดี มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับปริมาณงาน ก็จะทำให้องค์กรนั้น ประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ แต่ในทางกลับกันหากทรัพยากรมนุษย์ไม่มีคุณภาพและความสามารถ ก็จะลดให้องค์กรประกอบอื่นของการบริหารตกต่ำและมีปัญหาตามมา (นงนุช วงษ์สุวรรณ, 2550) ดังนั้น องค์กรต่างๆ จึงต้องให้ความสำคัญกับการบริหารและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยจัดให้มีการบริหารจัดการทุกๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรมนุษย์ เพื่อจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างเต็มกำลังและความสามารถและจัดให้มีการฝึกอบรม เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถให้กับบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน สร้างความพึงพอใจให้บุคลากรในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมและพัฒนาความก้าวหน้า

โดยใช้กลไกการจ่ายค่าตอบแทน สวัสดิการ บรรยากาศในการทำงานที่ดีให้สามารถดึงดูดให้บุคลากรคงอยู่ในองค์กรได้ เป็นการสร้างแรงจูงใจให้คนทุ่มเททำงานเพื่อองค์กรอย่างเต็มความรู้ความสามารถ ตลอดจนสามารถลดอัตราการลาออกของบุคลากรได้ด้วย (กฤษดา แสงวดี, 2551 : 40-46) จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากรนั้น มีผลมาจาก การบริหารจัดการทุกๆ ด้านเกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์การพัฒนาความก้าวหน้า การจ่ายค่าตอบแทน และสวัสดิการต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยองค์กร

กรมการปกครอง เป็นหน่วยงานในสังกัดของกระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลักที่สำคัญในการดำเนินการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์เห็นผลเป็นรูปธรรมในระดับพื้นที่ ตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หรือแม้แต่ในระดับหมู่บ้าน วิสัยทัศน์ของกรมการปกครอง คือ “การบริหารราชการในระดับพื้นที่มีความเข้มแข็ง เพื่อความมั่นคงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ค่านิยม (core value) ของกรมการปกครอง คือ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” (กรมการปกครอง. 2560) ตำแหน่ง“เสมียนตรา” เป็นชื่อตำแหน่งขุนนางในสมัยโบราณ ทำหน้าที่เลขานุการ หรือเรียกว่า “เลขานุการผู้ใช้ตรา” ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ มีเพียงอำเภอละ 1 คน ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีทั้งหมด 878 อำเภอ เสมียนตราอำเภอปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์ ประเมินการ เพื่อจัดทำงบประมาณสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานของส่วนราชการ ตามระบบการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาพัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างของที่ทำการปกครองอำเภอ ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของที่ทำการปกครองอำเภอ และหน่วยงานอื่น และปฏิบัติงานด้านอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

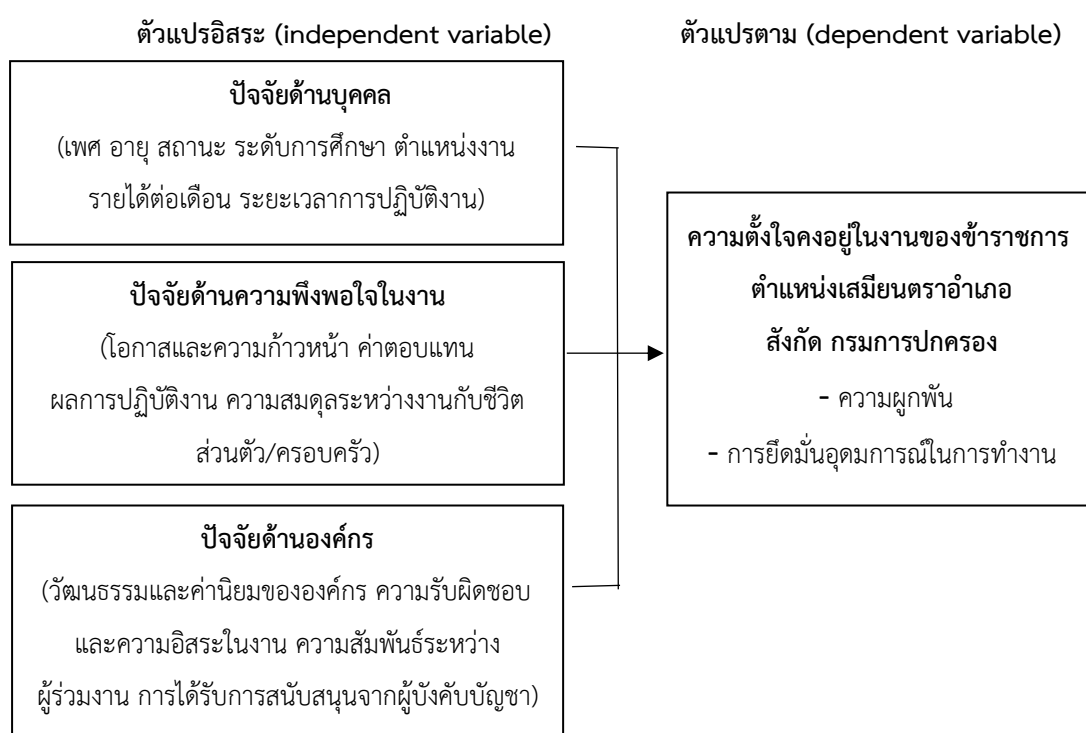
ในปัจจุบัน กรมการปกครอง มีข้าราชการตำแหน่งเสมียนตราอำเภอพ้นจากส่วนราชการมากกว่าตำแหน่งอื่น และพบว่าข้าราชการที่ลาออกจากงาน หรือโอนย้ายงาน เนื่องจากภาระงานที่หนัก ต้องการย้ายเพื่อกลับไปปฏิบัติงานที่ภูมิลำเนา ต้องการพัฒนาความก้าวหน้าเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการที่องค์กรอื่นที่ระดับสูงกว่าเดิมหรือตำแหน่งเดิม ดังนั้น เมื่อองค์กรหรือหน่วยงานมีการเข้าออกของบุคลากรจำนวนมาก จะส่งผลให้เกิดต้นทุนทางการบริหารที่เพิ่มขึ้น จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสรรหาและคัดเลือก ตลอดจนต้องใช้เวลาในการฝึกฝนอบรมให้ข้าราชการมีความรู้ความชำนาญ และมีประสบการณ์ เพื่อปฏิบัติงานราชการต่อไปอีกด้วย นอกจากนี้ บุคลากรที่เหลืออยู่จะต้องรับภาระงานที่หนัก ต้องสอนงานข้าราชการที่จะเข้ามาปฏิบัติงาน ส่งผลกระทบให้การควบคุมการเบิกจ่ายงบประมาณ การเงิน การบัญชี และการบริหารพัสดุภาครัฐของที่ทำการปกครองอำเภอล่าช้า ตลอดจนคุณภาพงานลดลง ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้ทันท่วงที จากปัญหาข้างต้นและในฐานที่ผู้วิจัยเป็นข้าราชการคนหนึ่งในองค์กร พบว่าการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครองเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะได้นำผลการศึกษาที่ได้ไปสู่การกำหนดแนวทางการบริหารงานทรัพยากรมนุษย์สำหรับข้าราชการตำแหน่งดังกล่าวให้เป็นไปอย่างเหมาะสม สามารถนำไปหาแนวทางการพัฒนาความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ และใช้เป็นแนวทางในการสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรมีความตั้งใจคงอยู่ในระบบราชการให้นานที่สุดและพร้อมที่จะทำงานเพื่อองค์กรอย่างเต็มกำลังความสามารถ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบุคคลที่มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง

2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานที่มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง
4. เพื่อศึกษาความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง เพื่อนำไปหาแนวทางการพัฒนาความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการอ้างอิงวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปฏิบัติงานด้านการบัญชี ของกรมการปกครอง ในตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ จำนวน 1,501 คน (กองการเจ้าหน้าที่ กรมการปกครอง, 2564)

กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการคำนวณโดยทราบประชากรที่มีจำนวนแน่นอน จำนวน 316 คน ด้วยวิธีของ Taro Yamane (1967 อ้างถึงใน อุษา เพ็ญยู.2558) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีการกำหนดกรอบโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการวิจัยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามจะเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อมูลทั่วไปด้านประชากรศาสตร์

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยด้านความพึงพอใจในงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิด ข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด เป็นแบบสอบถามที่ให้เลือกตอบทั้งหมด มี 5 ด้าน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยด้านองค์กร ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิด ข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด เป็นแบบสอบถามที่ให้เลือกตอบทั้งหมด มี 4 ด้าน

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามข้อมูลความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิด ข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ด้านความผูกพัน และ 2) ด้านความยึดมั่นในอุดมการณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับ ผู้ปฏิบัติงานด้านการบัญชี ของกรมการปกครอง ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ โดยวิธีการใช้แบบสอบถาม จำนวน 316 คน ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยสะดวก ใช้เวลาประมาณ 1-2 เดือนในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดด้วยตัวเอง เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้อีกกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง จากนั้นนำแบบสอบถามมาทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (percentage) ความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) โดยแปรผลค่าเฉลี่ยตามวิธีของไลเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 121 -122) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00	มีระดับความคิดเห็นเท่ากับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20	มีระดับความคิดเห็นเท่ากับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40	มีระดับความคิดเห็นเท่ากับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60	มีระดับความคิดเห็นเท่ากับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80	มีระดับความคิดเห็นเท่ากับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ วิเคราะห์ความแตกต่าง (t -test) วิเคราะห์ความแปรปรวน (F -test) และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเชิงพรรณนาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 88.0 มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.6 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 59.2 การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 84.8 ตำแหน่งงานเจ้า

พนักงานการเงินและบัญชี คิดเป็นร้อยละ 53.2 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.4 และมีระยะเวลาการปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.9

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเชิงพรรณนาเกี่ยวกับปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานที่มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่ง เสมียนตราอำเภอ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยความพึงพอใจในงานที่มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงาน

ปัจจัยความพึงพอใจในงาน	N =316		ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับที่
	$\bar{X}$	SD		
ด้านโอกาสและความก้าวหน้า	3.58	0.74	มาก	3
ด้านค่าตอบแทน	2.71	0.79	ปานกลาง	5
ด้านผลการปฏิบัติงาน	3.65	0.66	มาก	2
ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว/ ครอบครัว	3.48	0.76	มาก	4
ด้านบรรยากาศในการทำงาน	3.66	0.60	มาก	1
รวม	3.41	0.52	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานที่มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบรรยากาศในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.66 รองลงมา ด้านผลการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เท่ากับ 3.65 อันดับสาม ด้านโอกาสและความก้าวหน้า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.58 อันดับสี่ ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว/ครอบครัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.48 อันดับห้า ด้านค่าตอบแทน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 2.71 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเชิงพรรณนาเกี่ยวกับปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่ง เสมียนตราอำเภอ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงาน

ปัจจัยด้านองค์กร	N =316		ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับที่
	$\bar{X}$	SD		
ด้านวัฒนธรรมและค่านิยมองค์กร	3.86	0.56	มาก	2
ด้านความรับผิดชอบและการมีอิสระในงาน	3.93	0.52	มาก	1
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน	3.83	0.56	มาก	3
ด้านการได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา	3.83	0.63	มาก	3
รวม	3.86	0.46	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.86 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบและการมีอิสระในงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.93 รองลงมา ด้านวัฒนธรรมและค่านิยมองค์กร มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เท่ากับ 3.86 อันดับสาม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน และด้านการได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน อยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.83 ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเชิงพรรณนาเกี่ยวกับความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัด กรมการปกครอง

ความตั้งใจคงอยู่ในงาน	N = 316		ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
	$\bar{X}$	SD		
ด้านวัฒนธรรมและค่านิยมองค์กร	4.18	0.69	มาก	1
ด้านการได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา	3.90	0.63	มาก	2
รวม	4.04	0.60	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการสำรวจระดับความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัด กรมการปกครอง ของผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.04 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับความตั้งใจคงอยู่ในงานด้านความผูกพัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.18 รองลงมา คือ ด้านความยึดมั่นในอุดมการณ์ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เท่ากับ 3.90 ตามลำดับ

ส่วนที่ 5 ข้อมูลเชิงอนุมานของผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง

ตารางที่ 4 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัด กรมการปกครอง

ความตั้งใจคงอยู่ในงาน	ปัจจัยส่วนบุคคล						
	เพศ	อายุ	สถานภาพ	ระดับการศึกษา	ตำแหน่งงาน	รายได้ต่อเดือน	ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน
ด้านความผูกพัน	0.18	0.78	0.09	0.03*	0.09	0.02*	0.14
ด้านการยึดมั่นในอุดมการณ์ในการทำงาน	0.29	0.30	0.14	0.13	0.48	0.70	0.79

จากตารางที่ 4 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือนที่ต่างกันจะมีความตั้งใจคงอยู่ในงานด้านความผูกพันที่แตกต่างกัน ผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีจะมีความตั้งใจคงอยู่ในงาน ด้านความ

ผูกพัน น้อยกว่าระดับปริญญาโท และผู้ที่มีรายได้ 10,001-20,000 บาท จะมีความตั้งใจคงอยู่ในงาน ด้านความผูกพัน มากกว่ารายได้ 30,001-40,000 บาทขึ้นไป

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานมีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของความพึงพอใจในงานมีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง

ความพึงพอใจในงาน	ความผูกพัน		การยึดมั่นอุดมการณ์ในการทำงาน	
	B	t	B	t
1. ด้านโอกาสและความก้าวหน้า	-0.09	-1.50	-0.01	-0.14
2. ด้านค่าตอบแทน	-0.08	-1.64	-0.03	-0.61
3. ด้านผลการปฏิบัติงาน	0.33	4.86*	0.22	3.56*
4. ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัว/ครอบครัว	-2.29	-4.66*	-0.01	-0.18
5. ด้านบรรยากาศในการทำงาน	0.45	5.69*	0.31	4.22*

* $p < .05$

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานที่มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.ด้านความผูกพัน ปัจจัยด้านความความพึงพอใจในงานที่มีผลต่อความผูกพัน ได้แก่ ด้านบรรยากาศในการทำงาน ด้านผลการปฏิบัติงาน และด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัว/ครอบครัว ตามลำดับ

2.ด้านการยึดมั่นอุดมการณ์ในการทำงาน ปัจจัยด้านความความพึงพอใจในงานที่มีผลต่อการยึดมั่นอุดมการณ์ในการทำงาน ได้แก่ ด้านบรรยากาศในการทำงาน และด้านผลการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านองค์กรมีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของปัจจัยด้านองค์กรมีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง

ด้านองค์กร	ความผูกพัน		การยึดมั่นอุดมการณ์ในการทำงาน	
	B	t	B	t
1. ด้านวัฒนธรรมและค่านิยมขององค์กร	0.46	6.74*	0.30	4.85*
2. ด้านความรับผิดชอบและความอิสระในงาน	0.09	1.08	0.19	2.59*
3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน	0.14	1.78	0.25	3.62*
4. ด้านการได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา	0.19	2.78*	0.11	1.71

* $p < .05$

จากตารางที่ 6 พบว่า ปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านความผูกพัน ปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลต่อความผูกพัน ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมและค่านิยมขององค์กร และด้านการได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ตามลำดับ
2. ด้านการยึดมั่นอุดมการณ์ในการทำงาน ปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลต่อการยึดมั่นอุดมการณ์ในการทำงาน ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมและค่านิยมขององค์กร ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน และด้านความรับผิดชอบและความอิสระในงาน ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง สามารถนำมาอภิปรายตามผลเชิงพรรณนา ได้ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลในด้าน ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับรัตนสินี รื่นนุสาน (2560). ที่พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา ตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความคงอยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานมีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง ทั้งด้านความผูกพัน ด้านการยึดมั่นอุดมการณ์ในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านความผูกพัน ปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานที่มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงาน ได้แก่ ด้านบรรยากาศในการทำงาน ด้านผลการปฏิบัติงาน และด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัว/ครอบครัว ตามลำดับ งานวิจัยนี้สอดคล้องกับอุษา เฟื่องประยูร (2558 : 105-106) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านนโยบายและการบริหารงาน ความสำเร็จในงาน ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านการนิเทศงานและการปกครองบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความมั่นคงในงาน ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความก้าวหน้า ด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ จะเห็นว่าเมื่อบุคคลเกิดความผูกพัน มีความตั้งใจทำงานแม้จะพบความยากลำบากหรือต้องปฏิบัติงานนอกเวลา ก็จะมีจิตศรัทธา และตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบส่งผลให้พนักงานไม่ตัดสินใจที่จะลาออกจากงาน

2.2 ด้านการยึดมั่นอุดมการณ์ในการทำงาน ปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานที่มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงาน ได้แก่ ด้านบรรยากาศในการทำงาน และด้านผลการปฏิบัติงาน ตามลำดับ งานวิจัยนี้สอดคล้องกับอุษา เฟื่องประยูร (2558 : 107-108) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านนโยบายและการบริหารงาน ความสำเร็จในงาน ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านการนิเทศงานและการปกครองบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความมั่นคงในงาน ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความก้าวหน้า ด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ความรู้สึกของคนที่ทำงานที่รู้สึกว่าการปฏิบัติงานนั้นมีประโยชน์สิ่งต่างๆ เหล่านี้ทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านองค์กรมีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการ ตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง ทั้งด้านความผูกพัน ด้านการยึดมั่นอุดมการณ์ในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถสรุปได้ดังนี้

3.1. ด้านความผูกพัน ปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงาน ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมและค่านิยมขององค์กร และด้านการได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ตามลำดับ งานวิจัยนี้สอดคล้องกับจุไรวรรณ บินดุเลหม (2562) ได้กล่าวถึง ปัจจัยองค์กรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ที่พบว่า 1) ด้านวัฒนธรรมและค่านิยมขององค์กร 2) ด้านความต่อเนื่องในงานและความมั่นคง 3) ด้านสวัสดิการ 4) ด้านความรับผิดชอบและการมีอิสระในงาน 5) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน 6) ด้านการได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความผูกพัน วัฒนธรรมและค่านิยมขององค์กรจะสร้างศรัทธาให้แต่ละคนปรับเปลี่ยนสามารถคงอยู่ในองค์กรได้ การที่บุคคลรู้สึกมั่นคงในงานและตัดสินใจด้วยตนเองในการกำหนดเวลาทำงาน รู้สึกถึงสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน ส่งผลให้บุคคลรู้สึกผูกพันต่อองค์กรเกิดทัศนคติที่ดีและส่งผลให้ตัวบุคคลรู้สึกว่าจะตั้งใจคงอยู่ในองค์กรต่อไป

3.2 ด้านการยึดมั่นอุดมการณ์ในการทำงาน ปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงาน ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมและค่านิยมขององค์กร ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน และด้านความรับผิดชอบและความอิสระในงาน ตามลำดับ งานวิจัยนี้สอดคล้องกับจุไรวรรณ บินดุเลหม (2562) ได้กล่าวถึงปัจจัยองค์กรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาที่พบว่า 1) ด้านวัฒนธรรมและค่านิยมขององค์กร 2) ด้านความต่อเนื่องในงานและความมั่นคง 3) ด้านสวัสดิการ 4) ด้านความรับผิดชอบและการมีอิสระในงาน 5) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน และ 6) ด้านการได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการยึดมั่นอุดมการณ์ การที่บุคคลมีความมุ่งมั่นในปฏิบัติงานในหน้าที่โดยการทำงานอย่างทุ่มเท และทำให้ดีที่สุดตามความสามารถที่มีอยู่ เพื่อให้ได้งานที่มีคุณภาพสูง และบรรลุเป้าหมายขององค์กรเมื่อพนักงานมีความยึดมั่นผูกพันในงานแล้วจะปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรนั้นๆ ด้วยความเต็มใจ และไม่ต้องการจะย้ายสถานที่ทำงานในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การเพิ่มความตั้งใจคงอยู่ในงาน ของข้าราชการตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ ผู้บริหารของกรมการปกครอง สามารถเพิ่มปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานและด้านองค์กร ดังนี้

1. ด้านบรรยากาศในการทำงาน ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมและสร้างบรรยากาศในการทำงาน มีนโยบายการให้รางวัล การยกย่องชมเชยเมื่อบุคลากรที่ปฏิบัติงานมีผลงานยอดเยี่ยม มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร ควรพิจารณาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องภายในหน่วยงาน รวมทั้งหาทางปรับปรุงแก้ไขสิ่งต่างๆ ที่คิดว่าเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาและปรับปรุงงาน จะส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรและทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน

2. ด้านผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน มีการส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ข้าราชการเมื่อทำงานแล้ว ย่อมมองหาโอกาสและความก้าวหน้าในอาชีพ การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นหรือได้รับการส่งเสริมให้เป็นผู้ชำนาญเฉพาะทาง ผู้บริหารควรส่งเสริมให้

ข้าราชการมีโอกาสได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ได้รับการฝึกอบรมตามความจำเป็นอย่างเหมาะสมที่สามารถนำมาต่อยอดในวิชาชีพได้ ความก้าวหน้าของข้าราชการนั้นเกิดจากการที่ผู้บริหารจะต้องสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้ข้าราชการเกิดความรู้สึกพอใจในงาน มีการจ่ายค่าตอบแทนและการให้รางวัลที่ยุติธรรมเหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถ ปริมาณงานและผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีการจัดสวัสดิการที่เหมาะสม การส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าและการมีสวัสดิการที่เหมาะสมกับตำแหน่งงานจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในงานและมีอัตราคงอยู่จนถึงวันเกษียณอายุราชการ

3. ด้านวัฒนธรรมและค่านิยมขององค์กร ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ข้าราชการมีส่วนร่วมในการพัฒนางาน สามารถใช้ดุลพินิจและตัดสินใจด้วยตนเองในการกำหนดเวลาทำงานโดยไม่มีการควบคุมจากภายนอก ควรเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรโดยการจัดกิจกรรมอื่นๆ นอกเหนือจากที่มีการจัดกิจกรรมในปัจจุบัน จะทำให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความรู้และความสามารถและมีโอกาสได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ เพื่อพัฒนาองค์กรและธำรงรักษาข้าราชการตำแหน่งเสมียนตราอำเภอไว้ในองค์กรให้ได้นานที่สุด

4. ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัว/ครอบครัว ผู้บริหารต้องสร้างแรงจูงใจ โดยการให้การช่วยเหลือ สร้างความสมดุลในชีวิตและงาน (work life balance) ที่ดีเพื่อลดผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตส่วนตัวและครอบครัว โดยอาจจัดตารางการปฏิบัติงานให้เหมาะสม จัดหาที่พักให้สะดวกต่อการเดินทางมาทำงาน และให้ความสนใจกับผู้ที่วางแผนจะลาออกจากงาน เพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงในการปรับปรุงงานและรักษาอัตราการคงอยู่

5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน ผู้บริหารควรเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างข้าราชการและบุคลากรอื่นๆ โดยการจัดกิจกรรมที่นอกเหนือจากที่มีการจัดกิจกรรมในปัจจุบัน หรืออบรมตามแต่สมควร เพื่อให้บุคลากรมีความสัมพันธ์อันดีซึ่งกันและกัน ตลอดจนคอยเป็นที่ปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะในการทำงาน ยอมรับในความเห็นต่างซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้ร่วมงานรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของทีมงาน สร้างเครือข่ายการทำงาน มีความสุขในการทำงาน เห็นประโยชน์ของการรับฟังความคิดเห็น และให้เกียรติซึ่งกันและกัน ยิ่งบุคลากรมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ก็จะส่งผลให้ข้าราชการตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ มีความตั้งใจคงอยู่ในงานมากขึ้น

6. ด้านความรับผิดชอบและความอิสระใน ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็นที่จะทำงานให้ดีขึ้น สร้างความรู้สึกให้ให้เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีส่วนช่วยแก้ไขและปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร โดยถือเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องร่วมมือกันปรับปรุงการซึ่งการที่บุคคลได้รับมอบหมายงานที่มีอิสระจะส่งผลให้บุคคลมีความพึงพอใจในงานและส่งผลการตัดสินใจคงอยู่หรือลาออกจากองค์กร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการตำแหน่ง เสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง เช่น การรับรู้ความสามารถของตนเอง การมองโลกในแง่ดีเพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการบริหารทรัพยากรบุคคล เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรให้นานที่สุด

2. ควรทำการศึกษางานวิจัยในเชิงคุณภาพ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดจากประสบการณ์จริง เกี่ยวกับความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการตำแหน่งเสมียนตราอำเภอ สังกัดกรมการปกครอง จะทำให้ได้ข้อเท็จจริง ข้อมูลที่ตรงประเด็น และข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น ตลอดจนสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการธำรงรักษาบุคลากรให้มีความตั้งใจคงอยู่ในงานต่อไป

3. ควรมีการพิจารณาปัจจัยและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับข้าราชการที่ลาออก หรือการโอนย้ายเข้ารับราชการที่หน่วยงานอื่น เพื่อให้ทราบสาเหตุที่แท้จริงของการลาออก และนำผลมาเปรียบเทียบกันจากข้อเท็จจริงอื่นๆ เกี่ยวกับความตั้งใจอยู่ในงานจะทำให้หน่วยงานสามารถวางแผนอัตรากำลัง สร้างขวัญและกำลังใจเพื่อรักษาอัตราคงอยู่ของบุคลากรภายในหน่วยงานได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2560). *ประวัติและวิสัยทัศน์กรมการปกครอง* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2564, จาก : https://www.dopa.go.th/info_organ/about2
- กระทรวงมหาดไทย. (2535). *100 ปี มหาดไทย*. กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนาการพิมพ์.
- กฤษฎา แสงวดี. (2551). *สถานการณ์กำลังคนพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทย*. วารสารวิจัยระบบ สาธารณสุข, 2(1), 40 - 46.
- กองการเจ้าหน้าที่ กรมการปกครอง (2564). *สถิติจำนวนข้าราชการแยกตามตำแหน่งในสายงาน (ตามกรอบอัตรากำลัง)* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2564, จาก : https://dopa.go.th/dopaperson/main/web_index
- จุไรวรรณ บินดุเล็ม. (2562). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจอยู่ในงานของข้าราชการและลูกจ้าง องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา*. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- นงนุช วงษ์สุวรรณ. (2550). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ : จามจุรีโปรดักส์. 295 หน้า.
- นิรันดร์ นามคำ (2556). *ความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย*. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยทองสุข
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- รัตนสินี รื่นนุสาน. (2560). *ปัจจัยส่งผลต่อความคงอยู่ของครูโรงเรียนประจำสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุษา เพื่องูร. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอท่าใหม่จังหวัดจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการซ้ำและการบอกต่อของลูกค้าร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง

Marketing Strategies that Influence Customer Repurchase Intention and Word of Mounth toword the Restaurant along Bangpakong River

ลัดดาวัลย์ ฝอยทอง^{1*} ธันยนันท์ สมบูรณ์รัตนโชค² และ อนูรักษ์ เรืองรอบ³

Laddawan Foythong^{1*}, Thunyanun Somboonnattanachoke² and Anurug Ruangrob³

*Corresponding author, e-mail: laddawanlanla@gmail.com

Received: August 20th, 2021; Revised: November 20th, 2021; Accepted: November 25th, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของลูกค้าร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาโดยใช้สูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากร โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และยอมรับความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกินร้อยละ 5 โดยวิธีการศึกษาเป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างจากลูกค้าที่ใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกงจำนวน 323 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ ผลวิจัยพบว่า กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการซ้ำของผู้ใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง ได้แก่ ด้านการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ ด้านสถานที่ตั้ง ด้านพนักงานบริการ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและด้านคุณภาพอาหาร ตามลำดับ นอกจากนี้ กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการบอกต่อของผู้ใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง ได้แก่ ด้านการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ ด้านสถานที่ตั้ง และด้านคุณภาพอาหาร ตามลำดับ

คำสำคัญ: ร้านอาหาร, ความตั้งใจเชิงพฤติกรรม, พฤติกรรมการตั้งใจใช้บริการซ้ำ, พฤติกรรมการบอกต่อ

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

Student in Master of Business Administration, College of graduate study in management, Sripatum University at Chonburi

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

Lecturer in the Department of Management, Business Administration, Sripatum University at Chonburi

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

Lecturer in the Master of Business Administration Program, Graduate College of Management, Sripatum University at Chonburi

Abstract

The objective of this research was to examine the influence of marketing strategies on behavioral intentions of customers of restaurants along the Bangpakong River. The researchers determined the sample size for this study by using a formula for unknown population with a 95 percent confidence interval and margin of error of 5 percent. The samples of this study were 323 customers who used the service from the restaurants along the Bangpakong River. Questionnaire was used for data collection for quantitative approach. Statistics for data analysis included frequency distribution, percentage, average mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The results showed that marketing strategies influencing repurchase intentions of customers of restaurants along the Bangpakong River were online communication, location, service staff, physical environment, and food quality. In addition, marketing strategies influencing word-of-mouth of customers of the restaurants along the Bangpakong River were online communication, location, and food quality, respectively.

Keywords: Restaurant, Behavioral intention, Repurchase intention behavior, Word-of-mouth behavior

บทนำ

ธุรกิจร้านอาหารในประเทศไทยได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่องจากการระบาดของโรคโควิด-19 ตั้งแต่ปี พ.ศ.2563 และได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่องจนถึงปี พ.ศ.2564 การระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบโดยตรงต่อธุรกิจร้านอาหาร การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค โดยหลีกเลี่ยงการนั่งบริโภคภายในร้านหรือสั่งสุรค์เพื่อลดความเสี่ยงจากการติดเชื้อ ภาพธุรกิจร้านอาหารในปี 2564 ยังคงมีความไม่แน่นอนสูง เสี่ยงกับการกลับมาระบาดของโรคโควิด-19 และเกิดการชะลอตัวของเศรษฐกิจและความเสี่ยงต่อการเลิกจ้างงาน ทำให้ตกค้างล้งซื้อของผู้บริโภคในประเทศและมีการระมัดระวังค่าใช้จ่ายมากขึ้น ผู้ประกอบการจำเป็นต้องสำรวจสถานะทางธุรกิจของตนเองและเร่งปรับตัว เพื่อเพิ่มโอกาสในการอยู่รอดภายใต้สถานการณ์เช่นนี้ ส่งผลให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องสร้างความแตกต่างและเพิ่มความใส่ใจต่อคุณภาพการบริการของร้านอาหาร การเติบโตในธุรกิจร้านอาหารมีแนวโน้มลดลง

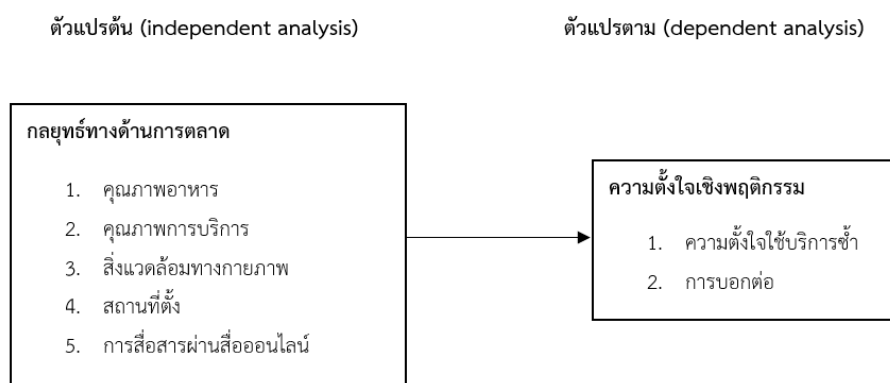
ร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกงมีบรรยากาศดี เหมาะกับการนั่งสังสุรค์กับเพื่อน ครอบครัว การให้บริการร้านอาหารดีริมแม่น้ำบางปะกงที่ทำการศึกษาคือเป็นประเภทไม่เป็นทางการหรือล้งล้ง (casual) เป็นร้านอาหารที่เน้นการบริการและบรรยากาศที่ดีมีตัวเลือกของอาหารที่หลากหลาย ต้องการสร้างเอกลักษณ์ให้ลูกค้ารับรู้ถึงบรรยากาศแห่งการพักผ่อน ผ่อนคลาย ซึ่งร้านอาหารดีริมแม่น้ำบางปะกงยังมีการแข่งขันกันสูง ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารต้องมีความเข้าใจในความต้องการของลูกค้าและสร้างความประทับใจต่อลูกค้าในการใช้บริการ กลยุทธ์ทางการตลาดที่ร้านอาหารใช้ในการบริการคือ คุณภาพอาหาร คุณภาพบริการ ช่องทางการจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยการส่งเสริมการตลาด สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ทัศนคติต่อแบรนด์ สถานที่ตั้งและการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์

งานวิจัยที่ผ่านมาได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจร้านอาหารได้แก่ ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในการเลือกใช้บริการร้านอาหารประเภทสวนอาหารในเขตกรุงเทพมหานคร (ธนพล สันธิวิวัฒน์กุล, 2556) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารญี่ปุ่นของพนักงานในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (วศินี พงศ์พัฒนศักดิ์, 2557) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริโภคอาหารพื้นเมือง กรณีศึกษา ร้านอาหารเฮือนลำพูน จังหวัดกรุงเทพมหานคร (จักรพันธ์ หลวงมูล, 2557) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ คุณภาพในการให้บริการ สื่อสังคมออนไลน์ และคุณภาพอาหารที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้บริการร้านอาหารเวียดนามซ้ำของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร (เมธินี ภิญโญประการ, 2558) คุณภาพการให้บริการร้านอาหารครัวไม้ไผ่ (ภัสสร ธนาวิชากร และคณะ, 2563) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่ผ่านมา ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของลูกค้าร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง จากสถานะเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มถดถอยลง ร้านอาหารยังคงมีการแข่งขันกันอย่างต่อเนื่องเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจร้านอาหาร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาปัจจัยด้านกลยุทธ์ทางการตลาด ได้แก่ คุณภาพอาหาร คุณภาพบริการ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สถานที่ตั้งร้านอาหารและการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ ที่มีผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เคยใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง เพื่อให้ลูกค้าเก่ากลับมาใช้บริการซ้ำและให้ลูกค้าใหม่เข้ามาใช้บริการครั้งแรก ซึ่งต้องอาศัยการบอกต่อของลูกค้าไปยังบุคคลรอบข้างทั้งการบอกต่อแบบปากต่อปากและการบอกต่อผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ไม่เช่นนั้นอาจทำให้ร้านอาหารมีลูกค้าน้อยลงและนำไปสู่การปิดกิจการ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการดำเนินธุรกิจร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกงให้ประสบผลสำเร็จและมีผลประกอบการที่สูงขึ้นและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกงต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมด้านความตั้งใจใช้บริการซ้ำของลูกค้าร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมด้านการบอกต่อของลูกค้าร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการอ้างอิงในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มลูกค้าที่ใช้บริการร้านอาหารในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มผู้บริโภคที่เคยใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการคำนวณแบบไม่ทราบจำนวนประชากร โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และยอมรับความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกินร้อยละ 5 ตามสูตรของ Cochran (1963) จำนวน 385 คน ดังนี้

$$n = P\left(\frac{1-P}{E^2}\right)Z^2$$

$$n = 0.05\left(\frac{1-0.05}{0.05^2}\right)1.96^2$$

$$n = 385$$

เมื่อ n แทน ขนาดตัวอย่าง

P แทน สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำลังสุ่ม เท่ากับ .05

Z แทน ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ มีค่าเท่ากับ 1.96

ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (ระดับนัยสำคัญที่ .05)

E แทน ค่าความผิดพลาดสูงสุดที่เกิดขึ้น = .05

ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ศึกษา

การศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีต่อการตั้งใจใช้บริการซ้ำและการบอกต่อของลูกค้าร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง” ครั้งนี้ ใช้เวลาในการดำเนินการศึกษาประมาณ 8 เดือน ตั้งแต่ ธันวาคม 2563 ถึง กรกฎาคม 2564

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยศึกษาจากทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยโครงสร้างแบบสอบถามจะแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามจะเป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามวัดระดับการให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาดของร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามวัดระดับการให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มาใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) การตั้งใจใช้บริการซ้ำ 2) การบอกต่อ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

การหาคุณภาพเครื่องมือแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยทำการทดสอบความเที่ยงตรง (content validity) และความเชื่อมั่น (reliability) ดังนี้

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือและนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นผู้พิจารณา

ตรวจสอบความถูกต้องมีความเหมาะสมของภาษาที่ใช้และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้คำถามอ่านแล้วมีความเข้าใจง่ายชัดเจนครอบคลุมวัตถุประสงค์ นิยามศัพท์ และข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงยิ่งขึ้นหลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยแก้ไขและปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน

2. บันทึกผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์โดยนำคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญทุกคนแล้วนำมาหาตรงความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of item Objective Congruence : IOC)

3. การพิจารณาค่า IOC พิจารณาจากค่า IOC ที่มากกว่าหรือเทียบเท่ากับ 0.50 จึงจะถือว่าวัดได้สอดคล้องกันโดยคัดเลือกข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาแล้วว่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 และปรับปรุงข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิโดยมีค่าเฉลี่ยจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขเป็นครั้งสุดท้ายก่อนทำการทดสอบเครื่องมือ

5. การตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการทดสอบล่วงหน้ากับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ โดยวิธี Cronbach's Alpha Coefficient ของครอนบักโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและนำผลที่ได้รับจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นจำแนกรายข้อโดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient alpha) ของครอนบักได้ค่าความเชื่อมั่นตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของลูกค้าร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง แล้วจึงนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำไปเก็บข้อมูล

6. นำผลของค่าความเชื่อมั่นที่ได้เสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและนำไปปรับปรุงแก้ไขเป็นครั้งสุดท้ายก่อนจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 แหล่ง คือ

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากภาคสนาม (field study) ด้วยการใช้แบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งผ่านการทดสอบคุณภาพแล้วไปยังกลุ่มตัวอย่างของผู้ที่เคยใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามและชี้แจงกับกลุ่มตัวอย่างให้เข้าใจในวัตถุประสงค์และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม จำนวน 323 ชุด จากนั้น รวบรวมแบบสอบถามจนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

2. แหล่งทุติยภูมิ (secondary data) เป็นข้อมูลที่นำมาจากการศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลจาก หนังสือตำราทางการตลาดและเอกสารทางด้านอื่นๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ธุรกิจ วารสาร บทความข้อมูลเผยแพร่ในเว็บไซต์ต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต วิทยานิพนธ์ ผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งข้อมูลที่ได้มานั้นนำมาใช้เพื่อประกอบการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยใช้เวลาประมาณ 1-2 เดือนในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดด้วยตัวเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 323 ราย นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด โดยใช้สถิติต่างๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) สำหรับข้อมูลปัจจัยด้านพฤติกรรมผู้ใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง
2. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) สำหรับข้อมูลปัจจัยด้านกลยุทธ์ทางการตลาดของร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง
3. ค่า t-test และค่า f-test (One-Way Anova) สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร หากพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบรายคู่
4. การตัดสินใจ ใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression) เมื่อมีตัวแปรทำนายตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการซ้ำและการบอกต่อของลูกค้าร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกงแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเชิงพรรณนาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ที่ใช้บริการครั้งล่าสุดที่ร้านเอกเขนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.5 ใช้บริการร้านอาหารข้างต้นมาแล้ว 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 33.1 ร่วมรับประทานอาหารกับครอบครัว/ญาติ คิดเป็นร้อยละ 49.2 รับประทานอาหารในระยะเวลา 18.01 น. เป็นต้นไป คิดเป็นร้อยละ 69.4 มีค่าใช้จ่ายในการรับประทานอาหาร 1,001 – 2,000 บาท/ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 48.0

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเชิงพรรณนาเกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาดของร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลยุทธ์ทางการตลาดของร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง

กลยุทธ์ทางการตลาด	N =323		ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
	$\bar{X}$	SD		
ด้านคุณภาพอาหาร	4.03	0.51	มาก	1
ด้านพนักงานบริการ	3.95	0.53	มาก	3
ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	4.00	0.53	มาก	2
ด้านสถานที่ตั้ง	3.91	0.59	มาก	4
ด้านการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์	3.65	0.64	มาก	5
รวม	3.91	0.48	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกงด้านกลยุทธ์ทางการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ เท่ากับ 3.91 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.48 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างนั้นเห็นด้วยกับปัจจัยด้านคุณภาพอาหาร มีผลต่อความพึงพอใจในการ

ใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกงมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.03) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.00) อันดับสาม ด้านพนักงานบริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.95) อันดับสี่ ด้านสถานที่ตั้ง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.91) และอันดับห้า ด้านการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.65) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเชิงพรรณนาเกี่ยวกับความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มาใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มาใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง

ความตั้งใจเชิงพฤติกรรม	N = 323		ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
	$\bar{X}$	SD		
การตั้งใจใช้บริการซ้ำ	3.64	0.66	มาก	2
การบอกต่อ	3.69	0.68	มาก	1
รวม	3.66	0.64	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มาใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกงโดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ เท่ากับ 3.66 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างนั้นเห็นด้วยกับด้านการบอกต่อส่งต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมมากที่สุด ($\bar{X}$ = 3.69) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการตั้งใจใช้บริการซ้ำ ($\bar{X}$ = 3.64) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเชิงอนุมานของผลการทดสอบสมมติฐาน กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของลูกค้าร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้ใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง

กลยุทธ์ทางการตลาด	การตั้งใจใช้บริการซ้ำ		การบอกต่อ		ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมโดยรวม	
	β	p	β	p	β	p
ด้านคุณภาพอาหาร	0.12	0.02*	0.13	0.04*	0.12	0.05*
ด้านพนักงานบริการ	0.15	0.01*	0.07	0.27	0.09	0.16
ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	0.13	0.05*	0.08	0.28	0.11	0.09
ด้านสถานที่ตั้ง	0.19	0.00*	0.16	0.01*	0.20	0.00*
ด้านการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์	0.31	0.00*	0.41	0.00*	0.39	0.00*

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้ใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกงในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการใช้บริการซ้ำ กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมด้านการใช้บริการซ้ำ ได้แก่ ด้านการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ ด้านสถานที่ตั้ง ด้านพนักงานบริการ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และด้านคุณภาพอาหาร ตามลำดับ

2. ด้านการบอกต่อ กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมด้านการบอกต่อ ได้แก่ ด้านการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ ด้านสถานที่ตั้ง และด้านคุณภาพอาหาร ตามลำดับ

3. กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมโดยภาพรวม ได้แก่ ด้านการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ ด้านสถานที่ตั้ง และด้านคุณภาพอาหาร ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้ใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง สามารถนำมาอภิปรายตามผลเชิงพรรณนาได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านการตั้งใจใช้บริการซ้ำ ผลการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง สามารถพิจารณาจากคะแนนมาตรฐานโดยเรียงจากมากไปน้อยดังนี้ คือ ด้านการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ ($\beta = 0.31$) เป็นอันดับหนึ่ง ด้านสถานที่ตั้ง ($\beta = 0.19$) เป็นอันดับสอง ด้านพนักงานบริการ ($\beta = 0.15$) เป็นอันดับที่สาม ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ($\beta = 0.13$) เป็นอันดับสี่ และด้านคุณภาพอาหาร ($\beta = 0.12$) เป็นอันดับห้า กลยุทธ์ทางการตลาด ด้านการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ ด้านสถานที่ตั้ง ด้านพนักงานบริการ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และด้านคุณภาพอาหาร มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมด้านการตั้งใจใช้บริการซ้ำของผู้ใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Fahmi (2020) ที่พบว่าการตลาดบนสื่อโซเชียลมีเดียของร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดในเมืองเดมานมีอิทธิพลอย่างมากต่อภาพลักษณ์ของแบรนด์ และภาพลักษณ์ของแบรนด์มีอิทธิพลอย่างมากต่อการซื้อซ้ำ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ตลาดบนสื่อโซเชียลมีเดียมีอิทธิพลอย่างมากต่อการซื้อซ้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเห็นได้ว่า ร้านอาหารที่ใช้สื่อออนไลน์ลูกค้ามีความตั้งใจใช้บริการซ้ำมากขึ้น เนื่องจากสื่อออนไลน์เป็นสื่อโฆษณาที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ทั้งนี้ร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกงควรเน้นการใช้สื่อออนไลน์ในการสื่อสารกับผู้บริโภคเพื่อให้ผู้บริโภครับรู้ความเคลื่อนไหวของร้านอาหารเช่น บรรยากาศ เมนูอาหาร และกิจกรรมในร้านอาหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธินี ภิญโญประการ (2558) ที่พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านความสวยงามของสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านแสงสว่าง ปัจจัยคุณภาพในการให้บริการ ด้านความน่าเชื่อถือ และปัจจัยสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลต่อความตั้งใจใช้บริการร้านอาหารเวียดนามซ้ำของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเห็นได้ว่า สิ่งแวดล้อมทางการภาพ คุณภาพการให้บริการมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้ลูกค้าเกิดความประทับใจและกลับมาใช้บริการซ้ำ ดังนั้นร้านอาหารควรให้ความสำคัญในการตกแต่งร้านอาหารให้ดูสวยงาม มีมุมถ่ายรูป และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ และยังรวมถึงสถานที่ตั้งที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและคุณภาพอาหารที่สด สะอาด รสชาติอร่อย มีผลต่อการตั้งใจใช้บริการซ้ำอีกด้วย

2. ด้านการบอกต่อ ผลการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมด้านการบอกต่อของร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง สามารถพิจารณาจากคะแนนมาตรฐานโดยเรียง

จากมากไปน้อยดังนี้ คือ ด้านการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ ($\beta = 0.41$) เป็นอันดับหนึ่ง ด้านสถานที่ตั้ง ($\beta = 0.16$) เป็นอันดับสอง ด้านคุณภาพอาหาร ($\beta = 0.13$) เป็นอันดับที่สาม ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ($B = 0.08$) เป็นอันดับสี่ และด้านพนักงานบริการ ($\beta = 0.07$) เป็นอันดับห้า ตามลำดับ อย่างไรก็ตามกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมด้านการบอกต่อของผู้ใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ ด้านสถานที่ตั้ง และด้านคุณภาพอาหาร ของการให้บริการเท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐานุพัชร์ จิตภักดีภรรษ.(2563) ที่พบว่า ปัจจัยด้านสถานที่ตั้งของร้านค้า ด้านคุณภาพการให้บริการ และด้านการออกแบบ ตกแต่งร้าน ชุ่มอาหาร หรือรถเข็นอาหาร มีผลต่อการบอกต่อของลูกค้ากลุ่มเจนเอเรชั่นซี คือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตาภา จันทร์งามผ่อง. (2562) ที่พบว่า ผู้บริโภคมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประกอบการตัดสินใจในการเลือกร้านอาหารทุกครั้ง พฤติกรรมหลังการซื้อ ผู้บริโภคจะเลือกแชร์ประสบการณ์ที่ประทับใจ ลงในเฟซบุ๊กส่วนตัวของตนเอง และเฟซบุ๊กของร้านโดยตรง หากร้านอาหารใช้สื่อออนไลน์ที่ผู้บริโภคแชร์ประสบการณ์ที่ประทับใจ เช่น แสดงความคิดเห็นบนสื่อออนไลน์ การแชร์ข้อมูลร้านอาหาร การรีวิวร้านอาหาร รวมถึงการถ่ายรูปลงบนโซเชียลมีเดียจะทำให้เกิดการบอกต่อไปยังบุคคลอื่น ๆ ได้อย่างง่ายดาย และเพื่อดึงดูดให้ลูกค้ามาใช้บริการ รวมถึงปัจจัยด้านสถานที่ตั้งที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและปัจจัยด้านคุณภาพอาหารที่สด สะอาด รสชาติอร่อย ทำให้เกิดการบอกต่อไปยังบุคคลอื่นๆ อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

กลยุทธ์ทางการตลาดของร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกงที่ควรนำไปประยุกต์ใช้กับร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้

1. ด้านการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ เนื่องจากเป็นปัจจัยแรกที่มีอิทธิพลต่อการตั้งใจใช้บริการซ้ำและการบอกต่อของผู้ที่เคยใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง ดังนั้นผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารผ่านออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคใช้บริการซ้ำและบอกต่อกับบุคคลรอบข้าง ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าปัจจัยรายย่อยของการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ที่ควรปรับปรุงมากที่สุดคือ หัวข้อการตอบกลับ (บทวิจารณ์/ความคิดเห็น/โพสต์และอื่นๆ) บนสื่อออนไลน์ เนื่องจากมีคะแนนความคิดเห็นในลำดับน้อยที่สุด การตอบโต้กับผู้ใช้บริการเกี่ยวกับความต้องการและความคาดหวังได้จะทำให้ผู้บริโภคมีโอกาสตัดสินใจใช้บริการมากขึ้น อีกทั้งเป็นการส่งเสริมธุรกิจร้านอาหารให้มีความน่าเชื่อถือและเชื่อมั่นว่าผู้บริโภคจะได้รับบริการที่ดี เมื่อท่านตัดสินใจใช้บริการ
2. ด้านสถานที่ตั้ง เนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งการตั้งใจใช้บริการซ้ำและการบอกต่อของผู้ที่เคยใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง โดยร้านอาหารที่อยู่ในจุดที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและเดินทางสะดวก ย่อมเป็นทางเลือกอันดับแรกๆ ของลูกค้า ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าปัจจัยรายย่อยของด้านสถานที่ตั้ง ที่ควรปรับปรุงมากที่สุดคือ หัวข้อร้านอาหารตั้งอยู่ในพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย เนื่องจากมีคะแนนความคิดเห็นในลำดับน้อยที่สุด
3. ด้านคุณภาพอาหาร เนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบอกต่อของผู้ที่เคยใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง คุณภาพอาหารยังคงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคพึงพอใจและส่งผลให้ผู้ใช้บริการเกิดความเชื่อมั่นในอาหารที่รับประทาน และพร้อมที่จะบอกที่จะบอกต่อยังบุคคลรอบข้าง ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าปัจจัยรายย่อยของด้านคุณภาพอาหาร ที่ควรปรับปรุงมากที่สุดคือ อาหารถูกเสิร์ฟในอุณหภูมิที่เหมาะสม เนื่องจากมีคะแนน

ความคิดเห็นในลำดับน้อยที่สุด การรักษารสชาติที่ดีของอาหารสิ่งสำคัญคือการรักษาอุณหภูมิซึ่งเป็นการดูแลเอาใจใส่ผู้ใช้บริการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาแบบเจาะจงของกลุ่มประชากรในส่วนของการอายุให้มากขึ้น เนื่องจากอายุของผู้ใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง ที่แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจในการใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง ที่แตกต่างกัน

2. ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพของการใช้บริการร้านอาหารริมแม่น้ำบางปะกง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกขึ้น และสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างโดยตรงจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- จักรพันธ์ มุลหลวง. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริโภคอาหารพื้นเมือง กรณีศึกษา ร้านอาหารเฮือนลำพูน จังหวัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิตภา จันทรงามผ่อง. (2562). การศึกษาการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในกระบวนการตัดสินใจเลือกร้านอาหารของผู้บริโภค Gen Y. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฐานุพัช จิตภักดีภรณ์. (2563). ผลกระทบของอัตลักษณ์อาหารริมทางที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อ ความพึงพอใจ และการบอกต่อของลูกค้ากลุ่มเจนเอชซี. วารสารเครือข่ายส่งเสริมงานวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 4(1), หน้า 14-28.
- ธนพล สันติวัฒนกุล. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการร้านอาหารประเภทสวนอาหารในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภัสสร ธนาสุวิภากร. (2563). คุณภาพการให้บริการร้านอาหารครัวไม้ไผ่, วารสารนาครบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 12(1), หน้า 86-96.
- เมธินี ภิญโญประการ. (2560). สภาพแวดล้อมทางกายภาพ คุณภาพในการให้บริการ สื่อสังคมออนไลน์ และคุณภาพอาหารที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้บริการร้านอาหารเวียดนามซ้ำของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วศินี พงศ์พัฒนศักดิ์. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารญี่ปุ่นของ คนทำงานในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Cochran, W. G. (1963), *Sampling Techniques* (2 ed.). New York: John Wiley and Sons, Inc.
- Fahmi. M. (2020). *The Role of Brand Image in Mediating the Effects of Social Media Marketing toward Repeat Purchase at Fast-Food Restaurant in Medan City*. Jurnal Samudra Ekonomi dan Bisnis, 11(1), pp. 53-68.

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของโครงการการลดอุบัติเหตุในวงเวียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Analyzing the Cost and Benefit of the University Students' Accident-Reducing Project in the Area of the Roundabout in Khon Kaen University

วัลลภ นุกิจ^{1*}, ณัฐณิชา ศรีแสง², พีระพัฒน์ สร้อยวิทยะ³, สุภัทรา สิมะลี⁴ และ กนกพร มาลาเพชร⁵
Wanlop Nugit^{1*}, Nattanecha Srisang², Phiraphat Roiwitthaya³, Suphatthra Simali⁴ and
Kanokporn Malaphet⁵

*Corresponding author, e-mail: suphatthra@kkumail.com

Received: August 14th, 2021; Revised: December 6th, 2021; Accepted: December 11th, 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของโครงการการลดอุบัติเหตุในวงเวียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น มีผู้ขับขี่สัญจรไปมาภายในมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะจุดที่ประสบอุบัติเหตุเป็นประจำจำนวนมาก คือ บริเวณวงเวียนภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่น (กองป้องกันและรักษาความปลอดภัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2562) และสัมภาษณ์ผู้ที่เคยเกิดอุบัติเหตุในวงเวียน จำนวน 15 คน โดยวิธีการเลือกแบบสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้จัดทำได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ การจัดทำป้ายเตือน “ให้รถทางขวามือไปก่อน” โดยใช้วิธีการศึกษาคือการวิเคราะห์ต้นทุนผลประโยชน์ และวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของโครงการโดยใช้มูลค่าปัจจุบัน (NPV) และอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (B/C Ratio) ผลการศึกษา พบว่า จากการวิเคราะห์ต้นทุนมีค่า 156,400 บาท และผลประโยชน์ตลอดโครงการเท่ากับ 391,000 บาท สรุปได้ว่ามูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 222,767 บาท และอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุนกับ 2.5 ซึ่งมีค่าเป็นบวกและมากกว่าศูนย์ แสดงว่าโครงการนี้มีความคุ้มค่าในการลงทุน

คำสำคัญ: บริเวณวงเวียนภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น อุบัติเหตุ แนวทางการแก้ไข วิเคราะห์ต้นทุนในการดำเนินโครงการ

Abstract

This research aims to study the cost-benefits analysis of the decreasing roundabout accidents project of Khon Kaen University students. The roundabout in the Khon Kaen university is the thoroughfare that has a lot of passers and riders, that is why it causes many accidents.

¹⁻⁵ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาการจัดการการคลัง วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Student in Bachelor of Public Administration Program in Fiscal Management, The College of Local Administration, Khon Kaen University

The sample of this research is students and personals in the Khon Kaen University (statistics of accidents in Khon Kaen University: 2015 - 2019). Furthermore, this research also interviewed 15 people who had an accident before by using in-depth interviews. The organizers also propose the guidelines for solving these problems by creating a warning sign “priority to the right”, it was studied by cost-benefits analysis and economic value analysis with net present value (NPV) and benefit-cost ratio (B/C Ratio). The result found that cost-benefits analysis is for 156,400 baht and benefits for all of this project can be calculated as 391,000 baht. It can be summarized that the net present value is for 222,767 baht, while the benefit-cost ratio is equal to 2.5 which is positive and more than 0. Therefore, it means that this project is worth the investment.

Keywords: Roundabout area of Khon Kaen University, Accidents, Solutions of the problem, Project’s capital analyzing

บทนำ

ปัจจุบันภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีการใช้รถจักรยานยนต์และรถยนต์เป็นจำนวนมาก โดยผู้ขับขี่จำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎจราจรและศึกษาข้อมูลวิธีการขับขี่รถให้ปลอดภัยอย่างเคร่งครัด เพื่อความปลอดภัยของตนเองและความปลอดภัยของผู้อื่นจากอุบัติเหตุในการขับขี่รถบนท้องถนน ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดจากความประมาทและความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เขตพื้นที่ในมหาวิทยาลัยขอนแก่นสภาพการจราจรติดขัดในช่วงเวลาเร่งด่วน ส่งผลให้พฤติกรรมของผู้ขับขี่เกิดความเร่งรีบ และขับขี่ด้วยความรวดเร็วสูง มีโอกาสเกิดอุบัติเหตุเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นผู้ขับขี่จึงควรศึกษาข้อมูลวิธีการขับขี่รถอย่างปลอดภัย และปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด (กองป้องกันและรักษาความปลอดภัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2560)

จากการศึกษาพบว่าอันตรายจากอุบัติเหตุในการขับขี่รถจักรยานยนต์และรถยนต์ในมหาวิทยาลัยขอนแก่นเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เนื่องจากภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่นไม่ได้มีเพียงแต่นักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยที่ใช้ถนนเท่านั้น แต่ยังมีประชาชนหรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาใช้ถนนภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่นเพื่อสัญจรไปมา สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ส่วนใหญ่เกิดขึ้นบริเวณวงเวียนเป็นจำนวนมาก โดยมาจากหลายสาเหตุ เช่น การไม่เปิดไฟเลี้ยวก่อนเข้าวงเวียน การไม่ปฏิบัติตามกฎจราจรที่ให้รถในวงเวียนไปก่อน และความเห็นแก่ตัวของผู้ขับขี่ นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอีกอย่างหนึ่งที่คนส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญ คือ การเปลี่ยนเลนในวงเวียนแบบกะทันหัน การเปลี่ยนเลนในวงเวียนนั้นสามารถกระทำได้ แต่ต้องมีความรอบคอบและระมัดระวัง (กองป้องกันและรักษาความปลอดภัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2560) การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงควรศึกษาปัญหาของการขับขี่รถในวงเวียน เพื่อลดปัญหาการเกิดอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในบริเวณวงเวียน เพื่อให้ผู้คนทราบถึงกฎจราจรในการขับขี่รถภายในวงเวียนซึ่งนำไปสู่การลดปัญหาอุบัติเหตุ นอกจากนี้ยังพบว่าการสร้างป้ายคำเตือน “ให้รถทางขวามือไปก่อน” ให้นักศึกษาหรือผู้ที่สัญจรไปมาระมัดระวังเมื่อขับขี่รถในวงเวียน มีความจำเป็นและอาจแก้ไขปัญหาคือเหตุข้างต้น อย่างไรก็ตามในการตัดสินใจในการลงทุนทำป้ายให้ครบทุกวงเวียนในบริเวณมหาวิทยาลัยขอนแก่น จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ในการสร้างป้ายคำเตือนว่ามีความคุ้มค่าหรือไม่ การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ หมายถึง การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์

(benefit cost analysis : BCA) เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยนำทั้งต้นทุนและผลประโยชน์มาคิดให้อยู่ในหน่วยของเงินเพื่อการเปรียบเทียบผลประโยชน์และต้นทุน (สำนักบริหารโครงการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2560)

ด้วยเหตุผลข้างต้นนี้ งานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของโครงการการลดอุบัติเหตุในวงเวียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อให้ทราบถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์จากการลงทุนในโครงการด้านความปลอดภัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และนำไปสู่ความปลอดภัยของผู้ขับขี่จากอุบัติเหตุในการขับขี่รถบนท้องถนนต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเกิดอุบัติเหตุในวงเวียนของมหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของการแก้ไขปัญหาของโครงการการลดอุบัติเหตุในวงเวียนของนักศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ตามแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับต้นทุน โดยทั่วไปต้นทุนสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ ต้นทุนทางบัญชี (account cost) เป็นต้นทุนซึ่งคิดเฉพาะรายจ่ายที่เห็นได้ชัดว่ามีการจ่ายจริง (explicit cost) มีหลักฐานการรับและจ่ายเงินที่บันทึกบัญชีได้ และต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ (economic cost) หมายถึง ต้นทุนทุกชนิดที่จำเป็นต่อการผลิต หรือการลงทุน ไม่ว่าจะมีการจ่ายออกไปจริงหรือไม่ก็ตาม ซึ่งต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ เรียกว่า ต้นทุนค่าเสียโอกาส (opportunity cost) ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์สามารถแยกย่อยได้อีก 2 ทางคือ ต้นทุนทางตรง หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการดำเนินงานของโครงการ และต้นทุนทางอ้อม ซึ่งในแต่ละประเภทก็แบ่งย่อยเป็นต้นทุนที่สามารถวัดค่ารูปของตัวเงินได้และไม่สามารถวัดค่าในรูปของตัวเงินได้ (สำนักงานบริหารโครงการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2560)

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่เคยประสบอุบัติเหตุในวงเวียน จำนวน 15 คน (กองป้องกันและรักษาความปลอดภัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2562)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

การศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ คือ การสัมภาษณ์ อาศัยการสนทนาซักถามระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ต้องการ

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

งานวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้จัดทำแบ่งกลุ่มสัมภาษณ์ นักศึกษาที่ประสบอุบัติเหตุในวงเวียนจำนวน 9 คน และ บุคลากรในมหาวิทยาลัย จำนวน 6 คน โดยนักศึกษาและบุคลากรที่คัดเลือกมานั้น เป็นนักศึกษาและบุคลากรของวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่มีรายชื่อปรากฏในข้อมูลของกองป้องกันและรักษาความปลอดภัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น จากนั้นรวบรวมข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการแทนค่าสูตรในการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ และความคุ้มค่าของโครงการ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2551) ดังนี้

1. มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิ หมายถึง ผลต่างระหว่างมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับสุทธิ ตลอดอายุของโครงการกับเงินลงทุนเริ่มแรก ณ อัตราผลตอบแทนที่ต้องการหรือต้นทุนของเงินทุนของโครงการ

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{B_t}{(1+r)^t} - \left[\sum_{t=1}^n \frac{C_t}{(1+r)^t} + C_0 \right]$$

2. อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุน (benefit cost ratio : B/C Ratio) เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทน กับมูลค่าปัจจุบันของเงินลงทุนและค่าใช้จ่าย

$$B/C \text{ (ratio)} = \frac{PV_b}{PV_c}$$

3. มูลค่าปัจจุบัน (present value) คือ มูลค่าของเงินในห้วงเวลาต่างๆ เมื่อเทียบกับมูลค่าของเงินนั้นในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 2 สูตร ดังนี้

3.1. มูลค่าปัจจุบันของต้นทุนรวม หรือต้นทุนในอนาคต ในกรณีที่จ่ายเงินต้นจำนวนเท่าเดิม เป็นระยะเวลานานมากกว่า 50 ปีขึ้นไป

$$PV_c = \sum_{t=1}^n \frac{C^t}{(1+r)^t}$$

เมื่อ C = ต้นทุน

r = อัตราคิดลด

t = ปีที่ดำเนินโครงการ

3.2. มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์รวมทั้งหมดของโครงการ

$$PV_b = \sum_{t=1}^n \frac{B^t}{(1+r)^t}$$

เมื่อ PV_b = มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์รวมตลอดโครงการ

B = ผลประโยชน์

r = อัตราคิดลด

t = ปีที่ดำเนินโครงการ

3.3. อัตราคิดลด (Discount Rate) คือ อัตราส่วนที่เราใช้สำหรับคิดลดกระแสเงินสดกลับมาเป็นมูลค่าปัจจุบัน เพื่อประเมินมูลค่า ซึ่งการวิจัยนี้กำหนดให้อัตราคิดลดเท่ากับ 3 %

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัญหาการเกิดอุบัติเหตุในวงเวียนของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

การศึกษารั้วนี้ทางคณะผู้ศึกษาได้คัดเลือกวงเวียนภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น 4 วงเวียน จากทั้งหมด 12 วงเวียน ได้แก่ วงเวียนคณะเทคนิคการแพทย์ วงเวียนคณะวิศวกรรมศาสตร์ วงเวียนหน้าตึกอธิการบดี และวงเวียนคณะมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ เนื่องจากวงเวียนดังกล่าวมีผู้ขับขี่สัญจรมากที่สุด ซึ่งอีก 8 วงเวียน นักศึกษาและบุคลากรส่วนใหญ่เสี่ยงที่จะไปเพราะใช้เวลาในการเดินทางเป็นเวลานานหากจะต้องใช้เดินทางไปตามสถานที่ต่าง ๆ ใกล้เคียงมหาวิทยาลัยขอนแก่น ตัวอย่างวงเวียน ดังรูปที่ 1 – 4

รูปที่ 1 ภาพถ่ายวงเวียนบริเวณคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รูปที่ 2 ภาพถ่ายวงเวียนบริเวณคณะเทคนิคการแพทย์

รูปที่ 3 ภาพถ่ายวงเวียนบริเวณคณะวิศวกรรมศาสตร์

รูปที่ 4 ภาพถ่ายวงเวียนตึกบริเวณอธิการบดี

จากรูปที่ 1 – 4 พบว่า แต่ละวงเวียนไม่มีการติดตั้งป้ายบังคับ “ให้รถในวงเวียนไปก่อน” และเวลากลางคืนบริเวณรอบวงเวียนมีแสงไฟที่ไม่เพียงพอ ทำให้บริเวณดังกล่าวมีความมืด จึงทำให้นักศึกษาและผู้อื่นที่ขับขี่ในบริเวณวงเวียน เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของการแก้ไขปัญหาของโครงการการลดอุบัติเหตุในวงเวียนของนักศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ทางคณะผู้ศึกษาได้คัดเลือกวงเวียนภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้แก่ วงเวียนคณะเทคนิคการแพทย์ วงเวียนคณะวิศวกรรมศาสตร์ วงเวียนหน้าตึกอธิการบดี และวงเวียนคณะมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ โดยทางคณะผู้จัดทำมีแนวทางการแก้ไขปัญหา คือ การติดตั้งป้ายบังคับ “ให้รถทางขวามือไปก่อน” โดยมีการทำป้ายในลักษณะสะท้อนแสง โดยแสงจากไฟจะส่องกระทบกับป้าย และทำให้ผู้ขับขี่สามารถมองเห็นป้ายได้ ในเวลากลางคืน โดยมีรายละเอียดวิเคราะห์ความคุ้มค่าของโครงการ กรณีศึกษา โครงการติดตั้งป้ายบังคับ “ให้รถทางขวามือไปก่อน” บริเวณมหาวิทยาลัยขอนแก่น ระยะเวลาดำเนินโครงการ 1 ปี

มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้จัดตั้งโครงการติดตั้งป้ายบังคับ “ให้รถทางขวามือไปก่อน” และได้ทำการสำรวจพื้นที่บริเวณวงเวียนมหาวิทยาลัยขอนแก่นทั้งหมด เนื่องจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีการสัญจรไปมาของนักศึกษาเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย โดยเฉพาะบริเวณวงเวียน จึงเริ่มดำเนินโครงการเมื่อดำเนินการติดตั้งป้ายเสร็จแล้ว อาจมีการตรวจสอบสภาพและซ่อมบำรุง ซึ่งสามารถคำนวณเป็นต้นทุนตลอดระยะเวลาการดำเนินโครงการได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ต้นทุนในการลงทุนและดำเนินโครงการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของโครงการ
การลดอุบัติเหตุในวงเวียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ต้นทุน	รวม (บาท)
1. ค่าใช้จ่ายในการติดตั้งป้าย	21,000
2. ค่าวัสดุอุปกรณ์	85,400
3. ค่าซ่อมบำรุงป้ายที่ติดตั้งบริเวณวงเวียน	50,000
รวมต้นทุนปัจจุบัน	156,400

จากตารางที่ 1 ต้นทุนในการลงทุนโครงการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของโครงการการลดอุบัติเหตุในวงเวียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่าตลอดอายุโครงการมีต้นทุนปัจจุบัน 156,400 บาท จำแนกเป็น ค่าใช้จ่ายในการติดตั้งป้าย 21,000 บาท ค่าวัสดุอุปกรณ์ 85,400 บาท และค่าซ่อมบำรุงป้ายที่ติดตั้งบริเวณวงเวียน 50,000 บาท

ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี และอัตราคิดลดเท่ากับ 3% คำนวณมูลค่าปัจจุบันหรือ ต้นทุนในอนาคตของการติดตั้งป้ายบังคับ “ให้รถทางขวามือไปก่อน” บริเวณมหาวิทยาลัยขอนแก่นตลอดโครงการ ดังนี้

$$PV_c = \sum_t^n 1 \frac{C^t}{(1+r)^1}$$

$$PV_c = \frac{156,400}{(1+3\%)^1}$$

$$PV_c = 151,844.66$$

$$PV_c \approx 151,845$$

ตารางที่ 2 ประเมินผลประโยชน์ของการลงทุนโครงการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของโครงการ
การลดอุบัติเหตุในวงเวียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผลประโยชน์	ยานพาหนะ (คัน/ปี)	ราคาต่อคัน (บาท)	รวม (บาท)
การลดการเกิดอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้นในวงเวียน			
1. ค่าประกันที่เกิดจากความเสียหาย	46	5,000	230,000
2. ค่าซ่อมรถ	46	3,000	138,000
3. ค่ารักษาพยาบาลจากการเกิดอุบัติเหตุ	46	500	23,000
รวมผลประโยชน์ของโครงการ			391,000

ที่มา: กองป้องกันและรักษาความปลอดภัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2562)

จากตารางที่ 2 ผลประโยชน์ของการลงทุนโครงการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของโครงการการลดอุบัติเหตุในวงเวียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่าตลอดอายุโครงการได้รับผลประโยชน์ 391,000 บาท จำแนกเป็น ผลประโยชน์จากการลดค่าประกันรถที่เกิดจากความเสียหาย 230,000 บาท การลดค่าซ่อมรถ ซึ่งอาจเกิดจากอุบัติเหตุภายในวงเวียน 138,000 บาท และการลดค่ารักษาพยาบาลจากการเกิดอุบัติเหตุ 23,000 บาท การคำนวณมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์รวมทั้งหมดของโครงการ ดังนี้

$$PV_b = \sum_{t=1}^n \frac{B^t}{(1+r)^t}$$

$$PV_b = \frac{391,000}{(1+3\%)^1}$$

$$PV_b = 379,611.65$$

$$PV_b \approx 379,612$$

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของโครงการการลดอุบัติเหตุในวงเวียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่าตลอดอายุโครงการมีอัตราคิดลดเท่ากับร้อยละ 3 มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ 222,767 บาท และมีอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุนเท่ากับ 2.5 โดยคำนวณหา NPV จากสูตร

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{B_t}{(1+r)^t} - \left[\sum_{t=1}^n \frac{C_t}{(1+r)^t} + C_0 \right]$$

$$NPV = 379,612 - 151,845$$

$$NPV = 227,767$$

คำนวณหาค่า B/C Ratio จากสูตร

$$B/C \text{ (ratio)} = \frac{PV_b}{PV_c}$$

$$B/C \text{ (ratio)} = \frac{391,000}{156,400}$$

$$B/C \text{ (ratio)} = 2.5$$

ผลการวิจัยเพื่อเสนอแนะทางการแก้ไขโครงการการลดอุบัติเหตุในวงเวียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาและผู้สัญจรที่เคยเกิดอุบัติเหตุในวงเวียน มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 15 คน สามารถสรุปแนวทางการแก้ไข ดังนี้

1. ตรวจสอบวงเวียนที่เป็นจุดเสี่ยงหรือจุดที่เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง เพื่อหาสาเหตุของปัญหาอุบัติเหตุ
2. การเพิ่มหลอดไฟบริเวณรอบวงเวียนเพื่อเพิ่มทัศนะในการมองเห็น เนื่องจากสภาพแวดล้อมในวงเวียนบางแห่งมีแสงสว่างที่ไม่เพียงพอต่อการมองเห็นในตอนกลางคืน
3. ติดต่อกับทางสถานศึกษาเพื่อจัดหาแนวทางการแก้ไข โดยการจัดอบรมเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุบนถนนรวมถึงอุบัติเหตุภายในวงเวียน
4. มีการติดกล้องเพื่อตรวจจับรถที่ไม่ปฏิบัติตามกฎจราจรการขับรถภายในวงเวียน เพื่อนำมาดำเนินคดีตามกฎหมาย
5. มีการจัดอบรมเกี่ยวกับสัญลักษณ์ป้ายจราจรต่างๆ แก่นักศึกษาและบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย
6. การติดตั้งป้ายบังคับจราจร (ป้ายวงเวียน) ในลักษณะของป้ายสะท้อนแสงและต้องมีค่าสะท้อนแสงเพียงพอที่จะทำให้สามารถมองเห็นในตอนกลางคืน
7. มีการณรงค์ หรือประชาสัมพันธ์และสร้างจิตสำนึก เกี่ยวกับการใช้ถนนรวมถึงวงเวียน เพื่อเป็นการลดอุบัติเหตุบนท้องถนน
8. มีการตีเส้นจราจรและระบุสัญลักษณ์ลูกศรลงบนถนนรอบวงเวียน เพื่อใช้เป็นเครื่องหมายกำหนดขอบเขตและทิศทางการใช้วงเวียน ช่วยให้ผู้ที่ใช้รถบนถนนสามารถใช้ถนนร่วมกันได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการลดอุบัติเหตุในวงเวียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่าการเกิดอุบัติเหตุแต่ละวงเวียนเกิดจากความประมาทของผู้ขับขี่เป็นส่วนใหญ่ รวมไปถึงสภาพการจราจรที่ติดขัดมาก จึงทำให้ผู้ขับขี่เกิดความเร่งรีบและขับขี่ด้วยความเร็วสูง อีกทั้งในวงเวียนขาดป้ายเตือน ผู้ขับขี่จึงไม่คำนึงถึงการใช้ถนนร่วมกับผู้อื่น ทางคณะผู้จัดทำเห็นว่าจากสรุปดังกล่าว ควรจัดทำป้ายเตือน “ให้รถทางขวามือไปก่อน” จากนั้น วิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของโครงการ การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของโครงการการลด

อุบัติเหตุ จากการสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ผลวิเคราะห์ดังนี้ โครงการลดอุบัติเหตุในวงเวียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ระยะโครงการ 1 ปี โดยแบ่งออกเป็น ต้นทุนก่อสร้าง (ต้นทุนปัจจุบัน) และต้นทุนในการดำเนินการ (ต้นทุนในอนาคต) จากการวิเคราะห์พบว่า ต้นทุนตลอดโครงการเท่ากับ 156,400 บาท และมีประโยชน์ตลอดโครงการเท่ากับ 391,000 บาท เมื่อนำต้นทุนและผลประโยชน์มาคำนวณหาความคุ้มค่าทางการเงินของโครงการ พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิมีจำนวนเท่ากับ 222,767 บาท ซึ่งมีค่าเป็นบวกและมากกว่าศูนย์และอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุนเท่ากับ 2.5 ซึ่งมีความมากกว่า 1 หมายความว่าผลตอบแทนที่ได้รับจากโครงการคุ้มค่ากับการลงทุนจากการศึกษา โครงการติดตั้งป้ายบังคับ “ให้รถทางขวามือไปก่อน” บริเวณมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่าเป็นโครงการที่มีความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ในการลงทุน เนื่องจากเป็นโครงการที่ช่วยลดอุบัติเหตุและความเสียหายที่จะเกิดขึ้นบริเวณวงเวียนภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพปัญหาการเกิดอุบัติเหตุในวงเวียนของมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ในแต่ละวงเวียนดังรูป 1 – 4 ไม่มีป้ายคำเตือน “ให้รถทางขวามือไปก่อน” มีความสอดคล้องกับงานวิจัย อุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ในประเทศไทย : มุมมองทางวิทยาการระบาด ของวัชรพงษ์ เรือนคำและณรงค์ศักดิ์ หนูสอน. (2562) ดังนี้ อุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ในประเทศไทย : มุมมองทางวิทยาการระบาด ของ วัชรพงษ์ เรือนคำ และณรงค์ศักดิ์ หนูสอน. (2562 : 153) ได้กล่าวถึง ปัจจัยสาเหตุของอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ (determinants of motorcycle accident) โดย 1 ในปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ คือ ปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ซึ่งสภาพแวดล้อมที่เป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุจราจร ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่อุปกรณ์ความปลอดภัยบกพร่องหรือชำรุด ได้แก่ ป้ายเตือน ป้ายแนะนำ ป้ายบังคับ และสัญญาณไฟจราจร หากอุปกรณ์เหล่านี้ชำรุดหรือมีจำนวนไม่เพียงพอ จะทำให้การใช้เส้นทางไม่ดีเท่าที่ควรในสถานที่อันตราย เช่น ทางโค้ง ทางแยก ผู้ขับขี่จึงขาดความระมัดระวัง ส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ได้

อีกหนึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุภายในวงเวียนมหาวิทยาลัยขอนแก่นคือ การที่บริเวณวงเวียนมีแสงสว่างไม่เพียงพอต่อการมองเห็นในช่วงเวลากลางคืน จึงก่อให้เกิดเป็นอุบัติเหตุ ซึ่งมีความสอดคล้องกับวิจัย การพัฒนารูปแบบการแก้ไขปัญหาการเสียชีวิต จากอุบัติเหตุจราจรอย่างมีส่วนร่วมโดยอาศัยทรัพยากรและศักยภาพในพื้นที่วงรอบที่ 3 จังหวัดภูเก็ต ของสุรางค์ศรี ศีตมโนชญ์, วิวัฒน์ ศีตมโนชญ์, อรชร อัฐทวีลาภ, ลักขณา ไทยเครือ. (2555) ในงานวิจัย การพัฒนารูปแบบการแก้ไขปัญหาการเสียชีวิต จากอุบัติเหตุจราจรอย่างมีส่วนร่วมโดยอาศัยทรัพยากรและศักยภาพในพื้นที่วงรอบที่ 3 จังหวัดภูเก็ต ของสุรางค์ศรี ศีตมโนชญ์ และคณะ. (2555) ได้กล่าวไว้ว่าการมองเห็นและการถูกมองเห็นเป็นเงื่อนไขหลัก สำหรับความปลอดภัยของผู้ใช้ถนนทุกคน ศักยภาพที่ไม่เพียงพอเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุจราจร เห็นได้จาก การชนที่ไม่มีคู่กรณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการชนวัตถุข้างถนน

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์โครงการลดอุบัติเหตุในวงเวียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ระยะเวลาดำเนินโครงการ 1 ปี ผ่านตัวชี้วัดมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์สุทธิ (NPV) ตลอดอายุโครงการ เท่ากับ 222,767 บาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โครงการลดอุบัติเหตุในวงเวียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นโครงการที่คุ้มค่าในการลงทุน สามารถป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุที่จะเกิดภายในวงเวียนได้จริง ทำให้ปลอดภัยมากขึ้นและสะดวกต่อการขับขี่ ซึ่งการคำนวณมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์สุทธิ (NPV) และผลที่คาดว่าจะได้รับสอดคล้องกับงานวิจัย การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของโครงการสายเสียงเมือง สันป่าตอง-หางดง (ตอนที่ 1) จังหวัดเชียงใหม่ของพรรณิธิดา เหล่าพวงศักดิ์ และคณะ (2554 : 78) ในงานวิจัยดังกล่าวได้ชี้ว่ามูลค่าปัจจุบัน

ของมูลค่าของการประหยัดเวลาในการเดินทางตลอดอายุโครงการเท่ากับ 234.0 ล้านบาท และมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ของโครงการเท่ากับ 286.59 ล้านบาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โครงการสายเลี้ยวเมืองช่วยให้การจราจรมีความคล่องตัว สามารถลดค่าใช้จ่ายและเวลาที่ใช้ในการสัญจรได้เป็นอย่างมากนอกจากนี้ ในอนาคตเมื่อโครงการทางสายเลี้ยวเมืองเสร็จสมบูรณ์ทั้งระบบ จะส่งผลให้โครงการสายเลี้ยวเมืองเป็นเส้นทางที่ใช้ในการท่องเที่ยวและขนส่งสินค้าไปยังจังหวัดเชียงใหม่ตอนใต้และจังหวัดข้างเคียงและมีการใช้ทางเลี้ยวเมืองในสัญจรมากขึ้น

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กองป้องกันและรักษาความปลอดภัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่าผู้เกิดอุบัติเหตุส่วนมากจะไม่สวมหมวกกันน็อก เมื่อเกิดอุบัติเหตุจึงได้รับการบาดเจ็บสูง ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุในช่วงเทศกาลสงกรานต์โดยใช้เทคนิคการทำเหมืองข้อมูลของ วิลเลียมส์ ตรีพีช. (2562 : 11) ที่ระบุว่า การไม่ใส่หมวกกันน็อกมีความสำคัญสูงที่สุดในการจำแนกข้อมูลสำหรับประสิทธิภาพของอัลกอริทึมที่ใช้ในการสร้างโมเดล พบว่า Naive Bayes มีประสิทธิภาพสูงที่สุด โดยเมื่อพิจารณาจากค่าความถูกต้อง มีค่าถึง 77.4% นอกจากนั้นยังพบว่าอุบัติเหตุส่วนใหญ่มักเกิดบนถนนชนบท ผู้ขับขี่เป็นเพศชาย ซึ่งไม่ใส่หมวกกันน็อก ไม่มีคู่มือ/ลัมเอง มักเกิดเหตุในวันที่ 13 เมษายนสำหรับมาตรการที่จะป้องกันการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุควรมุ่งเป้าไปที่การรณรงค์ให้ใส่หมวกกันน็อก โดยเน้นบริเวณถนนทางหลวงและถนนในเมือง เนื่องจากหากไม่ใส่หมวกกันน็อกแล้วเกิดอุบัติเหตุบนถนนทางหลวงหรือถนนในเมือง จากผลการวิจัยผู้ขับขี่มีโอกาสเสียชีวิตสูง

จากการศึกษาพบว่าสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุภายในวงเวียนมหาวิทยาลัยขอนแก่น คือ นักศึกษาที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายจราจร จึงก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย พฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคืออุบัติเหตุที่เกิดจากการขับขี่รถจักรยานยนต์ : กรณีศึกษาชุมชนตำบลท่ามิหรำ อำเภอ จังหวัดพัทลุง ของ พัทธนันท์ คงทองและสมหญิง สุคนธ์. (2556 : 129) ที่ได้กล่าวไว้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยประสบอุบัติเหตุส่วนใหญ่ มีระดับความรู้เกี่ยวกับการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่ปลอดภัย อยู่ในระดับต่ำ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรมีป้ายบอกให้รถในวงเวียนไปก่อน “ให้รถทางขวามือไปก่อน” และตั้งไว้ในที่ที่มองเห็นชัดเจน และควรมีป้ายบอกไว้หลายมุมของบริเวณวงเวียน กรณีที่มีผู้ใช้วงเวียนเป็นจำนวนมาก เช่น ตอนเช้าเวลาราชการ และตอนเย็นเวลาหลังเลิกงาน ควรมีเจ้าหน้าที่จราจรมาอำนวยความสะดวกมหาวิทยาลัยขอนแก่นควรให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของนักศึกษาและบุคลากร โดยพัฒนาและยกระดับของการจราจรและสภาพท้องถนน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรต่อยอดระยะเวลาของโครงการออกไปเป็น 2-3 ปี ควรเพิ่มอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญเพื่อให้คำแนะนำและประเมินโครงการให้พัฒนาแก่นักศึกษาที่สนใจต่อยอดโครงการ ควรศึกษาแนวทางในการลดต้นทุนวัสดุอุปกรณ์ในการติดตั้งป้ายคำเตือน “ให้รถทางขวามือไปก่อน” ควรศึกษาอรรถประโยชน์ต่อต้นทุน (Cost-benefit study) เพื่อศึกษาความคุ้มค่าและผลที่ได้จากการแก้ไขอุบัติเหตุด้วยแนวทางต่างๆ ที่จะนำไปใช้ในการวางแผนขยายผลในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กองป้องกันและรักษาความปลอดภัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2560). ปัญหาของการขับรถในวงเวียน [ออนไลน์].
ค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2560, จาก : <https://security.kku.ac.th/>.
- กองป้องกันและรักษาความปลอดภัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2562). รายงานสถิติการเกิดอุบัติเหตุภายใน
มหาวิทยาลัยขอนแก่น : 2558 – 2562 [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2562, จาก :
<https://security.kku.ac.th/>.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2551). มูลค่าเงินตามเวลา (2) [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2564, จาก :
<https://www.set.or.th/set/education/knowledgedetail.do?contentId=555>
- พรรณธิดา เหล่าพวงศักดิ์, นพพร จันทรนาชู, และณัฐกฤตย์ ดิษฐวิรุฬห์. (2554) การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์
ของโครงการสายเลี่ยงเมือง สันป่าตอง-หางดง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศ
ศาสตร์, 6(2), 71-83.
- พัทธนันท์ คงทอง และสมหญิง สุคนธ์. (2556). พฤติกรรมการขับรถจักรยานยนต์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกัน
และแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุที่เกิดจากการขับรถจักรยานยนต์ : กรณีศึกษาชุมชน ตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมือง
จังหวัดพัทลุง. วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและพัฒนา, 5(9), 116-130.
- วัชรพงษ์ เรือนคำ และณรงค์ศักดิ์ หนูสอน. (2562). อุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ในประเทศไทย : มุมมองทางวิทยาการ
ระบาด. วารสาร มจร.วิชาการ, 23(1), 146-160.
- วิไลลักษณ์ ตรีพีช. (2562). การวิเคราะห์ข้อมูลผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุในช่วงเทศกาลสงกรานต์ โดยใช้
เทคนิคการทำเหมืองข้อมูล. วารสารวิจัยและพัฒนาวไลยลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 14(1), 11-20.
- สำนักงานบริหารโครงการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2560). ปัญหาของการขับรถในวงเวียน [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 15
กรกฎาคม 2560, จาก : <https://registrar.kku.ac.th/>.
- สุรางค์ศรี ศิริมโนชญ์, วิวัฒน์ ศิริมโนชญ์, อรชร อัฐทวีลาภ, ลักขณา ไทยเครือ. (2555). การพัฒนารูปแบบการ
แก้ไขปัญหาการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรอย่างมีส่วนร่วมโดยอาศัยทรัพยากรและศักยภาพในพื้นที่
วงรอบที่ 3 จังหวัดภูเก็ต. รายงานวิจัย. มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.

ผลกระทบของมาตรฐานการตรวจสอบภายในต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย

The Effects of Internal Audit Standards on the Efficiency of Internal Auditing
of Provincial Administrative Organizations in Thailand

เอกพล ก้อนคำ^{1*} ปานฉัตร อาการักษ์² และ จิรภา ศักดิ์กิตติมาลัย³
Aekkapon Koncome^{1*}, Panchat Akarak² and Jirapha Kittimalai³

*Corresponding author, e-mail: aak_002t@hotmail.com

Received: September 2st, 2021; Revised: November 20th, 2021; Accepted: November 27th, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบผลกระทบของมาตรฐานการตรวจสอบภายในต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย ประชากร คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย จำนวน 73 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพื้นฐานเบื้องต้นโดยการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า มาตรฐานการตรวจสอบภายในมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในส่วนของมาตรฐานคุณสมบัติหน่วยตรวจสอบภายในที่ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย คือ กฎบัตรการตรวจสอบภายใน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ มาตรฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในที่ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย คือ ตัวแปรด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รองลงมา คือ ตัวแปรด้านการวางแผนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน และด้านลักษณะของงานตรวจสอบภายใน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: มาตรฐานการตรวจสอบภายใน ประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน องค์การบริหารส่วนจังหวัด

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบัญชี สำนักวิชาบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Master's degree student, Accounting, School of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสำนักวิชาบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Assistant Professor, School of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

³ รองศาสตราจารย์ ประจำสำนักวิชาบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Associate Professor, School of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

Abstract

This research aimed to test the impact of internal audit standards on the efficiency of internal audits of Provincial Administrative Organizations in Thailand. The people were the Provincial Administrative Organizations in Thailand. The samples were internal auditors recruited from 73 Provincial Administrative Organizations in Thailand. The research instrument was a questionnaire. The descriptive statistics for data analysis were mean and standard deviation, while inferential statistics for hypothesis testing were multiple correlation analysis and multiple regression analysis.

The results showed that internal audit standards had a positive correlation with the efficiency of internal audits of Provincial Administrative Organizations in Thailand at the significance level of .01. It was found that internal audit unit qualification standard showing the positive effect on internal audit efficiency of Provincial Administrative Organizations in Thailand was Internal Audit Charter. It was also found that internal audit performance standard showing the positive effects on internal audit efficiency of Provincial Administrative Organizations in Thailand were internal audit performance at the significance level of .01, followed by internal audit performance planning and the nature of internal audit work at the significance level of .05.

Keywords: Internal Audit Standards, Internal Audit Performance, Provincial Administrative Organization

บทนำ

ในปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายปฏิรูประบบราชการ เพื่อปรับเปลี่ยนระบบบริหารภาครัฐไปสู่การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ซึ่งมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน โดยให้ความสำคัญกับควมมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความประหยัดของการดำเนินงาน ส่วนราชการจึงต้องให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินผลงาน เพื่อให้เกิดการแข่งขันและพัฒนาางในความรับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถตอบแทนผลสำเร็จจากการทำงานได้อย่างเป็นธรรมและมีความโปร่งใส (กองตรวจสอบภาครัฐ กรมบัญชีกลาง, 2560 :1) ส่วนราชการจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนหรือสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินงานต่อไปได้ ประกอบกับรัฐบาลมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการสนับสนุนให้ส่วนราชการทุกแห่ง มีกระบวนการกำกับดูแลที่ดี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ สร้างความแข็งแกร่งได้อย่างยั่งยืน (อรพินท์ รัตนโชติพานิช, 2560 : 2)

องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีสถานะเป็นนิติบุคคลและมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครองในเขตจังหวัดของตนเอง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการดำเนินงาน การบริหารจัดการต่างๆ ภายในองค์กร ให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2564) ในการบริหารงานองค์กร ผู้บริหารจำเป็นต้องคำนึงถึงลำดับความสำคัญของกระบวนการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ เริ่มจากแผนการปฏิบัติงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ โดยให้มีการจัดโครงสร้างการ

บริหารงานให้สอดคล้องกับแผนงานที่กำหนดไว้ เพื่อให้การควบคุมภายในเป็นไปตามแผนงานที่กำหนด จึงได้มีการจัดตั้งสำนักงานตรวจสอบภายในขึ้น เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานกิจกรรมต่างๆ ภายในองค์กร

การตรวจสอบภายใน เป็นกิจกรรมการให้ความเชื่อมั่นและการให้คำปรึกษาอย่างอิสระ และเที่ยงธรรม เพื่อเพิ่มมูลค่าและปรับปรุงการปฏิบัติงานของส่วนราชการ เป็นเครื่องมือสำคัญของฝ่ายบริหารในการตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานภายในส่วนราชการจึงต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดทัศนคติจากการตรวจสอบข้อผิดพลาด และข้อบกพร่องเป็นการส่งเสริมให้งานประสบความสำเร็จ หรือเพิ่มคุณค่าการพัฒนางานให้ทันสมัยตรงกับความต้องการและวัตถุประสงค์ของฝ่ายบริหาร เพื่อให้สามารถตอบรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในฐานะที่เป็นเครื่องมือหรือผู้ช่วยของผู้บริหารในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนงานต่างๆ ในองค์กรให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า (warning signals) และเสนอแนะแนวทางหรือมาตรการที่จะทำให้ผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด ด้วยการประเมินและปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารความเสี่ยง (อรพินท์ รัตนโชติพานิช, 2560 : 5) กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง จึงได้กำหนดมาตรฐานการตรวจสอบภายใน ประกอบด้วย มาตรฐานคุณสมบัติหน่วยตรวจสอบภายในและมาตรฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ซึ่งเป็นมาตรฐานเกี่ยวกับการรายงานผลการตรวจสอบภายในที่ผู้ตรวจสอบภายในจำเป็นต้องยึดถือและปฏิบัติตาม เพื่อให้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายในเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (กองตรวจสอบภายในภาครัฐ กรมบัญชีกลาง, 2560 : 2)

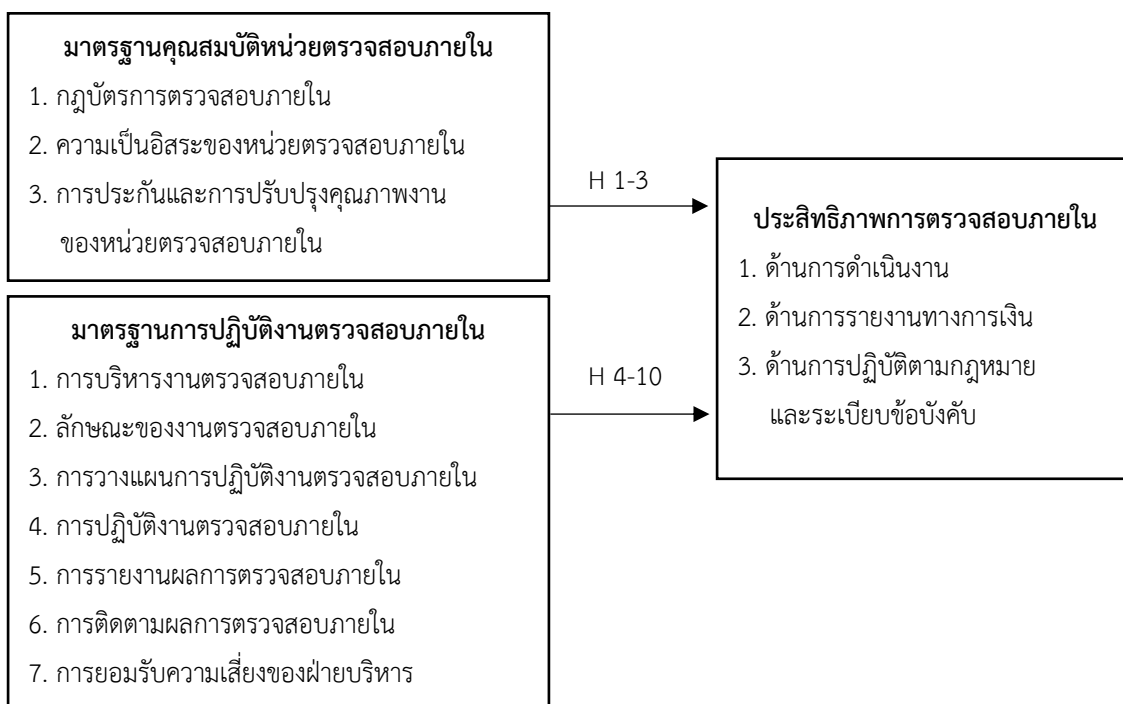
คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ได้สรุปผลการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการไว้ว่าการตรวจสอบภายในไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการบริหารจัดการภาครัฐของส่วนราชการอย่างจริงจัง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2558 : 7-11) นอกจากนี้ ยังได้พบปัญหาของการตรวจสอบภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการไม่มีศักยภาพหรืออำนาจเพียงพอที่จะเข้าตรวจสอบได้เต็มที่หรือไม่เป็นไปตามหลักของระเบียบกฎหมายทางปกครอง และการไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้กำกับดูแลในการส่งเสริมความรู้ รวมถึงปัญหาการที่ผู้ตรวจสอบภายในจะต้องปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ตนจะต้องตรวจสอบ สาเหตุเกิดจากระบบการตรวจสอบภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ดีพอทำให้กระบวนการตรวจสอบภายในไม่มีประสิทธิภาพ (ภัชราภรณ์ จันทร์สว่าง, 2564 : 293-295) ดังนั้น ผู้บริหาร ควรให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดกับระบบการตรวจสอบภายในของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้ผู้ตรวจสอบภายในสามารถวางแผนการปฏิบัติงานได้และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับส่วนราชการได้อย่างจริงจัง และสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการตรวจสอบภายในของหน่วยงานในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2558 : 7-11)

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลกระทบของมาตรฐานการตรวจสอบภายในต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่ามาตรฐานคุณสมบัติหน่วยตรวจสอบภายในและมาตรฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในหรือไม่ อย่างไร เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาระบบการตรวจสอบภายใน เพื่อช่วยให้การตรวจสอบภายในของหน่วยงานมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อทดสอบผลกระทบของมาตรฐานคุณสมบัติหน่วยตรวจสอบภายในต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย
2. เพื่อทดสอบผลกระทบของมาตรฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 กฎบัตรการตรวจสอบภายในส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย

สมมติฐานที่ 2 ความเป็นอิสระของหน่วยตรวจสอบภายในส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย

สมมติฐานที่ 3 การประกันและการปรับปรุงคุณภาพงานของหน่วยตรวจสอบภายในส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย

สมมติฐานที่ 4 การบริหารงานตรวจสอบภายในส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย

สมมติฐานที่ 5 ลักษณะของงานตรวจสอบภายในส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย

สมมติฐานที่ 6 การวางแผนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย

สมมติฐานที่ 7 การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย

สมมติฐานที่ 8 การรายงานผลการตรวจสอบภายในส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย

สมมติฐานที่ 9 การติดตามผลการตรวจสอบภายในส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย

สมมติฐานที่ 10 การยอมรับความเสี่ยงของฝ่ายบริหารส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย จำนวน 76 แห่ง (กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2563) ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ตรวจสอบภายในซึ่งดำรงตำแหน่งนักวิชาการตรวจสอบภายใน ระดับปฏิบัติการ-ระดับชำนาญการพิเศษ ที่ปฏิบัติงานในหน่วยตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทยแห่งละ 1 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการเปิดตารางของ Krejcie and Morgan ด้วยระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% (ธีระวุฒิ เอกะกุล, 2543 : 29) ซึ่งได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 66 แห่ง แต่ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 76 แห่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดครอบคลุมทุกแห่งในประเทศไทย และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทาง Google Forms จำนวน 73 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 96.05

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของหน่วยงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานคุณสมบัติหน่วยตรวจสอบภายใน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale)

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale)

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามที่ปรับปรุงตามที่อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยแนะนำ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเนื้อหาแบบสอบถาม จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาวิเคราะห์ความ

สอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (Index of item Objective Congruence : IOC) โดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

ผลการพิจารณาข้อคำถามทุกคำถามอยู่ในระดับ 1.00 ถือว่าข้อคำถามใช้ได้ทุกข้อ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try - out) กับผู้ตรวจสอบภายในซึ่งดำรงตำแหน่งนักวิชาการตรวจสอบภายใน ระดับปฏิบัติการ-ระดับชำนาญการพิเศษ ที่ปฏิบัติงานในหน่วยตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน ในวันที่ 1 กรกฎาคม 2564 โดยผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาในวันที่ 20 กรกฎาคม 2564 จำนวน 30 ชุด

จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ตอบรับจากประชากรซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability test) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990 : 202-204) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) มากกว่า 0.70 ถือว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งผลที่ได้รับคือ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานคุณสมบัติหน่วยตรวจสอบภายใน มีค่าความเชื่อมั่น 0.875 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน มีค่าความเชื่อมั่น 0.961 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน มีค่าความเชื่อมั่น 0.919 ซึ่งแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับได้

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถาม Google Forms แบบสแกนคิวอาร์โค้ด (QR code) ส่งไปยังผู้ตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทยทุกจังหวัด ทางไปรษณีย์ จำนวน 76 ชุด ในวันที่ 6 สิงหาคม 2564 และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถามกลับมา ภายในวันที่ 27 สิงหาคม 2564 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 73 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 96.05 สอดคล้องกับ Aaker, Kumar and Day (2001) ที่อธิบายว่า การใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลควรมีอัตราการตอบกลับอย่างน้อย 20% จึงเป็นที่ยอมรับได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลทั่วไปของหน่วยงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ ใช้วิธีการประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา โดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผลกระทบของมาตรฐานการตรวจสอบภายในต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย ใช้วิธีการประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางควบคู่กับการบรรยาย

โดยกำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม (เดิมศักดิ์ สุขวิบูลย์, 2552 : 1-4) ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

คะแนน 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

จากนั้นวิเคราะห์ค่าคะแนนของแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์แปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

การทดสอบผลกระทบของมาตรฐานคุณสมบัติหน่วยตรวจสอบภายใน และการทดสอบผลกระทบของมาตรฐานการปฏิบัติงานหน่วยตรวจสอบภายในต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในประเทศไทย ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ในการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อทดสอบผลกระทบของมาตรฐานคุณสมบัติหน่วยตรวจสอบภายในต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย 2) เพื่อทดสอบผลกระทบของมาตรฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย โดยผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	12	16.40
หญิง	61	83.60
อายุ		
25 – 35 ปี	17	23.30
36 – 45 ปี	37	50.70
46 – 55 ปี	14	19.20
มากกว่า 55 ปี	5	6.80
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	45	61.60
สูงกว่าปริญญาตรี	28	38.40
ระดับตำแหน่ง		
ระดับปฏิบัติการ	29	39.70
ระดับชำนาญการ	42	57.50
ระดับชำนาญการพิเศษ	2	2.70

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายใน		
น้อยกว่า 5 ปี	28	38.40
5 – 10 ปี	16	21.90
11 – 15 ปี	19	26.00
มากกว่า 15 ปี	10	13.70
งบประมาณรายจ่ายประจำปีของหน่วยงาน		
น้อยกว่า 50 ล้านบาท	3	4.10
50 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 100 ล้านบาท	1	1.40
100 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 200 ล้านบาท	11	15.10
มากกว่า 200 ล้านบาท	58	79.50
รวม	73	100

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 83.60 มีอายุ 36 – 45 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 50.70 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 61.60 มีระดับตำแหน่งชำนาญการ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 มีประสบการณ์ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายในน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 38.40 มีงบประมาณรายจ่ายประจำปีของหน่วยงานมากกว่า 200 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 79.50

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานคุณสมบัติหน่วยตรวจสอบภายใน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย

มาตรฐานคุณสมบัติหน่วยตรวจสอบภายใน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
กฎบัตรการตรวจสอบภายใน	4.50	0.465	มาก
ความเป็นอิสระของหน่วยตรวจสอบภายใน	4.32	0.566	มาก
การประกันและการปรับปรุงคุณภาพงานของหน่วยตรวจสอบภายใน	3.64	1.139	มาก
รวม	4.15	0.577	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานคุณสมบัติหน่วยตรวจสอบภายในโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กฎบัตรการตรวจสอบภายใน รองลงมา ได้แก่ ความเป็นอิสระของหน่วยตรวจสอบภายใน และการประกันและการปรับปรุงคุณภาพงานของหน่วยตรวจสอบภายใน

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย

มาตรฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
การบริหารงานตรวจสอบภายใน	4.55	0.579	มากที่สุด
ลักษณะของงานตรวจสอบภายใน	4.34	0.639	มาก
การวางแผนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน	4.33	0.585	มาก
การปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน	4.40	0.531	มาก
การรายงานผลการตรวจสอบภายใน	4.59	0.445	มากที่สุด
การติดตามผลการตรวจสอบภายใน	4.37	0.649	มาก
การยอมรับความเสี่ยงของฝ่ายบริหาร	3.93	0.715	มาก
รวม	4.37	0.478	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การรายงานผลการตรวจสอบภายใน รองลงมา ได้แก่ การบริหารงานตรวจสอบภายใน และการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย

ประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านการดำเนินงาน	4.56	0.450	มากที่สุด
ด้านรายงานทางการเงิน	4.61	0.464	มากที่สุด
ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับ	4.57	0.495	มากที่สุด
รวม	4.58	0.395	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการรายงานทางการเงิน รองลงมา ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ และด้านการดำเนินงาน

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ผลกระทบของมาตรฐาน
การตรวจสอบภายในต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	Y	VIF
$\bar{X}$	4.50	4.32	3.64	4.55	4.34	4.43	4.40	4.59	4.37	3.93	4.58	
S.D.	.465	.566	1.139	.579	.639	.585	.531	.445	.649	.715	.395	
X ₁	1	.514**	.322**	.513**	.589**	.604**	.462**	.411**	.522**	.449**	.552**	1.384
X ₂		1	.425**	.480**	.629**	.637**	.292**	.253**	.562**	.415**	.413**	1.514
X ₃			1	.341**	.490**	.488**	.467**	.202**	.579**	.645**	.390**	1.242
X ₄				1	.643**	.695**	.616**	.466**	.524**	.505**	.662**	2.478
X ₅					1	.678**	.584**	.356**	.653**	.634**	.670**	2.671
X ₆						1	.589**	.504**	.749**	.596**	.704**	3.359
X ₇							1	.702**	.643**	.594**	.796**	3.066
X ₈								1	.600**	.384**	.643**	2.334
X ₉									1	.602**	.634**	3.226
X ₁₀										1	.568**	2.051
Y											1	

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ** P < 0.01, * P < 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า มาตรฐานคุณสมบัติหน่วยตรวจสอบภายใน ได้แก่ กฎบัตรการตรวจสอบภายใน (X₁) ความเป็นอิสระของหน่วยตรวจสอบภายใน (X₂) และการประกันและการปรับปรุงคุณภาพงานของหน่วยตรวจสอบภายใน (X₃) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.552, 0.413 และ 0.390 ตามลำดับ ในส่วนของมาตรฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ได้แก่ การบริหารงานตรวจสอบภายใน (X₄) ลักษณะของงานตรวจสอบภายใน (X₅) การวางแผนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน (X₆) การปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน (X₇) การรายงานผลการตรวจสอบภายใน (X₈) การติดตามผลการตรวจสอบภายใน (X₉) และการยอมรับความเสี่ยงของฝ่ายบริหาร (X₁₀) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน (Y) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.662, 0.670, 0.704, 0.796, 0.643, 0.634 และ 0.568 ตามลำดับ

จากตารางตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือเกิดเป็น Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ปรากฏว่าค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรอิสระ มีค่าตั้งแต่ 1.242 - 3.359 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันน้อย อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2553)

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณผลกระทบของมาตรฐานคุณสมบัติหน่วยตรวจสอบภายในต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย

ตัวแปร	b	β	SE _b	t	Sig
1. กฎบัตรการตรวจสอบภายใน (X ₁)	0.368	0.433	0.096	3.827	0.000**
2. ความเป็นอิสระของหน่วยตรวจสอบภายใน (X ₂)	0.720	0.103	0.083	0.870	0.387
3. การประกันและการปรับปรุงคุณภาพงานของหน่วยตรวจสอบภายใน (X ₃)	0.720	0.207	0.037	0.057	0.057
SE _{est} = ± 0.322 R = 0.602 R ² = 0.362 F = 13.072 Constant = 2.355					

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ** P < 0.01

จากตารางที่ 6 พบว่า ตัวแปรมาตรฐานคุณสมบัติหน่วยตรวจสอบภายในที่ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน คือ กฎบัตรการตรวจสอบภายใน (X₁) มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณผลกระทบของมาตรฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย

ตัวแปร	b	β	SE _b	t	Sig
1. การบริหารงานตรวจสอบภายใน (X ₄)	0.032	0.047	0.067	0.481	0.632
2. ลักษณะของงานตรวจสอบภายใน (X ₅)	0.139	0.225	0.063	2.224	0.030*
3. การวางแผนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน (X ₆)	0.183	0.270	0.077	2.377	0.020*
4. การปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน (X ₇)	0.329	0.441	0.081	4.066	0.000**
5. การรายงานผลการตรวจสอบภายใน (X ₈)	0.153	0.172	0.084	1.815	0.074
6. การติดตามผลการตรวจสอบภายใน (X ₉)	-0.071	-0.116	0.068	-0.116	0.300
7. การยอมรับความเสี่ยงของฝ่ายบริหาร (X ₁₀)	0.010	0.018	0.049	0.018	0.837
SE _{est} = ± 0.208 R = 0.866 R ² = 0.750 F = 27.881 Constant = 1.227					

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ** P < 0.01, * P < 0.05

จากตารางที่ 7 พบว่า ตัวแปรมาตรฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในที่ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน คือ การปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน (X₇) มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รองลงมา คือ การวางแผนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน (X₆) และลักษณะของงานตรวจสอบภายใน (X₅) มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษา เรื่อง ผลกระทบของมาตรฐานการตรวจสอบภายในต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานคุณสมบัติหน่วยตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กฎบัตรการตรวจสอบภายใน รองลงมา ได้แก่ ความเป็นอิสระของหน่วยตรวจสอบภายใน และการประกันและการปรับปรุงคุณภาพงานของหน่วยตรวจสอบภายใน

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การรายงานผลการตรวจสอบภายใน รองลงมา ได้แก่ การบริหารงานตรวจสอบภายใน และการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

3.1 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า ตัวแปรมาตรฐานคุณสมบัติหน่วยตรวจสอบภายในที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน คือ กฎบัตรการตรวจสอบภายใน (X_1) มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า ตัวแปรมาตรฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน คือ การปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน (X_7) มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รองลงมา คือ การวางแผนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน (X_6) และลักษณะของงานตรวจสอบภายใน (X_5) มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการศึกษาผลกระทบของมาตรฐานการตรวจสอบภายในต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทยตามสมมติฐานของการวิจัย แบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

4.1 กฎบัตรการตรวจสอบภายในส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เพราะหน่วยงานมีการกำหนดวัตถุประสงค์อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบไว้ในกฎบัตร กำหนดลักษณะงานบริการให้ความเชื่อมั่นและงานบริการให้คำปรึกษาไว้ในกฎบัตร มีการกำหนดสิทธิเข้าถึงข้อมูลบุคลากรและทรัพย์สินต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน สอดคล้องกับการศึกษาของดาร์ตัน วงศ์สถาน (2558) พบว่า ในเรื่องของคำนิยามของการตรวจสอบภายในที่ควรเพิ่มคือ “หน่วยตรวจสอบภายในต้องสามารถเข้าถึงเอกสารข้อมูลที่เป็นในการตรวจสอบของหน่วยรับตรวจได้”

4.2 ความเป็นอิสระของหน่วยตรวจสอบภายในส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะมีข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนผู้ตรวจสอบภายในที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานจำนวนพนักงานในหน่วยงานซึ่งเป็นหน่วยรับตรวจที่มีจำนวนมาก อาจเป็นอุปสรรคต่อความเป็นอิสระของหน่วยตรวจสอบภายใน สอดคล้องกับการศึกษาของอรพรรณ แสงศิวะเวทย์ (2561) พบว่า ผู้ตรวจสอบภายในสามารถปฏิบัติงานตรวจสอบได้โดยไม่มีข้อจำกัด สามารถตรวจสอบและบันทึกข้อมูลตามความเป็นจริง และการศึกษาของสุธรรา บัวเทศ (2562) พบว่า หน่วยงานตรวจสอบภายในไม่สามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานต่างๆ ได้หากหน่วยงานผู้รับตรวจไม่อนุญาต

4.3 การประกันและการปรับปรุงคุณภาพงานของหน่วยตรวจสอบภายในส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าไม่สอดคล้องกับ

สมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะผู้ตรวจสอบภายในยังไม่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานด้านตรวจสอบภายในมากนัก ทำให้หน่วยงานบางแห่งไม่มีการประเมินการประกันและปรับปรุงคุณภาพงานภายในส่วนราชการและจากบุคคลภายนอกหรือหน่วยงานภายนอกอย่างน้อยทุกๆ 5 ปีอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการศึกษาของณัฐชรัตน์ สีนุชชัย (2560) พบว่า ด้านการประกันและการปรับปรุงคุณภาพงานของหน่วยตรวจสอบภายใน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในของส่วนราชการเฉพาะด้านการดำเนินงาน แต่ไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในภาพรวมของส่วนราชการ

4.4 การบริหารงานตรวจสอบภายในส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนของผู้ตรวจสอบภายในที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในในหน่วยงานที่ขนาดใหญ่ อาจทำให้การบริหารงานตรวจสอบภายในยังไม่ดีเท่าที่ควร สอดคล้องกับการศึกษาของวไลภรณ์ นวลสอาด (2558) พบว่า การประยุกต์ใช้มาตรฐานการตรวจสอบภายในด้านการบริหารงานตรวจสอบภายในไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจด้านการควบคุม

4.5 ลักษณะของงานตรวจสอบภายในส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ เพราะหน่วยงานมีการกำกับดูแลกระบวนการบริหารความเสี่ยง มีการสื่อสารข้อมูลความเสี่ยงและการควบคุมภายในของหน่วยงาน และมีการประเมินประสิทธิผล การสนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการบริหารความเสี่ยง สอดคล้องกับการศึกษาของณัฐชรัตน์ สีนุชชัย (2560) พบว่า ส่วนราชการมีการกำกับดูแล กระบวนการประเมินผล และปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงตามที่ส่วนราชการได้ควบคุมไว้อย่างเหมาะสม

4.6 การวางแผนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ เพราะหน่วยงานให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนการปฏิบัติงานที่จะตรวจสอบไว้ล่วงหน้า มีการนำผลการประเมินความเสี่ยงไปใช้ในการวางแผนการตรวจสอบภายใน และเปิดโอกาสให้ผู้รับตรวจและผู้บริหารมีส่วนร่วมในการวางแผนการตรวจสอบภายใน สอดคล้องกับการศึกษาของเสาวนีย์ วิมุกตายน และคณะ (2562) พบว่า สมรรถนะในการสอบทานงานตรวจสอบภายในมุ่งเน้นกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนการตรวจสอบไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ได้แผนกำหนดลำดับกิจกรรมงานตรวจสอบให้เหมาะสม

4.7 การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้ หน่วยงานมีการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพียงพอ มีความเชื่อถือ และเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน หน่วยงานมีการวิเคราะห์และประเมินผลที่มีความเหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อสรุปและผลการปฏิบัติงานที่ได้รับการยอมรับ สอดคล้องกับการศึกษาของอรพินทร์ วงศ์ก่อ (2559) พบว่า การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในมุ่งเน้นให้มีการจัดเก็บข้อมูล ให้มีความเพียงพอ น่าเชื่อถือ ถูกต้อง มีข้อมูลด้านบุคลากรที่ชัดเจนและเพียงพอ และมีการกำกับดูแลการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเหมาะสม

4.8 การรายงานผลการตรวจสอบภายในส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ หน่วยงานมีขนาดใหญ่ซึ่งการปฏิบัติงานในสังกัด ฝ่ายงานหรือกองต่างๆ ในหน่วยงานนั้น หน่วยตรวจสอบภายในไม่

สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงขั้นตอนวิธีการทำงานของแต่ละสังกัดฝ่ายงานหรือกองต่างๆ ในหน่วยงานได้ทั้งหมดได้ สอดคล้องกับการศึกษาของรัชนิดา โสมะ (2560) พบว่า การรายงานผลการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในอาจจะเกิดจากมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดไว้ ซึ่งไม่สามารถทำการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน ให้ปรับตามรายงานผลการ ทำงานที่หน่วยตรวจสอบภายในนำเสนอ

4.9 การติดตามผลการตรวจสอบภายในส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบ ภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะจำนวนผู้ตรวจสอบภายในมีจำนวนไม่เพียงพอต่อภาระงาน การติดตามผลการตรวจสอบภายในของ หน่วยงานอาจเกิดการล่าช้า ทั้งนี้ หน่วยงานได้ติดตามผลการปฏิบัติงานและมีการติดต่อผู้รับตรวจเพื่อติดตามความ คืบหน้าในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน เพื่อรายงานผลการติดตามต่อฝ่ายบริหาร สอดคล้องกับการศึกษาของ ดารารัตน์ วงศ์สถาน (2558) พบว่า หน่วยตรวจสอบภายในควรให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในเข้าประชุมรายงานผล การติดตามเสนอผู้บริหารทุกครั้ง เพื่อนำเสนอผลการตรวจสอบ และร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

4.10 การยอมรับความเสี่ยงของฝ่ายบริหารส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบ ภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็น เพราะหน่วยงานมีขนาดใหญ่ อีกทั้งหน่วยงานบางแห่งมีงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ใช้ในการบริหารงานที่สูง การ บริหารงานจึงมีความเสี่ยงสูง นอกจากนี้ หน่วยงานบางแห่งยังไม่อาจนำความเสี่ยงที่ตรวจพบ แต่ยังไม่สามารถจัด ได้นำไปหารือกับคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อหาข้อยุติได้ สอดคล้องกับการศึกษาของวิเศษ เกตุอำ (2557) พบว่า ความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญยังไม่สามารถดำเนินการแก้ไขได้ ผู้บริหารหน่วยงานตรวจสอบภายในมีการรายงานไปยัง คณะกรรมการตรวจสอบเพื่อหาข้อยุติ เนื่องจากอาจไม่มีการกำหนดนโยบายการปฏิบัติงานและกรอบระยะเวลาที่ ชัดเจน ส่งผลให้ความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญไม่ได้รับหาข้อยุติในการแก้ไขและดำเนินการแก้ไขอย่างทันท่วงที

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารหน่วยงาน ควรให้ความสำคัญกับการนำมาตรฐานการตรวจสอบภายในได้แก่ กฎบัตรการ ตรวจสอบภายใน การปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน การวางแผนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน และลักษณะของงาน ตรวจสอบภายใน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบภายในด้านการดำเนินงาน การรายงานทางเงิน และการปฏิบัติ ตามกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับ อีกทั้ง เพิ่มมูลค่าและปรับปรุงการปฏิบัติงานของหน่วยงาน และเป็นเครื่องมือสำคัญ ของฝ่ายบริหารในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานภายในส่วนราชการ

2. ผู้ตรวจสอบภายใน สามารถนำมาตรฐานการตรวจสอบภายในด้านกฎบัตรการตรวจสอบภายใน การปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน การวางแผนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน และลักษณะของงานตรวจสอบภายในใช้เป็น แนวทางในการตรวจสอบภายในของหน่วยงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการตรวจสอบภายในที่กำหนด เพื่อให้การปฏิบัติ หน้าที่ตรวจสอบภายในเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในด้านการบริหารความเสี่ยงของหน่วยงาน เพื่อให้ หน่วยงานสามารถจัดลำดับความเสี่ยงและใช้กำหนดมาตรการหรือปรับเปลี่ยน กลยุทธ์ในการบริหารงานในหน่วยงานให้มี ประสิทธิภาพได้

2. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบการตรวจสอบภายในระหว่างหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานเอกชน เพื่อให้การวิจัยให้มีความสมบูรณ์และครอบคลุมมากขึ้น โดยอาจทำการศึกษากลุ่มประชากรอื่นหรือขยายขนาดของกลุ่มประชากรเพิ่มขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการวิจัยที่กว้างขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2563). *สรุปข้อมูล อบท.ทั่วไปประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2564, จาก : <http://www.dla.go.th/work/abt/>
- กองตรวจสอบภาครัฐ กรมบัญชีกลาง. (2560). *มาตรฐานการตรวจสอบภายในและจริยธรรมการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของส่วนราชการ*. กระทรวงการคลัง.
- ณัฐชรัตน์ สีนุชชัย. (2560). *ประสิทธิภาพของการตรวจสอบภายในของส่วนราชการในภาคกลางของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- ดารารัตน์ วงศ์สถาน. (2558). *การพัฒนากระบวนการตรวจสอบภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เต็มศักดิ์ สุขวิบูลย์. (2552). *ข้อคำนึงในการสร้างเครื่องมือประเภทมาตราประมาณค่า (Rating Scale) เพื่องานวิจัย*. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2564, จาก : <https://www.ms.src.ku.ac.th/schedule/Files/2553/Oct/1217086.doc>
- ธีระวุฒิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2553). *การวิจัยหลักสูตรการเรียนการสอน หน่วยที่ 7 การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและหน่วยที่ 10 สถิติวิเคราะห์ปริมาณ*. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ภัชราภรณ์ จันทร์สว่าง. (2564). *ความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดขอนแก่น*. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ. 6(8), 291-306.
- รัชนิดา โสมะ. (2560). *กลยุทธ์การตรวจสอบภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- วไลภรณ์ นวลสอาด. (2558). *การประยุกต์ใช้มาตรฐานการตรวจสอบภายในที่มีอิทธิพลการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2564). *องค์การบริหารส่วนจังหวัด*. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2564, จาก : <http://th.wikipedia.org/wiki/>
- วีเดช เกตุอำ. (2557). *การประเมินคุณภาพงานตรวจสอบภายในของบริษัทที่ประกอบธุรกิจการวินาศภัย*. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2558). *รายงานผลการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2558*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท นบหน้าครีเอชั่น จำกัด.
- สุธารา บัวเทศ. (2562). *การศึกษาประสิทธิผลงานตรวจสอบภายในของบริษัท จีนเน็ค (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)*. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

- เสาวนีย์ วิมุกตายน, จีราภรณ์ พงศ์พันธุ์พัฒนะ และไพฑูรย์ อินตะขัน (2562). ผลกระทบของสมรรถนะในการสอบ
ทํางานตรวจสอบภายในที่มีต่อการบรรลุเป้าหมายการตรวจสอบภายใน บริษัทจดทะเบียนในตลาด
หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- อรพรรณ แสงศิวะเวทย์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานตรวจสอบภายใน: มุมมองของผู้
ตรวจสอบภายใน. วารสารระบบสารสนเทศด้านธุรกิจ (JISB). 4(3), 26-39.
- อรพินท์ รัตนโชติพานิช. (2560). การพัฒนามาตรฐานการตรวจสอบภายในภาครัฐสมัยใหม่. กลุ่มตรวจสอบภายใน
กรมวิชาการเกษตร.
- อรพินท์ วงศ์ก่อ. (2559). ผลกระทบของมาตรฐานการตรวจสอบภายในที่มีต่อคุณภาพการตรวจภายในของผู้
ตรวจสอบภายในของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- Aaker, D.A., V. Kumar and G.S. Day. (2001). *Marketing Research* (7th ed.). New York : John Wiley
and Sons.
- Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York : Harper & Row.pp.
202-204

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครอง แรงงานในยุคปกติวิถีใหม่

Factor Influencing the Department of Labour Protection and Welfare Civil Servants' Work Achievement in The New Normal

ภัทรธิดา รัตนจิตราพันธ์^{1*} และ กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย²

Pattaratida Rattanajitranon^{1*} and Kittipong Keatwatcharachai²

*Corresponding author, e-mail: patta.envi@gmail.com

Received: August 27th, 2021; Revised: December 8th, 2021; Accepted: December 17th, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการในยุคปกติวิถีใหม่ ในภาพรวม 2) เปรียบเทียบระดับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการแต่ละกอง / ส่วนใน ส่วนกลาง 3) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน และ 4) เสนอแนวทางในการเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่ เป็นการวิจัยเชิงผสานวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละด้านมากกว่า 0.7 จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการสังกัดกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานส่วนกลาง จำนวน 230 ราย และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหารกรมจำนวน 3 ราย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ แบบง่าย และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ SWOT ผลการวิจัย พบว่า ระดับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการในยุคปกติวิถีใหม่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับผลสัมฤทธิ์ของแต่ละกอง/ส่วนไม่แตกต่างกัน และปัจจัยด้านแรงจูงใจมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่ และแนวทางในการเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการในยุคปกติวิถีใหม่ คือ การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน กำหนดแนวทางการสร้างแรงผลักดันในการทำงาน รวมถึงนำเทคโนโลยีสมัยใหม่สนับสนุนการปฏิบัติงานและพัฒนา งานเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ การปฏิบัติงานของข้าราชการ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ยุคปกติวิถีใหม่

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Student in Master of Public Administration School of Management Science, Sukhothai Thammathirat Open University

² รองศาสตราจารย์ประจำสาขาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจ คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Associate Professor in Master of Public Administration School of Management Science, Sukhothai Thammathirat

Open University

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study the overall performance level of civil servants in the New Normal, (2) to compare the performance level of the civil servants in each division/bureau in the central office, (3) to analyze factors influencing work performance levels and (4) to offer guidelines to enhance performance levels of civil servants of the Department of Labour Protection and Welfare in the New Normal. The research combined a variety of data collection methods, including the use of a questionnaire, which has a reliability of more than 0.7, gathering results from 230 civil servants working in the Department of Labour Protection and Welfare in the central office. And using an in - depth interview with 3 administrators of the department. The statistics used in the data analysis included frequency distribution, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and simple multiple regression. Qualitative data analysis was also conducted thorough SWOT. The research has found the overall work performance level of the civil servants in the New Normal was at a high level, the work performance level of the civil servants in each division/bureau was not different, and motivation factors had influenced the work performance level of the civil servants of the Department of Labour Protection and Welfare in the New normal, and the guidelines to enhance work performance levels for civil servants in the New Normal were to create incentives to working, determine ways to create motivation to work including the use of modern technology to support work performance and to improve work to increase performance levels

Keywords: Result, Performance of civil servants, The Department of Labor Protection and Welfare, New normal,

บทนำ

จากกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้โลกยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้รัฐบาลทั่วโลกต้องปฏิรูปการดำเนินงานครั้งใหญ่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของประชาชนหลายประเทศมหาอำนาจรวมถึงประเทศไทยต่างมุ่งปฏิรูประบบราชการสู่การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยนำเอาเทคนิควิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ เช่น การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ การวัดผลการปฏิบัติงานเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงาน ประกอบกับในช่วงปลายปี พ.ศ.2562 มีการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ที่ได้รับระบาดไปทั่วโลกจนถึงปัจจุบัน ทำให้ต้องงดเว้นกิจกรรมบางอย่างเพื่อเว้นระยะห่างสังคม และเป็นการผลักดันให้ผู้คนต้องปรับเปลี่ยนเข้าสู่ “ความปกติรูปแบบใหม่” หรือที่เรียกว่า “New Normal” หมายถึง ความปกติวิถีใหม่หรือฐานวิถีชีวิตใหม่ เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ที่แตกต่างจากอดีตเนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนทำให้แนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติ และเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ที่ไม่คุ้นเคย ทำให้ทุกคนต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบัน สำหรับภาครัฐนั้นย่อมได้รับผลกระทบเช่นกันซึ่งจะพบเห็นสัญญาณในหลายด้าน เช่น เรื่องงบประมาณที่ลดลงและการเงินกู้ของ

รัฐบาลทำให้การบริหารจัดการภาครัฐต้องมีการใส่ใจเรื่องของต้นทุน (cost conscious) ส่งผลต่อนโยบายการบริหารคนของภาครัฐที่ต้องใช้กำลังคนให้น้อยลง (lean manpower) ซึ่งสังเกตได้ว่าภาครัฐมีการลดขนาดขององค์กร (downsizing) และมีการลดสัดส่วนของบุคลากรให้น้อยลง เนื่องจากค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่รัฐจะต้องจ่ายเงินให้แก่ข้าราชการหนึ่งคนตลอดการรับราชการมีค่าประมาณ 26.8 ล้านบาท ดังนั้น จากวิกฤตที่เกิดขึ้นและแนวโน้มในเรื่องของการบริหารงบประมาณที่ขาดดุล อีกทั้งต้องใช้งบประมาณที่มีอย่างจำกัด การใช้กำลังคนของหน่วยงานภาครัฐจึงมีการปรับการบริหารกำลังคนแบบไม่ให้สูญเปล่า ซึ่งมุ่งเน้นการปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ซึ่งจะเน้นที่ผลลัพธ์ของงาน จึงมีการกำหนดผลลัพธ์ของแต่ละโครงการในองค์กร ให้มีความสอดคล้องเป็นไปในทางเดียวกันกับภารกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร มีการกำหนดตัวบ่งชี้วัดผลการดำเนินงานหลักไว้อย่างชัดเจน การวัดความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนและเป้าหมายที่วางไว้ การประเมินผลการปฏิบัติงานและการให้ค่าตอบแทนตามผลงาน ตลอดจนการปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น เพื่อให้สามารถสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนในฐานะผู้รับบริการจากองค์กรของภาครัฐได้เป็นอย่างดีซึ่งสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2562 โดยให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุผลตามเป้าหมายและเป็นการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติราชการตามนโยบายได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเป็นหน่วยงานส่วนกลาง สังกัดกระทรวงแรงงานมีภารกิจในการกำหนดมาตรฐานแรงงาน การคุ้มครองแรงงานทั้งในและนอกระบบ ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน การแรงงานสัมพันธ์ แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ และการสวัสดิการแรงงาน เพื่อการคุ้มครองและพัฒนาแรงงานให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งเป็นการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางการค้าให้กับธุรกิจ เพื่อช่วยขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวหน้าต่อไป ซึ่งกรมฯ ได้จัดทำแผนปฏิบัติราชการ ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 - 2565) ของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานโดยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และกำหนดแผนปฏิบัติการด้านแรงงาน (พ.ศ. 2563 - 2565) โดยกำหนดทิศทางการทำงานเพื่อให้ นายจ้าง ลูกจ้าง เครือข่ายการทำงาน และประชาชน ได้รับการคุ้มครองและการบริการที่ดีจากกรมฯ ภายใต้วิสัยทัศน์ "แรงงานมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับความเป็นธรรมอย่างทั่วถึงและยั่งยืน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จึงให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการในหน่วยงานเป็นหลักสำคัญ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานต่อไป

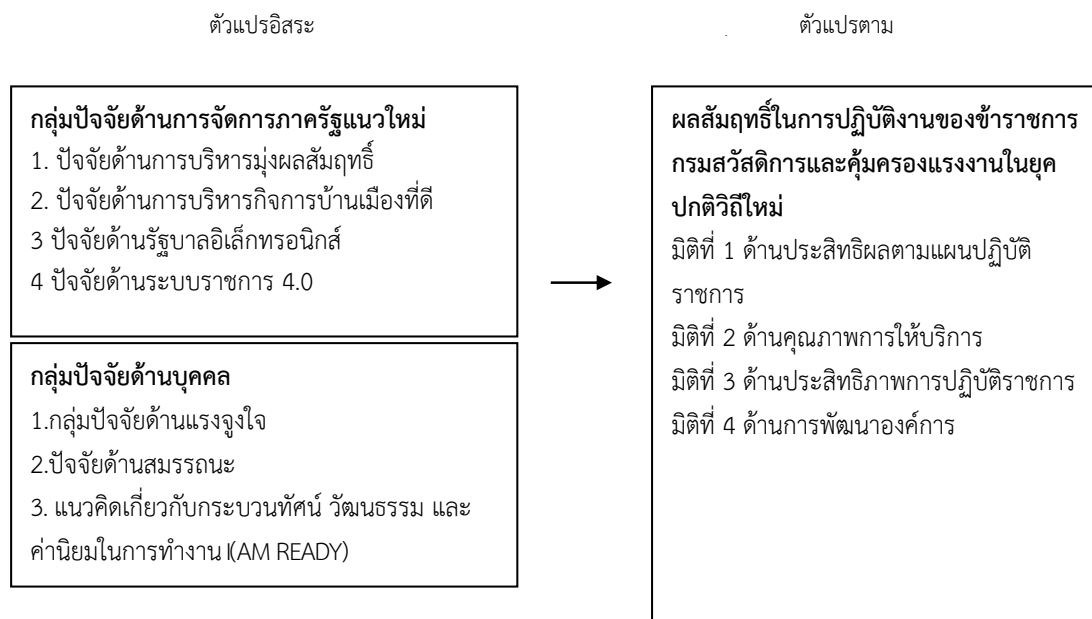
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติ วิถีใหม่ในภาพรวม
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการแต่ละกอง /สำนัก ในส่วนกลาง สังกัดกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่

4. เพื่อเสนอแนวทางในการเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานยุคปกติวิถีใหม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร และกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มที่ 1 ประชากร คือข้าราชการที่ปฏิบัติงานในกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานส่วนกลาง จำนวน 23 กอง/สำนัก จำนวน 540 ราย กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนของประชากร จำนวน 230 ราย คำนวณจากสูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนทางสถิติที่ 0.05 ดำเนินการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (proportional stratified random sampling) เพื่อหาสัดส่วนที่เหมาะสมตามจำนวนตัวแทนของประชากรของแต่ละกอง/สำนัก กลุ่มที่ 2 ประชากร คือ ผู้บริหารของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้แก่ อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน รองอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และผู้ตรวจราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จำนวน 3 ราย กลุ่มตัวอย่าง คือ อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน รองอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และผู้ตรวจราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผานวิธี เครื่องมือในการวิจัยจึงมีแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. แบบสอบถาม ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นข้อมูลส่วนบุคคล โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (check list)

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่โดยแบ่งออกเป็น ปัจจัยด้านการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ ปัจจัยด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ปัจจัยด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ปัจจัยด้านระบบราชการ 4.0 ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านสมรรถนะ ปัจจัยด้านกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยมในการทำงาน (I AM READY)

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเพื่อชี้วัดระดับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่ แบ่งเป็น 4 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 ด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ มิติที่ 2 ด้านคุณภาพการให้บริการ มิติที่ 3 ด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ และมิติที่ 4 ด้านการพัฒนาองค์กร โดยในส่วนที่ 2 และ 3 เป็นการประเมินความคิดเห็นโดยใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต (Liker's Scale)

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเพื่อหาแนวทางที่จะทำให้การปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย ตลอดจนนิยามศัพท์เฉพาะของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา และนำมาปรับปรุงข้อคำถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้สูตร IOC (Index of consistency : IOC) และทำการประเมินผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นรายข้อ ปรากฏค่าดัชนีความเที่ยงตรงระหว่างข้อคำถามมีค่าระหว่าง 0.66 ถึง 1.00 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถนำมาใช้เป็นข้อคำถามในแบบสอบถามได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยนำไปทดสอบกับข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จำนวน 30 ราย และทำการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาช (Cronbach Alpha-Coefficient) ที่ต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .70 พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละด้านมีค่าระหว่าง 0.84 ถึง 0.97 ถือเป็นค่าที่ยอมรับได้

2. แบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างใช้สัมภาษณ์อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน รองอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และผู้ตรวจราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน รวมจำนวน 3 คน โดยทั้ง 3 คนเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องประเมินผลสัมฤทธิ์ของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน โดยแบบสอบถามประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคและแนวทางในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 230 คน ซึ่งมีอัตราการตอบกลับค่อนข้างสูง อัตราส่วนร้อยละ 100 ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 46 วัน คือ 1 พฤษภาคม 2564 ถึงวันที่ 15 มิถุนายน 2564 เมื่อได้รับการตอบกลับแบบสอบถามครบจำนวนตามที่คำนวณไว้แล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานรองอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และผู้ตรวจราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน รวมจำนวน 3 ราย และผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาหนังสือ ตำรา บทความ เอกสารต่างๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ก่อนนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อพรรณนาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปจากกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม และ การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ F-test (One-Way ANOVA) การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบง่าย (Enter)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาจากการสัมภาษณ์ ค้นคว้าเอกสาร โดยผู้วิจัยจะทำการแยกแยะประเด็นคำตอบ จัดกลุ่มคำตอบ และวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยใช้กรอบ SWOT Analysis ในการนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาจำนวนร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 145 คน (ร้อยละ 63.1) มีอายุระหว่าง 31- 40 ปี จำนวน 105 (ร้อยละ 45.6) สถานภาพการสมรสส่วนใหญ่โสด จำนวน 136 คน (ร้อยละ 59.2) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 205 (ร้อยละ 89.2) อัตราเงินเดือนที่ได้รับส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 15,001-20,000 บาท จำนวน 130 (ร้อยละ 56.5) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งงานอยู่ในระดับปฏิบัติการ จำนวน 148 คน (ร้อยละ 64.3) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการปฏิบัติราชการน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 163 ปี (ร้อยละ 70.9) และส่วนใหญ่สังกัดกองความปลอดภัยแรงงาน จำนวน 46 คน (ร้อยละ 20.1)

ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อตัวแปรอิสระ

กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อตัวแปรอิสระได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) ปัจจัยด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 3) ปัจจัยด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ 4) ปัจจัยด้านระบบราชการ 4.0 5) กลุ่มปัจจัยด้านแรงจูงใจ 6) ปัจจัยด้านสมรรถนะ 7) ปัจจัยด้านกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยมในการทำงาน (I AM READY) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อตัวแปรอิสระในภาพรวม

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
1. ปัจจัยด้านการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์	3.84	0.73	มาก
2. ปัจจัยด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	4.24	0.66	มากที่สุด
3. ปัจจัยด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์	3.99	0.73	มาก
4. ปัจจัยด้านระบบราชการ 4.0	4.03	0.64	มาก
5. กลุ่มปัจจัยด้านแรงจูงใจ	4.04	0.73	มาก
6. ปัจจัยด้านสมรรถนะ	4.17	0.70	มาก
7. ปัจจัยด้านกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยมในการทำงาน (I AM READY)	4.43	0.64	มากที่สุด
รวม	4.11	0.69	มาก

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อตัวแปรอิสระในภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายด้านพบว่า ปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ปัจจัย คือปัจจัยด้านกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยมในการทำงาน (I AM READY) และปัจจัยด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ส่วนปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นอยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านสมรรถนะ ,ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ,ปัจจัยด้านระบบราชการ 4.0,ปัจจัยด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ และ ปัจจัยด้านการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ ตามลำดับ

ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อตัวแปรอิสระ

กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ในยุคปกติวิถีใหม่ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในภาพรวม

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
มิติที่ 1 ด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ	3.97	0.67	มาก
มิติที่ 2 ด้านคุณภาพการให้บริการ	3.88	0.80	มาก
มิติที่ 3 ด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ	3.89	0.73	มาก
มิติที่ 4 ด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ	3.88	0.70	มาก
รวม	3.93	0.69	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.93 หากพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่ทุกมิติอยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อระดับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่ของแต่ละกอง/สำนัก

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ F-test (One way ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่แต่ละกอง/สำนัก

กอง/สำนัก	N	$\bar{x}$	S.D	F	Sig. (2-tailed)
สำนักตรวจราชการกรม	4	4.22	0.70	1.091	.358
สำนักงานเลขานุการกรม	5	4.13	0.07		
กองคุ้มครองแรงงาน	19	3.70	0.54		
กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ	5	3.86	0.39		
กองนิติการ	10	4.16	0.70		
กองบริหารการคลัง	9	3.97	0.77		
กองการเจ้าหน้าที่	11	3.80	0.67		
กองสวัสดิการแรงงาน	9	3.88	0.61		
สำนักงานพัฒนามาตรฐานแรงงาน	23	3.91	0.64		
สำนักงานแรงงานสัมพันธ์	25	3.81	0.57		
สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกรุงเทพมหานครพื้นที่ 1	6	3.99	0.50		
สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกรุงเทพมหานครพื้นที่ 2	6	4.03	0.86		
สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกรุงเทพมหานครพื้นที่ 3	6	3.81	0.83		
สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกรุงเทพมหานครพื้นที่ 4	6	4.36	0.46		
สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกรุงเทพมหานครพื้นที่ 5	6	4.10	0.59		
สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกรุงเทพมหานครพื้นที่ 6	6	3.83	0.70		
สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกรุงเทพมหานครพื้นที่ 7	5	3.62	0.57		
สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกรุงเทพมหานครพื้นที่ 8	6	3.77	0.74		
สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกรุงเทพมหานครพื้นที่ 9	6	3.84	0.28		
สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกรุงเทพมหานครพื้นที่ 10	6	3.87	0.35		
กลุ่มงานตรวจสอบภายใน	3	4.91	0.16		
กลุ่มงานพัฒนาระบบบริหาร	2	3.67	0.71		
กองความปลอดภัยแรงงาน	46	4.04	0.52		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่ของแต่ละกอง/สำนักไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่

ผลการศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ อย่างน้อย 1 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ ปัจจัยด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ปัจจัยด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ และปัจจัยด้านระบบราชการ 4.0 มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่

ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน	B	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (constant)	4.147	.360		11.528	.000
ปัจจัยด้านการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_1)	-.073	.133	-.061	-.551	.582
ปัจจัยด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (X_2)	-.092	.128	-.079	-.725	.469
ปัจจัยด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (X_3)	-.063	.097	-.060	-.647	.518
ปัจจัยด้านระบบราชการ 4.0 (X_4)	.178	.157	.147	1.132	.259
R square = 0.008 F = 0.449 Sig = 0.773					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่าปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในภาพรวมและรายด้านไม่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาปัจจัยด้านบุคคลอย่างน้อย 1 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านสมรรถนะ และปัจจัยด้านกระบวนทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยมในการทำงาน (I AM READY) มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านบุคคลกับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่

ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน	B	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (constant)	3.732	.450		8.297	.000
ปัจจัยด้านแรงจูงใจ (X_1)	-.258	.118	-.259	-2.178	.030*
ปัจจัยด้านสมรรถนะ (X_2)	.212	.120	.209	1.761	.080
ปัจจัยด้านกระบวนทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยมในการทำงาน (I AM READY) (X_3)	.082	.071	.076	1.154	.250
R square = 0.028 F = 2.198 Sig = 0.089					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลด้านแรงจูงใจมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอธิบายความผันแปรของผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่ได้ร้อยละ 2.80 ส่วนภาพรวมและด้านอื่นๆ ไม่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่ โดยสามารถเขียนสมการถดถอยได้ดังนี้

$$Y \text{ ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุค New normal} = 3.732 + (-.258) (X_1) + .212 (X_2) + .082 (X_3)$$

โดยที่ X_1 คือ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ

X_2 คือ ปัจจัยด้านสมรรถนะ

X_3 คือ ปัจจัยด้านกระบวนทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยมในการทำงาน (I AM READY)

ผลการศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่และปัจจัยด้านบุคคล อย่างน้อย 1 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ ปัจจัยด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ปัจจัยด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ปัจจัยด้านระบบราชการ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านสมรรถนะและปัจจัยด้านกระบวนทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยมในการทำงาน (I AM READY) มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่

ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน	B	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (constant)	3.749	.494		7.589	.000
ปัจจัยด้านการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_1)	-.034	.133	-.029	-.259	.796
ปัจจัยด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (X_2)	-.062	.141	-.053	-.443	.658
ปัจจัยด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (X_3)	-.061	.097	-.058	-.629	.530
ปัจจัยด้านระบบราชการ 4.0 (X_4)	.150	.158	.124	.948	.344
ปัจจัยด้านแรงจูงใจ (X_5)	-.243	.126	-.244	-1.931	.055
ปัจจัยด้านสมรรถนะ (X_6)	.198	.127	.195	1.567	.118
ปัจจัยด้านกระบวนทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยมในการทำงาน (I AM READY) (X_7)	.085	.073	.079	1.167	.245
R square = 0.008 F = 0.449 Sig = 0.773					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่และปัจจัยด้านบุคคลในภาพรวมและรายด้าน ไม่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุค New Normal อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานยุคปวกติวิถีใหม่

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานยุคปวกติวิถีใหม่ให้มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น จำนวน 67 ความคิดเห็น ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าความถี่และร้อยละแนวทางในการเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานยุคปวกติวิถีใหม่ให้มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

ข้อ	ข้อเสนอแนะอื่นๆ	จำนวน(ความถี่)	ร้อยละ
1	การเพิ่มงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	18	26.88
2	การสร้างข้าราชการยุคใหม่ที่มีทักษะและความพร้อมต่อการปฏิบัติงาน และมีความสามารถในด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่	15	22.39
3	การส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองให้เท่าทันเทคโนโลยีสมัยใหม่	12	17.92
4	การสนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการทำงานแบบ work from home เช่น อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง	9	13.43
5	การสนับสนุนโปรแกรมการทำงาน เช่น ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ และโปรแกรมลงทะเบียนวัสดุ ครุภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์	6	8.96
6	มีระบบสารสนเทศที่ทันสมัยและสามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะได้ตรวจสอบข้อมูลได้โดยตรงและรวดเร็ว เช่น ตรวจสอบที่ตั้ง/ที่อยู่ของนายจ้างจากทะเบียนการค้าหรือฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์ของกระทรวงมหาดไทย	5	7.46
7	ผู้บริหารมอบหมายงานให้ตรงกับตำแหน่งหน้าที่ตามวุฒิการศึกษาและตามตำแหน่งที่เข้ารับสมัคร	2	2.96
รวม		67	100

จากตารางที่ 7 แนวทางในการเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานยุคปวกติวิถีใหม่ให้มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นคือ การเพิ่มงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 26.88 รองลงมา ได้แก่ การสร้างข้าราชการยุคใหม่ที่มีทักษะและความพร้อมต่อการปฏิบัติงาน และมีความสามารถในด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ ร้อยละ 22.39, การส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองให้เท่าทันเทคโนโลยีสมัยใหม่ร้อยละ17.92 ,การสนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการทำงานแบบ work from home เช่น อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ร้อยละ 13.43 ,การสนับสนุนโปรแกรมการทำงาน เช่น ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ และโปรแกรมลงทะเบียนวัสดุ ครุภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 8.96 ,มีระบบสารสนเทศที่ทันสมัยและสามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะได้ตรวจสอบข้อมูลได้โดยตรงและรวดเร็ว เช่น ตรวจสอบที่ตั้ง/ที่อยู่

ของนายจ้างจากทะเบียนการค้าหรือฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์ของกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น ร้อยละ 7.46 และผู้บริหารมอบหมายงานให้ตรงกับตำแหน่งหน้าที่ตามวุฒิการศึกษาและตามตำแหน่งที่เปิดรับสมัคร ร้อยละ 2.96 ตามลำดับ

ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จำนวน 3 คน ได้แก่ อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน รองอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และผู้ตรวจราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานซึ่งทั้ง 3 ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องประเมินผลสัมฤทธิ์ของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่ามีเหมาะสมที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อนโอกาส อุปสรรค และข้อเสนอแนะ/แนวทางในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปทวิธิใหม่ ดังนี้

1. จุดแข็งหรือข้อดีภายในหน่วยงานที่ส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปทวิธิใหม่ มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น มีดังนี้

1.1 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานมีการแบ่งส่วนราชการออกเป็นราชการบริหารส่วนกลาง และราชการบริหารส่วนภูมิภาค โดยมีหน่วยงานปฏิบัติในสังกัดครอบคลุมทั่วประเทศ

1.2 ผู้บริหารให้ความสำคัญในการให้คำปรึกษาและสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยมุ่งเน้นให้ปฏิบัติงานโดยยึดหลักกฎหมาย ระเบียบ ค่านิยม วัฒนธรรมองค์กร และแนวทางที่กรมกำหนดอย่างเคร่งครัด มีการทำงานเชิงรุก ทำงาน เป็นทีม และมีความสามัคคี พร้อมทั้งรับการเปลี่ยนแปลงมีความมุ่งมั่น เสียสละ อุทิศเวลาให้ราชการ มีความพร้อมกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานมีการกำกับดูแล ติดตามการปฏิบัติงานอย่างทั่วถึง เป็นประจำ มีระบบการรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนเป็นระบบ รวมถึงส่งเสริมให้บุคลากรยึดมั่นใน และส่งเสริมการนำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

1.3 การส่งเสริมและเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีการเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ และมีแผนการบริหารและพัฒนาบุคลากรอย่างชัดเจน

2. จุดอ่อนหรือสิ่งที่ต้องแก้ไขปรับปรุงภายในหน่วยงานที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปทวิธิใหม่ มีดังนี้

2.1 อัตราค่าจ้างไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานกับปริมาณงานมากที่เพิ่มขึ้นและหลายด้าน ทำให้กรมต้องเร่งรัดในการพัฒนาบุคลากรใหม่ให้มีทักษะ ความรู้ และความชำนาญในการปฏิบัติงานในการกิจหน้าที่ รวมถึงการปลูกฝังความมีจิตบริการและการเป็นข้าราชการที่ดีควบคู่ไปด้วย

2.2 การพัฒนาบุคลากรให้ก้าวทันกับเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ผู้รับบริการมีความต้องการเข้าถึงข้อมูลและบริการที่สะดวกและ รวดเร็ว กรมจึงต้องพัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับภารกิจ/หน้าที่ของหน่วยงานให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น เพิ่มช่องทางการติดต่อสอบถามข้อมูล ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาด้านแรงงาน และการติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของกรม

3. โอกาสหรือปัจจัยสนับสนุนที่ส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุค ปทวิธิใหม่มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น มีดังนี้

3.1 กรมต้องมีการพัฒนาและการบูรณาการการทำงานร่วมกันภายในสังกัดกระทรวงและหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ จัดตั้งเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพิ่มช่องทางการติดต่อและประชาสัมพันธ์ให้หลากหลายเพื่อให้ประชาชนรับรู้การทำงานมากขึ้น

3.2 การจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับทิศทางการดำเนินงานของส่วนราชการในอนาคต โดยตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมความพร้อมบุคลากร

3.3 การวางแผนนโยบายการทำงานของรัฐบาลมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาและยกระดับการปฏิบัติราชการ รวมถึงปรับปรุงกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ซึ่งมีส่วนผลักดันให้เกิดการพัฒนาภารกิจด้านต่าง ๆ ของกรม มีการนำเทคโนโลยีมาปรับปรุงกระบวนการให้บริการเพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของบุคลากร ลดขั้นตอนการทำงาน และเพิ่มช่องทางการให้บริการที่สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมถึงสนับสนุนให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เป็นเอื้อประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนการปฏิบัติราชการของกรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การปฏิบัติราชการในยุคปทวิธิใหม่ ควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับ ดูแล และตรวจสอบการปฏิบัติงานของกรมอย่างใกล้ชิด โดยอาจให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกับกรมในรูปแบบของคณะกรรมการหรือคณะทำงานต่าง ๆ

4. อุปสรรคหรือข้อจำกัดต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปทวิธิใหม่ มีดังนี้

4.1 นายจ้าง ลูกจ้างมีทัศนคติไม่ดีต่อหน่วยงานไม่เปิดเผยข้อมูลที่แท้จริงเพราะเกรงว่าจะถูกเลิกจ้าง รวมถึงการคาดหวังกับบทบาทการปฏิบัติงานที่เกินขอบข่ายและภารกิจของกรม ส่งผลให้กรมต้องเร่งรัดในการสร้างความเชื่อมั่น และความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายที่ถูกต้องไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึง เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ภารกิจกรมในช่องทางที่หลากหลายขึ้น ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายให้มากขึ้น

4.2 บุคลากรปรับตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง จึงทำให้ต้องพัฒนาตนเอง และปรับตัวให้ทำงานได้รวดเร็วขึ้น

5. ข้อเสนอแนะ/แนวทางการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปทวิธิใหม่ให้มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น มีดังนี้

5.1 บุคลากรกรมทุกระดับควรมีการปรับกระบวนการทางความคิด (mindset) และทัศนคติในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งจะเรียนรู้และพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้สามารถรับมือและปรับตัวให้ทำงานร่วมกันภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่มีอย่างต่อเนื่อง สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติและพัฒนาการงานลดระยะเวลาการทำงาน และเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนยิ่งขึ้น

5.2 การปรับตัวในการเรียนรู้ยึดหยุ่นตามสถานการณ์ ไม่ยึดติดกับการเรียนรู้แบบเดิม ๆ เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองได้ทันผู้อื่น

5.3 สนับสนุนการขับเคลื่อนภารกิจของกรมให้เข้าถึงผู้รับบริการมากยิ่งขึ้น ต้องอาศัยกลไกของอาสาสมัครแรงงานและเครือข่ายด้านแรงงาน เพื่อส่งเสริมให้เป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาด้านแรงงานให้กับกรม

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปทวิธิใหม่ในภาพรวมอยู่ในระดับมากอาจเป็นกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้มีการกระจายภารกิจและกระจายอำนาจในการปฏิบัติงานให้กับสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด 76 จังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ปฏิบัติภารกิจและมีอำนาจตัดสินใจโดยการปฏิบัติงานดังกล่าว ยึดหลักการกระจายอำนาจ สอดคล้อง

กับแนวคิดของโจนาธาน บอสตัน และคณะ (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2552) กล่าวคือ การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่เป็นการถ่ายโอนอำนาจการควบคุมของหน่วยงานกลาง เพื่อให้อิสระและความคล่องตัวแก่ผู้บริหารของแต่ละหน่วยงาน ถึงแม้ว่าในช่วงสถานการณ์ปัจจุบันที่กำลังเผชิญกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้มีมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (social distancing) แต่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานก็ยังมีผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะกรมได้มีมาตรการเพิ่มช่องทางการให้บริการแบบออนไลน์ โดยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ในการทำงานสอดคล้องกับแนวคิดรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (กฤษณ์ รักชาติเจริญ, 2555: 104 และ ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ 2549: 63-65) ได้กล่าวถึง รูปแบบของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้ (1) การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารงานระหว่างรัฐบาลสู่หน่วยงานภาครัฐ หรือรัฐบาลของรัฐอื่น (2) การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารงานระหว่างรัฐบาลสู่ประชาชน (3) การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารงานระหว่างรัฐบาลสู่บุคลากรในหน่วยงาน/องค์กร และ (4) การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารงานระหว่างรัฐบาลสู่องค์กรธุรกิจ

2. จากการศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการแต่ละกอง /สำนักในส่วนกลางสังกัดกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิธีใหม่ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะการปฏิบัติการของข้าราชการมีการปฏิบัติงานโดยยึดแผนการปฏิบัติงานเป็นหลักสำคัญ โดยคณะผู้บริหารได้กำหนดแผนงาน โครงการ ระดับผลผลิต และรายการค่าใช้จ่ายประจำปีงบประมาณ เป็นตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของกรมให้หน่วยงานในสังกัดได้ยึดเป็นแนวทางเดียวกัน โดยได้รับการสนับสนุนของผู้บริหารและการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยยึดหลักสมรรถนะ ภายใต้ระบบบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง

3. จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิธีใหม่พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิธีใหม่ สอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจของเฟรดเดอริก เฮอริซเบิร์ก (ลัดดา กุลนันทน์ 2544: 18) กล่าวคือ ทฤษฎี 2 ปัจจัย ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบคือ ปัจจัยจูงใจ เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานชอบและรักงานทำให้บุคคลในองค์กร ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นประกอบด้วย ปัจจัย 5 ประการคือความสำเร็จของงาน การยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ และปัจจัยค้ำจุนเป็นปัจจัยที่คงไว้ซึ่งแรงจูงใจในการทำงานของบุคคลให้มีอยู่ตลอดเวลา 5 ประการคือ นโยบายและการบริหาร การปกครองบังคับบัญชา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สภาพแวดล้อมในการทำงาน เงินเดือนและผลประโยชน์อื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิธีใหม่ จำนวน 1 ตัวแปร คือปัจจัยด้านแรงจูงใจ ดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิธีใหม่ มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานควรจัดให้มีปัจจัยด้านแรงจูงใจ ดังนี้

1. ความสำเร็จของงาน (achievement) ผู้บริหารหน่วยงานสนับสนุนการทำงานของข้าราชการให้ เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานและตนเอง โดยสามารถหาวิธีแก้ปัญหาและป้องกันปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจนบรรลุผลสำเร็จในการทำงานเกิดความรู้สึกพอใจและปลื้มใจในความสำเร็จของงานนั้น

2. การยอมรับนับถือ (recognition) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relation) และ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ (advancement) ผู้ปฏิบัติงานควรได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชา หรือการ แสดงออกอื่นใดที่สื่อให้เห็นถึงการได้รับการยอมรับในความสามารถ เมื่อทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งบรรลุผลสำเร็จ และหน่วยงานควรกำหนดเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ และนำมาใช้อย่างจริงจังโดยประเมินจากผลสมฤทธิ์ของ งาน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมองเห็นโอกาสความก้าวหน้าได้อย่างชัดเจน

3. ลักษณะของงาน (work itself) และความรับผิดชอบ (responsibility) หน่วยงานควรสนับสนุน ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่อย่างเต็มที่ ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความ ท้าทายให้ลงมือทำ หรือ สนับสนุนผู้ปฏิบัติงานให้สามารถทำงานได้โดยลำพังโดยไม่จำเป็นต้องตรวจสอบหรือควบคุมอย่างใกล้ชิด

4. สภาพแวดล้อมในการทำงาน (working condition) หน่วยงานควรจัดให้สภาพของการทำงานมี ความสะดวกสบาย ท่าเลที่ตั้งของสถานที่ทำงาน การคมนาคม ปริมาณงานที่ต้องปฏิบัติ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และบรรยากาศในที่ทำงานให้เอื้อต่อการทำงาน

5. เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล (salary and fringe benefit) หน่วยควรกำหนดผลสมฤทธิ์ของ งานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อนำมาพิจารณาในการเลื่อนขึ้นเงินเดือนและ ผลประโยชน์เกื้อกูลอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงานหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุคปกติวิถีใหม่ทั้ง 2 พื้นที่ เพื่อนำ ข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนและกำหนดนโยบายให้เหมาะสมและสอดคล้องกัน

2. ควรศึกษาข้อมูลเชิงลึกปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานในยุคปกติวิถีใหม่ ในแต่ละหน่วยงาน และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดแนวทางการสร้างแรงผลักดันในการทำงานให้มีผลสัมฤทธิ์ เพิ่มขึ้น

3. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในยุค ปกติวิถีใหม่ในแต่ละหน่วยงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและออกแบบระบบการทำงานให้สอดคล้องกับ สถานการณ์

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณ์ รักชาติเจริญ. (2555). ตัวแบบการประเมินรัฐอิเล็กทรอนิกส์. *วารสารนักบริหาร*. 32(3): 103-110.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2549). *รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์รัตนไตร.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2552). *ทิศทางและแนวโน้มของรัฐประศาสนศาสตร์*. เอกสารการสอนชุดวิชาแนวคิดทฤษฎีและ หลักการ รัฐประศาสนศาสตร์ หน่วยที่ 15 สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัย.

ลัดดา กุลนันทน์.(2543). แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวิจัย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

บุคลานุกรม

นายอภิญญา สุจริตานันท์.(ผู้ให้สัมภาษณ์). ภัทรธิดา รัตนจิตรานนท์ (ผู้สัมภาษณ์).ที่ ชั้น 14 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ถนนมิตรไมตรี แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร 10400. เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2564.

นายวรรณรัตน์ ศรีสุใส.(ผู้ให้สัมภาษณ์). ภัทรธิดา รัตนจิตรานนท์ (ผู้สัมภาษณ์).ที่ ชั้น 14 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ถนนมิตรไมตรี แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร 10400. เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2564.

นายเกริกไกร นาสมยงค์.(ผู้ให้สัมภาษณ์). ภัทรธิดา รัตนจิตรานนท์ (ผู้สัมภาษณ์).ที่ ชั้น 14 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ถนนมิตรไมตรี แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร 10400. เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2564.

ภาวะผู้นำและปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน
ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก
Leadership and Factors Affecting Operational Efficiency of Supportive Personnel
in State Higher Educational Institutions of Phitsanulok

ณัฐพัฒน์ มั่งชม^{1*} ธัมมะทินนา ศรีสุพรรณ² และ ประสทธิชัย นรากรณ์³
Nathaphat Mungchom ^{1*}, Thammathinna Seesuphan² and Prasittichai Narakorn³

*Corresponding author, e-mail: nataphat6636@gmail.com

Received: August 27th, 2021; Revised: November 27th, 2021; Accepted: December 8th, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นด้านภาวะผู้นำ ปัจจัย และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก 3) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงจิตและปัจจัยด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.983 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก มีระดับความคิดเห็นด้านภาวะผู้นำ ด้านปัจจัย และด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้เท่ากับร้อยละ 55.80 ส่วนด้านปัจจัยเชิงจิตส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถรวมกันการพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 73.30 และปัจจัยด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถรวมกันการพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 76.10 ซึ่งผู้บริหารองค์กร

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการประยุกต์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Student in Master of Business Administration Program, Faculty of Management Science,
Pibulsongkram Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการประยุกต์ คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Assistant Professor in Master of Business Administration Program, Faculty of Management Science,
Pibulsongkram Rajabhat University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Assistant Professor in Doctor of Philosophy Program in Business Administration, Faculty of Management Science,
Pibulsongkram Rajabhat University

สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการปรับภาวะผู้นำในการบริหารและเลือกปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงมาเป็นแรงเสริมในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน บุคลากรสายสนับสนุน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the levels of opinion on leadership, factors and operational efficiency of supportive personnel in state higher educational institutions of Phitsanulok, 2) to study the leadership affected operational efficiency of supportive personnel, 3) to study motivational factors and supportive factors affected the operational efficiency of supportive personnel. The samples were 364 people. The data were collected by employing questionnaires with the reliability of 0.983 and analyzed by using percentage, mean, standard deviation, stepwise multiple regression analysis.

The findings were found that supporting personnel at state higher education institutes in Phitsanulok Province had opinions towards leadership, factors, and operational efficiency overall were at a high level. Regarding the leadership on change, it affected the operational efficiency statistically significant at .01; thus, it can predict that the operational efficiency is at 55.80%; whereas, the motivational factors affected operational efficiency statistically significant at 0.1 and it can predict that the operational efficiency is 76.10%. Therefore, the organization administrators can benefit the information to readjust the administrative leadership and choose factors that highly influence for the reinforcement in terms of enhancing better and more operational efficiency for supporting personnel

Keywords: Leadership, Motivational and Supportive Factors, Operational Efficiency, Supportive Personnel

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐหรือหน่วยงานในการกำกับของรัฐ มีภารกิจโดยรวมคือการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถและบุคลิกภาพที่เหมาะสม สร้างองค์ความรู้ พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี จึงมีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเป็นแหล่งรวมบุคลากรที่มีองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญเป็นจำนวนมาก การเป็นต้นแบบทางสังคมที่ดี อีกทั้งความสำเร็จของงานจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรเป็นผู้ปฏิบัติงานทุกอย่างถึงแม้ว่าจะมีนวัตกรรมเทคโนโลยีที่ทันสมัยก็ตาม ฉะนั้น การบริหารทรัพยากรมนุษย์เปรียบเสมือนหัวใจและรากแก้วของการบริหาร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนและปรับศักยภาพของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่เพื่อความสำเร็จของและคุณภาพขององค์กรเป็นที่ยอมรับของสังคม

ในด้านการจัดระบบบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษานั้น จะแบ่งเป็นบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุน โดยบุคลากรสายหลักคือสายวิชาการปฏิบัติภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยมีบทบาทหน้าที่การสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ส่วนบุคลากรสายสนับสนุนทำหน้าที่สนับสนุนงานสายวิชาการให้ปฏิบัติหน้าที่ทางวิชาการ การบริหารได้เต็มที่ มีความถูกต้องและรวดเร็ว หัวใจสำคัญในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน คือ มีจิตบริการ ซึ่งจะทำให้เกิดคุณค่าในการปฏิบัติงาน และมีความสุขในการทำงาน รวมถึงการสร้างสัมพันธภาพให้กับผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง (สุพจน์ เอี้ยงกฤษ, 2560 : 1) บุคลากรสายสนับสนุนมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย สามารถวางแผนการปฏิบัติงานในอนาคตได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น บทบาทหน้าที่ของบุคลากรสายสนับสนุนเป็นการปฏิบัติงานตามขอบเขตหน้าที่ของโครงสร้างงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเองได้ เป็นเพราะว่าบุคลากรสายสนับสนุนมีความชำนาญในงานที่ปฏิบัติ เช่น ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ สามารถวิเคราะห์ทางเลือกและแนวปฏิบัติที่ดี ทำให้ผู้บริหารตัดสินใจรวดเร็วและไม่ผิดพลาดได้ รวมถึงการปฏิบัติงานที่รวดเร็วก็ส่งผลต่อความสำเร็จของงานเป็นไปตามแผนงานและบรรลุเป้าหมาย ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงปัจจัยที่จะส่งเสริมหรือกระตุ้นให้การปฏิบัติของบุคลากรสายสนับสนุนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ปัจจัยด้านภาวะผู้นำเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อหน่วยงานหรือต่อผู้ใต้บังคับบัญชา รูปแบบและคุณลักษณะของผู้นำมีผลต่อการปฏิบัติงานและผลงานขององค์กรหรือหน่วยงาน ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่มีคุณภาพย่อมมีโอกาสนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จได้ ทำให้บุคลากรในองค์กรให้การยอมรับในตัวบุคคล การจะเป็นผู้นำที่มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีความตื่นตัว สนใจต่อสิ่งต่าง ๆ ให้มากขึ้น เช่น สนใจผู้ร่วมงาน สนใจสภาพเงื่อนไขการทำงาน และเทคโนโลยี เป็นต้น และมีพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ต่างๆ เพื่อฟันฝ่าอุปสรรคขององค์กรให้บรรลุตามเป้าหมาย เบิร์นส์ (Burns, 1978) ได้เสนอทฤษฎีความเป็นผู้นำเชิงปฏิรูปจากผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ซึ่งเน้นความเป็นผู้นำเชิงเป้าหมายเหมาะสำหรับสถานการณ์ค่อนข้างคงที่มาพัฒนาเป็นผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลงเน้นการจูงใจให้ผู้ตามปฏิบัติงานได้มากกว่าเป้าหมาย เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมซึ่งผู้นำทศวรรษหน้าในยุคการเปลี่ยนแปลงนี้ จะต้องผู้นำที่ดีมีคุณค่า มีคุณธรรมและจริยธรรม มีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล ยอมรับการเปลี่ยนแปลง เปิดรับความคิดแนวใหม่ ๆ ยืดหยุ่น มีความสามารถในการปรับตัวและการใช้เทคโนโลยี เป็นนักพัฒนาทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคนสามารถทำงานได้เองทุกอย่าง (ชัยวิช เนียมศิริ, 2560 : 2) อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและเสริมแรงจูงใจกระตุ้นบุคลากรสายสนับสนุนให้มีความต้องการในการเปลี่ยนแปลงตนเอง โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการบริหาร ให้การสนับสนุนการนำความคิดแนวใหม่ ๆ มาพัฒนาในการปฏิบัติงาน จะทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น

นอกจากนี้ แรงจูงใจก็จำเป็นว่าเป็นปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันให้บุคลากรทำงานด้วยความกระตือรือร้นและด้วยความเต็มใจ ซึ่งมีผลทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานนั้นมีผลมาจากความมุ่งมั่น ความสมัครใจและแรงจูงใจในการทำงาน โดยสามารถวัดผลได้จาก คุณภาพงาน ปริมาณงาน เวลา วิธีการ และด้านค่าใช้จ่าย (สุพรรณ บุนนิตทิพย์, 2561: 89) เนื่องจากแรงจูงใจเป็นสิ่งที่สร้างความตั้งใจในปฏิบัติงาน ทำให้งานสำเร็จลุล่วง ทำให้ผลงานมีคุณภาพ (นลพรรณ บุญฤทธิ์, 2558 : 93) อีกทั้งเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959) กล่าวว่าแรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญมากต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร ซึ่งจะช่วยผลักดันในการดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย อันได้แก่ปัจจัยจูงในด้าน ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบของงาน การได้รับการ

ยอมรับนับถือ ความสำเร็จในการทำงาน และความก้าวหน้าในการทำงาน และปัจจัยค่าจูน ได้แก่ เงินเดือน/ค่าตอบแทน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความมั่นคงของงาน สภาพการทำงานและเงื่อนไขการทำงาน และนโยบายการบริหาร การบังคับบัญชา จะเห็นได้ว่าปัจจัยดังกล่าวจะช่วยเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน รวมถึงความสำเร็จในการปฏิบัติงานเป็นตามเป้าหมาย โดยต้องคำนึงถึงการบริหารทรัพยากรขององค์กรให้เกิดประโยชน์ ประหยัด คุ่มค่าและเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด ฉะนั้น ผู้บริหารองค์กรต้องมีมุมมองทุกมิติ รองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง รวมถึงการสนับสนุนแรงเสริมเพื่อกระตุ้นให้กับบุคลากรสายสนับสนุนปฏิบัติงานอย่างเต็มใจ มีความอดทน ทำงานเต็มความสามารถ เพื่อความสำเร็จของงานและเป้าหมาย อีกทั้งต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความสุขในการทำงาน สร้างความร่วมมือของบุคลากร ก็จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จและทำให้บุคลากรยึดมั่นและจะรักภักดีต่อองค์กร

สถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐในจังหวัดพิษณุโลกมี 3 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พิษณุโลก ซึ่งมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งได้มีการพัฒนาการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องและให้สนับสนุนในการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนในการให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการทำงาน เพื่อเพิ่มศักยภาพให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของบุคลากรสายสนับสนุนเนื่องจากข้อจำกัดของมหาวิทยาลัย เช่น นโยบาย การบริหาร งบประมาณ รวมถึงการให้การสนับสนุนด้านแรงจูงใจในการทำงานจึงส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนลดลง สภาพปัญหาในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน ส่วนใหญ่ปัญหาในด้านคุณภาพงาน งานล่าช้า การไม่ประหยัดทรัพยากร การวางแผนงาน การวิเคราะห์งาน และการตัดสินใจในการแก้ปัญหา การคิดอย่างเป็นระบบ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและภารกิจของหน่วยงาน การประสานงาน และการสื่อสาร ระบบที่เสี่ยงหรือที่ปรึกษาช่วยตัดสินใจและแก้ปัญหาในงานที่รับผิดชอบ (พิมพ์ลักษณ์ อยู่พัฒนา, 2557 : 39) อีกทั้งเนื่องจากงานสายสนับสนุนก็เหมือนงานบริการ ต้องให้บริการแก่ ผู้บังคับบัญชาหลายระดับ บุคลากรสายวิชาการ นักศึกษา บุคลากรในหน่วยงานอื่นๆ และบริการบุคคลภายนอก บางครั้งทำให้เกิดปัญหาหรือผลงานไม่บรรลุตามเป้าหมาย อาจเกิดจากสาเหตุอื่นๆ เช่น ความซ้ำซ้อนในการสั่งการของผู้บังคับบัญชา ลักษณะภาวะอารมณ์ของภาวะผู้นำ การประสานงานและการสื่อสารระหว่างหน่วยงานไม่ชัดเจน การจัดลำดับความสำคัญของงาน การขาดระบบในการติดตามงาน การมีส่วนร่วมของบุคลากร เป็นต้น ดังนั้น ผู้บริหารมหาวิทยาลัยต้องปรับตัวไปตามระบบราชการที่ปรับเปลี่ยนไป ควบคู่ไปกับการสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากร โดยเฉพาะบุคลากรสายสนับสนุนหรือสายบริการที่ถือว่าเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนระบบการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ ส่วนบุคลากรสายสนับสนุนของสถาบันอุดมศึกษา จะต้องคิด ต้องพัฒนาและต้องปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เพื่อความสำเร็จของมหาวิทยาลัย จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำและปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อผู้บริหารสามารถนำไปปรับใช้ในการบริหารจัดการในองค์กรที่เกี่ยวข้องหรือในหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุขในการทำงาน

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำ ปัจจัย และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก

2. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก

3. เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก

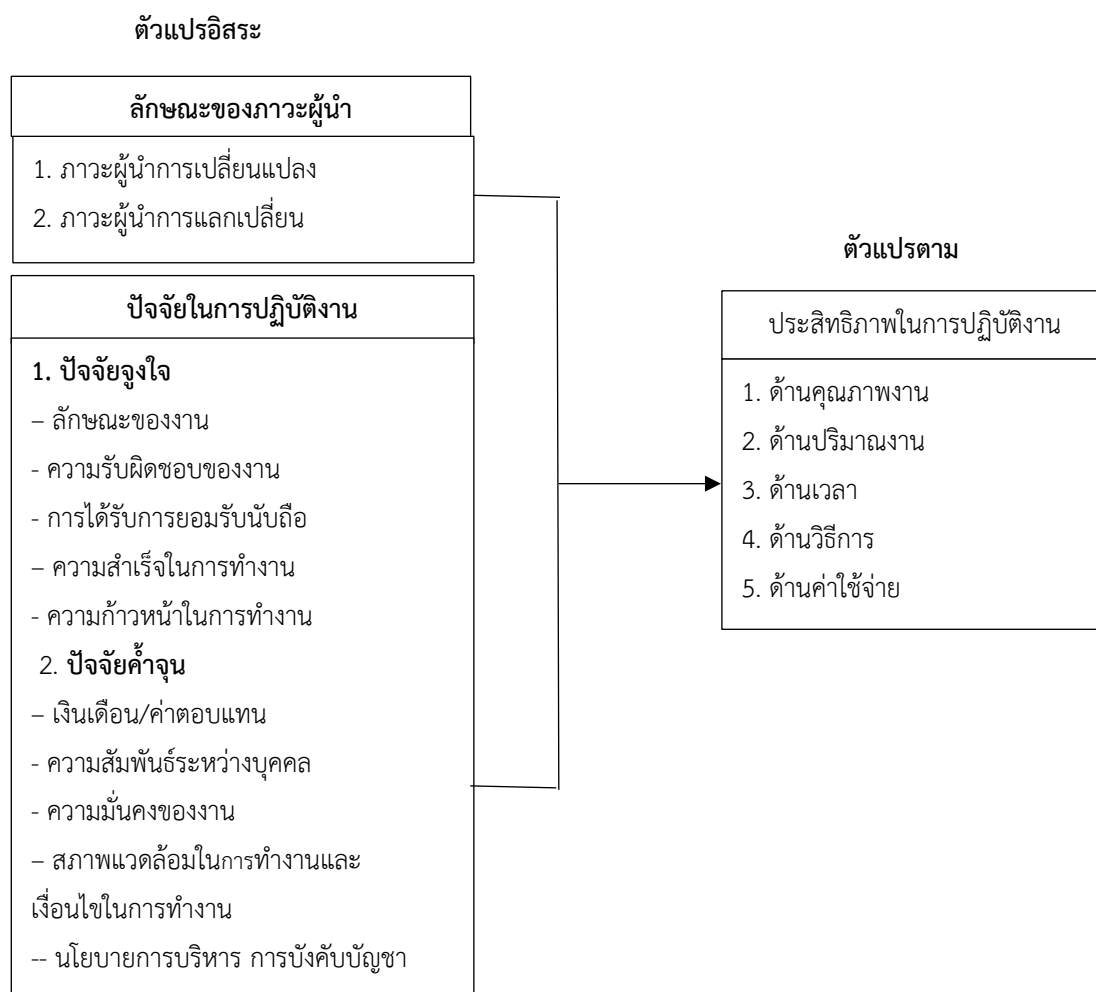
สมมุติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก

2. ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากบทบาทหน้าที่ของบุคลากรสายสนับสนุนเสมือนการเป็นผู้ช่วยเหลือผู้อื่น ทำให้บุคลากรสายสนับสนุนถูกจำกัดความสามารถในด้านการเป็นผู้นำในการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาเปลี่ยนแปลงองค์กร ดังนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับแรงบันดาลใจเพื่อการพัฒนาประจำของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษา คือ การให้บุคลากรสายสนับสนุนรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการช่วยวิเคราะห์หรือการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยจากงานประจำ พร้อมเสนอแนะการตัดสินใจให้แก่ฝ่ายบริหาร สามารถเป็นผู้นำการองค์กรได้และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ คือ ภาวะผู้นำในการบริหารงาน ด้านการกระตุ้นและการสร้างแรงจูงใจกำลังใจในการปฏิบัติงานทางบวก (จรงค์ พุ่มนวน, 2562: 1) ผู้วิจัยจึงนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย สอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงปฏิรูปของเบิร์นส์ (Burns,1978) ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ชเบิร์ก (Herzberg, 1959)และทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของปีเตอร์สันและพลาวแมน (Peterson&Plowman.1989) (ดังรูปที่ 1)

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย**ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง**

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรสายสนับสนุน/สายบริการในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3,966 คน ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 3,414 คน (มหาวิทยาลัยนเรศวร, กองการบริหารงานบุคคล : 2563) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 497 คน (มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, กองบริหารงานบุคคล : 2563) และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พิษณุโลก จำนวน 55 คน (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พิษณุโลก, กองบริหารทรัพยากร : 2563) มีขนาดกลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยใช้ค่าสูงสุดจำนวน 364 คน จากตารางการคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane ค่าความเชื่อมั่นที่ 95% (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2554 : 134) และมีวิธีการกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 312 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 46 คน และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พิษณุโลก จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การเก็บแบบสอบถามออนไลน์ทั้งหมดจำนวน 364 ชุด ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบสอบถามตอบสอบรายการ (check list)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะแบบภาวะผู้นำ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยในปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน

ทั้งนี้ แบบสอบถามในส่วนที่ 2 ถึงส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ค่ะแนน กำหนดการเป็น 5 ระดับ (rating scale) กำหนดค่าคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลผลระดับการวัดข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ โดยใช้กำหนดค่าระดับความคิดเห็นแต่ละช่วงคะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้วยวิธีดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ (IOC : Item-Objective Congruence Index) จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 3 ท่านและตรวจสอบความเที่ยง (reliability) ของข้อคำถามก่อนนำไปใช้จริง จำนวน 30 ชุด และข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจริงจำนวน 364 ชุด ตัวแปรทุกตัวมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ไม่น้อยกว่า 0.7 โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม $\alpha = 0.983$

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติพื้นฐานด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentages)
2. การวิเคราะห์ระดับลักษณะภาวะผู้นำ ปัจจัย และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน (Correlation and Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสรุปประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับ คือ บังคับบัญชาเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลที่สร้างอนาคตขององค์กร ($\bar{X} = 4.31$) รองลงมา ผู้บังคับบัญชามีค่านิยมในการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีเอกภาพมีความเสมอภาค ความยุติธรรม ($\bar{X} = 4.17$) และผู้บังคับบัญชาให้อิสระในการคิดในปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.15$) ส่วนภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับ คือ ผู้บังคับบัญชาเน้นที่ผลผลิตและผลงาน ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมา ผู้บังคับบัญชามีค่านิยมในการประสานงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ($\bar{X} = 4.01$) ผู้บังคับบัญชา มีการรักษาสมดุลของงานที่ทำอยู่ ($\bar{X} = 3.91$) (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามลักษณะของผู้นำ

ลักษณะของภาวะผู้นำ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.05	.513	มาก
ลักษณะผู้นำการแลกเปลี่ยน	3.74	.620	มาก

2. ระดับปัจจัยในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ปัจจัยในการปฏิบัติงานด้านปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) โดยด้านปัจจัยจูงใจในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความรับผิดชอบของงาน รองลงมา ด้านลักษณะของงาน ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ และด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ตามลำดับ ส่วนด้านปัจจัยค้ำจุนในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความมั่นคงของงาน รองลงมา ด้านนโยบายการบริหาร การบังคับบัญชา ด้านสภาพการทำงานและเงื่อนไขการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และ ด้านเงินเดือน/ค่าตอบแทน ตามลำดับ (ดังตารางที่ 2-3)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามปัจจัยในการปฏิบัติงานด้านปัจจัยจูงใจ

ด้านปัจจัยจูงใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ลักษณะของงาน	4.02	.543	มาก
2. ความรับผิดชอบของงาน	4.03	.551	มาก
3. การได้รับการยอมรับนับถือ	3.94	.570	มาก
4. ความสำเร็จในการทำงาน	4.00	.528	มาก
5. ความก้าวหน้าในการทำงาน	3.86	.619	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.97	.491	มาก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามปัจจัยในการปฏิบัติงานด้านปัจจัยคำจูน

ด้านปัจจัยคำจูน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. เงินเดือน/ค่าตอบแทน	3.77	.642	มาก
2. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	3.87	.589	มาก
3. ความมั่นคงของงาน	4.00	.551	มาก
4. สภาพการทำงานและเงื่อนไขการทำงาน	3.89	.577	มาก
5. นโยบายการบริหาร การบังคับบัญชา	3.92	.581	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.89	.501	มาก

3. ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านเวลา รองลงมา ด้านปริมาณงาน ด้านคุณภาพงาน ด้านค่าใช้จ่ายและด้านวิธีการ ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านคุณภาพงาน	3.94	.525	มาก
2. ด้านปริมาณงาน	3.94	.481	มาก
3. ด้านเวลา	3.99	.495	มาก
4. ด้านวิธีการ	3.91	.555	มาก
5. ด้านค่าใช้จ่าย	3.93	.550	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.94	.469	มาก

4. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ภาวะผู้นำส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพยากรณ์ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้เท่ากับร้อยละ 55.80 ($R^2 = .558$) มีขนาดของอิทธิพลจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปรับมาตรฐาน (Beta) มากที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (XX_1) เท่ากับ .499 และภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน (XX_2) เท่ากับ .312 และมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยจากค่าจริง (B) ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (XX_1) เท่ากับ .457 และด้านภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน (XX_2) เท่ากับ .236 โดยสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์จากค่ามาตรฐานและค่าจริงได้ดังนี้ (รายละเอียดดังตารางที่ 5)

$$Z = .499 (XX_1^{**}) + .312(XX_2^{**})$$

$$Y = 1.207 + .457 (XX_1^{**}) + .236(XX_2^{**})$$

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก ด้วยวิธี Stepwise Multiple Regression Analysis

ปัจจัยลักษณะภาวะผู้นำ	B	SE.	Beta	t	Sig	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.207	.132		9.159	.000		
ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (XX ₁)	.457	.044	.499	10.428	.000	.535	1.871
ผู้นำการแลกเปลี่ยน (XX ₂)	.236	.036	.312	6.519	.000	.535	1.871
R = .747 R ² = .558 Adj.R ² = .556 S.E. = .31318 F = 228.224 Sig = .000							

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเบิกจ่ายตามมาตรการด้านงบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย และด้านระบบขั้นตอน สามารถวิเคราะห์ผลเป็นรายข้อ ดังตารางที่ 4 และ 5

5. ปัจจัยจุดใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ปัจจัยจุดใจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพยากรณ์ พบว่า ปัจจัยจุดใจทั้ง 5 ด้าน สามารถรวมกันการพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 73.30 ($R^2 = .733$) มีขนาดของอิทธิพลจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปรับมาตรฐาน (Beta) มากที่สุด คือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน (X_4) เท่ากับ .242 รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบงาน (X_2) เท่ากับ .227 ด้านลักษณะของงาน (X_1) เท่ากับ .206 ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน (X_5) เท่ากับ .174 และ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (X_3) เท่ากับ .129 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยจากค่าจริง (B) คือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน (X_4) เท่ากับ .215 ด้านความรับผิดชอบงาน (X_2) เท่ากับ .193 ด้านลักษณะของงาน (X_1) เท่ากับ .178 ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน (X_5) เท่ากับ .132 ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (X_3) เท่ากับ .106 ตามลำดับ โดยสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์จากค่ามาตรฐานและค่าจริง ดังนี้ (รายละเอียดดังตารางที่ 6)

$$Z = .242(X_4^{**}) + .227(X_2^{**}) + .206(X_1^{**}) + .174(X_5^{**}) + .129(X_3^{**})$$

$$Y = .659 + .215(X_4^{**}) + .193(X_2^{**}) + .178(X_1^{**}) + .132(X_5^{**}) + .106(X_3^{**})$$

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณปัจจัยจิตใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก ด้วยวิธี Stepwise Multiple Regression Analysis

ปัจจัยจิตใจ	B	SE.	Beta	t	Sig	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.659	.106		6.203	.000		
ความสำเร็จในการทำงาน (X_4)	.215	.043	.242	5.039	.000	.324	3.088
ด้านความรับผิดชอบงาน(X_2)	.193	.043	.227	4.508	.000	.294	3.398
ลักษณะของงาน (X_1)	.178	.041	.206	4.308	.000	.326	3.070
ความก้าวหน้าในการทำงาน (X_5)	.132	.030	.174	4.363	.000	.469	2.133
การได้รับการยอมรับนับถือ (X_3)	.106	.040	.129	2.670	.000	.320	3.122
R =.856 R ² =.733 Adj.R ² =.730 S.E. = .24443 F = 196.799 Sig=.000							

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

6. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 เมื่อวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพยากรณ์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลทั้ง 4 ด้าน สามารถรวมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 76.10 ($R^2 = .761$) มีขนาดของอิทธิพลจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปรับมาตรฐาน (Beta) มากที่สุด คือ ด้านสภาพการทำงานและเงื่อนไขการทำงาน (X_9) เท่ากับ .448 รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (X_7) เท่ากับ .208 ด้านนโยบายการบริหาร การบังคับบัญชางาน (X_{10}) เท่ากับ .195 และ ด้านความมั่นคงของงาน (X_8) เท่ากับ .138 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยจากค่าจริง (B) คือ ด้านสภาพการทำงานและเงื่อนไขการทำงาน (X_9) เท่ากับ.365 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (X_7) เท่ากับ.166 ด้านนโยบายการบริหาร การบังคับบัญชางาน (X_{10}) เท่ากับ .158 ด้านความมั่นคงของงาน (X_8) เท่ากับ.118 ตามลำดับ โดยสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์จากค่ามาตรฐานและค่าจริง ดังนี้ (รายละเอียดดังตารางที่ 7)

$$Z = .448 (X_9^{**}) + .208 (X_7^{**}) + .195 (X_{10}^{**}) + .138 (X_8^{**})$$

$$Y = 0.792 + .365 (X_9^{**}) + .166 (X_7^{**}) + .158 (X_{10}^{**}) + .118 (X_8^{**})$$

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก ด้วยวิธี Stepwise Multiple Regression Analysis

ปัจจัยคำจูน	B	SE.	Beta	t	Sig.	Tolerance.	VIF
ค่าคงที่	.792	.098		8.108	.000		
สภาพการทำงานและเงื่อนไขการทำงาน (X_9)	.365	.035	.448	10.433	.000	.362	2.766
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (X_7)	.166	.030	.208	5.569	.000	.477	2.095
นโยบายการบริหาร การบังคับบัญชางาน (X_{10})	.158	.036	.195	4.431	.000	.344	2.908
ความมั่นคงของงาน (X_8)	.118	.032	.138	3.642	.000	.462	2.165
R = .872 R ² = .761 Adj.R ² = .758 S.E. = .23124 F = 285.104 Sig=.000							

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปและอภิปรายผล

ผลของการศึกษาภาวะผู้นำ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก พบประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นด้านภาวะผู้นำของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะมีค่าเฉลี่ยมากกว่าภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลที่สร้างอนาคตขององค์กร อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรขนาดใหญ่ผู้บริหารควรมีลักษณะวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ทำงานเชิงรุก มีความยืดหยุ่น มีความยุติธรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชา จึงทำให้บุคลากรสายสนับสนุนเชื่อมั่นว่าผู้บริหารองค์กรที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะสามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดได้ สอดคล้องตามทฤษฎีของเบส (Bass,1985) ได้กล่าวว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถทำให้ผู้ตามตระหนักถึงความสำคัญของงานโดยกระตุ้นความต้องการระดับสูง สร้างบรรยากาศของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวิช เนียมศิริ (2560 : 105) กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพในยุค Thailand 4.0 ที่พึงประสงค์ คือ มีความเป็นผู้นำ มีความรอบรู้ ยึดหลักธรรมาภิบาล ยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ มีความทันสมัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่มาใช้ในองค์กร ส่วนด้านภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน ถึงแม้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้บังคับบัญชานั่นที่ผลผลิตและผลงาน อาจเป็นเพราะว่ายังมีบุคลากรสายสนับสนุนมีความต้องการวิธีการกระตุ้นในการปฏิบัติงานโดยเน้นให้รางวัลและผลตอบแทนเมื่อผลงานได้ตามเป้าหมายโดยพิจารณาถึงผลลัพธ์ของงาน สอดคล้องตามทฤษฎีของเบิร์น (Burns,1978) กล่าวว่า ผู้นำยอมรับความต้องการของผู้ตามแต่มีเงื่อนไขแลกเปลี่ยนโดยต้องทำงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ข้อตกลง ผู้นำประเภทจะมีความเชี่ยวชาญในการบริหารการจัดการเป็นไปตามหน้าที่การบริหารมากกว่า และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของคุชเนอร์และลีวิส (Kuhnert and Lewis, 1987) พบว่า ภาวะผู้นำการ

เปลี่ยนแปลงจะอยู่ในระดับที่มีค่าสูงกว่าภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะเสียผลประโยชน์ส่วนตนเองก้าวเข้าถึงจิตใจของผู้ตาม ส่วนผู้นำการแลกเปลี่ยนจะมีลักษณะการทำงานด้วยแรงจูงใจเพื่อผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย

2. ระดับปัจจัยในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ระดับปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

2.1 ระดับปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความรับผิดชอบของงาน เห็นได้ว่าบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก มีศักยภาพและมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายสูง อาจเป็นเพราะบุคลากรสายสนับสนุนมีความความสุกับผลสำเร็จของงานและทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของนลพรรณ บุญฤทธิ์ (2558 : 90) พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วน จังหวัดชลบุรี มีความสำคัญระดับมาก

2.2 ระดับปัจจัยค้ำจุนในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความมั่นคงของงาน เนื่องจากบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก ต้องการความมั่นคงโดยเฉพาะตำแหน่งหน้าที่การงานที่ปฏิบัติงานมีความมั่นคงในการทำงาน โดยเฉพาะไม่ถูกเลิกจ้างเป็นสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานอย่างเต็มที่ เพราะบุคลากรมีความเชื่อว่าองค์กรที่มีชื่อเสียงจะมีความมั่นคง สอดคล้องตามทฤษฎีของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959) กล่าวว่า ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนสามารถกระตุ้นให้บุคคลในองค์การการทำงานมีประสิทธิภาพสูง เพราะแรงจูงใจเป็นผลมาจากความแตกต่างระหว่างความต้องการหรือแรงบันดาลใจ ความปรารถนา ความอยากได้ กับความสำเร็จหรือผลสัมฤทธิ์ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณ บุญนิติภพ (2561: 86) พบว่า ปัจจัยในการปฏิบัติงานด้านบริหาร ด้านความรู้ในการปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ความมั่นคงของงาน และด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง

3. ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านเวลา เป็นเพราะว่าบุคลากรสายสนับสนุนให้ความสำคัญกับความคุ้มค่าของเวลากับงานในการทำงานแต่ละวัน เพื่อให้ผลงานสำเร็จทันตามเวลาที่กำหนดหรือเร็วกว่าที่กำหนด เป็นอันดับต้นๆ โดยปฏิบัติงานให้สำเร็จตามปริมาณงานที่ได้รับมอบหมาย มีความถูกต้องแม่นยำ ครบถ้วน เชื่อถือได้ สอดคล้องตามทฤษฎีของปีเตอร์สันและพลาวแมน (Peterson&Plowman.1989) ได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต้องคำนึงถึงคุณภาพของงาน ถูกต้องได้มาตรฐาน เวลารวดเร็ว เพื่อให้ได้ปริมาณงานตามเป้าหมาย โดยใช้ทรัพยากรประหยัดคุ้มค่า เกิดการสูญเสียน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนลพรรณ บุญฤทธิ์ (2558 : 90) พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วน จังหวัดชลบุรี มีความสำคัญระดับมาก ได้แก่ ด้านเวลา ด้านค่าใช้จ่าย ด้านคุณภาพงานและปริมาณงาน ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมิตา จันทวงศ์ (2559 : 111) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของลูกจ้างมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ พบว่า ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ เวลาที่ใช้ในงาน ปริมาณงานและคุณภาพของงาน

4. ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและด้านภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ซึ่งสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้เท่ากับร้อยละ 55.80 ($R^2 = .558$) เมื่อพิจารณาขนาดของอิทธิพลจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนสูงกว่าภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน อาจเป็นเพราะในปัจจุบันระบบการศึกษาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งบุคลากรสายสนับสนุนมีมุมมองด้านการบริหารที่จะต้องพัฒนาตามกระแสการเปลี่ยนแปลง โดยผู้บังคับบัญชาต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีหลักการการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีหลักธรรมาภิบาล และที่สำคัญต้องสามารถแก้ปัญหาในการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว มากกว่าการเน้นที่ผลผลิตและผลงาน หรือยึดบทบาทตามหน้าที่เท่านั้น สอดคล้องงานวิจัยของพิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2560 :29) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คุณลักษณะเฉพาะของผู้นำ ประกอบด้วย การตัดสินใจ การมีส่วนร่วม การวางแผน การทำงานเป็นทีม และการสื่อสาร 2) คุณลักษณะภาวะผู้นำ ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์การสร้างบารมี การคำนึงถึงเอกบุคล การกระตุ้นให้ เกิดการใช้ปัญญา และการสร้างแรงบันดาลใจ และ 3) ทักษะของผู้บริหาร ประกอบด้วย ความคิดรวบยอด มนุษยสัมพันธ์ เทคนิควิธีการสอน และความรู้ความเข้าใจ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวัลย์ ชาลีเครือ (2559 :105) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพของครูในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ปัจจัยจูงใจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบงาน ด้านลักษณะงาน ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านการได้รับการยกย่องนับถือ ซึ่งสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้เท่ากับร้อยละ 73.30 ($R^2 = .733$) เมื่อพิจารณาขนาดของอิทธิพลจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย โดยปัจจัยด้านความสำเร็จในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนสูงสุด อาจเนื่องจากบุคลากรสายสนับสนุนเห็นว่าการประสบความสำเร็จของงานและประสิทธิภาพของการทำงานส่งผลต่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานทั้งรายได้และตำแหน่งสูงขึ้น จึงมีความมุ่งมั่นชัดเจนในเป้าหมาย และพร้อมที่จะเรียนรู้วิทยาการใหม่ๆ เพื่อพัฒนาตนเอง ดังนั้นการมอบหมายในงานที่ตรงกับ ความชำนาญหรือโครงการต่างๆ ที่ท้าทายความสามารถ รวมถึงการให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ จะทำให้บุคลากรสายสนับสนุนมีความรู้สึกภาคภูมิใจกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของนลพรรณ บุญฤทธิ์ (2558 : 93) กล่าวว่า ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน คือ ความสำเร็จในงานตำแหน่งงาน ความรับผิดชอบในงาน และสถานภาพในการทำงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง ($R^2 = .727$)

6. ปัจจัยค้ำจุนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ปัจจัยค้ำจุนส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ประกอบด้วย ด้านสภาพการทำงานและ

เงื่อนไขการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านนโยบายการบริหาร การบังคับบัญชางาน ด้านความมั่นคงของงาน ซึ่งสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้เท่ากับร้อยละ 76.10 ($R^2 = .761$) เมื่อพิจารณาขนาดของอิทธิพลจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย พบว่า ปัจจัยด้านสภาพการทำงานและเงื่อนไขการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนสูงสุด อาจเป็นเพราะบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเห็นว่องคึกที่ปฏิบัติงานอยู่มีความมั่นคงและมีชื่อเสียง สามารถปฏิบัติงานได้จนสิ้นสุดระยะเวลาในการทำงาน จึงได้ให้ความสำคัญกับสภาพการทำงานและเงื่อนไขในการทำงาน เพราะเห็นว่าสิ่งแวดล้อมที่ดีจะมีอิทธิพลต่อการทำงาน รวมถึงสิ่งสนับสนุนในการปฏิบัติจะช่วยให้บุคลากรทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมา จันทวงศ์ (2559 : 113) พบว่า ปัจจัยด้านสุขอนามัยส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของลูกจ้างมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณ บุนนิตภพ (2561 : 89) พบว่า ปัจจัยในการปฏิบัติงานด้านบริหาร ด้านความรู้ในการปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ความมั่นคงของงาน และด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านคุณภาพ ด้านปริมาณ ด้านเวลา ด้านการดำเนินการ และด้านค่าใช้จ่ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บังคับบัญชาควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกลและการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้กำลังใจและดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อต้องเผชิญปัญหาและอุปสรรค ควรปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชามีค่านิยมในการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีเอกภาพ มีความเสมอภาคเท่าเทียม มีความยุติธรรม โปร่งใส และให้อิสระในการคิดในปฏิบัติงาน
2. ผู้บังคับบัญชาควรให้ความสำคัญโดยเน้นผลผลิตและผลงาน การให้การสนับสนุนช่วยเหลือสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล อีกทั้งควรส่งเสริมด้านความสามารถบุคลากรสายสนับสนุน เช่น เปิดโอกาสให้บุคลากรสายสนับสนุนพัฒนาเป็นผู้มีระดับสูง มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและได้ตัดสินใจแก้ไขปัญหาอย่างเต็มที่
3. ด้านปัจจัยจูงใจผู้บริหารอาจใช้แรงจูงใจเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรสายสนับสนุนในการปฏิบัติงาน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การสร้างแรงจูงใจที่นำไปสู่ประสิทธิภาพการทำงานมากที่สุด คือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย เช่น งบประมาณ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก อบรมสัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ เป็นต้น รวมถึงเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหามากขึ้น
4. ด้านปัจจัยค่าจ้างจะเห็นได้ว่าบุคลากรสายสนับสนุนให้ความสำคัญมากที่สุดในด้านความมั่นคงของงาน ฉะนั้นการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นผู้บริหาร ควรสร้างความมั่นใจให้ตำแหน่งหน้าที่การงานที่ปฏิบัติงานมีความมั่นคง ไม่ถูกเลิกจ้าง มีระบบการประเมินผลที่เป็นธรรมและโปร่งใส ทำให้บุคลากรสายสนับสนุนเชื่อมั่นต่อองค์กรว่าในอนาคตมีความมั่นคง ดังนั้น ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสนใจในการสร้างแรงจูงใจและลดความไม่พึงพอใจในการทำงานแก่บุคลากรให้มากที่สุด
5. จากผลการวิจัยตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ลักษณะภาวะผู้นำด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยจูงใจด้านความสำเร็จในการทำงาน

และปัจจัยด้านสภาพการทำงานและเงื่อนไขการทำงาน ดังนั้น ในการพัฒนาควรเริ่มต้นจากทั้ง 3 ด้านนี้ ซึ่งจะส่งผลทำให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ในการศึกษาครั้งต่อไป เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทขององค์กรและสภาวะเศรษฐกิจในยุคไทยแลนด์ 4.0 เช่น วัฒนธรรมองค์กร องค์กรแห่งการเรียนรู้ นวัตกรรมเทคโนโลยี เป็นต้น
2. ควรนำกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ในการวิจัยจะทำให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงการใช้สถิติขั้นสูงขึ้น เช่น Lisrel, Amos, ก็จะทำให้ผลการวิเคราะห์ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
3. ควรศึกษารูปแบบ (model) หรือกลยุทธ์ (strategy) การพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จังหวัดพิษณุโลก
4. ควรทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในระดับผู้บริหารทุกระดับเพื่อทราบปัจจัยในการบริหารสามารถนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์ในการบริหารองค์การต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2554). *การใช้ SPSS for windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. (พิมพ์ครั้งที่ 7) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรงค์ พุ่มนวน. (2562). *การสร้างแรงบันดาลใจเพื่อการพัฒนางานประจำของบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษา*. Mahidol R2R e-Journal. 6(1), 1-13.
- ชัยรัช เนียมศิริ (2560). *ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพในยุค Thailand 4.0 : กรณีศึกษา จังหวัดขอนแก่น*. วิจัยสาขา สังคมจิตวิทยา, หลักสูตร วปอ. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ทิพวัลย์ ชาลีเครือ. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นลพรรณ บุญฤทธิ์.(2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปัทมิตา จันทวงศ์. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของลูกจ้างมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พิมพ์ลักษณ์ อยู่วัฒนา. (2557). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน เครือข่ายบริการสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2564, จาก : <http://www.gaamoph.com/gaamoph/home/Document2/Pimluck-10.2.pdf>.
- พิมพ์พรรณ เพชรสมบัติ. (2560). *ภาวะผู้นำกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. วารสาร มจร.การพัฒนาสังคม. 2(1), 20-29.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พิษณุโลก, กองบริหารทรัพยากร. (2563). *สถิติจำนวนและสัดส่วนบุคลากร*. ค้นเมื่อ วันที่ 1 ธันวาคม 2563, จาก <https://plc.rmutl.ac.th/hr/>.

- มหาวิทยาลัยนเรศวร, กองการบริหารงานบุคคล. (2563). สถิติจำนวนและสัดส่วนบุคลากร. ค้นเมื่อ วันที่ 1 ธันวาคม 2563, จาก <https://www.personnel.nu.ac.th/home/>.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, กองการบริหารงานบุคคล. (2563). สถิติจำนวนและสัดส่วนบุคลากร. ค้นเมื่อ วันที่ 1 ธันวาคม 2563, จาก <http://personnel.psu.ac.th/>.
- สุพจน์ เอี้ยงกฤษ. (2560). บทบาทหน้าที่สำคัญของฝ่ายสนับสนุนต่อการกิจหลักของมหาวิทยาลัย. วารสารวิชาการ ปชมท. 6(3), 1-4.
- สุพรรณษา บุญนิติภพ (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Bass, B.M. (1985). *Leadership & Performance beyond Expectation*. New york: Free Press
- Burns, J. M. (1978). *Leadership*. New York: Harper and Row.
- Herzberg, F. (1959). *The motivation to work*. New York: John Wiley and Sons.
- Kuhnert, K. W., & Lewis, P. (1987). *Transactional and transformational Leadership: A constructive development analysis*. Academy of Management Review, 12(4), 648 – 657.
- Peterson, E., & Plowman, E.G. (1989). *Business organization and management*. Homewood, Illinois: Richard D. Irwin.

การทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพื้นที่จังหวัดพัทลุง Household Accounting of Farmers Based on Sufficiency Economy Philosophy in Phatthalung Province

วสันต์ กาญจนมุกดา^{1*} ภาณุ ธรรมสุวรรณ² และ วิวัฒน์ ฤทธิมา³

Wasan Kanchanamukda¹, Phanu Thamsuwan² and Wiwat Rittima³

*Corresponding author, e-mail: vi2528@gmail.com

Received: August 14th, 2021 Revised: January 20th, 2022; Accepted: January 25th, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) เสนอรูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) ศึกษาการพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามเกษตรกร อำเภอละ 100 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,100 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพและการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความรู้คู่คุณธรรม ด้านความพอประมาณ และด้านความมีเหตุผล 2) รูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุงในด้านการคำนวณต้นทุนในการประกอบอาชีพ ด้านรูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือน ด้านรายรับและด้านการออมเงินอยู่ในระดับมาก และ 3) การพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ด้านรูปแบบและวิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือน ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ด้านการส่งเสริมองค์ความรู้การทำบัญชีครัวเรือนและด้านทักษะการคิดหลักบัญชีของบัญชีครัวเรือน สำหรับการส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ควรขับเคลื่อนเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร

คำสำคัญ: การทำบัญชีครัวเรือน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดพัทลุง

¹ อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Lecturer in Faculty of Economics and Business Administration, Thaksin University

² อาจารย์ประจำสำนักวิชารัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

Lecturer in School of Political Science Walailak University

³ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ

Lecturer in Management for Development College, Thaksin University

Abstract

This research aimed to 1) study condition and the household accounting by the philosophy of the sufficiency economy 2) study development format of the household accounting by the philosophy of the sufficiency economy and 3) study development of the household accounting by the philosophy of the sufficiency economy to the agriculturists in Phattalung Province. data was collected using questionnaire to interview the agriculturists in each district, 100 people a district. The total sample is 1,100 people. The statistical methods used for data analysis includes percentage, mean, and standard deviation.

The results showed that 1) Household accounting by the philosophy of the sufficiency economy from the agriculturists having a good readiness to face problems, the understanding of doing the household accounting, the knowledge and morality, the moderateness and having the rationality. 2) Household accounting by the philosophy of the sufficiency economy from the agriculturists, Phattalung Province the expenses, the cost calculation of their job, the development format of the household accounting, the income, and saving at the high level. And 3) Development of household accounting by the philosophy of the sufficiency economy the format and process of the record of household accounting, the knowledge application in their daily life, the behavior of doing the household accounting, the promotion of household accounting knowledge and the skill of accountant principal. For promotion of household accounting to the agriculturists in Phattalung Province, it should be driven the policy proposal to manage the agriculturists' household accounting along with the philosophy of the sufficiency economy

Keywords: Household Accounting, Sufficiency Economy Philosophy, Phatthalung Province

บทนำ

การทำบัญชีครัวเรือนเกี่ยวกับรายรับรายจ่ายนั้นก็คือวิธีแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพราะหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสมพอดี สอดคล้องถูกต้องตามกฎหมายที่ทั้งความเป็นเอกภาพและดุลยภาพอยู่เสมอ ฉะนั้นการทำบัญชีครัวเรือนจึงเป็นการจัดบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันของครัวเรือนและสามารถนำข้อมูลมาวางแผนการใช้จ่ายเงินในอนาคตได้อย่างเหมาะสมทำให้เกิดการออมการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดคุ้มค่าไม่ฟุ่มเฟือย (Maitreechit, 2016) การจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่ใช่เป็นแต่เพียงการจัดบันทึกรายการต่าง ๆ ที่เป็นเงินเท่านั้นแต่ยังเป็นการสร้างความสามัคคีภายในครอบครัว รู้จักช่วยเหลือแบ่งปันกันในสังคม มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกันซึ่งเกิดจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับการจัดบันทึกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ทำให้ประชาชนทุกคนรู้จักการบริหารจัดการด้านการเงินและการวางแผนการทำงานทุกอย่างเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้ (Likitwongkajorn, 2007) ทั้งนี้การทำบัญชีครัวเรือนยังส่งผลให้ครอบครัวมีความสุขใช้ชีวิตโดยยึดหลักความพอเพียง มีเหตุผล รู้จักพึ่งพาตนเองมีความพอประมาณ การเงินมีสภาพคล่อง รู้จักการเก็บออม รู้ถึงแหล่งที่มาของรายรับและการใช้ไปของค่าใช้จ่ายในแต่ละวันสามารถนำข้อมูลการใช้จ่ายมาวางแผนบริหาร

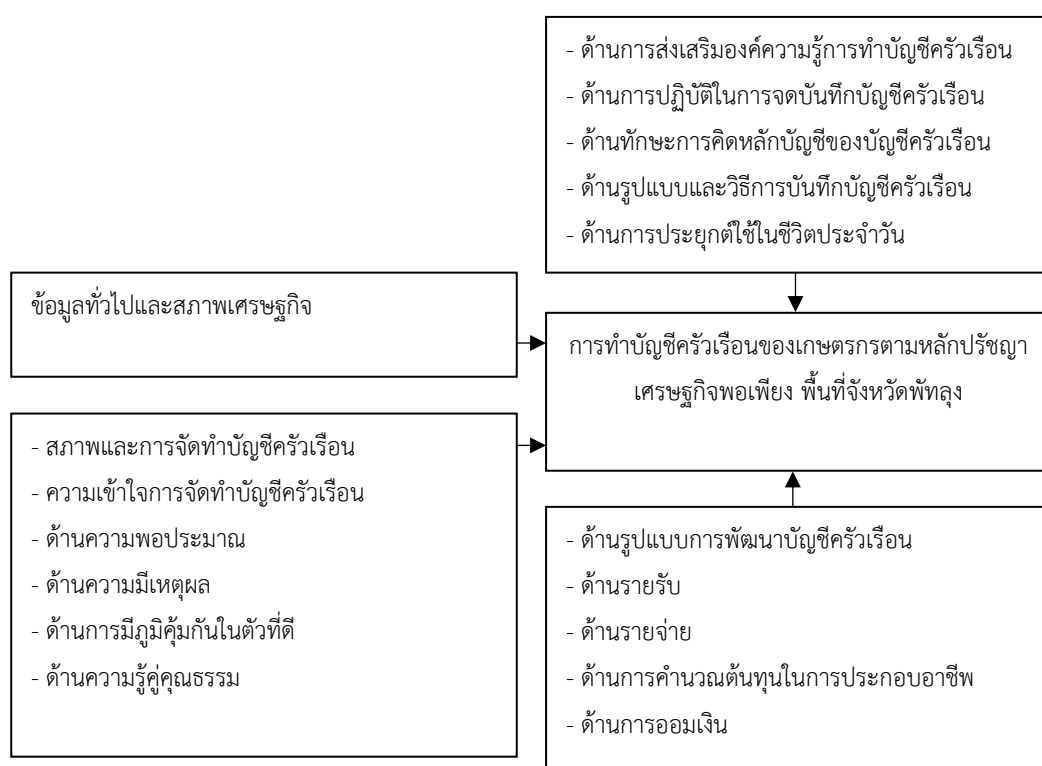
การเงินในอนาคตได้ประกอบกับการดำรงชีวิตให้อยู่รอดภายใต้สังคมเศรษฐกิจในสภาพปัจจุบันนั้นแนวทางหนึ่งที่ประชาชนไทยควรยึดถือคือการพึ่งตนเอง รู้จักความพอประมาณและไม่ประมาทตามแนวปรัชญา“เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชที่ทรงมองเห็นถึงความสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง รู้จักความพอมีพอกินพอมีพอใช้ที่คำนึงถึงหลักเหตุผลและการประมาณตนเอง พร้อมกับเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาทโดยเฉพาะการใช้จ่ายเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตและส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ทางด้านบัญชีเพื่อนำความรู้ด้านบัญชีมาพัฒนาตนเองในระดับภาคครัวเรือนและภาคชุมชน พร้อมทั้งสามารถนำบัญชีมาวางแผนการใช้จ่ายหรือการคาดการณ์ในอนาคตได้ ซึ่งหากเราสามารถวางแผนการรับการเงินของตนเองได้ก็เท่ากับว่ารู้จักความเป็นคนได้พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลมีเหตุผล เป็นบุคคลที่รู้จักพอประมาณ เป็นบุคคลรักตนเอง รักครอบครัว รักชุมชนและรักประเทศชาติมากขึ้น ทั้งนี้กระบวนการทำบัญชีครัวเรือนในเรื่องรายรับรายจ่ายนั้นก็คือวิถีแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง เพราะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ ปรัชญาชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสมพอดีสอดคล้องถูกต้องตามกฎหมายธรรมชาติที่มีทั้งความเป็นเอกภาพและดุลยภาพอยู่เสมอ (Tantivejkul, 2007)

รายได้หลักของจังหวัดพัทลุงมาจากภาคเกษตร คิดเป็นร้อยละ 32.67 สินค้าเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา สุกร ข้าว โดยมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ณ ราคาประจำปีพ.ศ. 2560 เท่ากับ 36,479 ล้านบาท และมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเฉลี่ยต่อหัวเท่ากับ 71,298 บาท เป็นลำดับที่ 13 ของภาคใต้และลำดับที่ 61 ของประเทศ มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัดพัทลุงซึ่งอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับภาคการเกษตรโดยเฉพาะผลผลิตยางพาราเมื่อราคายางพาราลดต่ำก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจลดลงก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่จังหวัดพัทลุง (Phatthalung Provincial Office, 2020) การทำบัญชีครัวเรือนจึงถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการช่วยวางแผนและจัดการทางการเงินโดยการทำบัญชีครัวเรือนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของครัวเรือนหรือบุคคล รวมไปถึงการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพเพื่อให้ทราบผลกำไรหรือขาดทุนที่แท้จริง ซึ่งหากประชาชนสามารถการทำบัญชีครัวเรือนในสองส่วนนี้ได้ก็จะช่วยให้สามารถเห็นรายการรายรับและรายจ่ายของครัวเรือนและทราบข้อมูลรายได้ ต้นทุนและกำไรในการประกอบอาชีพ อันจะนำไปสู่การวางแผน ควบคุมและบริหารจัดการการเงินของบุคคลหรือครอบครัวได้อย่างสมดุลและมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถวางแผนกำไรในการประกอบอาชีพได้ อย่างไรก็ตามแม้หลายฝ่ายจะเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของการทำบัญชีและหน่วยงานต่าง ๆ ได้มีการส่งเสริมประชาชนให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนและบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพอย่างกว้างขวางแต่ก็พบว่าจำนวนเกษตรกรที่ทำบัญชีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจังในพื้นที่จังหวัดพัทลุงยังมีไม่มากนัก อีกทั้งมีปัญหามากมาย ด้านในการทำบัญชีให้เกิดประสิทธิผล จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรในจังหวัดพัทลุงสามารถทำบัญชีครัวเรือน โดยรูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะประกอบไปด้วยรูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือน ด้านรายรับ ด้านรายจ่าย ด้านการคำนวณต้นทุนในการประกอบอาชีพและด้านการออมเงิน ตลอดจนการพัฒนาบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นก็ประกอบไปด้วยด้านการส่งเสริมองค์ความรู้การทำบัญชีครัวเรือน ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ด้านทักษะการคิดหลักบัญชีของบัญชีครัวเรือน ด้านรูปแบบและวิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือนและด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไป ความคิดเห็นต่อสภาพและการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง
3. เพื่อศึกษาการพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างนั้นเป็นเกษตรกรในภาคเกษตรด้านพืช ด้านปศุสัตว์และด้านประมงจากครัวเรือนเกษตรกรจำนวน 92,163 ครัวเรือนของจังหวัดพัทลุง ด้วยการสุ่มและกำหนดโควตาให้ครอบคลุมทั้ง 11 อำเภอของจังหวัดพัทลุง โดยคำนึงถึงสัดส่วนองค์ประกอบของประชากรในภาคเกษตรจากครัวเรือนเกษตรกรของแต่ละอำเภอ อำเภอละ 100 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนั้นใช้แบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการตรวจสอบโดยเกี่ยวกับความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและให้ข้อเสนอแนะในการปรับแก้ไขเพื่อแก้ไขข้อคำถามให้มีความถูกต้องของภาษา ใช้สเกลแบบค่าระดับ (rating scale) 1-5 โดย 1 หมายถึง น้อยที่สุด และ 5 หมายถึง มากที่สุด โดยแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความเที่ยงโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้เท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบ่งออกเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสภาพเศรษฐกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ช่วงชั้นละ 0.8

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 แปลว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 แปลว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 แปลว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 แปลว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 แปลว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้อง บริบทของพื้นที่จังหวัดพัทลุง

2. การใช้แบบสอบถามถามเกษตรกรในภาคเกษตรด้านพืช ด้านปศุสัตว์และด้านประมงจากครัวเรือนเกษตรกรจากครัวเรือนเกษตรกรของแต่ละอำเภอ อำเภอละ 100 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,100 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมและไม่มีการเปิดเผยตัวบุคคล ในประเด็นของสภาพและการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและรูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 69.45 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 30.55 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.64 รองลงมา ระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.73 อายุระหว่าง 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 14 อายุระหว่าง 51 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.63 และอายุ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 3 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 71.64 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 27.09 และสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 1.27 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน คิดเป็นร้อยละ 64.73 รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2-3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.91 และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 6 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.36 สำเร็จการศึกษาใน

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 26 สำเร็จการศึกษาในระดับปวช./ปวท. คิดเป็นร้อยละ 12.55 สำเร็จการศึกษาในระดับปวส./อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 9.36 สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 6 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 5.55 และสำเร็จการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ .55 มีรายได้ของครัวเรือน 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.27 รองลงมา มีรายได้ของครัวเรือน 20,001 - 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.45 มีรายได้ของครัวเรือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.55 มีรายได้ของครัวเรือน 30,001 - 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.55 และมีรายได้ของครัวเรือน 40,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.18

2. สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร

สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรในภาคเกษตรด้านพืช ด้านปศุสัตว์และด้านประมงจากครัวเรือนเกษตรกร มีอาชีพหลักปลูกยางพารา คิดเป็นร้อยละ 59 รองลงมาทำนา (ข้าวนาปีและนาปรัง) คิดเป็นร้อยละ 7.36 ปลูกปาล์มน้ำมัน คิดเป็นร้อยละ 7.09 ปลูกพืชผัก คิดเป็นร้อยละ 5.36 เลี้ยงสุกร คิดเป็นร้อยละ 5 เลี้ยงโคเนื้อ/โคนม คิดเป็นร้อยละ 4.82 เลี้ยงไก่เนื้อ คิดเป็นร้อยละ 3.09 เลี้ยงปลากะพงขาว คิดเป็นร้อยละ 2.09 เลี้ยงปลาตะกุงและเลี้ยงกุ้งขาว คิดเป็นร้อยละ 1.82 เลี้ยงปลานิล คิดเป็นร้อยละ 1.45 และเลี้ยงแพะ คิดเป็นร้อยละ 1.09 มีภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนด้านใดบ้างนอกเหนือจากค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวันเกี่ยวกับยานพาหนะ (รถยนต์, รถจักรยานยนต์และอื่น ๆ) คิดเป็นร้อยละ 47.55 รองลงมาค่าปุ๋ย, ยาฆ่าแมลง, เชื้อหรือเชื้อราที่ดินเพื่อการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 18.64 การศึกษาของบุตรหลาน คิดเป็นร้อยละ 14.45 ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างคิดเป็นร้อยละ 10.45 เครื่องใช้ภายในบ้าน (โต๊ะ, เตียง, โซฟา และอื่น ๆ) คิดเป็นร้อยละ 5.73 และ เครื่องใช้ไฟฟ้า (คอมพิวเตอร์, โทรศัพท์และอื่น ๆ) คิดเป็นร้อยละ 3.18 มีหนี้สินในครัวเรือนที่เกิดจากการกู้ยืมในระบบคิดเป็นร้อยละ 53.91 และไม่มีนอกระบบคิดเป็นร้อยละ 28.9 ทั้งนี้สำหรับการกู้ยืมในระบบนั้นจะเป็นการกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) ธนาคารกรุงไทย ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารอิสลาม ธนาคารหมู่บ้านและกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชน ส่วนการกู้ยืมนอกระบบนั้นจะเป็นการกู้จากกลุ่มญาติมิตรและเกษตรกรด้วยกัน รวมไปถึงกลุ่มให้กู้เงินนอกระบบที่เป็นลักษณะรายเดือนและรายวัน มีรายได้เสริมหรืออาชีพเสริมภายในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 71.1 และไม่มีรายได้เสริมหรืออาชีพเสริมภายในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 46.09 ทั้งนี้สำหรับการรายได้เสริมหรืออาชีพเสริมภายในครัวเรือนนั้นก็มาจากการผลิตสินค้าด้วยการแปรรูปผลผลิตจากทางการเกษตรขาย การรวมกลุ่มกันผลิตผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน และสำหรับกลุ่มคนที่ไม่ได้มีรายได้เสริมหรืออาชีพเสริมภายในครัวเรือนมีความต้องการให้เกิดการส่งเสริมกลุ่มอาชีพหรือการเข้ามาจ้างงานในลักษณะของการผลิตสินค้าให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกจังหวัดพัทลุง และมีการออมเงินสะสมเงินหรือฝากเงินกับสถาบันการเงิน คิดเป็นร้อยละ 61.18 และไม่มีการออมเงินสะสมเงินหรือฝากเงินกับสถาบันการเงิน คิดเป็นร้อยละ 38.82 ทั้งนี้สำหรับการออมเงินสะสมเงินหรือฝากเงินกับสถาบันการเงินนั้นมีการออมเฉลี่ยในอัตราเดือนละ 1,500 - 15,000 บาท

3. การจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความจำเป็นคิดเป็นร้อยละ 96.18 และมองว่าไม่มีความจำเป็น คิดเป็นร้อยละ 3.82 โดยมองว่าเป็นเรื่องของความยุ่งยากและสามารถบริหารสถานะบัญชีครัวเรือนได้ โดยไม่ต้องดำเนินการจดบันทึกรายการและรายละเอียดทั้งหมดของรายรับและรายจ่ายในครัวเรือนการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่จดบันทึก คิดเป็นร้อยละ 71.45 และไม่ได้จดบันทึก คิดเป็นร้อยละ 28.55 จดบันทึกบัญชีครัวเรือนเวลาว่างคืน คิดเป็น

ร้อยละ 44.91 รองลงมาจดบันทึกบัญชีครัวเรือนเวลาเย็น คิดเป็นร้อยละ 28.18 จดบันทึกบัญชีครัวเรือนเวลากลางวัน คิดเป็นร้อยละ 22.55 และจดบันทึกบัญชีครัวเรือนเวลาเช้า คิดเป็นร้อยละ 4.36 เข้าอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 91.73 และไม่ได้เข้าอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 8.27 หน่วยงานหรือบุคคลใดที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในการสนับสนุนการจัดทำบัญชีครัวเรือนคือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) คิดเป็นร้อยละ 52.64 รองลงมาเป็นนักพัฒนากร คิดเป็นร้อยละ 22.45 อบท.(อบต.อบจ.และเทศบาล) คิดเป็นร้อยละ 13.73 และกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 11.18 โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทมากที่สุดต่อทำให้ความรู้การจัดทำบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 73 และอบท.(อบต.อบจ.และเทศบาล) เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทมากที่สุดต่อทำให้ความรู้การจัดทำบัญชีครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 27 โดยตนเองเป็นผู้จดบันทึกบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 77.18 รองลงมาให้บุตรเป็นผู้จดบันทึกบัญชีครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 14.27 และให้คู่สมรสเป็นผู้จดบันทึกบัญชีครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 8.55

ตารางที่ 1 การจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านที่	การจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือน	4.09	0.58	ระดับมาก
2	ความพอประมาณ	4.05	0.60	ระดับมาก
3	ความมีเหตุผล	4.01	0.59	ระดับมาก
4	การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	4.10	0.58	ระดับมาก
5	ความรู้คู่คุณธรรม	4.07	0.53	ระดับมาก
รวม		4.06	0.52	ระดับมาก

การจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่อยู่ในลำดับแรกคือด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.10$) รองลงมาคือด้านความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.09$) ด้านความรู้คู่คุณธรรม อยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.07$) ด้านความพอประมาณ อยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.05$) และด้านความมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.01$) อยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้ายตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรในจังหวัดพัทลุงมีความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือนและให้ความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีและความรู้คู่คุณธรรมในระดับมาก

4. รูปแบบการพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 2 รูปแบบการพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านที่	รูปแบบการพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	รูปแบบการทำบัญชีครัวเรือน	4.06	0.56	ระดับมาก
2	รายรับ	4.05	0.59	ระดับมาก
3	รายจ่าย	4.09	0.57	ระดับมาก
4	การคำนวณต้นทุนในการประกอบอาชีพ	4.06	0.53	ระดับมาก
5	การออมเงิน	4.04	0.60	ระดับมาก
รวม		4.06	0.60	ระดับมาก

สำหรับรูปแบบการพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในลำดับแรกคือด้านรายจ่ายอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.57) รองลงมาคือด้านการคำนวณต้นทุนในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.53) ด้านรูปแบบการทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.56) ด้านรายรับอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.59) และด้านการออมเงิน ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.60) อยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรในจังหวัดพัทลุงให้ความสำคัญกับรูปแบบการพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านรูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือน รายรับ รายจ่าย การคำนวณต้นทุนในการประกอบอาชีพและการออมเงินในระดับมาก

5. การพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 3 การพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านที่	การพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การส่งเสริมองค์ความรู้การทำบัญชีครัวเรือน	4.07	0.57	ระดับมาก
2	การปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน	4.07	0.64	ระดับมาก
3	ทักษะการคิดหลักบัญชีของบัญชีครัวเรือน	4.04	0.59	ระดับมาก
4	รูปแบบและวิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือน	4.11	0.66	ระดับมาก
5	การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.09	0.57	ระดับมาก
รวม		4.08	0.54	ระดับมาก

สำหรับการพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในลำดับแรกคือ รูปแบบและวิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.66) รองลงมาคือด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมาก คือ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.5) ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.64) ด้านการส่งเสริมองค์ความรู้การทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.57) และด้านทักษะการคิด

หลักบัญชีของบัญชีครัวเรือน ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.59) อยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้ายตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรในจังหวัดพัทลุงให้ความสำคัญกับการพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการส่งเสริมองค์ความรู้การทำบัญชีครัวเรือนการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ทักษะการคิดหลักบัญชีของบัญชีครัวเรือน รูปแบบและวิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือนและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในระดับมาก

สรุปและอภิปรายผล

การทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพื้นที่จังหวัดพัทลุงนั้นพบว่าสภาพและการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความรู้คู่คุณธรรม ด้านความพอประมาณและด้านความมีเหตุผล รูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุงในด้านการคำนวณต้นทุนในการประกอบอาชีพ ด้านรูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือน ด้านรายรับและด้านการออมเงินอยู่ในระดับมาก และการพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ด้านรูปแบบและวิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือน ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ด้านการส่งเสริมองค์ความรู้การทำบัญชีครัวเรือนและด้านทักษะการคิดหลักบัญชีของบัญชีครัวเรือน สำหรับการส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ควรขับเคลื่อนเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร

การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความจำเป็นคิดเป็นร้อยละ 96.18 การจดบันทึกบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่จดบันทึก คิดเป็นร้อยละ 71.45 ส่วนใหญ่ทำการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนเวลากลางคืน คิดเป็นร้อยละ 44.91 โดยได้เข้าอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 91.73 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (Phakdeethai, 2006) ที่ได้เสนอเกี่ยวกับการรับรู้และการปฏิบัติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรในตำบลหนองยาว อำเภอเมืองจังหวัดสระบุรีไว้ว่าเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาอบรมในเรื่องของการทำบัญชีครัวเรือนให้แก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอและเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะมีการประชาสัมพันธ์และมีการรณรงค์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างจริงจัง สำหรับหน่วยงานหรือบุคคลใดที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในการสนับสนุนการจัดทำบัญชีครัวเรือนคือมากที่สุดคือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) คิดเป็นร้อยละ 52.64 โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทมากที่สุดต่อการให้ความรู้การจัดทำบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 73 ซึ่งตนเองเป็นผู้จดบันทึกบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 77.18 ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าในพื้นที่จังหวัดพัทลุงธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญและเข้ามาส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่ดำเนินการจัดทำบัญชีครัวเรือน

เกษตรกรในจังหวัดพัทลุงมีความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือนและให้ความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีและความรู้คู่คุณธรรมในระดับมากนั้นมีความคล้ายคลึงและสอดคล้องกับการศึกษาของ Thawichan (2013) ในเรื่องการบริหารจัดการบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนบ้านกลาง ตำบลชะยูง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งพบว่าด้านแนวความคิดการบัญชีครัวเรือนโดยภาพรวมชุมชนชาวบ้านกลางมีความรู้เกณฑ์รายรับ-รายจ่ายเกณฑ์คำนวณต้นทุนและเกณฑ์การออมอยู่ในระดับมาก

และสามารถยกตัวอย่างประกอบได้อย่างชัดเจน ในด้านแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมชุมชนชาวบ้านกลางมีความรู้ด้านหลักการพอประมาณ ด้านหลักการมีเหตุผล ด้านแนวคิดภูมิคุ้มกันและด้านแนวคิดความรู้คู่คุณธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีการใช้การประยุกต์ แนวคิดเชิงธรรมะมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี และการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางการบัญชี โดยภาพรวม ชุมชนชาวบ้านกลางมีการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ มีทักษะปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน มีระบบการคิดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในระดับปานกลาง ที่มองว่าในการจัดทำบัญชีครัวเรือนนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการศึกษาของ Kamchoom (2007) การจัดทำบัญชีครัวเรือนแสดงให้เห็นถึงรายรับ-รายจ่ายของครอบครัวแต่ละเดือนว่าเพิ่มหรือลดได้มากน้อย เพียงใดทำให้ฐานะทางการเงินของครอบครัวเพียงพอต่อรายรับ-รายจ่ายในชีวิตประจำวันเกิดการวางแผนเพาะปลูกผลิตผลทางการเกษตรว่าสินค้าเกษตรชนิดใดสามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวมากที่สุดเพื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนในแต่ละปี โดยเฉพาะการกู้ยืมเงินจาก ธ.ก.ส. และสามารถส่งคืนตามกำหนด เกษตรกรสามารถประเมินผลในแต่ละฤดูกาลว่าผลผลิตทางการเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไรทำให้มีการวางแผนการใช้เงินอย่างมีวินัยและเป็นระบบโดยจัดทำบัญชีของผลผลิตจากเนื้อที่เพาะปลูก (ไร่) จำนวนต้นทุน ของผลผลิตต่อไร่ จำนวนปุ๋ยต่อไร่ และปัญหาที่พบในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากที่สุด คือ ไม่ได้บันทึกอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีเวลาและไม่สามารถจดจำรายการรับจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้ และจากการวิจัยยังก่อให้เกิดการเสนอแนวทางของการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยจะต้องให้ความสำคัญกับสภาพและการจัดทำบัญชีครัวเรือน ความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีและด้านความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งนำไปสู่การจัดทำบัญชีครัวเรือนและให้ความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่มากยิ่งขึ้น

เกษตรกรในจังหวัดพัทลุงให้ความสำคัญกับรูปแบบการพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านรูปแบบการทำบัญชีครัวเรือน รายรับ รายจ่าย การคำนวณต้นทุนในการประกอบอาชีพและการออมเงินในระดับปานกลาง ถือเป็นการค้นพบจากการวิจัยในเพื่อพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรนั้นจะต้องด้านการส่งเสริมองค์ความรู้การทำบัญชีครัวเรือน ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ด้านทักษะการคิดหลักบัญชีของบัญชีครัวเรือน ด้านรูปแบบและวิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือนและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งจากการวิจัยยังพบว่าจะต้องคำนึงถึงรูปแบบการพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านรูปแบบการทำบัญชีครัวเรือนด้านรายรับ ด้านรายจ่าย ด้านการคำนวณต้นทุนในการประกอบอาชีพและด้านการออมเงิน ซึ่งเป็นข้อค้นพบใหม่ที่สำคัญจากการวิจัยที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการออกแบบการจดบันทึกและการพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เกษตรกรในจังหวัดพัทลุงให้ความสำคัญกับการพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการส่งเสริมองค์ความรู้การทำบัญชีครัวเรือนการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ทักษะการคิดหลักบัญชีของบัญชีครัวเรือน รูปแบบและวิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือนและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในระดับมาก สอดคล้องกับทางด้าน Thawichan (2013) ที่พบว่าสภาพปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนบ้านกลางตำบลชะยูง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นไปตามความสนใจ เนื่องจากไม่ได้มีหน่วยงานใดบังคับให้ทำ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้เข้ามาให้

ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน แต่ไม่ได้มีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องและไม่ได้มีมาตรการใด ๆ มาบังคับให้จัดทำโดยพบว่า มีเพียงแค่ 3 ครัวเรือนเท่านั้นที่ปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่องด้วยเหตุผลว่าต้องการทราบว่าในแต่ละวันครอบครัวมีการจ่ายอะไรไปบ้างและมีเงินเหลือเท่าไรในแต่ละวันเพื่อวางแผนการใช้จ่ายในอนาคต ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำให้ไม่มีเวลาในการที่จะบันทึกรายการที่เป็นปัจจุบันในแต่ละวันและไม่สามารถยอมรับความเป็นจริงเกี่ยวกับการจัดทำกรรับ-จ่ายได้ อีกทั้งขาดแรงกระตุ้นหรือแรงจูงใจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชีขาดตัวแทนในการถ่ายทอดและให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง และให้ข้อเสนอแนะและแนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีสู่การบริหารจัดการที่ดี คือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล สถาบันการศึกษา ควรเข้าไปจัดทำแผนการอบรมและสร้างอาสาสมัครในชุมชนเพื่อให้คำแนะนำ ติดตามและคอยดูแลควบคุมและการส่งเสริมให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการทำบัญชีและหน่วยงานรัฐบาลที่มีอำนาจในการดูแลและควบคุม เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการปล่อยสินเชื่อหรือการพิจารณาอนุมัติให้สินเชื่อควรที่จะมี มาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ประชาชนทำบัญชีครัวเรือน เช่น อาจจะมีการพิจารณาให้สินเชื่อโดยแต่ละครอบครัวจะต้องมีผลจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องเป็นลายลักษณ์อักษรมาแสดงก่อนที่จะมีการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุน การประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุงจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงรูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านรูปแบบการทำบัญชีครัวเรือน ด้านรายรับ ด้านรายจ่าย ด้านการคำนวณต้นทุนในการประกอบอาชีพและด้านการออมเงิน
2. ควรจัดฝึกอบรมและกิจกรรมให้ความรู้การจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง
3. ควรขับเคลื่อนเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง

ข้อจำกัดในงานวิจัยและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางในการส่งเสริมเพื่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง
2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง
3. ควรศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง

เอกสารอ้างอิง

- Phakdeethai C. (2006). *The perception and practice in the preparation of household accounts of farmers groups in Nong Yao Sub-district, Muang District, Saraburi Province*. Research report Saraburi Vocational College Saraburi : Office of the Vocational Education Commission. (in Thai).
- Phatthalung Provincial Office (2020). *Phatthalung Province Information 2020*. Phatthalung: Phatthalung Provincial Office. (in Thai).
- Kamchoom R. (2007). *The Understanding of family accounting practices : A case study of farmers' in Mueang district, Nan Province*. Chiang Mai : Graduate School Chiang Mai University. (in Thai).
- Thawichan S. (2013). The integration of household accounts to strengthen the accounting wisdom based on the philosophy of sufficiency economy. *Journal of Graduate Studies*. Sakon Nakhon Rajabhat University. 8(6), 14-29 (in Thai).
- Tantivejkul S. (2007). *New Theory and Sufficiency Economy*. Bangkok: National Institute of Development Administration. (in Thai).
- Likitwongkajorn N. (2007). Household Accounting: Tool to the Sufficiency Economy. *Journal of Academic Service Center of Khon Kean University*, 15(3), 25-29. (in Thai).
- Maitreechit, A. (2016). Acceptance of Household Accounting for the People in Ngewral Subdistrict, Nakhon Chaisi District in Nakhon Pathom. *Journal of Chandrakasemsarn*, 22(42), 13-20. (in Thai).

การประเมินขีดความสามารถผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขต
ประเทศสปป.ลาว-เวียดนาม

Assessing the Capability of Cross Border Transportation Operators in
Savannakhet Province, Laos PDR – Vietnam

Souliyo Soukhamthath ^{1*} และ จูติมา วงศ์อินตา²

Souliyo Soukhamthath ^{1*} and Thitima Wonginta ²

*Corresponding author, e-mail: soukhamthath@gmail.com

Received: August 17th, 2021; Revised: January 14th, 2022; Accepted: January 25th, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยในการประเมินขีดความสามารถผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาว-เวียดนาม 2) ประเมินขีดความสามารถการบริหารจัดการของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาว - เวียดนาม 3) เสนอแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพ การให้บริการของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน วิธีการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบสอบถามผู้ประกอบการขนส่งสินค้าข้ามแดน และผู้ใช้บริการผู้ประกอบการขนส่งสินค้าข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาว โดยกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ประกอบการขนส่งสินค้าข้ามแดน จำนวน 8 บริษัท และกลุ่มที่ 2 เป็นผู้ใช้บริการผู้ประกอบการขนส่งสินค้าข้ามแดน จำนวน 153 ราย

ผลการประเมินขีดความสามารถผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน พบว่า ผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดนส่วนใหญ่เป็นบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อม โดยผู้ประกอบการขนส่งประเมินขีดความสามารถในการจัดการของตนเองอยู่ในเกณฑ์ดีทั้ง 8 ด้าน โดยด้านที่มีขีดความสามารถในการดำเนินการสูงสุด คือ ด้านการจัดการยานพาหนะรองลงมา เป็นด้านความสามารถในการปฏิบัติการและด้านภาพรวมขององค์กร ตามลำดับ ผลการประเมินขีดความสามารถในการปฏิบัติการและการแข่งขัน พบว่า อยู่ในเกณฑ์ดีเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกอบการคู่แข่งต่างชาติ ประเทศเวียดนาม โดยปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการไปประกอบการขนส่งสินค้าในประเทศเวียดนามที่สำคัญ คือ ด้านกฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับภายในประเทศเวียดนาม อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินขีดความสามารถผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดนโดยผู้ใช้บริการ พบว่า ผู้ใช้บริการประเมินขีดความสามารถของผู้ประกอบการขนส่งน้อยกว่าที่ผู้ประกอบการขนส่งประเมินตนเองในทุกๆ ด้าน โดยด้านภาพรวมขององค์กรมีขีดความสามารถต่ำที่สุด

¹ นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน คณะโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Student in Master of Science in Logistic and Supply Chain Management, Faculty of Logistics, Burapha University

² อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน คณะโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Lecturer in Logistic and Supply Chain Management, Faculty of Logistics, Burapha University

ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน 3 แนวทาง คือ กลยุทธ์การสร้างโอกาส กลยุทธ์การลดความเสี่ยง และกลยุทธ์การส่งเสริมศักยภาพ

คำสำคัญ: การประเมินขีดความสามารถ ผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน การวัดประสิทธิภาพ

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the factors in assessing the capacity of cross-border transport operators in Savannakhet Province, Lao PDR – Vietnam, 2) assess the management capability of cross-border transport operators in Savannakhet Province, Lao PDR – Vietnam and 3) propose the suggestions for increasing cross-border transportation operators' service efficiency. The research technique was a quantitative survey of cross-border freight forwarders and users in Savannakhet Province, Lao PDR, using a questionnaire. The sample was split into two groups: eight cross-border freight forwarders and 153 cross-border freight forwarders.

The results of the assessment of the capability of cross-border transport operators revealed that the majority of cross-border transport operators were small and medium-sized companies. The transport operators rated their management capabilities as good in all eight criteria, with vehicle management being the highest operational capability, followed by operational capability and overall organizational aspect respectively. In comparison to foreign competitors in Vietnam, the results of the operational capability and competitiveness assessment were favorable. The major problems and obstacles in transportation in Vietnam were the country's law and regulations. In terms of user evaluation, it was discovered that service customers rated cross-border transport carrier's capacity lower than the cross-border transport carrier's self-assessment in every aspect. The organization's overall capability assessment was the lowest. The researchers proposed three approaches for enhancing operator's competency in cross-border transportation operator's competency in cross-border transportation operators were opportunity creation strategy, risk reduction strategy and capability building strategy.

Keywords: Capability Assessment, Cross-border transport operators, Performance Measurement

บทนำ

ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว เป็นประเทศเดียวในสมาชิกของอาเซียน 10 ประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล (land lock country) ตั้งอยู่ตอนกลางของคาบสมุทรอินโดจีน การคมนาคมต้องใช้บริการขนส่งทางถนนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งประเทศ สปป.ลาว มีชายแดนร่วมกับ 5 ประเทศที่อยู่ในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง คือ ทิศเหนือติดกับมณฑลยูนนาน จีนตอนใต้ ทิศตะวันออกติดกับประเทศเวียดนาม ทิศใต้ติดกับประเทศกัมพูชา ทิศตะวันตก ติดกับประเทศไทย และทิศตะวันตกเฉียงเหนือติดกับประเทศเมียนมาร์ ซึ่งการคมนาคมต้องใช้บริการ

ขนส่งทางถนนในการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ แต่ในปัจจุบันรัฐบาลแห่งประเทศไทย สปป.ลาว ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไปสู่ศูนย์กลางการขนส่งทางถนนให้เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน (land linked country) เพราะว่าประเทศ สปป.ลาว ได้มีความสำคัญกับการขนส่งระหว่างประเทศ ซึ่งได้ร่วมลงนามอนุสัญญาการขนส่งระหว่างประเทศหลายอนุสัญญาร่วมกับ 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย เมียนมาร์ จีน เวียดนาม และกัมพูชา เช่น การลงนามในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub region Cooperation: GMS) การลงนามความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดน (Cross -Border Transport Agreement: CBTA) และอื่น ๆ เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่ง และอำนวยความสะดวกทางการค้าและการตลาดของประเทศ สปป.ลาว เพื่อให้การค้าภายในประเทศทำได้ง่ายขึ้น การบริการการขนส่งทางถนน และทำให้ระบบโลจิสติกส์คล่องตัวกลายเป็นระบบขนส่งสากลมากขึ้น ในปัจจุบันรัฐบาลแห่งประเทศไทย สปป.ลาว ได้มีแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งทางถนนเพื่อให้เชื่อมโยงระหว่างบรรดาแขวงต่าง ๆ ภายในประเทศ ให้เชื่อมโยงการขนส่งเข้าหากันเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง และแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม 5 ปี ครั้งที่ 8 (ปี ค.ศ. 2015-2020) ที่ถูกรับรองจากสภาแห่งชาติของประเทศ สปป.ลาว โดยเริ่มจากนครหลวงเวียงจันทน์ เป็นศูนย์กลางการขนส่งของประเทศ สปป.ลาว (ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (กรมการขนส่งทางบก และ Ministry of Public Works and Transport - MPWT, 2560)

แขวงสะหวันนะเขตเป็นหนึ่งในที่ตั้งอยู่ตอนกลางค่อนไปทางใต้ของประเทศ สปป.ลาว โดยตั้งอยู่ในแนวเส้นทางเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (east-west economic corridor) ที่เชื่อมระหว่างด่านห้วยสะหวันนะเขต-มุกดาหาร-แม่สอด-ย่างกุ้ง และต่อไปยังประเทศอินเดีย โดยมีทางหลวงหมายเลข R9 มีความยาว 246 กิโลเมตร เชื่อมต่อกับด่านประเทศเวียดนามตอนกลาง มีสะพานข้ามแม่น้ำโขงระหว่างประเทศแห่งที่ 2 เชื่อมต่อกับจังหวัดมุกดาหาร ประเทศไทย ทิศตะวันออกติดต่อกับ จังหวัดกว๋างจิ และจังหวัดกว๋างบินของประเทศเวียดนาม ทิศตะวันตกติดกับประเทศไทย ทิศเหนือติดกับแขวงคำม่วน และทิศใต้ติดกับแขวงสาละวัน

จากการที่อาเซียนทั้ง 10 ประเทศ รวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC ให้กลายเป็นตลาดเดียวฐานการผลิตเดียวจะทำให้เกิดเสรีทางการค้าการบริการมากขึ้น ดังนั้นจึงอาจจะส่งผลให้เกิดการแข่งขันการให้บริการขนส่งสินค้าข้ามแดน ระหว่างผู้ประกอบการขนส่งสินค้าข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาวด้วยกัน และผู้ประกอบการต่างชาติที่จะเข้ามาลงทุนอีกด้วย (สำนักความร่วมมือทางการค้าและการลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2557) ซึ่งแขวงสะหวันนะเขตมีความต้องการ การให้บริการขนส่งสินค้าข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขต-เวียดนามเป็นอย่างมาก เพราะเป็นเขตกำลังพัฒนาเพื่อสร้างการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจและเป็นการรองรับการรวมตัวกันของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC (กรมการขนส่งทางบก และ Ministry of Public Works and Transport - MPWT, 2560) ดังนั้นเมื่อมีการพัฒนาเกิดขึ้นความต้องการขนส่งสินค้าข้ามแดนก็ต้องเพิ่มขึ้น ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขตต้องมีการปรับตัวการให้บริการเพิ่มมากขึ้นด้วย ผู้วิจัยได้ศึกษาการประเมินขีดความสามารถผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน จึงมีความสำคัญเพื่อให้ผู้ประกอบการทราบถึงขีดความสามารถของตนเองในปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินขีดความสามารถของผู้ประกอบการขนส่งเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยในครั้งนี้จาก 3 งานวิจัยหลักได้แก่ โครงการศึกษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางถนนระหว่างประเทศ (สถาบันการขนส่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553) โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อหาแนวทางในการเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการขนส่งไทยให้มีความได้เปรียบเทียบ

ผู้ประกอบการต่างชาติในการดำเนินธุรกิจขนส่งสินค้าทางถนนในประเทศไทย ได้แยกประเด็นศึกษาออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความสะดวกในการที่ต่างชาติจะเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทย 2) ความสะดวกในการที่ต่างชาติจะเข้ามาจัดตั้งธุรกิจขนส่งสินค้าในประเทศไทย และ 3) ระดับการแข่งขันที่เกิดขึ้นอยู่แล้วในธุรกิจการขนส่งด้วยรถบรรทุก ซึ่งระดับการแข่งขันในธุรกิจการขนส่งด้วยรถบรรทุกได้แยกตามประเภทการขนส่ง เช่น การขนส่งสินค้าเทกอง การขนส่งสินค้าอุตสาหกรรม และการขนส่งสินค้าโดยตู้คอนเทนเนอร์ ในบางส่วนของงานโครงการศึกษาได้ทำการประเมินขีดความสามารถของผู้ประกอบการขนส่งไทยใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ขีดความสามารถด้านการจัดการขนส่งข้ามแดน และ 2) ขีดความสามารถในการปฏิบัติการ และ 3) ขีดความสามารถในการแข่งขัน

จากผลการศึกษาของ Zamouty (2556) ผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางในการการประเมินขีดความสามารถผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางถนนในนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยใช้กรอบการประเมินขีดความสามารถผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางถนน 3 ด้าน คือ 1) ด้านขีดความสามารถการบริหารจัดการ พบว่าผู้ประกอบการมีความพร้อมทางด้านเงินทุน 2) ด้านขีดความสามารถในการปฏิบัติการ พบว่าผู้ประกอบการให้บริการลูกค้าได้ดีแต่มีต้นทุนในการขนส่งที่สูงและการพัฒนาบริษัทยังน้อย 3) ด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน พบว่าผู้ประกอบการสามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการลาวด้วยกันได้ แต่ยังไม่พร้อมแข่งขันกับผู้ประกอบการต่างชาติ ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ต่อยอดแนวคิดของ Zamouty (2556) เพื่อทำการประเมินขีดความสามารถของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดนจากแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาวกับประเทศเวียดนาม และใช้การประเมินศักยภาพของผู้ประกอบการไทยโดยใช้วิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามผ่านการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ประกอบการในการประกอบธุรกิจและการลงทุนในเมียนมาร์ (สถาบันการขนส่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559) เป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นการสำรวจเกี่ยวกับอุปสรรคของผู้ประกอบการลาวหากจะเข้าไปประกอบธุรกิจในประเทศเวียดนาม

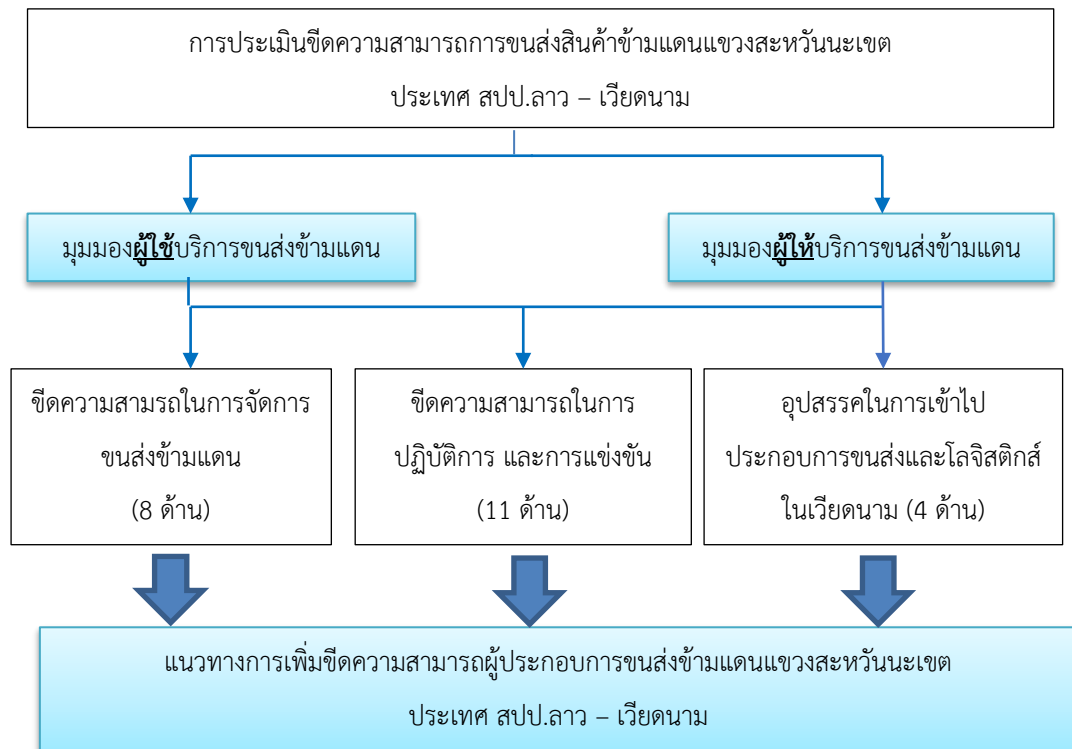
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อประเมินขีดความสามารถการบริหารจัดการของผู้ประกอบการขนส่งสินค้าข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาว-เวียดนาม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยในการประเมินขีดความสามารถผู้ประกอบการขนส่งสินค้าข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาว-เวียดนาม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อการประเมินขีดความสามารถของผู้ประกอบการขนส่งสินค้าข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาว-เวียดนาม สำหรับผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางถนนเส้นทางหลวงหมายเลข R9 ในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาว โดยผู้วิจัยได้ทำการประเมิน 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มที่ 1 ผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน และกลุ่มที่ 2 ผู้ใช้บริการผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน โดยกลุ่มของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดนจะทำการประเมินขีดความสามารถของตนเองใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ขีดความสามารถด้านการจัดการการขนส่ง 2) ขีดความสามารถในการปฏิบัติการและการแข่งขัน 3) อุปสรรคในการเข้าไปประกอบการขนส่งและโลจิสติกส์ในประเทศเวียดนาม ในขณะที่ผู้ให้บริการจะทำการประเมินขีดความสามารถของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน 2 ด้าน ได้แก่ 1) ขีดความสามารถด้านการจัดการการขนส่ง และ 2) ขีดความสามารถในการปฏิบัติการและการแข่งขัน โดยเมื่อทราบผลการประเมินทั้ง 2 กลุ่มแล้วผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ผลและนำเสนอแนวทางในการเพิ่มขีด

ความสามารถการบริหารจัดการของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน เพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการต่างชาติได้ต่อไป (สถาบันการขนส่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรมการขนส่ง, กระทรวงคมนาคม, 2553)

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทั้งนี้ ปัจจัยในการประเมินขีดความสามารถในแต่ละด้านสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยการประเมินขีดความสามารถของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน

การประเมินขีดความสามารถในการจัดการ	การประเมินขีดความสามารถในการปฏิบัติการและการแข่งขัน	อุปสรรคในการเข้าไปประกอบการขนส่งและโลจิสติกส์ในประเทศเวียดนาม
1. ด้านภาพรวมขององค์กร 2. ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร 3. ด้านการให้บริการลูกค้า 4. ด้านการจัดการทางการเงิน 5. ด้านการจัดการยานพาหนะ 6. ด้านการตลาด 7. การจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	1. ความพร้อมด้านการเงิน 2. ความพร้อมด้านรถขนส่งในด้านสภาพตัวรถและจำนวนรถ 3. ความพร้อมด้านเทคโนโลยี 4. ความพร้อมด้านเทคนิคการบริหารจัดการโดยเฉพาะด้านการจัดการโลจิสติกส์ 5. ความพร้อมทางด้านเครือข่ายและด้านพันธมิตรทางธุรกิจ 6. ความสามารถในการเข้าถึงตลาดเป้าหมาย	1. อุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดในการเข้าไปให้บริการขนส่งและโลจิสติกส์ในเวียดนาม 2. ด้านระบบพิธีการทางศุลกากร 3. ด้านกฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับภายในประเทศคู่ค้าที่ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ของประเทศ สปป.ลาวเข้าไปลงทุนในเวียดนาม 4. ด้านการเข้าตลาดต่างประเทศของผู้ให้บริการและโลจิสติกส์ของลาว

ตารางที่ 1 ปัจจัยการประเมินขีดความสามารถของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน (ต่อ)

การประเมินขีดความสามารถในการจัดการ	การประเมินขีดความสามารถในการปฏิบัติการและการแข่งขัน	อุปสรรคในการเข้าไปประกอบการขนส่งและโลจิสติกส์ในประเทศเวียดนาม
8. ด้านขีดความสามารถในการปฏิบัติการ	7. การบริการเบ็ดเสร็จครบวงจร 8. การมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินธุรกิจ 9. การยกระดับคุณภาพในการให้บริการที่ดีเยี่ยม 10. การบริหารต้นทุนในการดำเนินการ 11. คุณภาพบุคลากรภายในองค์กร	

ระเบียบวิธีวิจัย**ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง**

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าข้ามแดนแดนทั้งหมดที่ทำการรับจัดส่งสินค้าข้ามแดนไปยังประเทศเวียดนาม จำนวน 8 บริษัท ได้แก่ ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าข้ามแดน ได้แก่ ธุรกิจการให้บริการขนส่งสินค้าข้ามแดน เช่น สินค้าการเกษตร สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าวัสดุก่อสร้าง สำหรับกลุ่มตัวอย่างของผู้ใช้บริการผู้ประกอบการขนส่งสินค้าข้ามแดน จำนวน 153 ราย จะเป็นผู้อ้างอิงสินค้าข้ามแดน เช่น การเช่าคลังสินค้า และลานวางกองสินค้าเพื่อบรรจุสินค้าเป็นต้น (ข้อมูล ณ กรมการขนส่งทางบก และ Department of Transport Lao PDR การประกอบธุรกิจขนส่งสินค้าทางถนนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, 2556) การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยเป็นผู้ลงไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลตัวจริงโดยการส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ทุกราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามในการประเมินขีดความสามารถผู้ประกอบการขนส่งสินค้าข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาว-เวียดนาม แบบสอบถามใช้สำหรับสำรวจผู้ประกอบการ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน กลุ่มที่ 2 ผู้ใช้บริการผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน โดยเรียงลำดับหัวข้อเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินขีดความสามารถในการจัดการของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน มี 8 ด้าน โดยการให้คะแนนในระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า rating scale ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินขีดความสามารถในการปฏิบัติการ และการแข่งขัน มี 11 ด้าน เมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาว และผู้ประกอบการขนส่งเวียดนาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า rating scale และส่วนที่ 4 การประเมินอุปสรรคของผู้ประกอบการขนส่งในการเข้าไปลงทุนประกอบการขนส่งในประเทศเวียดนาม มี 4 ด้าน เป็นลักษณะคำถามแบบเปิด สำหรับให้กลุ่มตัวอย่างแสดงระดับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

กลุ่มที่ 2 ผู้ใช้บริการผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน โดยเลือกลำดับหัวข้อเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินขีดความสามารถในการจัดการของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน โดยผู้ให้บริการทำการประเมิน มี 8 ด้าน โดยการให้คะแนนในระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บริการขนส่งสินค้าข้ามแดน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า rating scale และส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินขีดความสามารถในการปฏิบัติการ และการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาว และผู้ประกอบการขนส่งเวียดนาม โดยผู้ให้บริการทำการประเมิน มี 11 ด้าน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า rating scale

ตารางที่ 2 ประเภทกลุ่มสินค้าหรืออุตสาหกรรมที่ให้บริการขนส่งสินค้าข้ามแดน

ลำดับ	รายการ	ร้อยละ
1.	ตำแหน่งผู้ให้ข้อมูลจะเป็นผู้บริหาร	62.5
2.	กลุ่มสินค้าการเกษตร	37.5
3.	กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	25.0
4.	กลุ่มสินค้าวัสดุก่อสร้าง	37.5

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ข้อมูลคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างใช้สถิติเชิงปริมาณ ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) และ 2) ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวชี้วัดประสิทธิภาพและการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ประกอบการขนส่งสินค้าข้ามแดน และผู้ให้บริการผู้ประกอบการขนส่งสินค้าข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาว วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) ในการแปลค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการขนส่งสินค้าข้ามแดนและผู้ให้บริการผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขตประเทศ สปป.ลาว

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อประเมินขีดความสามารถการบริหารจัดการของผู้ประกอบการขนส่งสินค้าข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาว-เวียดนาม 2) เพื่อศึกษาปัจจัยในการประเมินขีดความสามารถผู้ประกอบการขนส่งสินค้าข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาว-เวียดนาม โดยการประเมินขีดความสามารถ สรุปได้ดังนี้

1. ผลการประเมินโดยผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อบริษัท ได้แก่ ระดับการศึกษาปริญญาตรี จะเป็นผู้บริหารการขนส่งของบริษัท คิดเป็นร้อยละ 75.0 มีจำนวนพนักงาน 51 – 200 คน คิดเป็นร้อยละ 75.0 ระยะเวลาประกอบการขนส่ง 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 62.5 กลุ่มลูกค้าเวียดนามที่มาใช้บริการ

คิดเป็นร้อยละ 62.5 รถพ่วงที่ใช้ในการขนส่ง คิดเป็นร้อยละ 37.5 ให้บริการขนส่งสินค้า คือ กลุ่มสินค้าวัสดุก่อสร้าง และกลุ่มสินค้าการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 37.5

1.1 การประเมินขีดความสามารถในการจัดการ

ผลการศึกษาการประเมินขีดความสามารถในการจัดการของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาว-เวียดนาม พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการขนส่ง โดยรวมมีขีดความสามารถในการให้บริการขนส่งสินค้าข้ามแดนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ผู้ประกอบการขนส่งประเมินขีดความสามารถของตนเองในการให้บริการขนส่งสินค้าข้ามแดนใน 8 ด้าน ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวชี้วัดขีดความสามารถในการจัดการของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน

ขีดความสามารถในการจัดการของผู้ประกอบการขนส่ง	$\bar{x}$	S.D
1. ด้านภาพรวมขององค์กร	4.75	0.46
2. ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร	4.38	0.53
3. ด้านการให้บริการลูกค้า	4.56	0.38
4. ด้านการจัดการทางการเงิน	4.42	0.49
5. ด้านการจัดการยานพาหนะ	4.78	0.28
6. ด้านการตลาด	4.22	0.41
7. การจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.68	0.39
8. ด้านขีดความสามารถในการปฏิบัติการ	4.77	0.36
รวม	4.57	0.41

1.2 การประเมินขีดความสามารถในการปฏิบัติการและการแข่งขัน

ผลการศึกษาการประเมินขีดความสามารถในการปฏิบัติการ และการแข่งขันของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกอบการคู่แข่งในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาวด้วยกัน และผู้ประกอบการเวียดนาม พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน โดยรวมได้ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.41 ผู้ประกอบการขนส่งเวียดนาม ได้ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.61 เมื่อพิจารณาผลการศึกษา พบว่า ในแต่ละตัวชี้วัดการปฏิบัติการทั้ง 11 ตัวชี้วัด ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การประเมินขีดความสามารถการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับ ผู้ประกอบการคู่แข่งในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาวด้วยกัน และผู้ประกอบการต่างชาติ (เช่น เวียดนาม ไทย อื่นๆ)

ขีดความสามารถการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับ ผู้ประกอบการคู่แข่งลาว ด้วยกันและผู้ประกอบการ ต่างชาติ	เปรียบเทียบกับคู่แข่งที่เป็น ผู้ประกอบการขนส่ง ประเทศ สปป.ลาวด้วยกัน		เปรียบเทียบกับคู่แข่งที่ ผู้ประกอบการขนส่ง เวียดนาม	
	$\bar{x}$	S.D	$\bar{x}$	S.D
- ความพร้อมด้านการเงิน	4.50	0.53	4.88	0.35
- ความพร้อมด้านรถขนส่งสินค้าสภาพตัวรถและจำนวนรถ	4.50	0.53	4.75	0.46
- ความพร้อมด้านเทคโนโลยี	4.50	0.53	4.63	0.51

ตารางที่ 4 การประเมินขีดความสามารถการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับ ผู้ประกอบการคู่แข่งในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาวด้วยกัน และผู้ประกอบการต่างชาติ (เช่น เวียดนาม ไทย อื่นๆ) (ต่อ)

ขีดความสามารถการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับ ผู้ประกอบการคู่แข่งลาว ด้วยกันและผู้ประกอบการ ต่างชาติ	เปรียบเทียบกับคู่แข่งที่เป็น ผู้ประกอบการขนส่ง ประเทศ สปป.ลาวด้วยกัน		เปรียบเทียบกับคู่แข่งที่ ผู้ประกอบการขนส่ง เวียดนาม	
	$\bar{x}$	S.D	$\bar{x}$	S.D
- ความพร้อมด้านเทคนิคการบริหารจัดการโดยเฉพาะด้านการจัดการโลจิสติกส์	4.50	0.48	4.50	0.53
- ความพร้อมทางด้านเครือข่ายและด้านพันธมิตรทางธุรกิจ	4.25	0.35	4.38	0.74
- ความสามารถในการเข้าถึงตลาดเป้าหมาย	4.13	0.35	4.38	0.74
- การบริการเบ็ดเสร็จครบวงจร	4.38	0.51	4.50	0.75
- การมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินธุรกิจ	4.50	0.53	4.50	0.70
- การยกระดับคุณภาพในการให้บริการที่ดีเยี่ยม	4.50	0.53	4.75	0.35
- การบริหารต้นทุนในการดำเนินการ	4.50	0.53	4.88	0.35
- คุณภาพบุคลากรภายในองค์กร	4.50	0.53	4.88	0.35
รวม	4.41	0.50	4.61	0.46

1.3 การประเมินอุปสรรคของผู้ประกอบการขนส่งลาวในการเข้าไปลงทุนประกอบการขนส่งในประเทศเวียดนาม

ผลการศึกษาในประเด็นการประเมินอุปสรรคของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาวในการเข้าไปลงทุนประกอบการขนส่งในประเทศเวียดนาม พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน โดยรวมได้ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การประเมินอุปสรรคของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาวในการเข้าไปลงทุนประกอบการขนส่งในประเทศเวียดนาม

การประเมินอุปสรรคในการเข้าไปลงทุนประกอบการขนส่งในประเทศเวียดนาม	$\bar{x}$	S.D
1. ด้านกฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับภายในประเทศคู่ค้าที่ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ของประเทศ สปป.ลาวเข้าไปลงทุนในเวียดนาม	3.75	0.97
2. ด้านการเข้าตลาดต่างประเทศของผู้ให้บริการและโลจิสติกส์ของประเทศ สปป.ลาว	3.65	0.97
3. อุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดในการเข้าไปให้บริการขนส่งและโลจิสติกส์ในเวียดนาม	1.39	1.39
4. ด้านระบบพิธีการทางศุลกากร	3.53	0.97
รวม	3.61	1.07

2. ผลการประเมินโดยผู้ให้บริการผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน

ในส่วนนี้จะเป็นการประเมินขีดความสามารถของผู้ประกอบการ ในมุมมองของผู้ใช้บริการ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อบริษัท ได้แก่ ระดับการศึกษา อนุปริญญา หรือ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 67.3 ประเภทสินค้าที่ใช้บริการ ได้แก่ วัสดุก่อสร้าง ปูนซีเมนต์ เหล็ก แร่ธาตุ ไม้แปรรูป คิดเป็นร้อยละ 29.4 ความถี่ในการใช้บริการขนส่ง 1- 2 เที่ยว/วัน คิดเป็นร้อยละ 60.1 ในการขนส่งจากต้นทาง สะหวันนะเขต ไปถึงปลายทางประเทศเวียดนาม คิดเป็นร้อยละ 92.2 จำนวนพนักงาน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 46.4 กลุ่มสินค้าที่ใช้บริการ ได้แก่ วัสดุก่อสร้างและกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค คิดเป็นร้อยละ 32.0

2.1 การประเมินขีดความสามารถในการจัดการ

ทั้งนี้จากผลการศึกษาการประเมินขีดความสามารถในการจัดการของผู้ให้บริการผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน ในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาว-เวียดนาม พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บริการขนส่งข้ามแดน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ซึ่งผู้ให้บริการขนส่งประเมินขีดความสามารถของผู้ประกอบการขนส่งสินค้าข้ามแดน ซึ่งประกอบด้วย 8 ด้าน ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวชี้วัดขีดความสามารถในการจัดการของผู้ให้บริการขนส่งข้ามแดน

ขีดความสามารถในการจัดการของผู้ประกอบการขนส่ง	$\bar{x}$	S.D
1. ด้านภาพรวมขององค์กร	3.21	0.92
2. ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร	3.50	0.75
3. ด้านการให้บริการลูกค้า	3.61	0.75
4. ด้านการจัดการทางการเงิน	3.58	0.86
5. ด้านการจัดการยานพาหนะ	3.56	0.95
6. ด้านการตลาด	3.37	0.75
7. การจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.52	0.70
8. ด้านขีดความสามารถในการปฏิบัติการ	3.64	0.79
รวม	3.49	0.80

2.2 การประเมินขีดความสามารถในการปฏิบัติการ และการแข่งขัน

ในส่วนของการประเมินขีดความสามารถในการปฏิบัติการ และการแข่งขันของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกอบการคู่แข่งประเทศ สปป.ลาวด้วยกัน และผู้ประกอบการเวียดนามพบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ใช้ขนส่งข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาว-เวียดนาม โดยรวมได้ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ผู้ประกอบการขนส่งประเทศ สปป.ลาวด้วยกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 ผู้ประกอบการขนส่งเวียดนาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การประเมินขีดความสามารถการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกอบการคู่แข่งลาวด้วยกัน และผู้ประกอบการต่างชาติ (เช่น เวียดนาม ไทย อื่นๆ)

ขีดความสามารถการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับ ผู้ประกอบการคู่แข่งลาวด้วยกันและผู้ประกอบการ ต่างชาติ	เปรียบเทียบกับคู่แข่งที่เป็นผู้ประกอบการ ขนส่งลาวด้วยกัน		เปรียบเทียบกับคู่แข่งที่ ผู้ประกอบการขนส่ง เวียดนาม	
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
- ความพร้อมด้านการเงิน	3.49	0.96	3.67	1.05
- ความพร้อมด้านรถขนส่งสินค้าสภาพตัวรถและจำนวนรถ	3.51	0.97	3.75	0.99
- ความพร้อมด้านเทคโนโลยี	3.38	1.01	3.78	1.08
- ความพร้อมด้านเทคนิคการบริหารจัดการโดยเฉพาะด้านการ จัดการโลจิสติกส์	3.46	0.93	3.65	0.99
- ความพร้อมทางด้านเครือข่ายและด้านพันธมิตรทางธุรกิจ	3.67	0.95	3.70	0.93
- ความสามารถในการเข้าถึงตลาดเป้าหมาย	3.57	0.97	3.79	0.96
- การบริการเบ็ดเสร็จครบวงจร	3.41	1.04	3.58	1.01
- การมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินธุรกิจ	3.56	0.99	3.69	1.05
- การยกระดับคุณภาพในการให้บริการที่ดีเยี่ยม	3.55	0.98	3.71	1.00
- การบริหารต้นทุนในการดำเนินการ	3.58	0.98	3.70	0.98
- คุณภาพบุคลากรภายในองค์กร	3.75	0.95	3.87	1.03
รวม	3.53	0.72	3.71	0.76

ผลการศึกษาในการประเมินขีดความสามารถผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน ผู้ประกอบการประเมินขีดความสามารถของตนเองดีในทุกๆ ด้าน ในขณะที่ผู้ใช้บริการกลับมองว่า บริการที่ได้รับยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้ดีเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินที่ผู้ใช้บริการประเมินต่ำกว่าผู้ให้บริการในทุกๆ ด้าน ดังนั้นผู้ประกอบการขนส่งควรมีแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการ ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน

กลยุทธ์	ผู้ที่เกี่ยวข้อง	การดำเนินการ
การสร้างโอกาส	ผู้ประกอบการ	- การสร้างเครือข่ายและพันธมิตรทางธุรกิจระดับประเทศ และการขนส่งกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เวียดนาม โดยการหาโอกาสในการร่วมทุนกับผู้ประกอบการเวียดนาม - สร้างเครือข่ายกับเจ้าของสินค้าผู้ประกอบการไทย เนื่องจากสินค้าบางส่วนที่มีการขนส่งข้ามแดนไปยังประเทศเวียดนามเป็นสินค้าที่มาจากประเทศไทย - การสร้างเครือข่ายกับเจ้าของสินค้าให้หลากหลายประเภทมากขึ้น เพื่อสร้างโอกาสในการขนส่งสินค้าข้ามแดนผ่านด่านแดนสะหวัน ทั้งผู้ประกอบการไทยและผู้ประกอบการเวียดนามเพื่อให้สามารถขนส่งสินค้าได้หลากหลาย อาทิ ผลิตภัณฑ์เกษตร ไม้และไม้แปรรูป ผักผลไม้ อาหารสำเร็จรูป เป็นต้น

ตารางที่ 9 แนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน (ต่อ)

กลยุทธ์	ผู้ที่เกี่ยวข้อง	การดำเนินการ
การสร้างโอกาส	ภาครัฐ	- กำหนดนโยบายการเปิดเสรีทางการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค ซึ่งเป็น การขยายโอกาสในการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศคู่ค้า อีกทั้ง ประเทศ สปป. ลาว เปิดโอกาสให้คนต่างชาติสามารถร่วมทุนกับคนลาวทำธุรกิจให้บริการ ขนส่งสินค้าภายในประเทศ สปป.ลาวได้ ในกิจการต่างๆ เช่น การขนส่งสินค้า ภายในประเทศ การให้เช่ารถพร้อมคนขับ บริการซ่อมรถ คลังสินค้า ลานวางกอง สินค้าบริการจัดการขนส่ง โดยธุรกิจที่ร่วมทุนในประเทศ สปป.ลาวจะต้องจด ทะเบียนจัดตั้งในลาวและปฏิบัติตามเงื่อนไขของรัฐ - จัดฐานข้อมูลรวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับการค้า การขนส่งใน ประเทศเวียดนาม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในตลาดเวียดนามให้ผู้ประกอบการ อันจะเป็นการสร้างโอกาสให้กับผู้ประกอบการขนส่งลาวเข้าไปลงทุนในประเทศ เวียดนาม
การลดความเสี่ยง	ผู้ประกอบการ	- ผู้ประกอบการควรพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งของตนเองให้มี ประสิทธิภาพพร้อมใช้งานในหลายรูปแบบ ให้สอดคล้องกับความต้องการของ ลูกค้ามีความหลากหลายมากขึ้น เช่น การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานทางด้าน สถานีขนส่ง การจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้า จุดพักรถบรรทุกทาง คลังสินค้า ลานบรรจุสินค้า เป็นต้น - ผู้ประกอบการจะต้องมีการศึกษากลุ่มลูกค้าเพื่อเพิ่มฐานลูกค้าใหม่ๆหรือ เส้นทางการค้าใหม่ๆมุ่งหาคู่ค้าในเส้นทางการค้าใหม่โดยการสร้างเครือข่ายบริการ ด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ และปรับปรุงการบริการให้ลูกค้าสร้างความสัมพันธ์ ระยะยาวกับลูกค้าขยายการลงทุนด้านการโทรคมนาคมและการสื่อสารเพื่อสร้าง ความเชื่อถือให้กับผู้ใช้บริการ และสร้างความเข้มแข็งให้กับธุรกิจการให้บริการให้ มีประสิทธิภาพมากขึ้น - การสำรวจข้อมูลความหวังของตลาด ทั้งในประเทศและตลาดต่างประเทศเพื่อ ทราบข้อมูลลูกค้า เป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการบริการให้สอดคล้อง ตามความต้องการของลูกค้า
	ภาครัฐ	- เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในปัจจุบันให้สูงขึ้น โดยการสร้างโอกาส ลงทุนในธุรกิจผู้ให้บริการขนส่งและโลจิสติกส์ ทั้งในลักษณะกลุ่มหรือเขต อุตสาหกรรมและรายธุรกิจ รวมทั้งสนับสนุนการร่วมลงทุนและความร่วมมือเชิง พันธมิตรระหว่างผู้ประกอบการขนส่งของประเทศ สปป.ลาวกับผู้ประกอบการ ต่างประเทศโดยเฉพาะเวียดนาม - เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการยกระดับขีดความสามารถของ ผู้ประกอบการในภาคการผลิต การค้า และบริการ ทั้งของภาครัฐและเอกชน โดย การอำนวยความสะดวกทางการค้าและคุ้มครองการผลิตสินค้าและการดำเนิน ธุรกิจ การลงทุนและปฏิบัติตามความร่วมมือระหว่างลาวกับเวียดนาม
การส่งเสริมศักยภาพ	ผู้ประกอบการ	- ปรับปรุงระบบบัญชีการเงินให้เข้าสู่ระบบในการบริหารต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ การให้บริการขนส่งและโลจิสติกส์อย่างมีประสิทธิภาพ - พัฒนาศักยภาพมนุษย์ที่มีความรู้และทักษะในการบริหารโลจิสติกส์ ส่งเสริมให้ มีการฝึกอบรมพนักงานบริษัทให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขนส่งและโลจิสติกส์ และการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่มีความทันสมัยในการบริหารงาน

ตารางที่ 9 แนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน (ต่อ)

กลยุทธ์	ผู้ที่เกี่ยวข้อง	การดำเนินการ
การส่งเสริมศักยภาพ	ภาครัฐ	- นโยบายส่งเสริมให้มีการนำเอาเทคโนโลยี และซอฟต์แวร์ต่าง ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการแข่งขันขีดความสามารถในการให้บริการขนส่งและโลจิสติกส์มากขึ้น - นโยบายส่งเสริมให้มีแหล่งเงินทุนเพื่อเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันในการให้บริการขนส่งสินค้า ให้บริษัทพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้เกี่ยวกับโลจิสติกส์

สรุปและอภิปรายผล

เมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาเมื่อเปรียบเทียบจากระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการข้ามแดนและผู้ใช้บริการผู้ประกอบการข้ามแดน พบว่า ผู้ใช้บริการยังมองว่าการให้บริการที่ได้รับยังอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ผู้ประกอบการขนส่งกลับมองว่าการให้บริการขนส่งของตนเองอยู่ในระดับมาก ทำให้เห็นถึงช่องว่างของการบริการที่เกิดขึ้น เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างทางสถิติของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มพบว่า ผลการเปรียบเทียบขีดความสามารถของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดนในมุมมองของผู้ให้บริการและผู้ให้บริการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญ โดยพบว่าผู้ใช้บริการประเมินขีดความสามารถผู้ประกอบการต่ำกว่าผู้ประกอบการประเมินตนเองดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการเปรียบเทียบขีดความสามารถของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน จำแนกตามเพศ

ปัจจัยการประเมิน	เพศ	จำนวน	t-test for Equality of Means			
			Mean	S.D.	t	Sig.(2-tailed)
1. ด้านภาพรวมขององค์กร	ผู้ประกอบการ	8	4.75	0.46	4.677	.000
	ผู้ใช้บริการ	153	3.21	0.92		
2. ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร	ผู้ประกอบการ	8	4.38	0.53	3.217	.002
	ผู้ใช้บริการ	153	3.50	0.75		
3. ด้านการให้บริการลูกค้า	ผู้ประกอบการ	8	4.56	0.38	3.536	.001
	ผู้ใช้บริการ	153	3.61	0.75		
4. ด้านการจัดการทางการเงิน	ผู้ประกอบการ	8	4.42	0.49	2.692	.008
	ผู้ใช้บริการ	153	3.58	0.86		
5. ด้านการจัดการยานพาหนะ	ผู้ประกอบการ	8	4.78	0.28	9.749	.000
	ผู้ใช้บริการ	153	3.56	0.95		
6. ด้านการตลาด	ผู้ประกอบการ	8	4.22	0.41	3.153	.002
	ผู้ใช้บริการ	153	3.37	0.75		
7. การจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	ผู้ประกอบการ	8	4.68	0.39	4.566	.000
	ผู้ใช้บริการ	153	3.52	0.70		
8. ด้านขีดความสามารถในการปฏิบัติการ	ผู้ประกอบการ	8	4.77	0.36	3.974	.000
	ผู้ใช้บริการ	153	3.64	0.79		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการให้บริการของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดนยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ ดังนั้นผู้ประกอบการขนส่งจึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของตน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Zamouty (2556) ที่กล่าวว่าผู้ประกอบการขนส่งลาวยังต้องปรับปรุงคุณภาพการให้บริการและการบริหารต้นทุน โดยควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรให้มีความรู้และทักษะการให้บริการ อีกทั้ง ผู้ประกอบการขนส่งลาวยังไม่พร้อมแข่งขันกับผู้ประกอบการต่างชาติ ดังนั้นผู้ประกอบการลาวควรจะต้องปรับตัวเพื่อพร้อมปรับตัวในการเรียนรู้วิทยาการใหม่ๆ จากผู้ประกอบการขนส่งต่างชาติ อีกทั้งควรมีการรวมกลุ่มเพื่อร่วมมือกันแข่งขันกันในด้านคุณภาพมากกว่าการแข่งขันด้านราคา ในส่วนของภาครัฐเองจะต้องทบทวนกฎระเบียบต่างๆ ที่จะช่วยลดอุปสรรคและช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดนในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาว-เวียดนาม เพื่อให้เข้าใจถึงความต้องการที่แท้จริงของการให้บริการขนส่งและโลจิสติกส์ในการให้บริการลูกค้า ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบการให้บริการขนส่งและโลจิสติกส์ของบริษัทให้ดียิ่งขึ้น และให้บริการลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดน ได้ดังนี้ ผู้ประกอบการควรพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานในการบริหารการดำเนินธุรกิจในการให้บริการขนส่งและโลจิสติกส์ และปรับปรุงพนักงานในบริษัทให้มีประสบการณ์และองค์ความรู้ในการบริหารธุรกิจการให้บริการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดนเองควรให้ความสำคัญกับการจัดการทางการเงิน ปรับปรุงระบบบัญชีการเงินให้เข้าสู่ระบบในการบริหารต้นทุนในการดำเนินการการให้บริการลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานในการดำเนินธุรกิจการให้บริการขนส่งสินค้าข้ามแดนให้มีประสิทธิภาพในการให้บริการลูกค้ามากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากมีโครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อมต่อระหว่างประเทศจีนและประเทศลาว ดังนั้นในงานวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาประเมินขีดความสามารถของผู้ให้บริการขนส่งและผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากที่เปิดบริการรถไฟระหว่างระหว่างประเทศจีนและลาว เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ประกอบการขนส่งข้ามแดนของลาวต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการขนส่งทางบก และ Ministry of Public Works and Transport-MPWT.(2560). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจสังคม 5 ปี (ปี ค.ศ. 2016-2020) แผนกโยธิการและขนส่งในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาว*
- กรมการขนส่งทางบก และ Department of Transport Lao PDR .(2556). *การประกอบธุรกิจขนส่งสินค้าทางถนนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.*

- กรมการขนส่งทางบก และ Ministry of Public Works and Transport-MPWT.(2560). *การขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจและเป็นการรองรับการรวมตัวกันของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2564. จาก : <https://www.thaitruckcenter.com/qmarkv1/UploadFile/KnowledgeSource/836067495.pdf>
- สำนักความร่วมมือการค้าและการลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์.(2557). *คู่มือส่งเสริมการค้าการลงทุนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2564. จาก : <https://www.dft.go.th/th-th/dft-about-mission>.
- สำนักความร่วมมือการค้าและการลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์.(2556). *โอกาสทางการค้า และการลงทุน ในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ สปป.ลาว* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2564. จาก : <https://www.dft.go.th/th-th/dft-about-mission>.
- สถาบันการขนส่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. (2559). *การส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยในการค้าและขนส่งสินค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน*. กรุงเทพฯ: สถาบันการขนส่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Zamouty, P. (2556). *การประเมินศักยภาพผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางถนนในนครหลวงเวียงจันทน์ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

เกี่ยวกับวารสารวิจัยวิทยาการจัดการ

ชื่อวารสาร (ภาษาไทย) : วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ชื่อวารสาร (ภาษาอังกฤษ) : Journal of Management Science Research,
Surindra Rajabhat University
ISSN (Print) : 2586 – 8691
ISSN (Online) : 2730 – 1877

เกี่ยวกับวารสาร

วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เป็นวารสารทางด้านการบริหารธุรกิจที่คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า การดำเนินงานวิจัย และการเผยแพร่ความรู้และวิทยาการในศาสตร์ของบริหารธุรกิจผ่านผลงานวิจัยและผลงานวิชาการ รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจระหว่าง นักวิชาการ นักบริหาร นักธุรกิจ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป

วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เป็นวารสารที่ ตีพิมพ์ปีละ 2 ครั้ง คือ ทุกสิ้นเดือน มิถุนายน และ ธันวาคม บทความที่จะได้รับลงตีพิมพ์จะต้องผ่านการพิจารณาถ้อยแถลงโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง และเป็นบทความที่มีประโยชน์ในทางวิชาการโดยวารสารวิจัยวิทยาการจัดการรับพิจารณาบทความวิชาการ (academic article) และบทความวิจัย (research article) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับศาสตร์การบริหารธุรกิจในสาขาต่างๆ อาทิเช่น การบัญชี การเงินและการธนาคาร การจัดการธุรกิจ การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ การจัดการนวัตกรรม การเป็นผู้ประกอบการ การบริหารทรัพยากรมนุษย์และองค์กร ชีพพลายเซนและโลจิสติกส์ การท่องเที่ยวและโรงแรม เทคโนโลยีสารสนเทศ การตลาด นิเทศศาสตร์และการสื่อสาร และเศรษฐศาสตร์

นโยบายของวารสาร

1. การพิจารณาบทความตีพิมพ์ พิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 2 ท่านทั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิจะไม่สามารถทราบข้อมูลของผู้ส่งบทความ (Double-Blind Process) และได้รับความเห็นชอบจากบรรณาธิการกองบรรณาธิการของวารสาร
2. เนื้อหาในบทความเป็นความคิดเห็นและอยู่ในความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความ มิใช่เป็นความเห็นและความรับผิดชอบใดๆ ของวารสารและคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ทั้งนี้ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากการพิมพ์
3. บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสาร ต้องไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่นๆ หากมีการละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความเอง

การพิจารณากลับกรองบทความ (Review Process)

บทความที่ส่งมายังกองบรรณาธิการวารสาร จะได้รับการแจ้งให้ผู้ส่งบทความทราบว่าได้รับแล้ว จากนั้นกองบรรณาธิการจะกลับกรองบทความโดยพิจารณาความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวารสารประโยชน์ทางด้านวิชาการและการนำไปใช้ในการบริหารธุรกิจ บทความที่ผ่านขั้นตอนนี้จะถูกส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 2 ท่าน เพื่อพิจารณากลับกรองและตรวจสอบคุณภาพของบทความและความเหมาะสมในการตีพิมพ์ กองบรรณาธิการวารสารจะส่งบทความที่ผ่านการพิจารณาจากขั้นตอนนี้ให้กับผู้ส่งบทความนำกลับไปแก้ไขตามข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนพิจารณาอีกครั้งหนึ่งหรือปฏิเสธการลงตีพิมพ์

การติดต่อ (Contact)

กองบรรณาธิการวารสารวิจัยวิทยาการจัดการ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
เลขที่ 186 หมู่ 1 ถ.สุรินทร์ – ปราสาท
ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทร.044521392 หรือโทร. 0887235944
อีเมล jmsr@srru.ac.th
เว็บไซต์ <https://jmsr.srru.ac.th>

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ (Journal of Management Science Research) เป็นวารสารที่รับตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ โดยออกวารสารปีละ 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคมถึงเมษายน ฉบับที่ 2 ประจำเดือนพฤษภาคมถึงสิงหาคม และฉบับที่ 3 ประจำเดือนกันยายนถึงธันวาคม ประเภทของผลงานทางวิชาการที่รับพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารมี 2 ประเภท ได้แก่ บทความวิชาการ และบทความวิจัย สำหรับสาขาที่เปิดรับ ได้แก่ การบัญชี การเงินและการธนาคาร การจัดการธุรกิจ การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ การจัดการนวัตกรรม การเป็นผู้ประกอบการ การบริหารทรัพยากรมนุษย์และองค์กร ชีพพลายเซน และโลจิสติกส์ การท่องเที่ยวและโรงแรม เทคโนโลยีสารสนเทศ การตลาด นิเทศศาสตร์และการสื่อสาร และเศรษฐศาสตร์

บทความที่ส่งเข้ามาจะได้รับประเมินคุณภาพทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน โดยพิจารณาแบบปกปิดรายชื่อทั้งผู้เขียนบทความ ผู้พิจารณาบทความ และผู้เกี่ยวข้อง (double-blinded review) นอกจากนี้บทความจะต้องไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาจากที่อื่น หรือเป็นบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารอื่น หรือตีพิมพ์ในเอกสารสืบเนื่องจากงานประชุมวิชาการ (proceeding) มาแล้ว

1. การพิจารณาเบื้องต้น

1.1 ประเภทของบทความ วารสารรับพิจารณาประเภทผลงานทางวิชาการ ดังนี้

1) บทความวิชาการ เป็นบทความทางวิชาการที่มีเนื้อหาสาระทางวิชาการถูกต้องสมบูรณ์และทันสมัย มีแนวคิดและการนำเสนอที่ชัดเจนเป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการ ประกอบด้วย บทนำ เนื้อหา (ส่วนที่ 1) พื้นฐานความรู้ในเรื่องที่จะกล่าวถึง ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล/การโต้แย้งข้อเท็จจริง/การถกเถียง/การใช้เหตุผล/ใช้หลักฐานข้ออ้างเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน ส่วนที่ 3 เสนอความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ บทสรุป กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง

2) บทความวิจัย เป็นงานวิจัยที่มีกระบวนการวิจัยทุกขั้นตอนถูกต้องเหมาะสมตามระเบียบวิธีวิจัย ผลงานวิจัยแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าทางวิชาการหรือนำไปใช้ประโยชน์ได้ ประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์ของงานวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย ผลการวิจัย สรุปและอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง

1.2 สาขาของบทความ วารสารรับพิจารณาสาขาของบทความ ดังนี้

การบัญชี การเงินและการธนาคาร การจัดการธุรกิจ การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ การจัดการนวัตกรรม การเป็นผู้ประกอบการ การบริหารทรัพยากรมนุษย์และองค์กร ชีพพลายเซนและโลจิสติกส์ การท่องเที่ยวและโรงแรม เทคโนโลยีสารสนเทศ การตลาด นิเทศศาสตร์และการสื่อสาร และเศรษฐศาสตร์

1.3 รูปแบบการเขียนบทความ

วารสารรับพิจารณาเฉพาะบทความที่เขียนตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้เท่านั้น (ดูข้อ 2 รูปแบบการเขียนบทความ)

2. รูปแบบการเขียนบทความ

2.1 การตั้งค่าหน้ากระดาษและตัวอักษรที่พิมพ์

ตั้งค่ากระดาษเป็น A4 ตัวอักษรที่พิมพ์ให้ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 พอยต์ สีดำ แบบเดียวกันตลอดทั้งบทความ ยกเว้นชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่ใช้ตัวอักษร ขนาด 16 พอยต์ หรือในบางกรณีการจัดพิมพ์ในตารางหรือรูปที่มีความจำเป็นต้องใช้ตัวอักษรขนาดเล็กลงเพื่อให้อยู่ในกรอบของการวางรูปกระดาษก็สามารถทำได้ หรือมีความจำเป็นต้องใช้สัญลักษณ์หรือตัวพิมพ์พิเศษจากคอมพิวเตอร์ก็สามารถทำได้ โดยกำหนดให้ใช้ Equation ของ Microsoft Word

2.2 ระยะห่างของขอบกระดาษ

การตั้งระยะของการพิมพ์ให้เว้นขอบกระดาษ ดังนี้

1. ห่างจากขอบกระดาษด้านบน ระยะห่าง 3.81 ซม.
2. ห่างจากขอบกระดาษด้านซ้ายมือ ระยะห่าง 3.81 ซม.
3. ห่างจากขอบกระดาษด้านขวามือ ระยะห่าง 2.54 ซม.
4. ห่างจากขอบกระดาษด้านล่าง ระยะห่าง 2.54 ซม.
5. ระยะห่างระหว่างบรรทัด 1.0

2.3 การย่อหน้า

ให้เว้นระยะจากด้านซ้ายมือ 1 แท็บ (Tab) ให้เริ่มต้นที่ระยะ 1.25 ซม. แท็บต่อไป เพิ่มขึ้นอีกแท็บละ 0.5 ซม. เช่น 1.25, 1.75, 2.25, 2.75 เป็นต้น

2.4 จำนวนหน้าของบทความ

จำนวนหน้า 8 – 15 หน้า (รวมตาราง กราฟ รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง)

2.5 เนื้อหาของบทความวิจัย ประกอบด้วย

1. ชื่อเรื่อง (title) พิมพ์ทั้งชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อผู้เขียน (author) ให้พิมพ์ทั้งชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษทุกคน โดยผู้เขียนหลักจะต้องใส่เครื่องหมาย * ไว้ท้ายเชิงอรรถ (footnote) และชื่อผู้เขียนหลัก เช่น วิจิตรา โพธิสาร^{1*} เป็นต้น
3. ที่อยู่ (address) ให้พิมพ์สังกัดและที่อยู่ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นนักศึกษา หรืออาจารย์ให้ระบุ สาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัยที่ตนสังกัดอยู่
4. อีเมล ให้พิมพ์อีเมลของผู้เขียนหลักหรือผู้ประสานงานบทความ หลังข้อความ *Corresponding author, e-mail:
5. บทคัดย่อ (abstract) ให้พิมพ์บทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเนื้อหาทั้งสองภาษาจะต้องสอดคล้องกัน และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ จำนวนคำที่ปรากฏจะต้องไม่เกิน 400 คำ ให้กำหนดคำสำคัญ (keywords) จำนวน 3 – 5 คำ เพื่อให้ในการสืบค้นบทความ
6. บทนำ (introduction) ชี้แจงถึงที่มาของเรื่องและเหตุผลที่ศึกษาเรื่องนั้น แสดงให้เห็นว่าปัญหาหรือหัวข้อวิจัยนั้นมีความสำคัญมีคุณค่าควรแก่การศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ อาจกล่าวถึงปรากฏการณ์ที่เป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขทางความรู้ โดยยกทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิง สนับสนุน
7. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย (objectives) ชี้แจงถึงความมุ่งหมายของการวิจัยว่าต้องการศึกษาอะไร หากมีวัตถุประสงค์มากกว่าหนึ่งประการให้เขียนแยกเป็นข้อๆ เรียงลำดับตามความสำคัญ

8. กรอบแนวคิดในการวิจัย (conceptual framework) (ถ้ามี) เป็นการประมวลความคิดรวบยอดของงานวิจัยที่แสดงความเกี่ยวข้องระหว่างตัวแปรที่ศึกษา

9. ระเบียบวิธีวิจัย (research methodology) อธิบายถึงวิธีดำเนินการศึกษา โดยกล่าวถึงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่มาของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การใช้เครื่องมือ และสถิติที่ใช้ในการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล อาจแบ่งเนื้อหาเป็นหัวข้อย่อย เช่น

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยชี้ให้เห็นถึงลักษณะของประชากรว่าใครเป็นประชากร ใช้ทั้งหมดหรือบางส่วน ถ้าใช้บางส่วน มีการเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างไร จำนวนตัวอย่างมีขนาดเท่าใด เป็นต้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ โดยให้ระบุว่าใช้เครื่องมืออะไร เครื่องมือนั้นมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด หากเป็นเครื่องมือที่ผู้เขียนสร้างขึ้นเองก็ต้องอธิบายถึงการสร้าง และการพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือรวมทั้งต้องชี้แจงให้ชัดเจนด้วยว่าเครื่องมือที่สร้างมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ เช่น ถ้าใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองก็ต้องอธิบายถึงวิธีสร้างแบบสอบถาม การทดสอบถึงความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม เป็นต้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ให้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลว่ารวบรวมข้อมูลเมื่อไร อย่างไร เพื่อแสดงให้เห็นว่าได้ใช้วิธีการที่ทำให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้เช่น ถ้าใช้แบบสอบถาม ต้องอธิบายถึงวิธีส่ง วิธีเก็บแบบสอบถาม เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ให้ระบุวิธีการจัดการกระทำกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ ว่ามีหลักเกณฑ์อย่างไร อธิบายถึงสถิติที่ใช้ในการวิจัย ว่าวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติอย่างไร ใช้หลักเกณฑ์อะไรในการตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐาน

หากงานวิจัยเป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods research) ให้ผู้เขียนระบุข้อมูลให้ครบถ้วนทั้งหมดในหัวข้อเดียวกัน

10. ผลการวิจัย (result) ให้พิมพ์ผลการวิจัยให้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย สามารถนำเสนอในรูปแบบข้อความ ตาราง กราฟ หรือรูปภาพ เป็นต้น

11. สรุปและอภิปรายผล (conclusion and discussion) เป็นการสรุปผลที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัย ควรมีการอภิปรายผลที่เป็นการขยายองค์ความรู้ที่ได้จากการสรุปผลให้กว้างขวางและชัดเจนขึ้น เป็นการวิจารณ์ในเชิงเหตุผลถึงงานวิจัยที่ทำไปแล้ว ว่าเหตุใดผลการวิจัยจึงปรากฏเช่นนั้น ทั้งนี้โดยยึดวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยเป็นแนวทาง

12. ข้อเสนอแนะ (suggestion) เป็นส่วนที่ผู้เขียนให้ข้อเสนอแนะในประเด็นหรือแง่มุมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและข้อค้นพบจากการวิจัย แยกเป็นสองด้าน โดยมี (1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ว่าผลการวิจัยนี้จะนำไปใช้ประโยชน์หรือประยุกต์ในด้านต่างๆ ได้อย่างไร และ (2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปเพื่อขยายโครงสร้างงานด้านต่างๆ ของงานวิจัยให้กว้างขวาง และครอบคลุมปัญหาของการวิจัยให้ละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

13. กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (acknowledgement) เป็นการกล่าวถึงทุนที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัย โดยระบุ ชื่อทุน ชื่อหน่วยงานหรือผู้ให้ทุน และปีงบประมาณที่ได้รับ ซึ่งหากไม่มีทุนสนับสนุนงานวิจัยก็ไม่ต้องระบุ

14. เอกสารอ้างอิง (references) ให้ใช้ระบบอ้างอิงตามระบบนามปี (name and year system) โดยยึดรูปแบบของ APA (American Psychological Association) (ดูข้อ 3 การเขียนเอกสารอ้างอิง)

3. การเขียนเอกสารอ้างอิง

3.1 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง มีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดรูปแบบการอ้างอิงแบบ APA
2. ในการอ้างอิงเนื้อหาทุกอันจะต้องระบุเลขหน้าอ้างอิง ยกเว้น กรณีที่สืบค้นจากเว็บไซต์ที่ไม่มีเลขหน้า แต่หากในเว็บไซต์เป็นไฟล์ที่มีเลขหน้าให้ระบุเลขหน้าด้วย
3. ให้ใส่เอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทยก่อน โดยเรียงลำดับตามตัวอักษรของชื่อผู้เขียน จากนั้นเป็นใส่อ้างอิงที่เป็นภาษาอังกฤษ โดยเรียงลำดับตามตัวอักษรของนามสกุลผู้เขียน
4. กรณีที่ชื่อผู้แต่ง และปี พ.ศ. ที่แต่งเหมือนกัน การอ้างอิงในเอกสารให้เพิ่มอักษร ก ข ค ตามลำดับหลังปี พ.ศ. เช่น วิจิตรา โพธิสาร (2560 ก : 12) วิจิตรา โพธิสาร (2560 ข : 102) เป็นต้น

3.2 ตัวอย่างการเขียนอ้างอิงในเรื่องจากเอกสารต่างๆ

1. กรณีที่ผู้แต่งมี 1 คน

ภาษาไทย	กรณีอ้างอิงหน้าประโยค:
	วิจิตรา โพธิสาร (2560 : 121) กล่าวว่า
ภาษาอังกฤษ	กรณีอ้างอิงท้ายประโยค:
	 (วิจิตรา โพธิสาร, 2560 : 121)
ภาษาไทย	กรณีอ้างอิงหน้าประโยค:
	Potisarn (2017 : 121) รายงานว่า
ภาษาอังกฤษ	กรณีอ้างอิงท้ายประโยค:
	 (Potisarn, 2017 : 121)

2. กรณีที่ผู้แต่งมี 2 คน

ภาษาไทย	กรณีอ้างอิงหน้าประโยค:
	วิจิตรา โพธิสาร และนางนุช มะลิทอง (2560 : 121) กล่าวว่า
ภาษาอังกฤษ	กรณีอ้างอิงท้ายประโยค:
	 (วิจิตรา โพธิสาร และนางนุช มะลิทอง, 2560 : 121)
ภาษาไทย	กรณีอ้างอิงหน้าประโยค:
	Potisarn and Malithong (2017 : 121) รายงานว่า
ภาษาอังกฤษ	กรณีอ้างอิงท้ายประโยค:
	 (Potisarn and Malithong, 2017 : 121)

3. กรณีที่ผู้แต่งตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป

ภาษาไทย	กรณีอ้างอิงหน้าประโยค:
	วิจิตรา โพธิสาร และคณะ (2560 : 121) กล่าวว่า
ภาษาอังกฤษ	กรณีอ้างอิงท้ายประโยค:
	 (วิจิตรา โพธิสาร และคณะ, 2560 : 121)
ภาษาไทย	กรณีอ้างอิงหน้าประโยค:
	Potisarn <i>et al.</i> (2017 : 121) รายงานว่า
ภาษาอังกฤษ	กรณีอ้างอิงท้ายประโยค:
	 (Potisarn <i>et al.</i> , 2017 : 121)

4. กรณีสัมภาษณ์ เพื่อให้เป็นไปตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ให้ระบุนามสมมติของผู้ถูกสัมภาษณ์ เช่น “การใช้โทรศัพท์มือถือเป็นเรื่องยากสำหรับผู้สูงอายุ...” (ชาวบ้าน ก, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2561)

5. กรณีหน่วยงานเป็นผู้แต่ง

กรณีอ้างอิงหน้าประโยค:
องค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง (2560 : 121) กล่าวว่า
กรณีอ้างอิงท้ายประโยค:
..... (องค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง, 2560 : 121)

6. กรณีไม่มีชื่อผู้แต่ง ไม่มีชื่อหน่วยงานให้ใช้ชื่อเอกสารแทน

กรณีอ้างอิงหน้าประโยค:
คู่มือทำกินในยุค 4G (2560 : 121) กล่าวว่า
กรณีอ้างอิงท้ายประโยค:
..... (คู่มือทำกินในยุค 4G, 2560 : 121)

7. กรณีไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ให้ใช้อักษรย่อ ม.ป.ป. หรือ n.d.

ภาษาไทย	กรณีอ้างอิงหน้าประโยค:
	วิจิตรา โพธิสาร และคณะ (ม.ป.ป. : 121) กล่าวว่า
ภาษาอังกฤษ	กรณีอ้างอิงท้ายประโยค:
	 (วิจิตรา โพธิสาร และคณะ, ม.ป.ป. : 121)

ภาษาอังกฤษ

กรณีอ้างอิงหน้าประโยค:

Potisarn and Malithong (n.d. : 121) รายงานว่า

กรณีอ้างอิงท้ายประโยค:

..... (Potisarn and Malithong, n.d. : 121)

8. กรณีมีแหล่งอ้างอิงมากกว่า 1 รายการ ให้ใส่รายการอ้างอิงทั้งหมด โดยใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่นระหว่างแหล่งอ้างอิง โดยให้เรียงปีที่พิมพ์ก่อนไปหลังตามลำดับ หากเป็นปีเดียวกันให้เรียงลำดับตามตัวอักษร

ภาษาไทย

กรณีอ้างอิงท้ายประโยค:

..... (ธีรวัตร ภูระชีรานรัชต์, 2559 : 34; วิจิตรา โพธิสาร และคณะ, 2560 : 121; องค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง, 2561 : 55)

ภาษาอังกฤษ

กรณีอ้างอิงท้ายประโยค:

..... (Purateeranrath, 2016 : 34; Potisarn *et al.*, 2017 : 121; Nok Mueang Subdistrict Administration Organization, 2018 : 55)

9. กรณีอ้างอิงแหล่งอ้างอิงอื่นเนื่องจากไม่สามารถอ้างอิงจากแหล่งเดิมได้

ภาษาไทย

กรณีอ้างอิงท้ายประโยค:

..... (จอห์น บุต, ม.ป.ป. : 70 อ้างอิงใน วิจิตรา โพธิสาร, 2560 : 121)

ภาษาอังกฤษ

กรณีอ้างอิงท้ายประโยค:

..... (Booth, n.d. : 70 as cited in Potisarn, 2017 : 121)

3.3 ตัวอย่างการเขียนอ้างอิงท้ายเรื่องจากเอกสารต่างๆ

1. การเขียนชื่อผู้แต่ง

1.1 กรณีผู้เขียน 1 คน

ภาษาไทย

วิจิตรา โพธิสาร. (2560).....

ภาษาอังกฤษ

Potisarn, W. (2017).....

1.2 กรณีผู้เขียน 2 คน

ภาษาไทย วิจิตรา โพธิสาร และนงนุช มะลิทอง. (2560).....

ภาษาอังกฤษ Potisarn, W. and Malithong, N. (2017).....

1.3 กรณีผู้เขียนตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปแต่ไม่เกิน 6 คน ให้ใส่ชื่อผู้เขียนทุกคน โดยใส่เครื่องหมาย (,) กันระหว่างชื่อ

ภาษาไทย วิจิตรา โพธิสาร, จักรพงษ์ เจือจันทร์, สุริย์ฉาย สุคันธรัตน์, ประภาพร บุญปลอด. (2562).....

ภาษาอังกฤษ Potisarn, W., Juajun, J., Sukantarat, S., Boonplod, P. (2019).....

1.4 กรณีผู้เขียนเกิน 6 คน ให้ใส่ให้ครบทั้ง 6 คน และคนที่ 7 เป็นต้นไปให้ใส่ และคณะ หรือ *et al.*

ภาษาไทย วิจิตรา โพธิสาร, จักรพงษ์ เจือจันทร์, สุริย์ฉาย สุคันธรัตน์, ประภาพร บุญปลอด, มัญญา จำปาเทศ, เสาวนีย์ ปรารค์ชัยกุล, และคณะ. (2562).....

ภาษาอังกฤษ Potisarn, W., Juajun, J., Sukantarat, S., Boonplod, P., Champathet, M., Prangchaikul, S., *et al.* (2019).....

2. อ้างอิงจากวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสารหรือนิตยสาร, ปีที่(ฉบับที่), หน้า.

อลงกรณ์ อัมพุ และวิจิตรา โพธิสาร. (2061). การออกแบบและพัฒนาสื่อประสมเรื่องประชาคมอาเซียนของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. วารสารวิชาการศิลปศึกษาบัณฑิตศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 9(2), 60 - 66.

3. อ้างอิงจากเอกสารสืบเนื่องจากงานประชุมวิชาการ หรือสัมมนา

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ใน ชื่อการประชุม, วัน เดือน ปี ที่จัด. หน้า. เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

จักรพงษ์ เจือจันทร์ และวิจิตรา โพธิสาร. (2561). พัฒนาการของตลาดสดเทศบาลเมืองสุรินทร์และผู้ค้ารายย่อย. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติราชชมงคลสุรินทร์วิชาการ ครั้งที่ 9, 29 – 31 สิงหาคม 2561. 2120 – 2133. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์.

4. อ้างอิงจากหนังสือ หรือรายงาน หรือคู่มือ

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (พิมพ์ครั้งที่). เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์. จำนวนหน้า.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. 228 หน้า.

5. อ้างอิงจากเว็บไซต์

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. รายละเอียดการพิมพ์ (ถ้ามี) [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก : ที่อยู่เว็บไซต์.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. (2562). ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2562, จาก : <https://mis.srru.ac.th/#eoffice/summaries>.

6. อ้างอิงจากวิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์. ชื่อมหาวิทยาลัย.

ธัญมน ทวีธรรมถาวร. (2559). ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อความงาม (beauty drink) ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

7. อ้างอิงบทสัมภาษณ์

นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). ชื่อผู้สัมภาษณ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่สถานที่ที่สัมภาษณ์. เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2562.

ชาวบ้าน ก (ผู้ให้สัมภาษณ์). วิจิตรา โพธิสาร (ผู้สัมภาษณ์). ที่ องค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง หมู่ 15 ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ สุรินทร์ 32000. เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2562.

4. การใส่ตาราง

1. ใส่คำว่า “ตารางที่” อยู่ด้านบนของตารางให้ชิดขอบกระดาษด้านซ้ายมือ และอยู่ห่างจากเส้นบนของตาราง 1 บรรทัด ส่วนคำว่า “ที่มา” (ถ้ามี) วางไว้ด้านล่างของตาราง ให้พิมพ์ต่อจากตารางได้โดยไม่ต้องเว้นบรรทัด และพิมพ์ชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ตามด้วยเครื่องหมายทวิภาค (:) แล้วเว้นระยะห่าง 1 ตัวอักษร จึงบอกแหล่งที่มาของข้อมูล

2. การใช้เลขกำกับตาราง ให้ใช้เลขอารบิก เรียงลำดับต่อเนื่องกันไป เช่น ตารางที่ 1 ตารางที่ 2 เป็นต้น

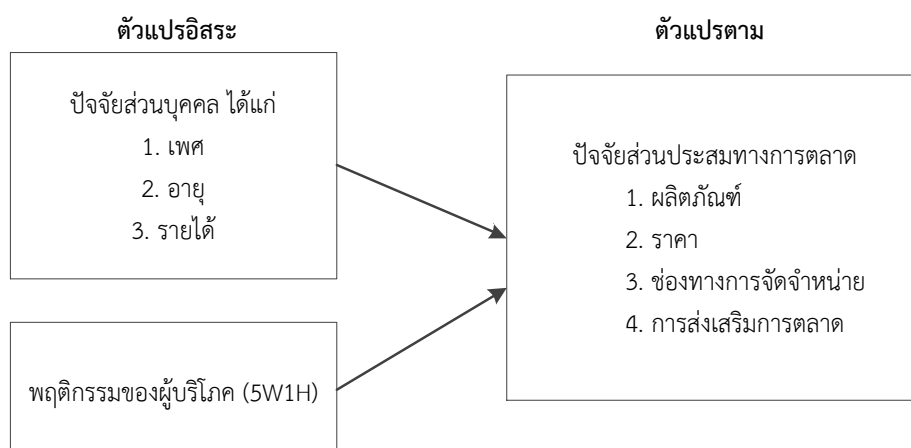
ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับ	โซน	มหาวิทยาลัยราชภัฏ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	ตอนบน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	18,951	202
2	ตอนกลาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	9,741	104
3	ตอนล่าง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	7,012	75
รวม			35,704	380

ที่มา: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (2562); มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (2562); มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ (2562)

5. การใส่รูปภาพ

1. รูปภาพ หมายถึง แผนภูมิ แผนที่ กราฟ ภาพถ่าย ภาพวาด เว็บไซต์ เป็นต้น
2. การให้ลำดับที่ของภาพ ใช้รูปแบบเดียวกับการให้ลำดับที่ของตาราง และให้พิมพ์ตัวอักษรตัวหนา คำว่า “รูปที่” และ “เลขลำดับภาพ” ส่วนชื่อภาพหรือคำอธิบายภาพให้ใช้ตัวอักษรปกติ
3. ให้จัดวางตำแหน่งของรูปภาพไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษตามความเหมาะสมสวยงามของหน้ากระดาษ กรณีที่ไม่สามารถบรรจุภาพในหน้าเดียวได้ ให้ย่อส่วนลงตามความจำเป็น หรือให้บรรจุส่วนที่เหลือในหน้าถัดไป โดยพิมพ์คำว่า รูปที่ และเลขลำดับที่ของภาพ แล้วตามด้วยคำว่า (ต่อ)
4. ที่มาของรูปภาพใช้รูปแบบเดียวกับที่มาของตาราง

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

6. การส่งบทความต้นฉบับ

1. ผู้ที่ประสงค์จะส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยวิทยาการจัดการ ต้องเขียนบทความตามรูปแบบที่วารสารกำหนด และจัดส่งแบบฟอร์มส่งบทความ และต้นฉบับบทความพร้อมไฟล์ (Microsoft Word) ผ่านระบบ ThaiJo ที่ URL <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jmsr> หรือแสกน QR Code

2. ไฟล์ที่จะส่งประกอบด้วย

2.1 ไฟล์บทความ จำนวน 1 ชุด

2.2 ไฟล์แบบฟอร์มส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารวิจัยวิทยาการจัดการ จำนวน 1 ฉบับ

7. ค่าธรรมเนียมการลงตีพิมพ์

1. ค่าธรรมเนียมในการตีพิมพ์ : บทความภาษาไทย 3,000 บาท และบทความภาษาอังกฤษ 4,500 บาท

2. กรณีที่บทความไม่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ วารสารขอแจ้งว่า วารสารจะไม่คืนเงิน

ค่าธรรมเนียมในการตีพิมพ์

3. ช่องทางการชำระค่าธรรมเนียม กำหนดให้โอนเงินค่าธรรมเนียมผ่านทางบัญชีธนาคาร ดังนี้

ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ธนาคาร กรุงเทพ สาขามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

เลขที่บัญชี 644-0-30330-0

(ให้ชำระเงินค่าธรรมเนียมหลังจากได้รับแจ้งจากวารสารเท่านั้น)

8. ช่องทางการติดต่อสื่อสาร

อีเมล jmsr@sru.ac.th

เว็บไซต์ <https://jmsr.sru.ac.th>

ที่อยู่ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

186 หมู่ 1 ถ.สุรินทร์-ปราสาท ต.นอกเมือง อ.เมือง จ.สุรินทร์ 32000

โทรศัพท์ 044 – 512382

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม ผศ.ทรงกลด พลพวก โทร. 091-834-2830 และผศ.พัชรภรณ์ เกลียวแก้ว โทร 096-6696245 (วันและเวลาราชการ)

ตัวอย่างเทมเพลต
บทความวิจัย

[ชื่อเรื่องภาษาไทย]
[ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ]

[ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่1] ^{1*} [ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่2] ² [ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่3] ³
[ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่1] ^{1*} [ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่2] ² [ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่3] ³
*Corresponding author, e-mail: [ใส่อีเมลผู้เขียนหลัก]

บทคัดย่อ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

คำสำคัญ: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด] [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด] [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

Abstract

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

Keywords: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด], [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด], [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

บทนำ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

¹ [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
² [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
³ [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

กรอบแนวคิดในการวิจัย (ถ้ามี)

[ดับเบิลคลิกเพื่อเพิ่มกรอบรูปภาพ]

รูปที่ 1 [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

การวิเคราะห์ข้อมูล

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ผลการวิจัย

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ตารางที่ 1 [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ที่มา: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด] (ถ้ามี)

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

สรุปและอภิปรายผล

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

เอกสารอ้างอิง

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ตัวอย่างเทมเพลต
บทความวิชาการ

[ชื่อเรื่องภาษาไทย]
[ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ]

[ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่1] ^{1*} [ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่2] ² [ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่3] ³
[ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่1] ^{1*} [ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่2] ² [ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่3] ³
*Corresponding author, e-mail: [ใส่อีเมลผู้เขียนหลัก]

บทคัดย่อ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

คำสำคัญ: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด] [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด] [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

Abstract

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

Keywords: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด], [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด], [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

บทนำ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[เนื้อหาส่วนที่1ปูพื้นฐานความรู้ในเรื่องที่จะกล่าวถึง]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[เนื้อหาส่วนที่2วิเคราะห์ข้อมูล/การโต้แย้งข้อเท็จจริง/การถกเถียง/การใช้เหตุผล/ใช้หลักฐานข้ออ้าง]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

¹ [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
² [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
³ [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[ดับเบิลคลิกเพื่อเพิ่มกรอบรูปภาพ]

รูปที่ 1 [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ตารางที่ 1 [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ที่มา: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด] (ถ้ามี)

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[เนื้อหาส่วนที่3เสนอความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

บทสรุป

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

เอกสารอ้างอิง

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

แบบฟอร์มส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์
วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
(กรุณาส่งมาพร้อมกับบทความ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....

หน่วยงาน.....คณะ.....

ขอส่งบทความ ☐ ภาษาไทย ☐ ภาษาอังกฤษ

ประเภท ☐ บทความวิจัย (Research Paper) ☐ บทความวิชาการ (Academic Paper)

ชื่อบทความ (ภาษาไทย)

.....

.....

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ)

.....

.....

คำสำคัญ (ภาษาไทย)

.....

Keywords (ภาษาอังกฤษ)

.....

ที่อยู่ติดต่อ เลขที่..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....

แขวง/ตำบล..... เขต/อำเภอ..... จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร..... E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า บทความนี้ไม่เคยลงพิมพ์ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการเสนอ เพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น การละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้า และข้าพเจ้าได้รับทราบและยอมรับข้อกำหนดและนโยบายการพิจารณาตีพิมพ์บทความของวารสารวิจัยวิทยาการจัดการแล้ว

โปรดระบุ

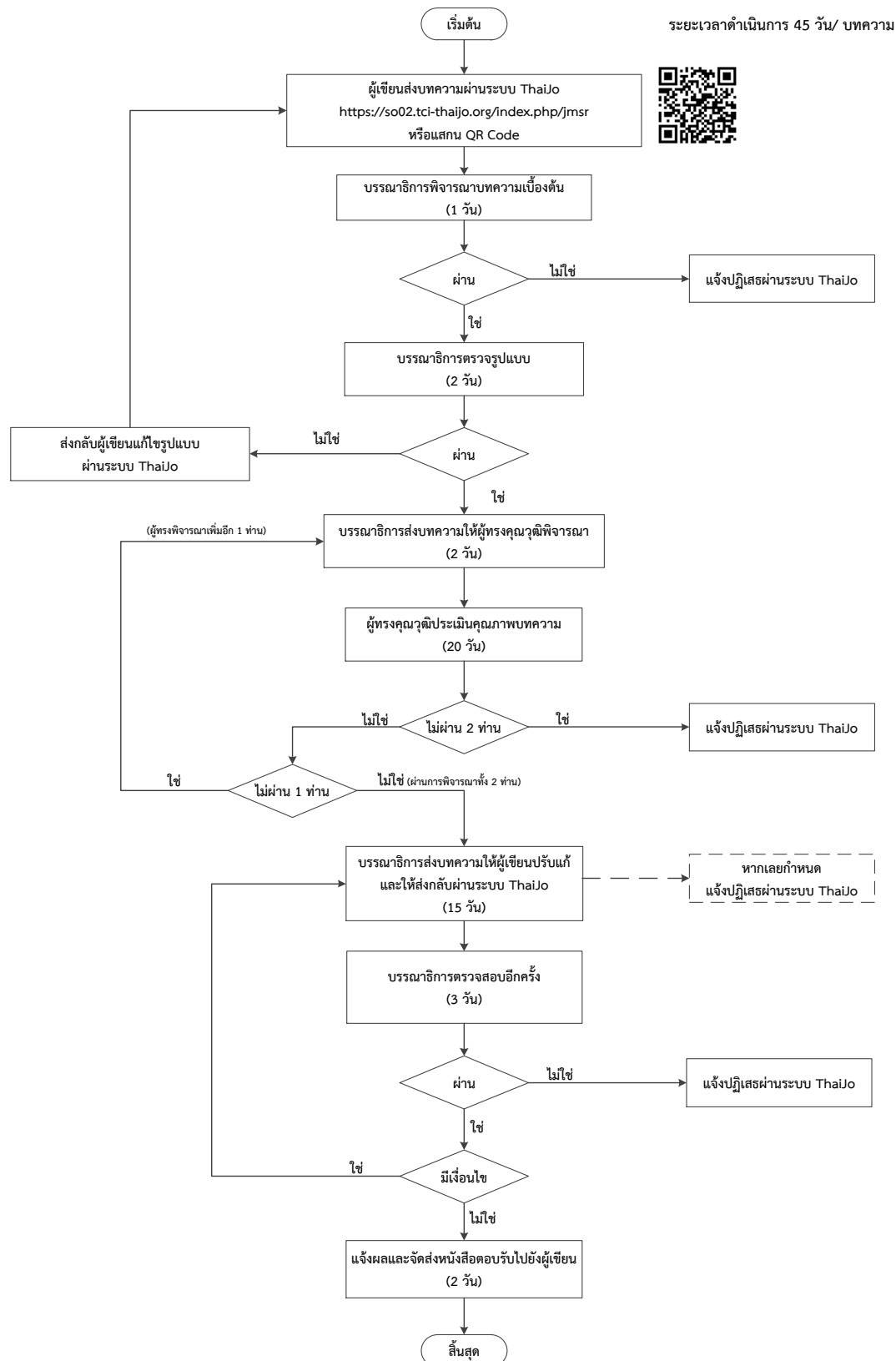
☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมงานตามชื่อที่ระบุในบทความจริง

ลงนาม.....

(.....)

ขั้นตอนการทำงานของวารสาร

จริยธรรมการตีพิมพ์

บทนำ

จริยธรรมการตีพิมพ์ (Publication Ethics) เป็นการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ แนวทาง และมาตรฐานการตีพิมพ์ วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ได้กำหนดจริยธรรมการตีพิมพ์ สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรมของคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์ (Committee on Publication Ethics : COPE) โดยมีความมุ่งหวังว่า บรรณาธิการ (Editors) ผู้ประเมิน (Reviewers) ผู้แต่ง (Authors) และผู้อ่าน (Readers) จะปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ แนวทาง และมาตรฐานการตีพิมพ์ของวารสารอย่างเคร่งครัด เพื่อการพัฒนาคุณภาพของวารสารอย่างโปร่งใส มีจริยธรรม น่าเชื่อถือในวงการวิชาการต่อไป

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการ (Editors)

บรรณาธิการ ผู้ช่วยบรรณาธิการ บรรณาธิการประจำเรื่อง กองบรรณาธิการ มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานวารสาร ดังนี้

1. บรรณาธิการ ผู้ช่วยบรรณาธิการ

1. ศึกษาแนวโน้มทางเศรษฐกิจระดับประเทศ และระดับโลก เพื่อพัฒนาคุณภาพวารสารให้เป็นแหล่งในการเผยแพร่ผลงานวิจัย และผลงานวิชาการที่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้อ่าน

2. เปิดโอกาสให้ผู้แต่ง แสดงความคิดเห็นทางวิชาการอย่างเต็มที่ภายใต้กรอบการเขียนบทความ หากเป็นบทความวิจัยจะต้องเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) และหากเป็นบทความวิชาการจะต้องมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และให้เหตุผลตามหลักทางวิชาการ

3. ละเว้นและหลีกเลี่ยงการดำเนินงานที่เป็นผลประโยชน์ทับซ้อน ทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากบรรณาธิการและผู้แต่ง บรรณาธิการและผู้ประเมิน บรรณาธิการและผู้อ่าน และผู้ประเมินและผู้แต่ง

4. พิจารณาเสนอรูปแบบการเขียนบทความ ความครบถ้วนสมบูรณ์ และคุณภาพของบทความ พร้อมทั้งเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์

5. ตรวจสอบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น (Plagiarism) การคัดลอกผลงานของตนเอง (Self-plagiarism) ในบทความ

6. พิจารณารับตีพิมพ์จากกองบรรณาธิการที่ตรงกับสาขาวิชาของบทความ

7. พิจารณาบทความและส่งมอบให้กับผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรงตามสาขาวิชาของบทความ

8. ตัดสินผลการพิจารณาบทความ ดังนี้ การรับตีพิมพ์ (accepted) และการปฏิเสธ (rejected) ซึ่งการรับตีพิมพ์ จะต้องเป็นไปตามกระบวนการประเมินคุณภาพของบทความ โดยผ่านการประเมินจากผู้ประเมินอย่างน้อย 2 ท่าน (2 ใน 3 ท่าน) และการปฏิเสธ จะต้องเป็นผู้ประเมินปฏิเสธการตีพิมพ์ 2 ท่าน บรรณาธิการจะต้องตัดสินผลการพิจารณาและแจ้งผู้แต่งตามหลักฐานเชิงประจักษ์ อย่างไรก็ตามหากผู้แต่งมีหลักฐานโต้แย้งผลการประเมินให้บรรณาธิการนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาร่วมกับกองบรรณาธิการ

9. ตรวจสอบบทความให้ถูกต้อง ครบถ้วนของบทความก่อนจัดทำเล่มและเผยแพร่

10. ให้ความสำคัญกับผู้สนับสนุนบทความ ทั้งแหล่งทุน และผู้เกี่ยวข้องทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบบทความนี้มีหน่วยงาน หรือบุคคลใดมีส่วนร่วมและเกี่ยวข้อง

11. ควบคุมและให้ความสำคัญต่อการตีพิมพ์เป็นรูปเล่มและการเผยแพร่ทางเว็บไซต์วารสาร ให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ และออกตรงตามกำหนดเวลา อย่างเคร่งครัด

12. หากเกิดความผิดพลาดในการดำเนินการบรรณาธิการจะต้องแสดงความรับผิดชอบ ซึ่งจะต้องอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมการตีพิมพ์

2. บรรณาธิการประจำเรื่อง และกองบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการประจำเรื่องจะต้องดูแลกระบวนการประเมินคุณภาพของบทความในแต่ละเรื่องที่ได้รับมอบหมาย ร่วมกับบรรณาธิการ พร้อมทั้งสามารถให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะต่อบทความเพื่อประโยชน์ต่อผู้อ่านบทความของวารสาร

2. ร่วมมือกับบรรณาธิการ ในการกำหนดแผนการจัดทำวารสาร รูปแบบบทความ วิธีการและแนวปฏิบัติในการดำเนินการวารสาร

3. พิจารณากลั่นกรอง คัดเลือกบทความ คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ในกรณีที่บรรณาธิการขอความเห็น

4. สรรหา คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสามารถตรงกับสาขาของบทความนั้นๆ เพื่อประเมินคุณภาพของบทความ

5. กำกับดูแลคุณภาพวารสารวิชาการให้เป็นไปตามเกณฑ์ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)

6. ให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะในการจัดทำวารสารให้มีคุณภาพ

7. ประชุมตัดสินผลการพิจารณาบทความที่เป็นประเด็นโต้แย้งเพื่อหาข้อสรุปในการตัดสินผลการพิจารณาบทความ และหากไม่สามารถหาข้อสรุปได้ให้ดำเนินการส่งต่อไปยังคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์ต่อไป

บทบาทหน้าที่ผู้ประเมิน (Reviewers)

1. พิจารณาประเมินบทความที่ตรงตามสาขาวิชาและมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาของบทความนั้น

2. ละเว้นและหลีกเลี่ยงการดำเนินงานที่เป็นผลประโยชน์ทับซ้อน

3. พิจารณากลั่นกรองคุณภาพของบทความวิชาการและบทความวิจัยตามหลักทางวิชาการ และไม่ใช่ความคิดเห็นส่วนตัวพิจารณาโดยไม่มีข้อมูลทางวิชาการรองรับ

4. ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้แต่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบทความของวารสาร

5. ประเมินบทความตามระยะเวลาที่กำหนด

6. สรุปผลการประเมินคุณภาพบทความ ได้แก่ 1) ยอมรับการตีพิมพ์บทความ 2) ขอให้มีการแก้ไข 3) ส่งใหม่เพื่อประเมินอีกครั้ง 4) ส่งไปยังวารสารอื่น 5) ปฏิเสธการรับตีพิมพ์บทความ

บทบาทหน้าที่ผู้แต่ง (Authors)

1. พิจารณาขอบเขตงานวิจัยว่าอยู่ในขอบเขตของวารสารหรือไม่ โดยขอบเขตของวารสาร สำหรับสาขาที่เปิดรับ ได้แก่ การบัญชี การเงินและการธนาคาร การจัดการธุรกิจ การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ การจัดการนวัตกรรม การเป็นผู้ประกอบการ การบริหารทรัพยากรมนุษย์และองค์กร ชีพพลายเซนและโลจิสติกส์ การท่องเที่ยวและโรงแรม เทคโนโลยีสารสนเทศ การตลาด นิเทศศาสตร์และการสื่อสาร และเศรษฐศาสตร์

2. บทความจะต้องไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาจากที่อื่น หรือเป็นบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารอื่น หรือตีพิมพ์ในเอกสารสืบเนื่องจากงานประชุมวิชาการ (proceeding) มาแล้ว
3. ผู้แต่งจะต้องแสดงความคิดเห็นทางวิชาการอย่างเต็มที่ภายใต้กรอบการเขียนบทความ หากเป็นบทความวิจัยจะต้องเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) และหากเป็นบทความวิชาการ จะต้องมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และให้เหตุผลตามหลักทางวิชาการ
4. ผู้แต่งจะต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น (Plagiarism) หรือคัดลอกผลงานของตนเอง (Self-plagiarism) ในบทความ
5. จัดทำบทความตามรูปแบบการเขียนบทความและเขียนตามรูปแบบให้ครบถ้วน
6. การจัดส่งบทความจะต้องเป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินงานของวารสาร โดยผู้แต่งจัดส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ที่วารสารกำหนด และจะต้องแก้ไขบทความตามข้อเสนอของผู้ประเมิน หรือบรรณาธิการอย่างครบถ้วน
7. ผู้แต่งสามารถโต้แย้งการตัดสินผลการพิจารณาบทความ และหากมีหลักฐานอย่างชัดเจน สามารถนำเสนอและอธิบายต่อบรรณาธิการเพื่อพิจารณาตัดสินผลการพิจารณาบทความอีกครั้งได้
8. ผู้แต่งจะต้องปฏิบัติตามจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด

บทบาทหน้าที่ผู้อ่าน (Readers)

1. ผู้อ่านทั่วไปสามารถอ่านบทความย่อ ดาวนโหลบทความวิจัย บทความวิชาการ ได้ทันทีโดยไม่จำเป็นต้องสมัครสมาชิกเพื่ออ่านบทความ บทความที่อยู่ในวารสารนี้เป็นบทความของนักวิจัย นักวิชาการที่สังกัดทั้งในมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย
2. หากมีการใช้ประโยชน์จากบทความ หรือมีการเผยแพร่บทความไปยังแหล่งข้อมูลอื่นขอให้ผู้อ่านทำการอ้างอิงผู้แต่งและวารสารให้ครบถ้วน

การประเมินคุณภาพของบทความ

1. บทความที่ส่งเข้ามาจะได้รับประเมินคุณภาพทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน โดยพิจารณาแบบปกปิดรายชื่อทั้งผู้เขียนบทความ ผู้พิจารณาบทความ และผู้เกี่ยวข้อง (double blind review)
2. ระยะเวลาในการประเมินคุณภาพของบทความเป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินงานของวารสาร
3. การตัดสินผลการพิจารณาบทความจะเป็นไปตามคุณภาพบทความ โดยผลการตัดสินมี 2 ประเภท ได้แก่ การรับตีพิมพ์ (accepted) และการปฏิเสธ (rejected) ซึ่งการรับตีพิมพ์ จะต้องเป็นไปตามกระบวนการประเมินคุณภาพของบทความ โดยผ่านการประเมินจากผู้ประเมินอย่างน้อย 2 ท่าน (2 ใน 3 ท่าน) และการปฏิเสธจะต้องมีผู้ประเมินปฏิเสธการตีพิมพ์ 2 ท่าน